

चिकित्सा शिक्षा आयोग

पाँचौ वार्षिक प्रतिवेदन

२०७५ साउन-२०८० असार

चिकित्सा शिक्षा आयोग
सानोठिमी, भक्तपुर

चिकित्सा शिक्षा आयोग

पाँचौं वार्षिक प्रतिवेदन

२०७५ साउन-२०८० असार

चिकित्सा शिक्षा आयोग

सानोठिमी, भक्तपुर

चिकित्सा शिक्षा आयोगको पाँचौ वार्षिक प्रतिवेदन, २०७९/८०

प्रकाशन मिति : २०८०, भाद्र

प्रकाशक : चिकित्सा शिक्षा आयोग, सानोठिमी, भक्तपुर

© सर्वाधिकार : चिकित्सा शिक्षा आयोग, सानोठिमी, भक्तपुर

फोन नं. : ०१-६६३९४१३, ६६३९४१४, ६६३९४१५, ६६३९४१६

वेबसाइट : www.mec.gov.np

इमेल : info@mec.gov.np

चिकित्सा शिक्षा आयोगका मौजूदा पदाधिकारी

क्र.स.	नाम	विवरण	पद
१	सम्माननीय प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल “प्रचण्ड”	प्रधानमन्त्री	अध्यक्ष
२	माननीय अशोक कुमार राई	मन्त्री, शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	सहअध्यक्ष
३	माननीय मोहन बहादुर बस्नेत	मन्त्री, स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय	सहअध्यक्ष
४	प्रा.डा. श्रीकृष्ण गिरी	उपाध्यक्ष, चिकित्सा शिक्षा आयोग	उपाध्यक्ष
५	माननीय डा. रमेशचन्द्र पौडेल	सदस्य, राष्ट्रिय योजना आयोग (शिक्षा तथा स्वास्थ्य हेर्ने)	सदस्य
६	प्रा.डा. धर्मकान्त बास्कोटा	उपकुलपति, त्रिभुवन विश्वविद्यालय	सदस्य
७	प्रा.डा. प्रल्हाद कार्की	उपकुलपति, बि. पी. कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान	सदस्य
८	प्रा.डा. राजेश नाथ गंगोल	उपकुलपति, पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान	सदस्य
९	श्री सुरेश अधिकारी	सचिव, शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	सदस्य
१०	डा. रोशन पोखरेल	सचिव, स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय	सदस्य
११	प्रा.डा. देवराज अधिकारी	अध्यक्ष, विश्वविद्यालय अनुदान आयोग	सदस्य
१२	श्री खगेन्द्रप्रसाद अधिकारी	उपाध्यक्ष, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद्	सदस्य
१३	डा. सन्तोषकुमार ठाकुर	अध्यक्ष, आयुर्वेद चिकित्सा परिषद्	सदस्य
१४	प्रा.डा. गेहनाथ बराल	अध्यक्ष, नेपाल स्वास्थ्य अनुसन्धान परिषद्	सदस्य
१५	प्रा. सरला के.सी.	अध्यक्ष, नेपाल नर्सिङ परिषद्	सदस्य
१६		अध्यक्ष, नेपाल स्वास्थ्य व्यवसायी परिषद्	सदस्य
१७	श्री प्रज्वलजङ्ग पाण्डे	अध्यक्ष, नेपाल फार्मेसी काउन्सिल	सदस्य
१८	प्रा.डा. शेखरबाबु रिजाल	अध्यक्ष, एसोसिएसन अफ हेल्थ प्रोफेसन्स एजुकेसनिष्ट अफ नेपाल	सदस्य
१९	प्रा.मनकुमारी राई	अध्यक्ष, नेपाल नर्सिङ संघ	सदस्य
२०	प्रा.डा. रमेशकान्त अधिकारी	नागरिक समाजका लब्ध प्रतिष्ठित	सदस्य
२१	प्रा.डा. गीता गुरुङ	नागरिक समाजका लब्ध प्रतिष्ठित	सदस्य
२२	प्रा.डा. भगवान कोइराला	अध्यक्ष, नेपाल मेडिकल काउन्सिल	सदस्य
२३	प्रा.डा. दिव्या सिंह शाह	चिकित्सा शिक्षा विज्ञ	सदस्य
२४	प्रा.डा. शैली प्रधान	चिकित्सा शिक्षा विज्ञ	सदस्य
२५	प्रा.डा. जगदीशप्रसाद अग्रवाल	चिकित्सा शिक्षा विज्ञ	सदस्य
२६	डा. अनिल विक्रम कार्की	अध्यक्ष, नेपाल मेडिकल एसोसिएसन	सदस्य
२७	डा. ज्ञानेन्द्रमान सिंह कार्की	अध्यक्ष, निजी मेडिकल र डेन्टल शिक्षण संस्था सञ्चालकहरूको राष्ट्रियस्तरको आधिकारिक सङ्गठन	सदस्य
२८	डा. पदम बहादुर खड्का	मेडिकल र डेन्टल बाहेकका निजी शिक्षण संस्था सञ्चालकहरूको राष्ट्रियस्तरको आधिकारिक सङ्गठनको अध्यक्ष	सदस्य
२९	श्री कृष्ण प्रसाद काप्री	सहसचिव, चिकित्सा शिक्षा आयोग	सदस्य-सचिव

कार्यकारी समितिका पदाधिकारीहरू

(प्रा.डा. श्रीकृष्ण गिरी)

अध्यक्ष

(प्रा.डा.दिलिप शर्मा)

सदस्य

(प्रा.डा. रमेशप्रसाद आचार्य)

सदस्य

(प्रा.डा.सङ्घरत्न बज्राचार्य)

सदस्य

(प्रा.डा.आरती खनाल शाह)

सदस्य

(प्रा.डा. शैली प्रधान)

सदस्य

(प्रा.डा. गीता गुरुड)

सदस्य

(श्री कृष्ण प्रसाद काफ्री)

सदस्य-सचिव

कृतज्ञता

चिकित्सा शिक्षा आयोगले राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ को मर्म र भावनाअनुसार चिकित्सा शिक्षामा समतामूलक पहुँच, गुणस्तर र नियमनका पक्षमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएको छ। यसबाट चिकित्सा शिक्षाको विकास, पहुँच विस्तार र गुणस्तर सुनिश्चितता थप प्रभावकारी हुन गएको अवस्था छ। नेपालको चिकित्सा शिक्षा क्षेत्रमा आयोगले नीति निर्माण, मापदण्ड निर्धारण, शुल्क निर्धारण, एकीकृत परीक्षा सञ्चालन, सिट निर्धारण, नियमन तथा अनुगमन जस्ता कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्दै आएको छ।

आयोग स्थापना भएपश्चात् चिकित्सा शिक्षामा रहेका विभिन्न समस्याहरू समाधानका लागि थप प्रयासहरू हुँदै आएका छन्। आयोगबाट चिकित्सा शिक्षाको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउने प्रयासहरू भएको छ। आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा आयोगबाट सम्पादित समग्र कार्यमा आयोगलाई सहयोग पुऱ्याउने विभिन्न विश्वविद्यालयहरू, प्रतिष्ठानहरू, चिकित्सा शिक्षा प्रदायक शैक्षिक संस्थाहरू, प्राध्यापक, अभिभावक, विद्यार्थी र अन्य सरोकारवालाहरूप्रति आयोग आभार व्यक्त गर्दछ। साथै यस कार्यमा सहयोग गर्ने नेपाल सरकार र सम्बद्ध मन्त्रालय, अन्य सरकारी एवम् गैरसरकारी निकाय, सम्बद्ध पदाधिकारी र कर्मचारीहरूलाई आयोग हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछ।

प्रस्तुत पाँचौं वार्षिक प्रतिवेदन तयार गर्ने कार्यमा संलग्न विज्ञ समूह तथा कर्मचारीहरू लगायत सबैप्रति आयोग हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछ।

२०८० भदौ २० गते

(प्रा.डा. श्रीकृष्ण गिरी)

उपाध्यक्ष

वार्षिक प्रतिवेदनको सारांश

राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ले गरेको व्यवस्थाअनुसार चिकित्सा शिक्षाको विकास तथा विस्तार गर्न, चिकित्सा शिक्षामा राज्यको लगानी प्रवर्द्धन गर्न, चिकित्सा शिक्षाको गुणस्तरीयता सुनिश्चित गर्न र चिकित्सा शिक्षामा सर्वसुलभता कायम गरी पेसाधर्मिताको विकास गर्न सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा चिकित्सा शिक्षा आयोग गठन भएको हो। ऐनको दफा ५१ मा भएको व्यवस्था अनुसार आयोगले प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको साठी दिनभित्र वर्षभरिमा आफूले सम्पादन गरेका काम कारबाहीको विवरणसहितको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी नेपाल सरकार समक्ष पेस गर्नुपर्ने र त्यसरी पेस भएको प्रतिवेदन नेपाल सरकारले प्रतिनिधिसभाको सम्बन्धित विषयगत समितिमा पेस गर्नुपर्ने प्रावधानअनुसार आयोगले आर्थिक वर्ष २०७९/८० को वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरेको छ।

आयोगले मूलतः चिकित्सा शिक्षामा पहुँच वृद्धि, गुणस्तर सुधार र नियमनको क्षेत्रमा कार्य गर्दै आएको छ। आयोगले चिकित्सा शिक्षामा विद्यार्थीहरूको समतामूलक पहुँच वृद्धि तथा गुणास्तर सुनिश्चित गर्ने कार्यलाई निर्देशिका, मापदण्ड तथा अनुगमन साधनको प्रयोग, पाठ्यक्रम प्रारूपको व्यवस्थामार्फत् थप प्रभावकारी बनाउँदै लगेको छ। यस आर्थिक वर्षमा विद्यार्थी छनौटको कार्य सम्पन्न गरी विश्वविद्यालय तथा प्रतिष्ठानहरूमा विद्यार्थी भर्नाका लागि पठाइएको छ। चिकित्सा शिक्षाका लागि अत्यावश्यक उच्च तहको विज्ञ जनशक्ति तयार गर्ने उद्देश्यका साथ स्पेसियालिटी तथा सबस्पेसियालिटीका कार्यक्रमलाई निरन्तरता प्रदान गरेको छ। त्यसैगरी प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद्अन्तर्गतका शिक्षालयहरूबाट सञ्चालित प्रवीणता प्रमाणपत्र तहको कार्यक्रम सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यमा आवश्यक समन्वय गरेको छ।

चिकित्सा क्षेत्रको जनशक्ति मागअनुसारको शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन तथा जनशक्ति विकासका लागि उपयोगी स्वास्थ्य जनशक्ति प्रक्षेपण योजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ। चिकित्सा शिक्षामा अध्ययनका लागि नेपाल सरकारबाट सार्वजनिक शिक्षण संस्थाहरूमा अध्ययनरत विद्यार्थीका लागि प्रदान गरिने ७५ प्रतिशत छात्रवृत्ति अनुदान वितरण कार्य सम्पन्न गरेको छ। यस आर्थिक वर्षका लागि तोकिएका कार्यक्रमहरू सम्पन्न गर्न आयोग सफल भएको छ। यति हुँदाहुँदै पनि आयोगसामु केही समस्या र चुनौतीहरू पनि रहेका छन्।

कानूनको अपर्याप्तता र समन्वयात्मक कार्यान्वयनका लागि विभिन्न निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्यको अवस्थामा सुधार गर्नपर्ने अवस्था रहेको छ। त्यसैगरी आयोगको आन्तरिक सङ्गठन संरचना स्वीकृति तथा कर्मचारी व्यवस्थापन, विद्यार्थी भर्ना तथा शैक्षिक कार्यक्रमहरूको अनुगमन तथा गुणस्तरीयताको सुनिश्चितता गर्ने कार्यमा थप कार्य गर्नुपर्ने अवस्था रहेको छ। एकीकृत सूचना पद्धतिका लागि विकसित सफ्टवेयरको उपयोगलाई संस्थागत गर्नुपर्ने अवस्था रहेको छ। वैदेशिक अध्ययनका लागि जाने विद्यार्थीको सङ्ख्यामा न्यूनीकरण गर्दै विदेशी विद्यार्थीहरूलाई नेपालकै चिकित्सा शिक्षामा आकर्षण गर्नुपर्ने देखिन्छ। सूचना तथा सञ्चार प्रविधिका दृष्टिले आयोगलाई सेवाग्राहीमैत्री र आधुनिक बनाउने, समक्षता कार्य प्रारम्भ गर्ने, गुणस्तरको सुनिश्चितता तथा शैक्षिक व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउने, राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप तथा गुणस्तर मापदण्डको कार्यान्वयन गर्ने जस्ता पक्षहरू आयोगका लागि चुनौतीका रूपमा रहेका छन्। त्यसैगरी जनशक्ति प्रक्षेपण योजनाअनुसार आयोगका कार्यक्रमहरू व्यवस्थित गर्ने, एकीकृत सूचना पद्धतिलाई संस्थागत गर्ने, एकीकृत परीक्षा सञ्चालन तथा म्याचिङमा देखिएका समस्या समाधान गर्ने, चिकित्सा शिक्षा प्रदायक शिक्षण संस्था तथा प्रतिष्ठानहरूमा प्राज्ञिक सिर्जनशीलता तथा उन्नयनको अवस्था सुनिश्चित गर्ने कार्यहरू चुनौतीपूर्ण रहेका छन्।

चिकित्सा शिक्षा आयोगलाई प्राप्त अवसरहरूको उच्चतम प्रयोग गरी चुनौतीहरूको व्यवस्थापन गर्दै चिकित्सा शिक्षाको पहुँच, गुणस्तर तथा व्यवस्थापन प्रभावकारिता सुनिश्चित गर्न आयोगले भावी कार्यदिशा पनि तय गरेको छ । ऐन, कानून तथा नियमावलीमा आवश्यक संशोधन, विकसित मापदण्ड, कार्यविधि तथा निर्देशिकाहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन, आयोगका गतिविधिहरूमा सरोकारवालाको सक्रिय सहभागिता, आदिको सुनिश्चितता गर्न आवश्यक कार्यदिशा तय भएका छन् । अन्त्यमा, आगामी दिनका लागि तय भएका सबै कार्यदिशामा केन्द्रित भई आगामी वर्षका योजना तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनमा आयोगले विशेष ध्यान दिई चिकित्सा शिक्षाको समग्र व्यवस्थापनमा प्रभावकारिता ल्याउन र मुलुकले तय गरेको चिकित्सा शिक्षाको राष्ट्रिय लक्ष्य तथा उद्देश्य हासिल गर्न आयोग प्रतिवद्ध रहेको छ ।

विषय सूची

परिच्छेद-१ : आयोगको पृष्ठभूमि, गठन, काम, कर्तव्य र अधिकार.....	१
१.१ पृष्ठभूमि	१
१.२ आयोगको गठन.....	३
१.३ आयोगको काम, कर्तव्य, अधिकार	३
१.३.१ कार्यकारी समिति	४
१.३.२ उपाध्यक्ष, निर्देशनालय तथा निर्देशक र सदस्य-सचिव	५
१.३.४ निर्देशनालय तथा बोर्ड र निर्देशक	५
१.३.४.१ मापदण्ड तथा प्रत्यायन निर्देशनालयको काम, कर्तव्य र अधिकार	६
१.३.४.२ योजना, समन्वय तथा प्राज्ञिक उन्नयन निर्देशनालयको काम, कर्तव्य र अधिकार	६
१.३.४.३ परीक्षा निर्देशनालयको काम, कर्तव्य र अधिकार	७
१.३.४.४ नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिजको गठन तथा काम कर्तव्य र अधिकार	७
१.३.४.५ सदस्य-सचिव	८
१.४ प्रतिवेदन पेस गर्ने दायित्व.....	९
परिच्छेद-२ : आयोगको कार्य सम्पादनसँग सम्बन्धित कानुनी आधारहरू	१०
२.१ नेपालको संविधान	१०
२.२ कानुनी व्यवस्था	१०
२.३ नीतिगत व्यवस्था	११
२.३.१ राष्ट्रिय शिक्षा नीति, २०७६	११
२.३.२ राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति, २०७६	१२
२.३.३ पन्ध्रौँ आवधिक योजना (२०७६/०७७-२०८०/८१).....	१२
२.४ कार्यविधि, निर्देशिका तथा मापदण्ड	१२
२.५ सङ्गठनात्मक स्वरूप	१३
परिच्छेद-३ : चिकित्सा शिक्षासम्बन्धी सैद्धान्तिक पक्ष	१४
३.१ कार्य सम्पादनका क्षेत्रहरू	१४
३.२ कार्य सम्पादनका सिद्धान्त	१५
२.३ चिकित्सा शिक्षाका मूल्यमान्यता (Core Values of Medical Education)	१७
३.४ चिकित्सा शिक्षामा शिक्षण सिकाइका सिद्धान्त.....	१९
३.५ चिकित्सा शिक्षामा शैक्षिक व्यवस्थापन र नेतृत्व	२०
३.६ गुणस्तर मापदण्ड	२०
परिच्छेद-४ : आयोगको कार्य सम्पादन.....	२३
४.१ आयोगका प्रमुख कार्य	२३
४.२ आयोगको निर्णय तथा निर्णय कार्यान्वयनको अवस्था	२५
४.३ कार्यकारी समितिको निर्णय तथा निर्णय कार्यान्वयनको अवस्था	२६

४.४	विभाग तथा निर्देशनालयगत प्रगति.....	२८
४.४.१	नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिज	२८
४.४.२	मापदण्ड तथा प्रत्यायन निर्देशनालय.....	३१
	४.४.२.१ चिकित्सा शिक्षातर्फका प्रमाणपत्र तह सम्बन्धी व्यवस्था	३१
४.४.३	योजना, समन्वय तथा प्राज्ञिक उन्नयन निर्देशनालय.....	३३
	४.४.३.१ शुल्क निर्धारण.....	३३
	४.४.३.२ छात्रवृत्तिका अनुदान वितरण	३५
४.४.४	परीक्षा निर्देशनालय.....	४०
४.५	मुद्दा तथा फैसलाहरू.....	४६
परिच्छेद-५ : वित्तीय अवस्था		४८
५.१	वार्षिक बजेट विनियोजनको र खर्चको अवस्था.....	४८
५.२	आयोगको आन्तरिक स्रोततर्फको बजेट तथा खर्चको अवस्था	४९
५.३	बेरुजु.....	४९
परिच्छेद-६ : समस्या, चुनौती र अवसर.....		५०
६.१	समस्या.....	५०
६.२	चुनौती	५२
६.३	अवसर.....	५४
परिच्छेद-७ : भावी कार्यदिशा.....		५६
अनुसूचीहरू		५९
अनुसूची-१ (क)	: स्वीकृत अस्थायी दरबन्दी विवरण.....	६१
अनुसूची-१(ख)	: चिकित्सा शिक्षा आयोगका लागि प्रस्तावित सङ्गठन संरचना	६२
अनुसूची-२	: NBMS तर्फको शैक्षिक सत्र २०७९ का लागि निर्धारित सिट सङ्ख्या.....	६३
अनुसूची-३	: आयोगको २०८०/२८ को बैठकको निर्णयअनुसार आशयपत्र प्रदान गरिएका शिक्षण संस्थाहरू	६४
अनुसूची-४(क)	: शैक्षिक सत्र २०७९/८० का लागि DM/MCh तहका लागि निर्धारण गरिएको सिट सम्बन्धी विवरण.....	६७
अनुसूची-४(ख)	: स्नातकोत्तर तह सिट निर्धारण	८५
अनुसूची-४(ग)	: शैक्षिक सत्र २०७९/८० का लागि DM/MCh तहका लागि निर्धारण गरिएको सिट	१०८
अनुसूची-५	: २०७९/८० मा परेका मुद्दा र फैसलाको स्थिति.....	११०
अनुसूची-६	: वार्षिक शैक्षिक क्यालेण्डर २०८०/८१	१५४

परिच्छेद-१

आयोगको पृष्ठभूमि, गठन, काम, कर्तव्य र अधिकार

१.१ पृष्ठभूमि

विश्वव्यापी रूपमा शिक्षा र स्वास्थ्यलाई मानवका आधारभूत आवश्यकता एवम् नैसर्गिक अधिकारका रूपमा स्थापित गरिएको छ। मानव अधिकारको विश्वव्यापी घोषणापत्रको धारा २५ मा स्वास्थ्य र धारा २६ मा शिक्षासम्बन्धी अधिकारको व्यवस्था रहेको छ। त्यसैगरी नेपालको संविधान, २०७२ले शिक्षा र स्वास्थ्यलाई नागरिकको मौलिक हकका रूपमा व्यवस्था गरेको छ।

नेपालमा चिकित्सा शिक्षाको विकासको इतिहास धेरै लामो छैन। आयुर्वेद लगायत परम्परागत शिक्षा वा त्यसमा आधारित स्वास्थ्य सेवाको परम्परा निकै लामो रहेको छ। यसो भएता पनि पाश्चात्य चिकित्सा पद्धति नेपालमा पहिलो पटक जङ्गबहादुर राणाले प्रवेश गराएका हुन् (अधिकारी- २०७०, पे. ४८)। तत्कालीन राणा शासकहरूलाई चिकित्सकीय सेवा पुऱ्याउने उद्देश्यका साथ चिकित्सा शिक्षाको सुरुआत भएको अवस्था देखिन्छ।

स्वास्थ्यको क्षेत्रमा सन् १९३३ मा नेपाल राजकीय आयुर्वेद विद्यालयको स्थापना भएको हो। यसको स्थापनासँगै स्वास्थ्य सेवाका लागि आवश्यक जनशक्तिको उत्पादन सुरु भएको हो। त्यसको एक वर्षपछि नै सिभिल मेडिकल स्कुल खोलिए। यसले ड्रेसर र कम्पाउन्डर जस्ता स्वास्थ्य सम्बन्धी जनशक्ति उत्पादन सुरु गरेको थियो। सन् १०५६ मा नर्सिङ्ग र हेल्थ असिस्टेन्ट स्कुलहरू स्थापना भए। सन् १९६२ मा अहेव स्कुल र सन् १९५६ मा अनमी स्कुलहरू खुलेका थिए (माथेमा आयोग २०७२, पे. १२)। वैद्यखाना, आयुर्वेद तथा स्वतन्त्र वैद्यहरूमार्फत् परम्परागत चिकित्सा पद्धतिको विस्तार गाउँ गाउँसम्म कुनै न कुनै रूपमा पुगेको अवस्था थियो।

एलोप्याथिक चिकित्सा पद्धतिको नामले चिनिने पाश्चात्य पद्धतिको सेवा दिने गरी वीरशमशेरको पालामा खुलेको पहिलो अस्पताल 'पृथ्वी-वीर अस्पताल' नै हो भन्ने देखिन्छ। यो पृथ्वी-वीर अस्पताल (हालको वीर अस्पताल) को स्थापना-सन् १८८९ (विसं १९४६ श्रावण १२) भएको देखिन्छ। त्यसपछि राणाशासनको १०४ वर्षको अवधिमा देशभर ३३ ओटा सरकारी अस्पताल स्थापना भएको विवरण भेटिन्छ (अधिकारी- २०७०, पे. ४९)।

विभिन्न समयमा नागरिक समाज, सम्बद्ध दवाव समूह एवम् सरोकारवालाहरूबाट चिकित्सा शिक्षामा देखिएका र भोग्दै आएका समस्याहरूको सम्बोधन गर्न विभिन्न प्रकारका मागहरू प्रस्तुत हुँदै आएका थिए। गुणस्तरीय चिकित्सा शिक्षामा नागरिकको सहज पहुँच अभिवृद्धिका लागि चिकित्सा शिक्षाको क्षेत्रमा समसामयिक सुधार गर्ने प्रयास स्वरूप नेपाल सरकारले विभिन्न समयमा विभिन्न आयोग, कार्यदल र समितिहरू गठन गरी प्रतिवेदन लिने कार्यहरू गर्दै आएको छ।

नेपालका मेडिकल शिक्षण संस्थाहरूको शुल्क, सम्बन्धन र गुणस्तरका सम्बन्धमा प्रशस्त समस्याहरू रहेका थिए। यसको बारेमा विभिन्न समयमा नागरिक समाज, अभिभावक तथा विद्यार्थीहरूबाट बेला बेलामा गुनासाहरू उठाउने गरेको अवस्था थियो। यस सम्बन्धमा समीक्षा र पुनरावलोकन गर्न वि.स. २०६७ साल असोज १२ राष्ट्रिय योजना आयोगका सदस्य माननीय श्री प्रेमबहादुर कुँवरको संयोजकत्वमा १० सदस्यीय समिति गठन गरियो। उक्त समितिले विभिन्न उपसमिति गठन

गरी चिकित्सा शिक्षामा देखिएका समस्या र ती समस्या समाधानका लागि सुझाव तयार गरी वि.स. २०६८ सालमा नेपाल सरकारसमक्ष प्रतिवेदन पेस गरेको थियो ।

पूर्व सचिव श्री जयराम गिरी संयोजक रहेको ८ सदस्यीय समितिले मेडिकल शिक्षण संस्था तथा उच्चस्तरीय राष्ट्रिय मापदण्ड तयार गरी मिति २०७१ साल भाद्र ४ गते तत्कालीन माननीय शिक्षा मन्त्री समक्ष प्रतिवेदन पेस गरेको थियो । प्रा.डा. रमेशकान्त अधिकारीको संयोजकत्वमा गठित कार्यदलले चिकित्सा विज्ञान सम्बन्धी विश्वविद्यालयको सम्भाव्यताका बारेमा अध्ययन गरी वि.स. २०७२ सालमा प्रतिवेदन पेस गरेको थियो ।

नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्ले वि.स. २०७१ साल चैत्र २६ गते चिकित्सा शिक्षासम्बन्धी आशयपत्र, विस्तारित कार्यक्रम, योग्यताक्रमका आधारमा विद्यार्थी भर्ना, सिट थपघट र शुल्क सम्बन्धमा त्रिभुवन विश्वविद्यालय, काठमाडौं विश्वविद्यालय र नेपाल मेडिकल काउन्सिलबाट भए गरेका कामको विषयमा छानविन गरी प्रतिवेदन पेस गर्न पुनरावेदन अदालत, पाटनका पूर्व मुख्य न्यायाधीश श्री हरिबाबु भट्टराईको अध्यक्षतामा शिक्षा मन्त्रालय र स्वास्थ्य मन्त्रालयका सहसचिवसमेत रहेको तीन सदस्यीय छानविन आयोग गठन गरेको थियो । उक्त आयोगले आफूलाई प्राप्त अधिकार क्षेत्रमा रहेर वि.स. २०७२ सालमा नेपाल सरकारलाई प्रतिवेदन पेस गरेको थियो ।

नेपालमा चिकित्सा क्षेत्रमा रहेका समस्या र चुनौतीहरूको पहिचान, विश्लेषण र प्रभावहरूको तथ्यपरक विवेचना गरी चिकित्सा शिक्षाको राष्ट्रिय नीति तर्जुमा गरी सिफारिस गर्न त्रिभुवन विश्वविद्यालयका पूर्वउपकुलपति तथा शिक्षाविद् प्रा. केदारभक्त माथेमाको संयोजकत्वमा वि.स. २०७१ साल पुस १८ गते उच्चस्तरीय कार्यदल गठन भएको थियो । उक्त कार्यदललाई नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्ले मिति २०७१ चैत्र २० गते साविकको कार्यदेशमा चिकित्साशास्त्र लगायतका विषयका सबै तहमा वैज्ञानिक शुल्क निर्धारण र सम्बन्धन खारेजी सम्बन्धी कार्यदिश थप गरेको थियो । यस कार्यदलले चिकित्सा शिक्षाको क्षेत्रमा गर्नुपर्ने सुझावहरू समेटे वि.स. २०७२ सालमा नेपाल सरकारलाई प्रतिवेदन पेस गरेको थियो ।

एमबिबिएस र बिडिएस शैक्षिक कार्यक्रमको वि.स. २०७३ देखि मेडिकल शिक्षण संस्था/शिक्षण संस्थाहरूले लिन पाउने शुल्क पुनरावलोकन गरी राय सुझावसहितको प्रतिवेदन पेस गर्न नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदद्वारा वि.स. २०७३ असार २६ गते राष्ट्रिय योजना आयोगका तत्कालीन सदस्य माननीय प्रा.डा. शिवकुमार राईको संयोजकत्वमा ८ सदस्यीय समिति गठन गरिएको थियो । समितिले आफूलाई प्राप्त कार्यक्षेत्रभित्र रहेर नेपाल सरकार समक्ष प्रतिवेदन पेस गरेको थियो ।

नेपाल सरकारले वि.सं. २०७४ सालमा चिकित्सा शिक्षाका क्षेत्रमा विभिन्न अनियमिता भएको, विशेष गरी सम्बन्धन, प्रवेश परीक्षा, भर्ना, शुल्क र गुणस्तरका क्षेत्रमा यस प्रकारका समस्यालाई मध्यनजर राख्दै यसको निराकरणका लागि सुझाव पेस गर्न विशेष अदालतका पूर्व अध्यक्ष श्री गौरीबहादुर कार्कीको अध्यक्षतामा तीन सदस्यीय चिकित्सा शिक्षासम्बन्धी जाँचबुझ आयोग गठन गरेको थियो । उक्त जाँचबुझ आयोगले चिकित्सा शिक्षाको क्षेत्रमा भएको अनियमितताको छानविन गरी समाधानका लागि सुझाव समेटे नेपाल सरकारसमक्ष प्रतिवेदन पेस गरेको थियो ।

माथि उल्लिखित पृष्ठभूमिमा सम्बद्ध सरोकारवालाको चासो र जनगुनासोसमेतलाई दृष्टिगत गरी विभिन्न आयोग, समिति तथा कार्यदलबाट प्रस्तुत भएका प्रतिवेदनहरूबाट प्राप्त सुझाव तथा राष्ट्रिय आवश्यकतासमेतका आधारमा २०७४ साल कात्तिक २४ गते राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न अध्यादेश जारी भयो । उक्त अध्यादेशको समयवधि सकिनै लाग्दा प्रतिस्थापन विधेयकका रूपमा संसदमा विधेयक पेस भई संसदबाट पारित भएपछि वि.सं. २०७५ फागुन १० गते राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ जारी भएको थियो ।

राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ बमोजिम आयोगको पहिलो बैठक २०७५ चैत्र ४ गते सम्माननीय प्रधानमन्त्री एवम् चिकित्सा शिक्षा आयोगका अध्यक्षज्यूको अध्यक्षतामा बसेको थियो । उक्त बैठकमा उपाध्यक्षको नियुक्ति र आयोगका सदस्यहरूको मनोनयन गरी आयोगलाई पूर्णता दिने निर्णय भएको थियो ।

चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ अनुसार विश्वविद्यालय, प्रतिष्ठानलगायत अन्य सम्बन्धित निकायहरूको स्वायत्तता र स्वतन्त्रतालाई आत्मसात गर्दै आयोगले कार्य गर्दै आएको छ । त्यसैगरी राष्ट्रियस्तरमा सम्बद्ध सबै निकायहरूसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने कार्य हुँदै आएको छ । अन्तर्राष्ट्रियस्तरका निकायहरूसँग समेत समन्वय, सहकार्य र साझेदारी गर्दै समावेशी र गुणस्तरीय चिकित्सा शिक्षाको सुनिश्चितताका लागि आयोगले नेतृत्वदायी भूमिका बहन गर्नुपर्ने अवस्था रहेको छ ।

१.२ आयोगको गठन

राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ को दफा ५ को उपदफा (१) मा चिकित्सा शिक्षा आयोग गठनसम्बन्धी प्रावधान रहेको छ । प्रधानमन्त्रीको अध्यक्षतामा गठन हुने यस आयोगमा नागरिक समाजका लब्ध प्रतिष्ठित प्रतिनिधि, विषयगत पेसागत संस्थाका अध्यक्ष, राष्ट्रिय तहका निजी र सरकारी क्षेत्रका पेसागत सङ्गठन, विश्वविद्यालयका उपकुलपतिलगायत जम्मा २९ सदस्यीय पदाधिकारीहरू रहने व्यवस्था छ । आयोगमा मनोनयन हुने सदस्यहरू अध्यक्षबाट मनोनयन गर्ने र मनोनीत सदस्यहरूको पदावधि चार वर्षको हुने प्रावधान छ ।

१.३ आयोगको काम, कर्तव्य, अधिकार

राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ को दफा ६ मा चिकित्सा शिक्षा आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकार निम्नानुसार हुने व्यवस्था छ :

- (क) चिकित्सा शिक्षाको क्षेत्रमा अवलम्बन गर्नुपर्ने राष्ट्रिय नीति तय गर्ने,
- (ख) संघ तथा प्रदेश तहका चिकित्सा शिक्षाको सबै तह तथा विधाको मापदण्ड र स्तरसम्बन्धी नीति तथा मापदण्ड निर्धारण गर्ने,
- (ग) एकीकृत प्रवेश परीक्षा (कमन इन्ट्रान्स) सञ्चालनका लागि नीति तथा मापदण्ड निर्धारण गर्ने,
- (घ) प्रत्यायन सम्बन्धी नीति, आधार तथा मापदण्ड निर्धारण गर्ने,
- (ङ) प्राज्ञिक उन्नयन तथा अनुसन्धान सम्बन्धी नीति निर्धारण गर्ने,
- (च) चिकित्सा शिक्षाको विषयमा विश्वविद्यालय, प्रतिष्ठान र परिषद्लाई आवश्यकता अनुसार निर्देशन दिने,
- (छ) नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिजका लागि प्रत्यायनका आधार स्वीकृत गर्ने,
- (ज) आशय पत्र, सम्बन्धन र सम्बन्धन खारेजी सम्बन्धी नीति र मापदण्ड तय गर्ने,
- (झ) नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिजले लिएको परीक्षामा उत्तीर्ण हुने चिकित्सकलाई उपाधि प्रदान गर्ने,
- (ञ) आयोगको वार्षिक बजेट तथा आयोगको लागि आवश्यक कर्मचारीको दरबन्दी स्वीकृत गर्ने,
- (ट) शिक्षण संस्था स्थापनाका लागि नक्साङ्कन स्वीकृत गर्ने,
- (ठ) तोकिए बमोजिमका अन्य कार्य गर्ने ।

उक्त ऐनमा रहेको व्यवस्थालाई थप स्पष्ट गर्दै राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा नियमावली, २०७७ को नियम ३ मा ऐनमा उल्लिखित काम, कर्तव्य र अधिकारको अतिरिक्त आयोगको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुने व्यवस्था रहेको छ :

- (क) आयोगको योजना, वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट स्वीकृत गर्ने,
- (ख) शिक्षण संस्था गाभ्ने सम्बन्धमा आवश्यक मापदण्ड स्वीकृत गर्ने,
- (ग) चिकित्सा शिक्षाका विभिन्न तह र विषयको मूल पाठ्यक्रम, शिक्षण विधि र उपाधि सम्बन्धी मापदण्ड स्वीकृत गर्ने ।

आयोग अन्तर्गत कार्यकारी समितिलगायत निर्देशनालय र बोर्ड एवम् सम्बद्ध पदाधिकारीहरूको जिम्मेवारी पनि कानूनद्वारा निर्दिष्ट गरिएकाले सो सम्बन्धी जानकारी प्रदान गर्न सान्दर्भिक भएकाले तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

१.३.१ कार्यकारी समिति

आयोगको कार्यकारी निकायको रूपमा काम गर्नका लागि एक कार्यकारी समिति रहने व्यवस्था राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ को दफा ८ को उपदफा (१)ले गरेको छ । आयोगको उपाध्यक्षको अध्यक्षतामा गठन हुने कार्यकारी समितिमा आयोगको चारवटा निर्देशनालयका निर्देशकहरू, अध्यक्षले मनोनयन गरेका आयोगका दुई जना सदस्य र आयोगको सदस्य-सचिव सहित आठ जना पदाधिकारी रहने व्यवस्था छ ।

कार्यकारी समितिको काम, कर्तव्य, अधिकार

राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ को दफा ९ले कार्यकारी समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम रहने उल्लेख गरेको छ :

- (क) निर्देशनालय र बोर्डबिच समन्वय गर्ने,
- (ख) निर्देशनालय र बोर्डको कार्यको समीक्षा, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने तथा आवश्यकताअनुसार निर्देशनालय र बोर्डलाई निर्देशन दिने
- (ग) निर्देशनालय र बोर्डबाट पेस हुने कार्ययोजना, प्रस्ताव, निर्देशिका वा मापदण्डमा आवश्यक परिमार्जन गरी स्वीकृतिका लागि आयोगमा पेस गर्ने,
- (घ) सम्बन्धित निर्देशनालयको सिफारिसका आधारमा यस ऐन बमोजिम आशयपत्रका लागि आयोगसमक्ष सिफारिस गर्ने,
- (ङ) आयोगमा स्वीकृत भएका नीति तथा कार्यक्रम सम्बन्धित निर्देशनालय र बोर्डद्वारा कार्यान्वयन गराउने,
- (च) यस ऐन बमोजिम शिक्षण संस्थाको सम्बन्धन खारेजी गर्न सम्बन्धित विश्वविद्यालयलाई लेखी पठाउने,
- (छ) चिकित्सा शिक्षाका क्षेत्रमा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय निकायसँग सहकार्य र समन्वय गर्ने,
- (ज) शिक्षण संस्था स्थापनाका लागि नक्साङ्कन तयार गर्ने,
- (झ) शिक्षण संस्थाको विद्यार्थी सिट सङ्ख्या, शिक्षण शुल्क र सम्बन्धित विषयमा आयोगसमक्ष सिफारिस गर्ने
- (ञ) तोकिए बमोजिमका अन्य काम गर्ने गराउने ।

राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा नियमावली, २०७७ को नियम ३ अनुसार ऐनमा उल्लिखित काम, कर्तव्य र अधिकारका अतिरिक्त कार्यकारी समितिको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछः

- (क) आयोगको योजना तर्जुमा, वार्षिक कार्यक्रम र बजेट सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- (ख) आयोगको कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न विश्वविद्यालय, प्रतिष्ठान र विषयगत काउन्सिलसँग समन्वय र सहजीकरण गर्ने,
- (ग) आयोगको सङ्गठन र व्यवस्थापन सर्वेक्षण सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- (घ) आयोगबाट सम्पादन भएका कार्यहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने वा गराउने,

- (ड) चिकित्सा शिक्षाका विभिन्न तह र विषयको मूल पाठ्यक्रम, शिक्षण विधि र उपाधि सम्बन्धी मापदण्ड स्वीकृतिका लागि आयोग समक्ष सिफारिस गर्ने,
- (च) शिक्षण संस्था गाभ्ने सम्बन्धमा आवश्यक मापदण्ड तयार गरी स्वीकृतिको लागि आयोग समक्ष पेस गर्ने,
- (छ) शिक्षण संस्था स्थापनाका लागि नक्साङ्कन गरी आयोगमा पेस गर्ने,
- (ज) नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिजबाट सञ्चालित अन्तिम परीक्षामा उत्तीर्ण विद्यार्थीलाई उपाधि प्रदान गर्न आयोग समक्ष सिफारिस गर्ने,
- (झ) आयोगले तोके बमोजिमका अन्य काम गर्ने वा गराउने ।

१.३.२ उपाध्यक्ष, निर्देशनालय तथा निर्देशक र सदस्य-सचिव

उपाध्यक्ष

आयोगको उपाध्यक्ष पूरा समय काम गर्ने प्रमुख कार्यकारी पदाधिकारीको रूपमा रहने व्यवस्था ऐनको दफा २२ले गरेको छ । लोकसेवा आयोगको अध्यक्षको संयोजकत्वमा गठित तीन सदस्यीय सिफारिस समितिको सिफारिसमा नेपाल सरकारले आयोगको उपाध्यक्ष नियुक्ति गर्ने र उपाध्यक्षको पदावधि चार वर्षको रहने व्यवस्था रहेको छ ।

उपाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार

राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ अनुसार ऐनमा अन्यत्र उल्लिखित काम कर्तव्य र अधिकारको अतिरिक्त उपाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ :

- (क) आयोगबाट स्वीकृत, नीति, योजना र कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,
- (ख) आयोगको वार्षिक कार्यक्रम, योजना तथा बजेट तयार गराई आयोग समक्ष पेस गर्ने,
- (ग) आयोग र समितिका निर्णय कार्यान्वयन गर्ने गराउने,
- (घ) आयोगको कर्मचारी व्यवस्थापन तथा अन्य व्यवस्थापकीय कार्य गर्ने,
- (ङ) तोकिए बमोजिमका अन्य कार्य गर्ने ।

राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा नियमावली, २०७७ को नियम ५ बमोजिम ऐनमा उल्लिखित काम, कर्तव्य र अधिकारको अतिरिक्त उपाध्यक्षको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ :

- (क) आयोगबाट निर्णय हुने विषयमा प्रस्ताव तयार गरी आयोग समक्ष पेस गर्ने,
- (ख) निर्देशनालय र बोर्डको कार्यको समीक्षा, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने र आवश्यकता अनुसार निर्देशन दिने,
- (ग) प्राज्ञिक कार्यक्रमसँग सम्बन्धित वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा र कार्यान्वयनको ढाँचा स्वीकृत गर्ने,
- (घ) आयोग तथा समितिबाट प्रत्यायोजित अन्य काम गर्ने वा गराउने ।

१.३.४ निर्देशनालय तथा बोर्ड र निर्देशक

राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन २०७५ को दफा २८ को उपदफा (१)ले आयोगको कार्य सम्पादनको लागि मापदण्ड तथा प्रत्यायन निर्देशनालय, योजना, समन्वय तथा प्राज्ञिक उन्नयन निर्देशनालय, परीक्षा निर्देशनालय र नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिज गरी चार वटा निर्देशनालय तथा बोर्ड रहने व्यवस्था छ । प्रत्येक निर्देशनालयमा एक जना निर्देशक रहने

व्यवस्था छ । राष्ट्रिय योजना आयोगको सदस्य संयोजक रहेको सिफारिस समितिले सिफारिस गरेको आधारमा उपाध्यक्षबाट निर्देशकको नियुक्ति हुने र यसरी नियुक्त निर्देशकहरूको पदावधि चार वर्षको हुने कानुनी व्यवस्था छ ।

निर्देशनालय तथा बोर्डको काम, कर्तव्य र अधिकार

आयोगको दैनिक कार्य सम्पादनका लागि निर्देशनालय तथा बोर्डको व्यवस्था गरिएको हो । राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा नियमावली, २०७७ अनुसार निर्देशनालय र बोर्डका काम, कर्तव्य र अधिकार यस प्रकार रहेको छन्:

१.३.४.१ मापदण्ड तथा प्रत्यायन निर्देशनालयको काम, कर्तव्य र अधिकार

ऐन तथा यस नियमावलीमा अन्यत्र उल्लिखित काम, कर्तव्य र अधिकारको अतिरिक्त मापदण्ड तथा प्रत्यायन निर्देशनालयको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछः

- (क) शिक्षण संस्था स्थापना तथा शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालनका लागि आवश्यक पूर्वाधारको न्यूनतम मापदण्ड तयार गर्ने,
- (ख) शिक्षकको योग्यता सम्बन्धी न्यूनतम मापदण्ड तयार गर्ने,
- (ग) शिक्षण विधि र प्रविधि सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- (घ) चिकित्सा शिक्षाको गुणस्तर मूल्याङ्कनको मापदण्ड तयार गर्ने,
- (ङ) चिकित्सा शिक्षा सञ्चालन गर्ने विश्वविद्यालय तथा प्रतिष्ठानका कार्यक्रमको प्रत्यायन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- (च) चिकित्सा शिक्षा क्षेत्रका संस्था, पाठ्यक्रम, गुणस्तरलगायतका मापदण्ड तयार गर्ने,
- (छ) विदेशमा अध्ययन तथा फेलोसिपलगायत चिकित्सा शिक्षाको उच्चस्तरीय तालिममा जान चाहने व्यक्तिलाई अनुमतिपत्र दिने,
- (ज) आयोग वा समितिको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने ।

१.३.४.२ योजना, समन्वय तथा प्राज्ञिक उन्नयन निर्देशनालयको काम, कर्तव्य र अधिकार

योजना, समन्वय तथा प्राज्ञिक उन्नयन निर्देशनालयको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछः

- (क) आयोगको वार्षिक योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- (ख) राष्ट्रिय स्वास्थ्य सेवा तथा चिकित्सा शिक्षा प्रणालीका लागि आवश्यक पर्ने जनशक्तिको आवधिक आँकलन, प्रक्षेपण तथा आपूर्तिको योजना सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- (ग) स्वीकृत योजनाअनुसार चिकित्सा शिक्षासम्बन्धी जनशक्ति आपूर्ति र उपयोगका लागि स्वास्थ्य संस्था तथा शिक्षण संस्थासँग समन्वय गर्ने,
- (घ) चिकित्सा शिक्षाको गुणस्तर सुधारका लागि आवश्यक अध्ययन, अनुसन्धान तथा प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- (ङ) चिकित्सा शिक्षाका लागि प्रयोग हुने सूचना प्रविधिको विकास तथा प्रयोग सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- (च) चिकित्सा शिक्षाको गुरुयोजना तर्जुमा गरी समितिमा पेस गर्ने,
- (छ) अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धी कार्य गर्ने वा गराउने,
- (ज) आयोग तथा समितिको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने ।

१.३.४.३ परीक्षा निर्देशनालयको काम, कर्तव्य र अधिकार

परीक्षा निर्देशनालयको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ :

- (क) चिकित्सा शिक्षासम्बन्धी स्नातक, स्नातकोत्तर र सोभन्दा माथिको तहको एकीकृत प्रवेश परीक्षा सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्ने,
- (ख) प्रवेश परीक्षा, विद्यार्थी भर्ना, विद्यार्थी मूल्याङ्कन र अन्तिम परीक्षा सम्बन्धी नीति तथा मापदण्ड तयार गरी समितिमा पेस गर्ने,
- (ग) परीक्षा सम्बन्धी आवश्यक प्रविधि विकास गरी कार्यान्वयन गर्ने,
- (घ) विद्यार्थी भर्नाका लागि म्याचिड प्रणालीको विकास तथा कार्यान्वयन गर्ने,
- (ङ) छात्रवृत्तिमा छनोट भएका विद्यार्थीसँग अध्ययन सर्त सम्बन्धी कबुलियतनामा गर्ने,
- (च) एकीकृत वार्षिक शैक्षिक क्यालेण्डर निर्माण गर्ने,
- (छ) नेपालका शिक्षण संस्थामा उच्च शिक्षा अध्ययन गर्न चाहने विदेशी व्यक्तिका लागि विषयगत रूपमा न्यूनतम प्राप्ताङ्क निर्धारण सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- (ज) परीक्षा सञ्चालनका लागि आवश्यकता अनुसार उपसमिति गठन गर्ने,
- (झ) आयोग तथा समितिको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने ।

१.३.४.४ नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिजको गठन तथा काम कर्तव्य र अधिकार

(१) नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिजको गठन देहायबमोजिम हुनेछः

(क) निर्देशक, नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिज	- अध्यक्ष
(ख) विश्वविद्यालय तथा प्रतिष्ठानका दिनहरूमध्ये समितिबाट मनोनीत दुई जना	- सदस्य
(ग) रजिष्ट्रार, नेपाल मेडिकल काउन्सिल	- सदस्य
(घ) चिकित्सा शिक्षाका ख्याति प्राप्त विज्ञहरूमध्ये समितिबाट मनोनीत एक जना महिला	- सदस्य
(ङ) सहसचिव, स्वास्थ्य सम्बन्धी विषय हेर्ने नेपाल सरकारको मन्त्रालय	- सदस्य
(च) वरिष्ठ अधिकृत, नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिज	- सदस्य-सचिव

नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिजको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछः

- (क) चिकित्सा शिक्षाको क्लिनिकल विधामा स्पेसियालिटिजका नयाँ कार्यक्रमसम्बन्धी पाठ्यक्रमको तयारी सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- (ख) पूर्वाधार पूरा गरेका स्वास्थ्य संस्थामा स्पेसियालिटिजका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,
- (ग) क्लिनिकल विधामा स्पेसियालिटिजका नयाँ कार्यक्रम सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गर्ने संस्था, फ्याकल्टीको पहिचान सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- (घ) स्पेसियालिटिजका क्लिनिकल विधामा अध्ययनका लागि सिट सङ्ख्या, फ्याकल्टी, सुपरभाइजर र सहभागीको सूची तयार गरी समितिमा पेस गर्ने,
- (ङ) आयोगबाट निर्धारित मापदण्डको अधीनमा रही नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिजको परीक्षा सञ्चालन गर्ने वा गराउने,

- (च) अनुगमन तथा मूल्याङ्कन पद्धति निर्माण र कार्यान्वयन गर्ने,
- (छ) मेडिकल स्पेसियालिटीजका सम्बन्धमा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थासँग परामर्श गर्ने र सोको जानकारी समितिलाई गराउने,
- (ज) आयोग वा समितिको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने ।

१.३.४.५ सदस्य-सचिव

आयोगका निर्णय कार्यान्वयनलगायत आयोगका दैनिक प्रशासनिक तथा व्यवस्थापकीय कार्य गर्नका लागि आयोगको एक सचिवालय रहेको छ । उक्त सचिवालयको नेतृत्व वरिष्ठ कर्मचारीले आयोगको सदस्य- सचिवका रूपमा काम गर्ने व्यवस्था रहेको छ । ऐनले आयोगमा कर्मचारी व्यवस्था नभएसम्म नेपाल सरकारको राजपत्राङ्कित प्रथम श्रेणीको कर्मचारीले आयोगको सदस्य-सचिव भई काम गर्ने व्यवस्था रहेको छ ।

सदस्य-सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार

राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ को दफा ३० बमोजिम सदस्य-सचिवको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ :

- (क) आयोगको वार्षिक कार्यक्रम र योजना तयार गरी उपाध्यक्ष समक्ष पेस गर्ने,
- (ख) आयोगको वार्षिक बजेट तयार गर्ने,
- (ग) आयोगको चल अचल सम्पत्तिको रेखदेख, स्याहार सम्भार गर्ने वा गराउने,
- (घ) आयोगको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने वा गराउने,
- (ङ) आयोगमा रहने अभिलेख अद्यावधिक, व्यवस्थित र सुरक्षित राख्ने,
- (च) आयोगका कर्मचारीलाई कार्य विभाजन गरी काममा लगाउने,
- (छ) आयोगको कार्यालयको काम कारबाहीको अनुगमन, नियन्त्रण, सुपरीवेक्षण गर्ने,
- (ज) नेपाल सरकार र अन्य सम्बन्धित निकायसँग आवश्यकता अनुसार सम्पर्क र समन्वय गर्ने,
- (झ) आयोग वा समितिले तोकेको अन्य काम गर्ने ।

राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा नियमावली, २०७७ को नियम ३३ बमोजिम ऐनमा उल्लिखित काम, कर्तव्य र अधिकारको अतिरिक्त उपाध्यक्षको सामान्य निर्देशन र नियन्त्रणमा रही सदस्य-सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ:

- (क) आयोगको दैनिक प्रशासनिक कार्य सञ्चालन गर्ने,
- (ख) समितिबाट निर्णय हुनुपर्ने विषयको प्रस्ताव तयार गरी समितिमा पेस गर्ने,
- (ग) आयोग तथा समितिबाट भएका निर्णयहरू कार्यान्वयन गर्न आवश्यक समन्वय गर्ने,
- (घ) आयोगको कर्मचारी व्यवस्थापन तथा अन्य व्यवस्थापकीय कार्य गर्ने वा गराउने,
- (ङ) आयोगको कार्य सञ्चालनमा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, सुशासन र जवाफदेहितासम्बन्धी कार्यहरू गर्ने वा गराउने,
- (च) आयोगको आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- (छ) आयोगको आन्तरिक तथा अन्तिम लेखापरीक्षण गराउने र बेरुजु फछ्यौट तथा खर्च समर्थन सम्बन्धी कार्य गर्ने वा गराउने,

- (ज) छात्रवृत्तिमा अध्ययन गरेका विद्यार्थीको करार सेवा सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- (झ) नेपाल सरकारबाट प्राप्त निर्देशन कार्यान्वयन गर्ने,
- (ञ) आयोग, समिति र उपाध्यक्षबाट प्रत्यायोजित अन्य काम गर्ने ।

१.४ प्रतिवेदन पेस गर्ने दायित्व

राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ को दफा ५१ को उपदफा (१) मा प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको साठी दिनभित्र त्यस वर्षभरिमा आफूले सम्पादन गरेको काम कारबाहीको विवरणसहितको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी नेपाल सरकार समक्ष पेस गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । यस व्यवस्थाअनुसार चिकित्सा शिक्षा आयोगले शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयमार्फत् नेपाल सरकार समक्ष वार्षिक प्रतिवेदन पेस गर्दै आएको छ ।

परिच्छेद-२

आयोगको कार्य सम्पादनसँग सम्बन्धित कानुनी आधारहरू

आयोगको कार्य सम्पादनलाई थप प्रभावकारी बनाउँदै चिकित्सा शिक्षासम्बन्धी कार्यलाई प्रभावकारी, गुणस्तरीय तथा समतामूलक बनाउन विभिन्न कानुनी व्यवस्थाहरू तय भई कार्यान्वयनमा आएका छन् । प्रचलित ऐन, कानून, नीतिका आधारमा आयोगबाट विभिन्न कार्यविधि तथा मापदण्ड तय भई कार्यान्वयन भइरहेका छन् । यस परिच्छेदमा आयोगको कार्य सम्पादनसँग सम्बन्धित कानुनी र नीतिगत आधारहरूका बारेमा थप व्याख्या गरिएको छ ।

२.१ नेपालको संविधान

नेपालको संविधानले नागरिक तथा राजनितिक अधिकारको साथसाथै सामाजिक, सांस्कृतिक एवम् आर्थिक अधिकार समेटेको छ । संविधानको धारा १६ देखि धारा ४६ सम्म ३१ वटा मौलिक हकको व्यवस्था रहेको छ । शिक्षासम्बन्धी हक, स्वास्थ्य सम्बन्धी हक, स्वच्छ वातावरणको हक, महिलाको हक, बालबालिकाको हक, दलितको हक, सामाजिक न्यायको हकलगायतका हकहरू मौलिक हकमा समेटिएका छन् । संविधानको धारा ३१ को शिक्षासम्बन्धी हकमा प्रत्येक नागरिकलाई आधारभूत शिक्षामा पहुँच र राज्यबाट आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य र निःशुल्क तथा माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा निःशुल्क पाउने हक रहेको छ । त्यसैगरी संविधानको धारा ३५ को स्वास्थ्य सम्बन्धी हकमा प्रत्येक नागरिकलाई राज्यबाट आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क हुने र आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाबाट वञ्चित नगरिने एवम् प्रत्येक नागरिकलाई स्वास्थ्य सेवामा समान पहुँचको हक सुनिश्चित गरिएको छ ।

संविधानको धारा ५१ मा राज्यका नीतिहरू समावेश छन् । नागरिकको आधारभूत आवश्यकता सम्बन्धी नीतिमा शिक्षा, स्वास्थ्य र नागरिकका आधारभूत आवश्यकताका वस्तु तथा सेवाका विषयलाई समावेश गरेको छ । शिक्षालाई वैज्ञानिक, प्राविधिक, व्यावसायिक, सीपमूलक, रोजगारमूलक एवम् जनमुखी बनाउँदै लगिने तथा शिक्षा क्षेत्रमा राज्यको लगानी अभिवृद्धि गरी निजी लगानीलाई नियमन र व्यवस्थापन गरी सेवामूलक बनाउने, उच्च शिक्षालाई सहज, गुणस्तरीय र पहुँच योग्य बनाई क्रमशः निःशुल्क बनाउँदै लैजाने विषय नीतिमा उल्लेख छ । त्यसैगरी नागरिकलाई स्वस्थ बनाउन राज्यले जनस्वास्थ्यको क्षेत्रमा आवश्यक लगानी अभिवृद्धि गर्ने, गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा सबैको सहज, सुलभ र समान पहुँच सुनिश्चित गर्ने जस्ता विषय नीतिमा रहेका छन् ।

२.२ कानुनी व्यवस्था

चिकित्सा शिक्षा आयोगले आफ्नो कार्य सम्पादनको सिलसिलालाई निर्दिष्ट गर्न राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ र राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा नियमावली, २०७७ (संशोधन सहित) कार्यान्वयनमा रहेका छन् । यिनै कानुनी प्रावधानका आधारमा आयोगले आफ्नो कार्य सम्पादन गर्दै आएको छ ।

२.३ नीतिगत व्यवस्था

२.३.१ राष्ट्रिय शिक्षा नीति, २०७६

राष्ट्रिय शिक्षा नीति, २०७६ले चिकित्सा शिक्षा सम्बन्धमा देहायका नीति तथा कार्यनीति लिएको छ :

नीति १: चिकित्सा शिक्षालाई सेवामूलक तथा गैर नाफामूलक बनाउन गुणस्तरीय, विवेकशील तथा सामाजिक दायित्वबोध भएका चिकित्साकर्मीहरूको उत्पादन गर्न चिकित्सा शिक्षा आयोगको सुदृढीकरण गर्ने र चिकित्सा शिक्षामा सक्षमतामा आधारित (Competency based) पाठ्यक्रम लागू गर्ने ।

कार्यनीति

- (१) चिकित्सा शिक्षासम्बन्धी सम्पूर्ण संस्था तथा कार्यक्रमहरू संघीय सरकारको शिक्षासम्बन्धी विषय हेर्ने मन्त्रालयको समन्वयमा सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाउनुका साथै चिकित्सा शिक्षा आयोगको नियमन, नेतृत्व र निर्देशनमा गुणस्तर कायम गराइने छ । चिकित्सा शिक्षासम्बन्धी प्रतिष्ठानहरूलाई एकीकृत प्रतिष्ठानका रूपमा सञ्चालन गर्न आवश्यक कानुनी प्रबन्ध गरिने छ ।
- (२) चिकित्सा शिक्षाको पाठ्यक्रम र शिक्षण सिकाइ प्रक्रियामा विद्यार्थीको सिर्जनशीलता तथा समस्याको विश्लेषण क्षमता, सहकार्य सिप, कार्य कौशल, समस्या समाधान सिप आदिमा जोड दिइने छ । सोको वास्तविक मूल्याङ्कनका निम्ति मूल्याङ्कन प्रणालीमा सुधार तथा परिवर्तन गर्ने संस्कारको विकास गरिने छ ।
- (३) पूर्वाधार पूरा गरेका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियलिटीजको तत्वावधानमा स्नातकोत्तर चिकित्सा शिक्षाका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न अनुमति दिइने छ ।
- (४) चिकित्सा शिक्षाको पाठ्यक्रमले नैतिक मूल्य मान्यता, सञ्चार सिप एवम् समुदायप्रति दायित्वबोध गर्ने खालका विषयवस्तुसमेत समेट्नुपर्ने र शिक्षण अभ्यास तथा इन्टर्नसिपलाई वैज्ञानिक एवम् सापेक्षिक बनाउन स्वास्थ्य शिक्षा प्रविधिको उच्चतम प्रयोग गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- (५) चिकित्सा शिक्षालगायत प्राविधिक विषयहरूमा सरकारले उपलब्ध गराएको छात्रवृत्तिमा अध्ययन गरेका विद्यार्थीहरूले अध्ययन पूरा गरेपश्चात् कानुनबमोजिमको अवधिभर अनिवार्य सेवा गर्नुपर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- (६) चिकित्सा शिक्षासम्बन्धी नयाँ संस्थाहरू स्थापना एवम् सञ्चालन गर्दा भौतिक पूर्वाधार, जनशक्ति तथा आर्थिक व्यवस्थापनका साथै जनसङ्ख्या र भौगोलिक सन्तुलनलाई समेत आधार बनाउनुपर्ने गरी कानुनी प्रबन्ध गरिने छ ।

नीति २: आयुर्वेद चिकित्सा क्षेत्रमा स्वदेशमै विशेषज्ञ जनशक्तिको उत्पादन, औषधि उत्पादन र गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न आयुर्वेद विश्वविद्यालय स्थापना गरिनेछ ।

कार्यनीति

- (१) आयुर्वेद अध्ययन अध्यापन गर्ने गरी छुट्टै विश्वविद्यालय स्थापना गरी यसको आंगिक शिक्षण संस्थाको रूपमा माग र आवश्यकता अनुरूप प्रत्येक प्रदेशमा आयुर्वेद शिक्षण संस्था स्थापना गरिने छ ।
- (२) स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित संकायहरू जस्तै: इ-मेडिसिन, डेन्टिस्ट, नर्सिङ, जनस्वास्थ्य र फार्मेसी विषयक्षेत्रका पाठ्यक्रममा आयुर्वेद सम्बन्धी विषयवस्तु समावेश गरी पठनपाठनको व्यवस्था गरिने छ ।

२.३.२ राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति, २०७६

राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति २०७६ मा चिकित्सा शिक्षा सम्बन्धमा देहायको नीति उल्लेख गरिएको छ :

- (१) स्वास्थ्य सेवालाई सर्वसुलभ प्रभावकारी तथा गुणस्तरीय बनाउन जनसङ्ख्या, भूगोल र संघीय संरचना अनुरूप सिप मिश्रित दक्ष स्वास्थ्य जनशक्तिको विकास र विस्तार गर्दै स्वास्थ्य सेवालाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
- (२) सेवा प्रदायक व्यक्ति तथा संस्थाबाट प्रदान गरिने स्वास्थ्य सेवालाई प्रभावकारी, जवाफदेही र गुणस्तरीय बनाउन स्वास्थ्य व्यवसायी परिषदहरूको संरचनाको विकास, विस्तार तथा सुधार गरिनेछ ।
- (३) स्वास्थ्य अनुसन्धानलाई अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुदान गुणस्तरीय बनाउँदै अनुसन्धानबाट प्राप्त प्रमाण र तथ्यहरूलाई नीति निर्माण, योजना तर्जुमा तथा स्वास्थ्य पद्धतिको विकासमा प्रभावकारी उपयोग गरिनेछ ।
- (४) स्वास्थ्य क्षेत्रमा सहकारी, निजी तथा गैरसरकारी क्षेत्रबिचको सहकार्य तथा साझेदारीलाई प्रवर्धन, व्यवस्थापन तथा नियमन गर्नुका साथै स्वास्थ्य शिक्षा सेवा र अनुसन्धानका क्षेत्रमा निजी, आन्तरिक तथा बाह्य लगानीलाई प्रोत्साहन एवम् संरक्षण गरिनेछ ।
- (५) आयुर्वेद, प्राकृतिक चिकित्सा, योग तथा होमियोप्याथिकलगायतका चिकित्सा प्रणालीलाई एकीकृत रूपमा विकास र विस्तार गरिनेछ ।

२.३.३ पन्ध्रौँ आवधिक योजना (२०७६/०७७-२०८०/८१)

नेपाल सरकारले 'समृद्ध नेपाल सुखी नेपाली' भन्ने दीर्घकालीन सोचसहितको पन्ध्रौँ पञ्चवर्षीय योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । समृद्धिका ४ र सुखका ६ गरी १० वटा दीर्घकालीन लक्ष्यहरूमा गुणस्तरीय मानव पुँजी निर्माण तथा सम्भावनाहरूको पूर्ण उपयोग, परिष्कृत र मर्यादित जीवन, न्यायपूर्ण, समान, स्वस्थ र सन्तुलित पर्यावरणलगायतका विषय समेटिएका छन् । त्यसैगरी सुलभ तथा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा र शिक्षाको सुनिश्चितता गर्ने दीर्घकालीन रणनीति रहेको छ । दीर्घकालिन लक्ष्य तथा रणनीति अनुसार गुणस्तरीय स्वास्थ्य तथा शिक्षा प्रदान गर्दै नागरिकहरूलाई मर्यादित र परिष्कृत जीवन यापनको अनुभूति गराउने राष्ट्रिय उद्देश्यसमेत योजनाले लिएको छ ।

२.४ कार्यविधि, निर्देशिका तथा मापदण्ड

आयोगले आफूलाई प्राप्त कानुनी अधिकारको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी चिकित्सा शिक्षा ऐनले प्रदान गरेको कार्य सम्पादनलाई व्यवस्थित गर्न देहायबमोजिमका कार्यविधि, निर्देशिका तथा मापदण्ड विकास गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ:

- (क) नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटीज कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७७
- (ख) चिकित्सा शिक्षा विषयमा स्नातक तह, स्नातकोत्तर तह, फेलोसिप कार्यक्रम तथा उच्चस्तरीय तालिमका लागि वैदेशिक अध्ययन अनुमतिपत्र सम्बन्धी निर्देशिका, २०७७
- (ग) चिकित्सा शिक्षासम्बन्धी प्रमाणपत्र तहभन्दा मुनिका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न अनुमति प्राप्त गरेका संस्थाको स्तरोन्नतिसम्बन्धी मापदण्ड, २०७७
- (घ) नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटीजअन्तर्गत चिकित्सा शिक्षा अध्यापन गर्ने शिक्षण संस्थाहरूको अनुगमन गुणस्तर मूल्याङ्कन तथा सिट निर्धारण कार्यविधि, २०७७
- (ङ) चिकित्सा शिक्षा अध्यापन गर्ने विश्वविद्यालय प्रतिष्ठान र शिक्षण संस्थाहरूको गुणस्तर मूल्याङ्कन कार्यविधि, २०७७
- (च) चिकित्सा शिक्षा आयोगको कोष सञ्चालन कार्यविधि, २०७७

- (छ) स्नातकोत्तर तहको सिट निर्धारण सम्बन्धी आन्तरिक कार्यविधि, २०७७
- (ज) अनुगमन सम्बन्धी आन्तरिक कार्यविधि, २०७७
- (झ) चिकित्सा शिक्षा आयोगका पदाधिकारीहरूको बिदा तथा भ्रमणसम्बन्धी कार्यविधि, २०७७
- (ञ) आशयपत्र समबन्धन तथा प्रत्यायन सम्बन्धी आन्तरिक कार्यविधि, २०७८
- (ट) चिकित्सा शिक्षा छात्रवृत्ति तथा अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९
- (ठ) चिकित्सा शिक्षा एकीकृत प्रवेश परीक्षा तथा विद्यार्थी भर्ना सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९
- (ड) चिकित्सा शिक्षा प्रदान गर्ने शिक्षण संस्थाको गुणस्तर मूल्याङ्कन तथा सिट निर्धारण सम्बन्धी एकीकृत कार्यविधि, २०७९

२.५ सङ्गठनात्मक स्वरूप

आयोग एउटा अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला स्वशासित संस्थाको रूपमा रहेको छ । आयोगको कार्यकारी निकायका रूपमा काम गर्न एक कार्यकारी समिति रहने व्यवस्था छ । आयोगको पूरा समय काम गर्न प्रमुख कार्यकारीका रूपमा नेपाल सरकारले उपाध्यक्षको नियुक्ति गर्ने व्यवस्था छ । आयोगको कामलाई व्यवस्थित गर्न मापदण्ड तथा प्रत्यायन निर्देशनालय, योजना, समन्वय तथा प्राज्ञिक उन्नयन निर्देशनालय, परीक्षा निर्देशनालय र नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटी गरी चारवटा निर्देशनालय तथा बोर्ड रहने व्यवस्था छ । उक्त निर्देशनालय तथा बोर्डको प्रमुखका रूपमा पूरा समय कार्य गर्ने निर्देशकहरू रहने व्यवस्था छ । चार वर्षे कार्यकाल हुने निर्देशकहरूको नियुक्ति आयोगका उपाध्यक्षबाट हुने व्यवस्था छ ।

आयोगको सङ्गठन संरचना अर्थ मन्त्रालयको सहमतिमा नेपाल सरकारले स्वीकृत गर्ने व्यवस्था राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन २०७५ दफा ३१ मा छ । आयोगको आफ्नै कर्मचारी रहने व्यवस्था भए पनि आफ्नो कर्मचारी नियुक्ति नभएसम्मका लागि नेपाल सरकारले आवश्यक पर्ने कर्मचारी उपलब्ध गराउने व्यवस्था छ । हाल आयोगका लागि नेपाल सरकारले अस्थायी दरबन्दी सालवसाली रूपमा स्वीकृत गरी आवश्यक कर्मचारीहरूको व्यवस्था गर्दै आएको छ । आर्थिक वर्ष २०७९/८० का लागि नेपाल सरकारबाट स्वीकृत अस्थायी दरबन्दी संरचना अनुसार आयोगले कार्य सम्पादन गर्दै आएको छ । स्वीकृत अस्थायी दरबन्दी र प्रस्तावित सङ्गठन संरचना अनुसूची १ मा समावेश गरिएको छ ।

परिच्छेद-३

चिकित्सा शिक्षासम्बन्धी सैद्धान्तिक पक्ष

यस परिच्छेदमा चिकित्सा शिक्षा सञ्चालन तथा व्यवस्थापनमा चिकित्सा शिक्षा आयोगले अवलम्बन गर्नुपर्ने र गर्दै आएका केही सैद्धान्तिक पक्षहरूको बारेमा उल्लेख गरिएको छ । यस खण्डमा उल्लेख भएका सिद्धान्तहरूलाई चिकित्सा शिक्षा क्षेत्रको गुणस्तर, पहुँच, नियमन तथा सेवाग्राहीप्रति चिकित्सा शिक्षामा संलग्न निकाय तथा पदाधिकारीहरूले अवलम्बन गर्नुपर्ने केही मूल्यमान्यता, पेसाधर्मिता, आचरण, गुणस्तर, मापदण्ड र प्रत्यायनलगायतका पक्षहरू समावेश गरिएका छन् ।

३.१ कार्य सम्पादनका क्षेत्रहरू

समग्रमा आयोगले गर्ने कार्य सम्पादनका प्रमुख क्षेत्रहरू देहायबमोजिम रहेका छन्:

- (क) **चिकित्सा शिक्षाको पहुँच विस्तार:** सबैलाई समान तथा समतामूलक चिकित्सा शिक्षाको अवसर सुनिश्चित गरिने नीतिगत व्यवस्था छ । यसका लागि चिकित्सा शिक्षा सञ्चालन गर्ने संस्थाहरूको नक्साङ्कन स्वीकृत गर्ने, आशय पत्र प्रदान गर्ने, सम्बन्धन जारी गर्ने जस्ता कार्यहरू मार्फत चिकित्सा शिक्षाको पहुँच विस्तार सम्बन्धी कार्यहरू गर्नुपर्छ । त्यसैगरी चिकित्सा शिक्षालाई राष्ट्रिय आवश्यकताअनुसार विकास गर्न, चिकित्सा शिक्षा प्रदायक संस्थाहरूको सञ्चालन तथा व्यवस्थापनलाई एकीकृत गरी चुस्त तथा दुरूस्त बनाउन, गुणस्तर र संस्थागत जवाफदेहीको अवस्था सुनिश्चित गर्न, आयोगले चिकित्सा शिक्षाको पहुँच विस्तार गर्ने नीति लिनु उत्तम हुन्छ । चिकित्सा शिक्षामा भौगोलिक सन्तुलन तथा सामाजिक न्याय कायम गर्न र सबै वर्ग जातजाति तथा लिङ्ग र तप्काका विद्यार्थीहरूको समतामूलक पहुँच सुनिश्चित गर्ने गरी चिकित्सा शिक्षाको पहुँच विस्तारका गरिनुपर्छ । आयोगले यसको स्थापनाकाल देखि नै चिकित्सा शिक्षाको पहुँच विस्तारको सिद्धान्त अवलम्बन गरी कार्य गर्दै आएको छ । चिकित्सा शिक्षाको पहुँच विस्तारलाई उच्च प्राथमिकता प्रदान गर्दै आएको छ ।
- (ख) **चिकित्सा शिक्षाको गुणस्तर सुधार:** चिकित्सा शिक्षाको गुणस्तर सुधार गरी चिकित्सा शिक्षालाई बढी सान्दर्भिक बनाइने छ । चिकित्सा शिक्षा सञ्चालन गर्ने निकाय वा संस्थाको उचित व्यवस्थापन, चिकित्सा शिक्षाका पाठ्यक्रमहरूको परिमार्जन सशोधन, गुणस्तर मापदण्डको विकास र प्रयोग, चिकित्सा शिक्षा प्रदायक संस्थाहरूबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरूको गुणस्तर प्रत्यायन, भौतिक संरचनाको उचित व्यवस्थाका आधारमा चिकित्सा शिक्षा प्रदायक संस्थाहरूको स्वीकृति र सम्बन्धन जस्ता कार्यहरू समावेश हुने गर्छन् । यसै गरी प्रत्यायनका आधार स्वीकृत गर्ने, उपाधि सम्बन्धी मापदण्ड स्वीकृत गर्ने, प्राज्ञिक उन्नयन र अनुसन्धान सम्बन्धी नीति तय गर्ने र शिक्षण विधिको गुणतरलगायतका कार्यहरू सम्पादन गरी चिकित्सा शिक्षाको अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको गुणस्तर कायम गर्न शैक्षिक सुधारका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । यी कार्यहरूमार्फत् आयोगले चिकित्सा शिक्षाको समग्र गुणस्तर विकासमा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्दै आएको छ ।
- (ग) **चिकित्सा शिक्षा प्रदायक निकायको नियमन:** आयोगको अर्को प्रमुख कार्य नियमन गर्नु हो । चिकित्सा शिक्षा प्रदायक संस्थाहरूको भौतिक पूर्वाधारको अवस्था, शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापको अवस्था, पाठ्यक्रम कार्यान्वयनको अवस्था, आयोगका नीति निर्देशन सम्बन्धी निर्णयहरू कार्यान्वयनलगायतका विषयहरूमा आयोगले निरन्तर रूपमा नियमन गर्दछ । विभिन्न विषयक्षेत्रका मापदण्डअनुसार चिकित्सा शिक्षा प्रदान भए नभएको भनी यकिन गर्न र आवश्यक

सुधार गर्न आयोगले विभिन्न कार्यविधिहरू तय गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । यी कार्यविधिहरूको अधिनमा रही आयोगले चिकित्सा शिक्षा प्रदायक संस्थाहरूको नियमित रूपमा नियमन गर्दै आएको छ । नियमन कार्यलाई व्यवस्थित गर्न विज्ञहरूको समूह परिचालन गर्ने र चिकित्सा शिक्षा प्रदायक संस्थाहरूको प्राज्ञिक अवस्था, कार्यरत फ्याकल्टीबाट भए गरेका कार्य सम्पादन तथा भौतिक पूर्वाधारहरूको अवस्थाका साथै प्रदान गरिएको सेवाजस्ता पक्षहरूको अनुगमन कार्यलाई विशेष ध्यान दिने गरिएको छ ।

३.२ कार्य सम्पादनका सिद्धान्त

कुनै पनि सङ्गठित संस्थाले निश्चित सिद्धान्तमा आधारित भई आफ्नो कार्य सम्पादन गर्ने प्रचलन अनुसार यस आयोगले पनि केही निश्चित सिद्धान्तलाई आफ्नो कार्य सञ्चालनको मार्गदर्शक सिद्धान्तका रूपमा अपनाएको छ । राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ को प्रस्तावनाको मुल मर्मअनुसार चिकित्सा शिक्षाको क्षेत्रमा राज्यको लगानी अभिवृद्धि गर्दै चिकित्सा शिक्षालाई नेपालको राष्ट्रिय आवश्यकता अनुरूप विकास गरी चिकित्सा शिक्षाको नियमन र व्यवस्थापनलाई एकीकृत तथा चुस्त बनाउने, चिकित्सा शिक्षासम्बन्धी शिक्षण संस्थाको स्थापना र सञ्चालन सम्बन्धी कार्यलाई व्यवस्थित गर्ने, चिकित्सा शिक्षामा गुणस्तर, पेसाधर्मिता, संस्थागत जवाफदेही, भौगोलिक सन्तुलन र सामाजिक न्याय कायम गरी विपन्नलगायत सबै वर्ग र समुदायका विद्यार्थीहरूको समान पहुँच सुनिश्चित गर्ने जस्ता विषय चिकित्सा शिक्षा आयोगका मुख्य मार्गनिर्देशक सिद्धान्त हुन् । उक्त मार्गनिर्देशक सिद्धान्तलाई आत्मसात गरी आयोगले आफ्नो कार्य सम्पादनका क्रममा देहायका सिद्धान्तमा अबलम्बन गर्ने छ :

(क) गुणस्तरीयताको सिद्धान्त (Principle of Quality)

आयोगको पहिलो र महत्वपूर्ण कार्य नै चिकित्सा शिक्षालाई गुणस्तरीय बनाउन आवश्यक नीति अवलम्बन गर्नुको साथै संघ तथा प्रदेश तहका चिकित्सा शिक्षाको सबै तह तथा विधाको मापदण्ड निर्धारण गर्ने जिम्मेवारी बहन गर्नुपर्ने हुन्छ । चिकित्सा शिक्षा प्रदान गर्ने निकायको गुणस्तरीयता सुनिश्चित गर्ने सिद्धान्तलाई उच्च प्राथमिकता प्रदान गरिनेछ । आयोगले यही सिद्धान्त र मूल्यमान्यताका आधारमा गुणस्तरियतामा आधारित चिकित्सा शिक्षा सञ्चालन तथा व्यवस्थापनमा सक्रिय बनाउँदै गुणस्तर कायम गर्ने कार्य गरी आएको छ ।

(ख) समावेशीताको सिद्धान्त (Principle of Inclusiveness)

आयोगबाट लिइने चिकित्सा शिक्षातर्फको विभिन्न तह र विधाको एकीकृत प्रवेश परीक्षा र छात्रवृत्तिका लागि लिइने परीक्षामा ऐन तथा नियमावलीमा व्यवस्था भएबमोजिम प्रतिशत निर्धारण गरी सम्बन्धित समूहका उम्मेदवारबिच मात्र प्रतिस्पर्धा हुने गरी छनोट गर्ने गरिन्छ । त्यस्तै आयोगको गठन तथा आयोगबाट गठित समिति तथा कार्यदलहरू गठन गर्दा पनि समावेशी सहभागिताको सिद्धान्त सुनिश्चित गर्ने अभ्यास भइरहेको छ ।

(ग) योग्यताको सिद्धान्त (Principle of Merit)

आयोगबाट सञ्चालन हुने परीक्षाहरूमा सम्बन्धित समूहभित्र उच्चतम अङ्क पाउनेहरूले क्रमशः रोज्दै जाने गरी सिट प्रदान गरिन्छ । सम्बन्धित तह र विधाका लागि आयोगद्वारा निर्धारित पाठ्यक्रमबमोजिम निष्पक्ष र स्वच्छ रूपमा प्रवेश परीक्षा सञ्चालन हुने हुँदा भर्नाका लागि सिफारिस हुने उम्मेदवार चिकित्सकीय कार्य सम्पादनका लागि क्षमतावान हुने विश्वास गरिन्छ ।

(घ) निष्पक्षताको सिद्धान्त (Principle of Impartiality)

आयोगका निर्णयहरू पूर्वाग्रह रहित हुन्छन् । आयोगका निर्णय र प्रवेश परीक्षा सम्बन्धी कामकारबाहीबाट कोही कसैलाई अन्याय नहुनेमा पूर्ण सजगता अपनाइन्छ । कुनै पनि ढङ्गले कसैलाई पनि पक्षपात नहुने प्रबन्ध गरिएको छ ।

(ङ) गोपनीयताको सिद्धान्त (Principle of Confidentiality)

प्रवेश परीक्षा प्रणालीलाई पूर्णतः विश्वसनीय बनाउने प्रयोजनको लागि सिट निर्धारण र परीक्षा सम्बन्धी प्रक्रियाका विभिन्न चरणहरूमा आयोगले गोपनीयता कायम राख्दछ । आयोगबाट लिइने विभिन्न परीक्षाका प्रश्नपत्रहरूको परिमार्जन र छनौटको कार्य पूर्ण गोप्य रहन्छ । परीक्षार्थीको लिखित परीक्षाको प्राप्तिको नतिजा प्रकाशन हुने बेलासम्म गोप्य रहन्छ । आयोगको अनलाइन डाटाबेसमा रहेका व्यक्तिगत सूचना गोप्य रहेको सुनिश्चित गरिन्छ । यसरी परीक्षा तथा परीक्षण र नतिजा प्रकाशनसम्मका प्रक्रियाका अधिकांश चरणहरूमा पूर्ण गोपनीयता कायम गरिएको छ । साथै परीक्षाको गुणस्तरीयता सुनिश्चित गर्ने गरिएको छ ।

(च) स्वच्छताको सिद्धान्त (Principle of Fairness)

आयोगका सम्पूर्ण काम कारबाहीहरूमा इमान्दारिता, जिम्मेवारीपन, विश्वसनीयता र उत्तरदायित्व सुनिश्चित गर्ने प्रयत्न गरिन्छ । आयोगले लिने निर्णयहरू र गरिने क्रियाकलापलाई पूर्व निर्धारित मापदण्ड र कार्यविधिका आधारमा स्वच्छ र वस्तुपरक बनाउन आवश्यक संस्थागत, संरचनागत एवम् कार्यविधिगत प्रबन्ध गरिएको छ ।

(छ) समान अवसरको सिद्धान्त (Principle of Equal Opportunity)

आयोगबाट हुने आशयपत्र, सम्बन्धन तथा प्रत्यायन, प्रवेश परीक्षा र विद्यार्थी भर्ना, शिक्षण शुल्क निर्धारण, अनुगमन र मूल्याङ्कन जस्ता कार्यमा तोकिएका मापदण्ड र आधार पुगेका शिक्षण संस्था तथा सम्बन्धित व्यक्तिको पहुँच सुनिश्चित गर्न आवश्यक प्रबन्ध मिलाएको छ । एकीकृत प्रवेश परीक्षामा तोकिएको योग्यता पुग्ने समूहका सबैलाई दरखास्त पेस गर्न समान अवसर प्रदान गरिन्छ ।

(ज) द्विअन्ध सिद्धान्त (Principle of Double Blind)

प्रवेश परीक्षा सम्बन्धी प्रक्रियाको कुनै एक गोप्य चरणमा संलग्न हुने पदाधिकारी, विज्ञ वा कर्मचारीलाई सो प्रक्रियाको अन्य चरणमा संलग्न गराइँदैन र जानकारीसमेत दिइँदैन । उत्तरपुस्तिका परीक्षण गर्ने परीक्षकले कुन परीक्षार्थीको उत्तरपुस्तिका परीक्षण गरेको हो, थाहा पाउँदैनन् । प्राप्तिको तालिकीकरण गर्ने कर्मचारी कुन प्राप्तिको कसको हो भन्ने बारेमा डिकोडिङ नगर्दासम्म पूर्णतः अनभिज्ञ रहन्छ । त्यस्तै आयोगका हरेक कर्मचारीहरूलाई विशिष्टीकृत जिम्मेवारी प्रदान गरिएको हुन्छ । गोप्य रहनुपर्ने कुनै एक निर्देशनालय/शाखाको कार्य सम्पादनमा अर्को निर्देशनालय/शाखाको प्रत्यक्ष पहुँच र संलग्नता रहँदैन ।

(झ) परिचय शून्यताको सिद्धान्त (Principle of Identity Masking)

प्रवेश उत्तरपुस्तिका OMR सिट परीक्षण गर्नुअघि दोहोरो सङ्केतीकरण (Double Coding) प्रक्रियामार्फत उक्त उत्तरपुस्तिकाबाट दरखास्त दिने उम्मेदवारको परिचय अलग गरिन्छ । यसबाट उत्तरपुस्तिकाको निष्पक्ष र निर्वैयक्तिक परीक्षण सुनिश्चित हुन्छ । त्यस्तै उत्तरपुस्तिका परीक्षणपश्चात् वैयक्तिक पहिचान विहीन रूपमा प्राप्तिको तालिका तयार पारिन्छ । अनुभव र काम गरेको अनुभव बापत अङ्कहरू एकीकृत गरेपश्चात् मात्र उम्मेदवारको वैयक्तिक पहिचान विसङ्केतीकरण (Decoding) प्रक्रिया मार्फत पत्ता लगाइन्छ ।

(ज) असंलग्नताको सिद्धान्त (Principle of Non-Involvement)

आयोगबाट सञ्चालित कुनै पनि परीक्षा, सिट निर्धारण र गोप्य रूपमा गरिने कार्यमा आयोगका पदाधिकारी, कर्मचारी वा विज्ञका नातेदार संलग्न भएको अवस्थामा त्यस्ता पदाधिकारी, कर्मचारी वा विज्ञलाई उक्त परीक्षाको नतिजा प्रकाशनसम्मको प्रक्रियाबाट अलग राखिन्छ र संलग्न गराइँदैन।

२.३ चिकित्सा शिक्षाका मूल्यमान्यता (Core Values of Medical Education)

चिकित्सा शिक्षामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मी तथा अन्य कर्मचारीले केही निश्चित मूल्यमान्यताहरूको अनुशरण, संरक्षण तथा सम्बर्द्धन गर्न जरूरी हुन्छ। विश्वव्यापी रूपमा नै यस्ता मूल्यमान्यताहरू अभ्यासमा रहेका छन्। यसलाई अनुसरण गर्ने दायित्व चिकित्सा शिक्षा क्षेत्रमा कार्यरत सबै व्यक्ति तथा संस्थाको हुन आउँछ। चिकित्सा शिक्षासम्बन्धी केही मूल्य मान्यताहरू तल उल्लेख गरिएको छ। चिकित्सा शिक्षा आयोगले यस्ता मूल्यमान्यताहरूलाई आफ्ना ऐन, कानून, निर्देशिका तथा कार्यविधि र मापदण्डहरूमा समेत समावेश गरी आफ्ना कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै आएको छ।

(क) **पेसागत पहिचान र पवित्रता (Professional Identity and Integrity)** : चिकित्सा शिक्षामा सान्दर्भिक पेसागत कार्यढाँचा तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन अत्यावश्यक हुन्छ। पेसागत मापदण्डका आधारमा चिकित्सा शिक्षाको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन हुनु जरूरी छ। चिकित्सा शिक्षामा समानता, विविधता तथा समावेशिताको अवस्था सुनिश्चित गर्न प्रतिवद्धताका साथ सहकार्य गर्ने रणनीति अबलम्बन गर्नुपर्छ। पेसाप्रतिको नैतिकता प्रदर्शन गर्ने र चिकित्सा शिक्षाको आदर्श एवम् महत्वका बारेमा यसमा संलग्न व्यक्ति, पदाधिकारी, तथा निकायले प्रचारप्रसार गर्ने कार्यहरू सम्पादन गर्नुपर्छ। स्वास्थ्यकर्मीहरूमा बिरामीहरू तथा अन्य सेवाग्राहीप्रति उच्च सम्मान र आदरभावका साथ स्याहार गर्ने जस्ता आचरण तथा व्यवहारहरूको विकास तथा अभ्यासमा गर्न चिकित्सा शिक्षा प्रदायक संस्था तथा यससँग सम्बन्धित नियमन निकायहरू सक्रियताका साथ लाग्नुपर्छ। यसप्रकारको मूल्यमान्यताको प्रवर्द्धन गर्ने गरी आयोग तथा विश्वविद्यालय र चिकित्सा शिक्षा प्रदायक निकायले थप कार्य गर्नु आवश्यक देखिन्छ।

(ख) **चिकित्सा शिक्षाप्रतिको स्वप्रत्यावर्तन (Reflection in Medical Education)** : चिकित्सा शिक्षामा संलग्न निकाय तथा व्यक्तिहरू आफ्नो पेसागत विकासका लागि निरन्तर लागि पर्नुपर्छ। स्व-प्रत्यावर्तनका आधारमा आफ्नो पेसागत कार्य प्रक्रियामा सुधार गर्नुपर्छ। आफ्ना सहकर्मी साथीहरूको पृष्ठपोषणका आधारमा पेसागत कार्य शैलीमा सुधार गर्न सक्नुपर्छ। सेवाग्राहीबाट प्राप्त पृष्ठपोषणलाई आत्मसात गरी सुधार गर्दै जानुपर्छ। विभिन्न क्रियाकलापहरू जस्तै नयाँ नयाँ तरिकाको सिर्जना, सैद्धान्तिक ज्ञानको व्यावहारिक प्रयोग, प्राप्त गरेका अनुभव तथा अभ्यासहरूको प्रवोधीकरण जस्ता कार्यहरूमा सक्रिय सहभागी हुनुपर्छ। चिकित्सा शिक्षा प्रदायक संस्थाहरूले यसतर्फ विशेष कदम चाल्ने पर्छ। आयोगले आफ्ना नीति तथा कार्यविधिहरूमा यही सिद्धान्त अवलम्बन गरी कार्यक्रम सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यालाई जोड दिँदै आएको छ।

(ग) **अरुप्रतिको सम्मान प्रदर्शन (Demonstrate Respect for Others)** : चिकित्सा शिक्षामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मी तथा अन्य पदाधिकारीहरूमा अरुप्रति सम्मान गर्ने आचरण तथा मूल्यको विकास भएको हुनुपर्छ। सामान्यतया बिरामीमा वा सेवाग्राहीको विविधता तथा पृथकताप्रतिको समानता र सम्मान गर्नुपर्छ। सबै सिकारुलाई समान अवसर प्रदान गर्नुपर्छ। त्यसैगरी बिरामी तथा अन्य कर्मचारीप्रति र सहकर्मी साथीहरूप्रति उच्च सम्मान गर्नुपर्छ। आफ्ना काम कर्तव्यहरू पूरा गर्ने क्रममा सम्मान तथा विविधताप्रति उचित समभाव प्रदर्शन गर्नुपर्छ। सुरक्षित सिकाइ वातावरण निर्माण गरी शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्नुपर्छ। समाज तथा समुदायप्रति पनि उच्च सम्मान

गर्नुपर्छ । सिकारु तथा बिरामी व्यक्तिलाई उच्च सम्मान गर्नुपर्छ । उनीहरूको संवेगात्मक, शारीरिक तथा मनोवैज्ञानिक पक्षसमेतलाई ध्यानमा राखी शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्नुपर्छ । चिकित्सा शिक्षामा कार्यरत जनशक्तिले गर्ने व्यवहारमा अरुप्रतिको उचित समभाव तथा सम्मान प्रदर्शन गर्नुपर्छ । यसका लागि अध्ययनकै क्रममा यस प्रकारको ज्ञान तथा सिप र आचरण विकासमा जोड दिनुपर्छ । आयोगले तय गर्ने पाठ्यक्रमको प्रारूप तथा सक्षमतामा यो सिद्धान्तलाई अवलम्बन गर्ने प्रयास गरेको छ ।

- (घ) **गुणस्तर तथा सुरक्षित स्याहार (Promote Quality and Safety of Care) :** चिकित्सा शिक्षाले गुणस्तरीय सेवा तथा सुरक्षित स्याहारको अवस्था सिर्जना गर्नुपर्छ । सबै समय बिरामीको तथा सिकारुको सुरक्षालाई पूर्ण रूपमा ध्यान दिनुपर्छ । उच्च गुणस्तरीय स्याहारको अवस्था सिर्जना गर्नुपर्छ । चिकित्सा शिक्षामा हुने जोखिमहरूको लेखाजोखा गरी तिनको व्यवस्थापन गर्नुपर्छ । यसका लागि योजना तय गरी कार्यान्वयनमा जानुपर्छ । प्रयोगशालाको वातावरण सुरक्षित गराउनुपर्छ । सिकारु तथा अस्पतालमा आउने बिरामीको उचित स्याहार तथा सुरक्षित वातावरण विकासमा यथेष्ट ध्यान दिनुपर्छ । सिकारु तथा बिरामीलाई बुझिने भाषामा सञ्चार गर्ने, उपचारको क्रममा हुन सक्ने सम्भावित स्वास्थ्य जोखिम (Health injury) बाट बचाउने, समयमै उचित सिकाइ तथा उपचार प्रदान गर्ने जस्ता पक्षहरूमा उचित ज्ञान तथा सिप र आचरणको विकासमा प्राथमिकता प्रदान गर्नुपर्छ । आयोगले यो सिद्धान्तलाई प्रवर्द्धन गर्दै आएको छ ।
- (ङ) **पेशाधर्मिता (Professionalism/Professional Ethics):** चिकित्सा शिक्षा प्रदायक संस्था तथा कार्यरत स्वास्थ्य कर्मीहरूमा बिरामीप्रति तथा समाजप्रति जवाफदेही हुनुपर्ने आचरण विकास हुनु जरुरी छ । स्वास्थ्यकर्मी-बिरामी बिचको सहसम्बन्ध सुमधुर हुनुपर्छ । बिरामीको स्वास्थ्य र हितप्रति केन्द्रित हुने गरी चिकित्सक तथा चिकित्सा शिक्षा प्रदायक संस्थाहरूले पेशाधर्मिता कायम गर्नुपर्छ । सत्य कुरा बताउने, सिकारु तथा बिरामीको व्यक्तिगत सूचनाको गोपनीयता कायम गर्ने, विभिन्न प्रकारका हिंसा तथा विभेदजन्य व्यवहारबाट सुरक्षित गर्ने जस्ता पक्षहरूमा केन्द्रित भई चिकित्सा शिक्षाको वातावरण निर्माण गर्नुपर्छ । असल कार्य गर्ने, सम्भावित खतरा तथा जोखिमबाट सुरक्षित गर्ने, सबै बिरामी तथा सिकारुप्रति समान व्यवहार गर्ने जस्ता आचरण विकासमा ध्यान दिनुपर्छ ।
- (च) **समाजप्रतिको उत्तरदायित्व (Responsibility towards Society):** चिकित्सा शिक्षा प्रदायक संस्थाहरूको समाजप्रति पनि उत्तिकै दायित्व हुने गर्छ । सामाजिक आवश्यकता पूरा गर्ने दायित्व निर्वाह गर्नुपर्छ । शिक्षा वातावरणीय सुधार स्वास्थ्यसेवाका विकास तथा प्रवर्द्धन जसता क्रियाकालाहरूप्रति जिम्मेवार भई सामाजिक उत्तरदायित्व निर्वाह गर्नुपर्छ ।
- (छ) **आम जनताको स्वास्थ्य स्थितिमा सुधार (Improvement on Health of Common People) :** चिकित्सा शिक्षा प्रदायक संस्था तथा चिकित्सकहरू आम जनताको स्वास्थ्य स्थितिमा सुधार गर्न प्रतिबद्ध हुनुपर्छ । चिकित्सा शिक्षाको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन, सेवा प्रवाह आदि सबै पक्षहरूले आम जनताको स्वास्थ्य स्थितिमा सुधार गर्ने उद्देश्यका साथ कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नुपर्छ ।

अन्तर्राष्ट्रिय तहमा उपर्युक्तानुसारका पेसागत मापदण्डहरू, कार्यान्वयनमा ल्याई चिकित्सा शिक्षाको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्ने गरेको अवस्था रहेको छ । Source: Academy of Medical Educators (2021). Professional Standards (4th edition). Cardiff: Academy of Medical Educators.

३.४ चिकित्सा शिक्षामा शिक्षण सिकाइका सिद्धान्त

- (क) **विद्यार्थी शिक्षक तथा विद्यार्थी फ्याकल्टी सम्पर्क:** चिकित्सा शिक्षामा विद्यार्थी विद्यार्थी सम्पर्कको आफ्नै महत्व छ । त्यसैगरी विद्यार्थी शिक्षको सम्पर्क तथा सहकार्य निरन्तर गरी रहनु पर्ने हुन्छ । विद्यार्थी तथा फ्याकल्टी बिच पनि सहसम्बन्ध र सहकार्य अनिवार्य हुन्छ । विद्यार्थी तथा शिक्षकको टिचिङ् राउण्ड, क्लिनिकल कार्य, कक्षा शिक्षण तथा रेजिडेन्सी बैठक लगायतका क्रियाकलापहरू निरन्तर गरिरहनुपर्छ । यसका लागि आयोगले आफ्ना कार्यविधिहरूमा आवश्यक परिमार्जन गरी थप व्यवस्थापन गरिरहेको छ र यसलाई अझ विस्तार गरिने छ ।
- (ख) **विद्यार्थी-विद्यार्थी अन्तरक्रिया र सहयोग:** चिकित्सा शिक्षामा एकापसमा बढी सहकार्य, समन्वय र सहयोगका आधारमा सिकाइ हुन्छ । सिकारु सिकारु बिच हुने अन्तरक्रिया, सहयोग तथा समन्वयले प्रतिस्पर्धी भावनालाई न्यून गर्छ । यसबाट हुने सामूहिक सिकाइको बढी दिगोपना कायम हुन्छ । आफ्ना सक्षमताहरू ज्ञान तथा सिपहरू एकापसमा छलफल तथा समूहमा प्रस्तुत गर्दा बढी आत्मविश्वास बढ्न जान्छ र समूहकार्यमा सिकाइ हुँदा आत्मवल पनि बढ्न जान्छ । चिकित्सा शिक्षा प्रदायक संस्थाहरूले शिक्षण सिकाइ सिद्धान्तहरूका बारेमा आयोगले मापदण्ड तय गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन उपयुक्त हुने अवस्था रहेको छ ।
- (ग) **सक्रिय सिकाइ:** कुराकानी गर्ने, छलफल गर्ने, लेख्ने, पढ्ने स्वप्रत्यावर्तन गर्ने जस्ता सज्ञानात्मक सिपहरूको उच्चतम रूपमा विकास हुने गरी शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्नुपर्छ । विश्लेषण, संश्लेषण तथा मूल्याङ्कन जस्ता कार्यहरूमा सिकारुलाई शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापका क्रममा नियमितरूपमा सक्रिय गराई शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालन गर्नुपर्छ । सक्रिय सिकाइले सिकारुको गुणस्तरीय सिकाइ हुन सहयोग गर्छ ।
- (घ) **गुणस्तरीय समय र समयमै काम:** चिकित्सा शिक्षाले प्रशस्त समय माग गर्छ । त्यसैगरी गुणस्तरीय समय अत्यावश्यक हुन्छ । शिक्षक तथा विद्यार्थी दुवै पक्षले प्रशस्त समय प्रदान गरेर शिक्षण सिकाइमा सहभागी हुनु पर्छ । समयमै शिक्षण गर्ने, तोकिएको समयसम्म शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने, समयमै सिकारुलाई पृष्ठपोषण प्रदान गर्ने, पृष्ठपोषणका लागि पर्याप्त समय प्रदान गर्ने जस्ता आचरणहरूलाई कार्यव्यवहारमा ल्याउनु जरुरी हुन्छ ।
- (ङ) **तत्काल तथा निरन्तर पृष्ठपोषण:** सिकारुको सिकाइका सम्बन्धमा तत्काल पृष्ठपोषण प्रदान गर्नुपर्छ । तोकिएको गुणस्तर अनुसारको ज्ञान तथा सिप हासिल हुने पर्ने अवस्था हुने भएकाले यसको निरन्तर लेखाजोखा गरी तत्काल पृष्ठपोषण प्रदान गरी सहयोग गर्नुपर्छ । यसरी पृष्ठपोषण दिने कार्यमा सहपाठी सिकारु, प्राध्यापन कार्यमा संलग्न प्राध्यापकहरू तथा अन्य परामर्शदाता पनि सहभागी हुन सक्छन् । सिकारु स्वयमले पनि स्वप्रत्यावर्तनका माध्यमबाट आफ्नो सिकाइको लेखाजोखा गर्ने आचरण विकास गर्नुपर्छ ।
- (च) **सिकारुका विविध सिकाइ सक्षमताको सम्मान र सहजीकरण:** सिकारुमा विविध सिकाइ सक्षमता र सिकाइ विविधता हुन्छ । यसका बारेमा प्रशिक्षकमा पूर्वजानकारी हुन जरुरी छ । व्यक्तिगत सिकाइका तौर तरिकाहरू पहिचान गरी त्यसैका आधारमा शिक्षण सिकाइका अवसरहरू प्रदान गर्नुपर्छ ।
- (छ) **निरन्तर मूल्याङ्कन र अतिरिक्त सिकाइ सहयोग:** चिकित्सा शिक्षामा सिकारुको निरन्तर मूल्याङ्कन गर्नुपर्छ । मौखिक लिखित प्रयोगात्मक प्रदर्शन परियोजना कार्य घटनामा आधारित अध्ययनलगायतका मूल्याङ्कनका विधि तथा प्रक्रियाहरू अवलम्बन गरी सिकारुको ज्ञान तथा सिपको मूल्याङ्कन गरी सिकाइको अवस्था यकिन गर्नुपर्छ । यसरी गरिने निरन्तर मूल्याङ्कनका आधारमा व्यक्तिगत सिकारुलाई अतिरिक्त सिकाइ सहजीकरण गर्नुपर्ने अवस्था आएमा सोको योजना गरी तत्काल कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्छ ।

३.५ चिकित्सा शिक्षामा शैक्षिक व्यवस्थापन र नेतृत्व

चिकित्सा शिक्षाको शैक्षिक व्यवस्थापन र नेतृत्वको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । शैक्षिक व्यवस्थापनअन्तर्गत शिक्षण संस्था तथा संकायहरूको व्यवस्थापन, प्राज्ञिक जनशक्तिको व्यवस्थापन, सिकाइको व्यवस्थापन, सिकाइको मूल्याङ्कन, छात्रवृत्तिको व्यवस्थापन लगायतका पक्षहरू पर्छन् । त्यसैगरी नेतृत्व भन्नाले शैक्षिक, प्रशासनिक, व्यवस्थापकीय, प्राज्ञिक तथा समग्र व्यवस्थापनको नेतृत्वलाई लिने गरिन्छ ।

- (क) **शैक्षिक व्यवस्थापन:** चिकित्सा शिक्षाका व्यवस्थापकहरूमा शैक्षिक व्यवस्थापनको भरपूर ज्ञान तथा सिप हुन अत्यावश्यक छ । पाठ्यक्रम तथा पाठ्यक्रमले तय गरेका प्रमुख पक्षहरू जस्तै क्रेडिट आवर, शिक्षण सिकाइका उपलब्धिहरू, गुणस्तर मापदण्ड, प्रयोगशाला तथा उपकरणहरूको आवश्यकता आदि । त्यसैगरी स्रोत र साधनको अवस्था, चिकित्सा शिक्षाका मूलभूत मूल्यमान्यता, प्रशिक्षक तथा प्राध्यापकहरूको कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन, उच्च स्तरीय शिक्षण सिकाइ वातावरण निर्माण सम्बन्धी ज्ञान तथा सिप पनि व्यवस्थापकहरूमा हुन जरुरी छ । हरेक विभाग र त्यसअन्तर्गत सञ्चालित कार्यक्रमहरूका बारेमा पनि व्यवस्थापकहरूलाई स्पष्ट जानकारी हुन अत्यावश्यक हुन्छ ।
- (ख) **शैक्षिक नेतृत्व:** चिकित्सा शिक्षाको शैक्षिक व्यवस्थापनको नेतृत्व लिन सक्नुपर्छ । आफ्नो कार्य जिम्मेवारीका बारेमा पूर्ण जानकारी हुनुपर्छ । शैक्षिक नेतृत्व सफल हुँदा र असफल हुँदा के कस्तो प्रभाव पर्छ भनेर पूर्वानुमान गरी तदनुसारको नेतृत्व प्रदान गर्नुपर्छ । चिकित्सा शिक्षाको उद्देश्य अनुसारको प्रतिफल प्राप्त गर्न नेतृत्वमा रहने नेताले सवैसँग कार्यगत सहसम्बन्ध विकास गरी उचित पृष्ठपोषण र सहयोग लिन सक्नुपर्छ । कमजोर प्रतिफल दिइरहेका विभाग तथा संकायहरूको कार्य सम्पादनमा सुधारका लागि थप योजना विकास गरी कार्यान्वयनमा जान सक्नुपर्छ । चिकित्सा शिक्षामा सुधारका लागि अत्यावश्यक परियोजनाहरूको छनोट तथा कार्यान्वयन गर्न सक्नुपर्छ । शैक्षिक क्यालेण्डर तयार गरी सो अनुसार शैक्षिक कार्यक्रमहरू सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्न सक्नुपर्छ । रणनीतिक योजना तयार गरी समयमै गुणस्तरीय शिक्षाको सुनिश्चितताका लागि प्रभावी नेतृत्व प्रदान गर्नुपर्छ ।
- (ग) **गुणस्तर व्यवस्थापन र गुणस्तरको सुनिश्चितता:** गुणस्तर व्यवस्थापन र गुणस्तर नियन्त्रणका लागि चिकित्सा शिक्षा प्रदायक संस्थामा अत्यावश्यक सयन्त्रको विकास गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्छ । यसका लागि गुणस्तर मापदण्ड विकास तथा कार्यान्वयन गर्नु जरुरी हुन्छ । त्यसैगरी गुणस्तर मापदण्डअनुसार शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालन भयो वा भएन भनेर लेखाजोखा गर्नुपर्छ । त्यसैले असल नेतृत्वले गुणस्तर सम्बन्धी नीति मापदण्ड विकास र प्रयोग मापदण्डमा आधारित अनुगमन तथा मूल्याङ्कनलगायतका कार्यहरूमा नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्नुपर्छ । संस्थागत अनुगमन, पाठ्यक्रमको मूल्याङ्कन, सिकाइको मूल्याङ्कन, सहपाठी मूल्याङ्कन, निरन्तर पृष्ठपोषणको सुनिश्चितता जस्ता विधि तथा प्रक्रिया तय गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन प्रभावकारी नेतृत्व प्रदान गर्नुपर्छ ।

३.६ गुणस्तर मापदण्ड

World Federation for Medical Education (WFME)ले चिकित्सा शिक्षाका सन्दर्भमा मापदण्ड तय गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । यसले चिकित्सा शिक्षा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यलाई थप व्यवस्थित गर्न सहयोग पुगेको छ । आयोगले पनि चिकित्सा शिक्षाको गुणस्तर प्रत्यायन कार्यविधिमा उपयुक्त व्यवस्था गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु उचित हुन्छ । गुणस्तर मापदण्डमा आधारित शिक्षण सिकाइ, चिकित्सा शिक्षाको व्यवस्थापन, पाठ्यक्रम तथा मूल्याङ्कन जस्ता पक्षहरूमा आवश्यक सुधार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने अवस्था सुनिश्चित गर्न आयोगले देहायका पक्षहरूमा आफ्नो मापण्डमा समावेश गरी अगाडी बढ्नु सान्दर्भिक हुने भएकाले यसलाई गुणस्तर शिक्षाको आधारका रूपमा लिएको छ ।

- (क) **दूरदृष्टि तय गर्ने:** खास गरी प्रत्येक चिकित्सा शिक्षा प्रदायक संस्थाले संस्थाको उद्देश्य, मूल्य, शैक्षिक लक्ष्य, अनुसन्धान कार्य, स्वास्थ्य सेवा तथा हेरचार, सेवासँगको सम्बन्ध र समुदायसँगको सम्बन्धसमेतलाई दृष्टिगत गरी दूरदृष्टि तय गर्नुपर्छ। दूरदृष्टिका आधारमा चिकित्सा शिक्षाको सञ्चालन तथा व्यवस्थापनको अवस्था सुनिश्चित गर्नुपर्छ।
- (ख) **पाठ्यक्रम:** पाठ्यक्रम गुणस्तर मापदण्डको एक प्रमुख तत्वका रूपमा रहन्छ। तहगत प्रवेशका लागि अत्यावश्यक न्यूनतम आधारहरू, अध्ययनको अवधि र लचकता, कार्यक्रमको सञ्चालन प्रक्रिया, मूल्याङ्कन पद्धति र सिकारु सहयोग पद्धति जस्ता पक्षहरू पाठ्यक्रमले स्पष्ट पार्नुपर्छ। त्यसैगरी शिक्षकलाई पाठ्यक्रमले के कसरी शिक्षण सिकाइ सञ्चालन गर्ने ? के कसरी सिकारुलाई सहयोग गर्ने ? भन्ने विषयमा समेत निर्दिष्ट गर्नुपर्छ। उपयुक्त विद्यार्थी मूल्याङ्कन पद्धतिको व्यवस्था कार्यान्वयन गर्नुपर्छ। समाजलाई चिकित्सा शिक्षा प्रदायक संस्थाले के कसरी सहयोग गरिरहेको छ ? के कस्ता जनशक्ति उत्पादन गरी सहयोग गर्दै छ ? भनेर सूचित गर्ने कार्यहरू पनि पाठ्यक्रमबाट निर्दिष्ट हुनुपर्छ। पाठ्यक्रमलाई चिकित्सा शिक्षाको विश्वपरिवेश, चिकित्सा शिक्षाका भएको नवीनतम परिवर्तन, चिकित्सा शिक्षामा भएका अनुसन्धान तथा विकसित नयाँ ज्ञान तथा प्रविधिसँग आवद्ध गरी समसामयिक तथा सान्दर्भिक बनाउनु पर्छ। आयोगले यही मान्यतामा आधारित भई चिकित्सा शिक्षाका विभिन्न विधाका पाठ्यक्रम प्रारूप तथा सक्षमता विकसित गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता प्रदान गर्दै आएको छ।
- (ग) **मूल्याङ्कन:** प्रत्येक चिकित्सा शिक्षा प्रदायक संस्थाले मूल्याङ्कन नीति तय गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्छ। मूल्याङ्कन नीति अनुसारको पद्धति स्थापना गरिनुपर्छ। यसले मूल्याङ्कनका विधि तथा प्रक्रियाहरू तय गर्नुपर्छ। मूल्याङ्कन नीति तथा प्रक्रियाका बारेमा सम्बन्धित सरोकारवालाहरू बिच प्रबोधीकरण हुनुपर्छ। मूल्याङ्कन विधि, प्रक्रिया तथा अभ्यासलाई पाठ्यक्रमले तय गरेको सक्षमता र सिकाइ उपलब्धिसँग आवद्ध गरिनुपर्छ। केन्द्रीय तहबाट मूल्याङ्कन पद्धतिका नीति तथा प्रक्रिया निर्दिष्ट हुनुपर्छ। विविध प्रकारका निर्णयात्मक तथा निर्माणात्मक मूल्याङ्कन विधि तथा साधनहरू प्रयोगमा ल्याउनुपर्छ। मूल्याङ्कनकार्यले सिकारुको ज्ञान, क्लिनिकल दक्षता र व्यवहार आदिको परीक्षण गर्नुपर्छ। मूल्याङ्कन पद्धति र प्रक्रिया चिकित्सा शिक्षाको दूरदृष्टि, लक्ष्य तथा पाठ्यक्रमले तय गरेका सक्षमतासँग आवद्ध गरिनुपर्छ। मूल्याङ्कनले सिकारुलाई पर्याप्त पृष्ठपोषण प्रदान गर्नुपर्छ। सवल तथा दुर्बल पक्षहरू पहिचान गरी दुर्बल पक्षहरूमा थप सिकाइ गर्ने वातावरण तयार गरी सुधार गर्नुपर्छ। मूल्याङ्कनको गुणस्तरमा नै सम्पूर्ण चिकित्सा शिक्षाको गुणस्तरीय सेवा निर्भर हुने भएकाले यसको गुणस्तरीयता कायम गर्नुपर्छ। मूल्याङ्कन नतिजाका आधारमा चिकित्सा शिक्षाको सुधार सम्बन्धी निर्णयहरू गर्ने पद्धति स्थापित हुनुपर्छ।
- (घ) **सिकारु:** चिकित्सा शिक्षालाई थप व्यवस्थित गर्न सिकारुको छनोट प्रक्रिया स्पष्ट निर्धारण गरिनुपर्छ। सिकारु छनोटका नीति तथा प्रक्रियाहरू सार्वजनिक रूपमा प्रबोधीकरण गरिनुपर्छ। नीतिमा उद्देश्य, सिद्धान्त, आधारहरू तथा छनोट प्रक्रिया स्पष्ट गरिनुपर्छ। कति विद्यार्थी भर्ना लिने ? स्वदेशी तथा विदेशी विद्यार्थी भर्नाको अनुपात के कस्तो हुने ? चिकित्सा शिक्षा प्रदायक संस्थाको स्रोत र साधनको न्यूनतम आधार के कस्तो हुने ? सक्षमता केकस्तो आवश्यक पर्ने ? विविधता तथा समवेशिताको सुनिश्चतता के कसरी गर्ने ? सिकारु छनोटका लागि न्यूनतम आधार र पूर्व सर्त के कस्तो हुने ? विद्यार्थी छनोट प्रक्रियाका चरणहरू के कति हुने ? भर्नाको लागि अनुमति प्रक्रिया के कस्तो हुने ? विद्यार्थीको गुनासो सुनुवाइको सयन्त्र के कस्तो हुने ? लगायतका विषयहरूको स्पष्ट व्यवस्था गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्छ। सिकारुलाई निरन्तर सहयोग तथा परामर्श अत्यावश्यक हुन्छ। प्राज्ञिक, सामाजिक तथा मनोवैज्ञानिक परामर्शका लागि अतिरिक्त व्यवस्था गरिनु पर्छ।

- (ड) **प्राज्ञिक जनशक्ति:** चिकित्सा शिक्षाको गुणस्तरीय सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका लागि योग्य जनशक्तिको व्यवस्थापन पक्षको ज्यादै ठूलो महत्व रहन्छ । सान्दर्भिक पाठ्यक्रम निर्माण तथा प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि पर्याप्त मात्रामा उच्च दक्षताले युक्त तालिम प्राप्त र प्रतिवद्ध जनशक्ति अत्यावश्यक हुन्छ । संकायगत रूपमा कार्य गर्ने प्राध्यापकहरू पूर्णरूपमा दक्ष र योग्य हुनुपर्छ । स्पष्ट कार्य विवरण तय गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्छ । चिकित्सा शिक्षासम्बन्धी आचार संहिता तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्छ । प्राज्ञिक जनशक्तिको निरन्तर पेसागत विकासका योजना तयार गरी अत्यावश्यक पेसागत सक्षमता विकास तथा अद्यावधिक गर्ने उचित व्यवस्था गरिनुपर्छ । यसो हुन सकेमा मात्र गुणस्तरीय शिक्षण सिकाइ वातावरण सुनिश्चित हुन जान्छ ।
- (च) **शैक्षिक स्रोत र साधन:** चिकित्सा शिक्षामा स्रोत र साधनको पर्याप्त व्यवस्था हुन जरुरी छ । चिकित्सा शिक्षाको गुणस्तरीय शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालनका लागि अत्यावश्यक भौतिक संरचना ल्याब उपकरणलगायतका साधनहरूको सहज व्यवस्थापन गरिएको हुनुपर्छ । पाठ्यक्रमले अपेक्षा गरे अनुसारको सक्षमता विकास गर्न उपयुक्त भौतिक व्यवस्थापन हुनुपर्छ । विद्यार्थी सङ्ख्या तथा शिक्षकको सङ्ख्याका आधारमा भौतिक स्रोत र साधन पर्याप्त हुनुपर्छ । विद्यार्थीका लागि अत्यावश्यक क्लिनिकल अभ्यासका लागि पर्याप्त ल्याब तथा उपकरणहरूको उचित प्रबन्ध हुनुपर्छ ।
- (छ) **गुणस्तर व्यवस्थापन:** चिकित्सा शिक्षाको गुणस्तर सुनिश्चितताका लागि गुणस्तर प्रत्यायन सम्बन्धी संरचना तथा क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरिनुपर्छ । चिकित्सा शिक्षा प्रदायकहरूको नियमित रूपमा नियमन गरी गुणस्तरीय सेवा प्रवाह भए नभएको कुरा यकिन गर्नुपर्छ । गुणस्तर मापदण्ड अनुसार पाठ्यक्रमले तय गरेका सक्षमता हासिल भए नभएको कुराको प्रत्यायन हुन जरुरी छ ।

त्यसैगरी गुणस्तर व्यवस्थापनले देहायको अवस्था सुनिश्चित गर्नुपर्ने हुन्छ:

- पाठ्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन भएको
- तोकिएको मापदण्ड अनुसार शिक्षण सिकाइ र प्रशिक्षण अभ्यास सम्पन्न हुने गरेको
- सिकारुलाई निरन्तर अनुगमन गरी आवश्यक सिप तथा दक्षता हासिल भएको
- शिक्षण सिकाइ, शिक्षण अभ्यास, शिक्षा व्यवस्थापन, प्रक्रिया तोकिएको मापदण्ड र विधि अनुसार सञ्चालन गरिएको ।

परिच्छेद-४

आयोगको कार्य सम्पादन

चिकित्सा शिक्षा आयोगले राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ तथा नियमावली, २०७७ले प्रदान गरेको अधिकार अनुसार चिकित्सा शिक्षाको सञ्चालन व्यवस्थापन, पहुँच, गुणस्तर तथा पेसाधर्मिता निर्वाह गर्दै आएको छ। यसका लागि आयोगले विभिन्न कार्यविधिहरू, मापदण्डहरू र कार्यप्रक्रियाहरू तय गरी कार्यलाई थप व्यवस्थित गर्दै आएको छ। यस खण्डमा यस आ.व.मा आयोगले सम्पन्न गरेका कार्य सम्पादनको प्रगतिको अवस्था उल्लेख गरिएको छ।

४.१ आयोगका प्रमुख कार्य

आयोगका मूलभूत कार्यहरू देहायबमोजिम रहेका छन्:-

(क) एकीकृत परीक्षा सञ्चालन

आयोगले चिकित्सा शिक्षा अन्तर्गत स्नातक तह, स्नातकोत्तर र DM/MCH तहका विभिन्न विधाहरूमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरूका लागि एकीकृत प्रवेश परीक्षा सञ्चालन गर्दै आएको छ। परीक्षाको गोपनीयता कामय गरी विश्वसनीय एकीकृत परीक्षा सञ्चालन प्रक्रिया अवलम्बन गरी परीक्षा सञ्चालन गर्दै आएको छ। साथै सबै चिकित्सा शिक्षा प्रदायक शिक्षण संस्थाहरूबाट प्रदान हुने चिकित्सा शिक्षाका सबै विधाहरूमा भर्ना हुनका लागि निर्धारित सिट सङ्ख्याका आधारमा एकीकृत परीक्षा सञ्चालन गर्ने गरिएको छ। यसरी सञ्चालित परीक्षाको नतिजा प्रकाशन, नतिजाका आधारमा योग्यता सूची प्रकाशन गरी चिकित्सा शिक्षा प्रदान गर्ने विश्वविद्यालय तथा उक्त विश्वविद्यालय अन्तर्गत सम्बन्धन प्राप्त भई सञ्चालनमा रहेका शिक्षण संस्थाहरूमा विद्यार्थी भर्नाको सूची प्रकाशनलगायतका कार्यहरू गर्ने गरेको छ। यसबाट विश्वविद्यालय तथा प्रतिष्ठानअनुसार फरक फरक परीक्षा दिने अवस्थाको अन्त भएको छ।

(ख) शुल्क निर्धारण

आयोगले चिकित्सा शिक्षा अन्तर्गत सञ्चालित विभिन्न विधामा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरूले चिकित्सा शिक्षा प्रदायक संस्थाहरूलाई तिर्नुपर्ने शुल्क निर्धारण गर्ने कार्य सम्पन्न गर्दै आएको छ। यसरी शुल्क निर्धारण गर्दा शुल्क निर्धारण कार्यदलको सिफारिस, विगतमा लिइँदै आएको शुल्कको विश्लेषण, चिकित्सा शिक्षा प्रदायक संस्थाहरूले प्रदान गर्ने शिक्षाको गुणस्तरियता तथा मुद्रास्फितिको अवस्था समेतलाई विश्लेषण गरी शुल्क निर्धारण गर्दै आएको छ। शुल्कमा के समेटिने र के के नसमेटिने ? के कस्ता शुल्क चिकित्सा शिक्षा प्रदायक संस्थाहरूले लिन सक्ने ? के कस्ता शुल्कहरू निर्धारित शुल्कमा समावेश हुने र के कस्ता शुल्कहरू लिन नसकिने जस्ता पक्षहरू समेत किटानी गर्ने गरिएको छ।

(ग) सिट निर्धारण

आयोगले प्रत्येक वर्ष चिकित्सा शिक्षा प्रदायक संस्थाहरूका लागि तहगत रूपमा विद्यार्थी भर्नाका लागि सिट निर्धारण गर्ने गर्दछ। यसरी सिट निर्धारण गर्दा विशेषतः आयोगले निश्चित आधारहरू तय गरेको छ। यसका लागि चिकित्सा शिक्षा प्रदान गर्ने शिक्षण संस्थाको गुणस्तर मूल्याङ्कन तथा सिट निर्धारण सम्बन्धी एकीकृत कार्यविधि, २०७९ कार्यान्वयनमा ल्याएको छ। चिकित्सा शिक्षा प्रदायक शिक्षण संस्थाहरूको प्राज्ञिक जनशक्तिको उपलब्धता, प्राज्ञिक कुशलता, अस्पताल सेवा, भौतिक पूर्वाधार, फ्याकल्टीको व्यवस्था, अघिल्लो वर्ष प्राप्त गरेको विद्यार्थी भर्नाको कोटा, सामाजिक उत्तरदायित्वभित्र

पुन्याएको योगदान, नियमित रूपमा आयोगले तोकेबमोजिमको शुल्क बुझाएको प्रमाण, शिक्षण संस्थाको स्वमूल्याङ्कन प्रतिवेदन र विज्ञाबाट भएको स्थलगत अनुगमनसमेतलाई आधारका रूपमा लिने गरिन्छ । त्यसैगरी आयोगबाट जारी निर्देशनको प्रभावकारी कार्यान्वयन भए नभएको पक्षको समेत लेखाजोखा गरिन्छ । शिक्षण संस्थाहरूको अनुगमन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कनका आधारमा विद्यार्थी भर्ना सिट निर्धारण गर्ने गरिन्छ । यो अभ्यासका कारण शिक्षण संस्थाअनुसार पृथक पृथक र बिना औचित्य शुल्क निर्धारण गर्ने परिपाटीको अन्त हुन पुगेको छ ।

(घ) समन्वय तथा सहकार्य

चिकित्सा शिक्षा आयोगको कार्यक्षेत्र व्यापक रहेको छ । विश्वविद्यालय, शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय, स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय जस्ता उच्च तहका निकायसँग नियमित रूपमा समन्वय तथा सहकार्य गर्नुपर्छ । सहकार्यका आधारमा चिकित्सा शिक्षाको पहुँच, गुणस्तर र यससँग सम्बन्धित सिट निर्धारण, शुल्क निर्धारण, गुणस्तर मापदण्ड विकास र प्रयोग गर्नु पर्ने हुन्छ । प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषदसँग पनि डिप्लोमा तहको चिकित्सा शिक्षासम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालनका लागि सम्बन्धन, सिट निर्धारण तथा अन्य गुणस्तरीय सिकाइका सम्बन्धमा उचित समन्वय र सहकार्य गर्ने गरेको अवस्था छ । साथै चिकित्सा शिक्षा प्रदायक शिक्षण संस्था, प्रतिष्ठान तथा महाविद्यालयहरूसँग पनि आयोगबाट चिकित्सा शिक्षाको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन, नियमित अनुगमन, गुणस्तर मापन गर्दै सुधार लगायतका विषयमा निरन्तर रूपमा सहकार्य र समन्वय हुने गरेको छ । यसरी आयोगले नियमित रूपमा यी निकायहरूसँग समन्वय र सहकार्य गर्दै आएको भए पनि योजनाबद्ध रूपमा समयतालिकाका आधारमा यी निकायहरूसँग समन्वय र सहकार्यलाई प्रभावकारी बनाउने संयन्त्र विकास र प्रयोगको पक्षमा भने आयोगले थप कार्य गर्नुपर्ने अवस्था विद्यमान रहेको छ । नियमित रूपमा आन्तरिक छलफल, बैठक तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रममार्फत् आन्तरिक समन्वय समेत गर्ने अभ्यास रहेको छ ।

(ङ) अनुगमन

चिकित्सा शिक्षाका विविध विधामा पठनपाठनका लागि शिक्षण संस्थाले गरेको प्रस्ताव तथा सम्बन्धनपश्चात् आयोगको मार्गनिर्देश तथा अन्य निर्देशिका र मापदण्ड अनुसारको पक्षहरूको अनुगमन गर्ने कार्य आयोगले गर्दै आएको छ । विशेषतः विधा वा संकाय सञ्चालनका लागि चाहिने बिरामी सङ्ख्या, अस्पतालको भौतिक पूर्वाधारको अवस्था, कक्षाकोठा तथा कक्षाकोठाको व्यवस्थापन, प्रयोगात्मक अभ्यासका लागि अत्यावश्यक पूर्वाधार, अस्पतालले गर्ने सेवाप्रवाहको अवस्था र सेवाग्राहीको चाप, शिक्षक र आवश्यक भौतिक संरचना र ल्याब तथा उपकरणको अनुगमन गरी यथार्थ अवस्थाको लेखाजोखा गरी चिकित्सा शिक्षाको विकास तथा विस्तार सम्बन्धी निर्णय गर्ने गर्छ । अनुगमनलाई वस्तुनिष्ठ बनाउन साधन तयार गरी प्रयोग गरेको अवस्था छ । साधनका आधारमा विज्ञ तथा विश्वविद्यालयका प्राध्यापकहरूको समूह तयार गरी आयोगले शिक्षण संस्थाहरूको अनुगमन तथा पृष्ठपोषण प्रदान गर्ने कार्य सम्पादन गर्दै आएको छ ।

(च) सुशासन

चिकित्सा शिक्षाको सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका लागि स्पष्ट कानुनी आधार तय भएको छ । यसले आयोगका कार्यक्रम तथा गतिविधिलाई सही दिशातर्फ मार्गनिर्देशित गर्दै आएको छ । सुशासन कायम गर्न अन्य विविध नीतिगत व्यवस्थाहरू पनि भएका छन् । चिकित्सा शिक्षा नियमावलीले एकीकृत परीक्षाका लागि स्पष्ट आधारहरूसहितको सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गर्ने गरीएको छ । परीक्षा दस्तुर, सिट सङ्ख्या, परीक्षाको किसिम आदि सबैको जानकारी आवेदन आव्हानको क्रममा नै गराउने व्यवस्था रहेको छ । त्यसैगरी दुर्गम क्षेत्रमा काम गरेबापत पाउने अङ्कभार पनि पूर्ववत रूपमा नै तोकिएको छ । सरकारी,

खुला तथा विदेशी विद्यार्थीका लागि भर्ना सिट सङ्ख्या निर्धारण भएको अवस्था छ । अनलाइन माध्यमबाट भर्ना सम्बन्धमा पूर्णरूपमा पारदर्शिता कायम हुन गएको छ । आयोगमा वेबसाइटको व्यवस्था गरी सूचना तथा जानकारी अपलोड गर्ने गरिएको छ । आयोगमा भएका कार्यक्रम तथा गतिविधिलाई आम जनमानसमा सूचना प्रवाह गर्न सूचना अधिकारीको व्यवस्था गरिएको छ । अर्धवार्षिक रूपमा चिकित्सा शिक्षा बुलेटिन प्रकाशन गरी आफ्ना गतिविधिहरू, प्राप्त उपलब्धिहरू, कार्य सञ्चालनमा देखिएका समस्याहरू तथा सुधारका लागि गर्नुपर्ने सुधारात्मक अभ्यासका बारेमा जानकारी प्रदान गर्ने गरिएको छ । यसैगरी अर्धवार्षिक रूपमा चिकित्सा शिक्षा पत्रिका प्रकाशन हुँदै आएको छ ।

आयोगबाट समय समयमा प्रेस विज्ञप्ति जारी तथा पत्रकारहरूसँग अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरी आयोगका गतिविधि सार्वजनिक गर्ने गरिएको छ । प्रत्यक्ष भेटघाट अन्तरक्रिया तथा छलफल कार्यक्रमहरूको आयोजना पनि गर्ने गरिएको छ । नेपाल मेडिकल एसोसिएसन लगायतका पेसागत परिषद्/काउन्सिल, विद्यार्थी, चिकित्सा शिक्षाका सञ्चालकहरूसँग पनि नियमित रूपमा छलफल तथा अन्तरक्रिया गरी आयोगका कामकारवाही बारे जानकारी दिने तथा पृष्ठपोषण लिने कार्य गरिएकोले सुशासन सुनिश्चित गर्ने अभ्यास भएका छन् । साथै वार्षिक रूपमा लेखा परीक्षण गर्ने तथा आयोगका समग्र प्रगति, समस्या तथा भावी दिनमा लिनुपर्ने कार्यदिशासहितको वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गरी नेपाल सरकार समक्ष पेस गर्ने गरिएको छ । यसका अतिरिक्त प्रतिवेदन लगायत अन्य सूचना तथा जारकारीमूलक दस्तावेजहरू सरोकारवालाहरूको जानकारीका लागि प्रकाशन गर्ने र आयोगको वेबसाइटमा समेत राखी आफ्ना सबै कार्यक्रमहरूको पारदर्शिता कायम गर्ने अभ्यास गर्दै आएको छ ।

(छ) गुणस्तर तथा मापदण्ड तयार तथा कार्यान्वयन

आयोगले शिक्षण संस्थाहरूको स्तरीकरण तथा वर्गीकरण र सिकाइ गुणस्तर सुधार गर्ने उद्देश्यका साथ शिक्षण संस्थाको अनुगमन गरी गुणस्तर मापदण्ड अनुसार चिकित्सा शिक्षा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्ने र अनुगमन नतिजाका आधारमा चिकित्सा शिक्षा प्रदायक संस्थाको शैक्षिक, प्राज्ञिक तथा व्यवस्थापकीय सुधार गर्ने योजनाका साथ गुणस्तर तथा मापदण्ड तयार भइरहेको छ । त्यसैगरी प्राज्ञिक सिर्जनशीलता तथा उन्नयन सम्बन्धी कार्यविधि तय गरी गुणस्तर तथा मापदण्डलाई थप व्यवस्थित गर्ने योजना रहेको छ ।

उपर्युक्त कार्यबाहेक आयोगमार्फत् नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेशियालिटीजका कार्यक्रम सञ्चालन, विदेशमा अध्ययन गर्न जाने विद्यार्थीहरूका लागि अनुमतिपत्र प्रदान, पाठ्यक्रम पारूपलगायत चिकित्सा क्षेत्रका लागि जनशक्ति आकलन छात्रवृत्ति वितरण जस्ता महत्वपूर्ण कार्य समेत हुँदै आएको छ । त्यस्तै प्राज्ञिक उन्नयनमा सघाउन नियमित रूपमा JMEC नामक जर्नल प्रकाशन गर्ने गरिएको छ ।

४.२ आयोगको निर्णय तथा निर्णय कार्यान्वयनको अवस्था

राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ को दफा ५ को उपदफा (१)ले प्रधानमन्त्रीको अध्यक्षतामा आयोग गठन हुने व्यवस्था गरेको छ । सोही ऐनको दफा ७ को उपदफा (१) मा आयोगको बैठक आवश्यकता अनुसार बस्ने र दुई बैठक बिचको अन्तर ६ महिनाभन्दा बढी नहुने व्यवस्था छ । आर्थिक वर्ष २०७९/८० को अवधिमा दुई पटक बैठक बसी विभिन्न निर्णयहरू लिइएका छन् । आयोगका बैठकमा भएका मुख्य निर्णयका विषयहरू देहाय अनुसार रहेका छन् :

(क) आरक्षण तथा विदेशमा अध्ययन गर्न जाने विद्यार्थीलाई दिइने अनुमति तथा विदेशी विद्यार्थीहरूको नेपालका चिकित्सा शिक्षाका शिक्षण संस्थामा आकर्षण सम्बन्धमा गठित समितिका प्रतिवेदनहरू थप अध्ययनका लागि ग्रहण गर्ने ।

(ख) शैक्षिक सत्र २०७८/७९ का लागि स्नातकोत्तर तहका Master of Dental Surgery (MDS) र Master of Physiotherapy (MPT) लगायतका विषयको शुल्क देहाबमोजिम निर्धारण तथा समायोजन गर्ने :-

- Master of Physiotherapy (MPT) : ९,२०,२३०/-
- Master of Optometry (M Optometry) : ९,२०,२३०/-
- MD Hospital Administration: १०,८५,८७०/-
- MDS सबै विधाहरू: २३,८१,७६०/-

(ग) प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद् (CTEVT) अन्तर्गत सहिद रामवृक्ष यादव प्राविधिक प्रतिष्ठान गौशाला-४ महोत्तरी, जय गोविन्द शाह पोलिटेक्निक इन्स्ट्रिच्युट सिराहा गोलबजार लगायतलाई दिएको आशय पत्र अनुमोदन गर्ने ।

(घ) आगामी आर्थिक वर्षका लागि आन्तरिक स्रोतको आय अनुमान र चालु वर्षबाट वचत अनुमान गरी कुल रू. ४३ करोड ४२ लाख आन्तरिक स्रोतको प्रक्षेपण गरी विभिन्न शीर्षकहरूमा गरिएको आयव्यय अनुमान स्वीकृत गर्ने ।

(ङ) आयोगबाट विकास गरी छलफलका लागि प्रस्तुत गरिएका चिकित्सा शिक्षा स्नातक तहको राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, नेपालमा स्वास्थ्य जनशक्ति प्रक्षेपण योजना र चिकित्सा शिक्षा नीति प्रारम्भिक र जीवन्त दस्तावेजका रूपमा ग्रहण गरी प्राप्त सुझावहरूसमेतलाई आवश्यकतानुसार समावेश गरी प्रकाशनका लागि प्रक्रिया अगाडि बढाउने ।

(च) प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद् अन्तर्गतका चिकित्सा शिक्षासम्बन्धी शिक्षण संस्थाहरूको आशय पत्र र सम्बन्धन सिफारिस सम्बन्धमा आयोगको कार्यकारी समितिले अनुमोदन र निर्णयका लागि पेस भएका संस्थाहरूलाई अनुमोदन र स्वीकृत गर्ने ।

४.३ कार्यकारी समितिको निर्णय तथा निर्णय कार्यान्वयनको अवस्था

राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ को दफा ८ को उपदफा (१) मा आयोगको कार्यकारी निकायको रूपमा काम गर्न आयोगको उपाध्यक्षको अध्यक्षतामा एक कार्यकारी समिति रहने व्यवस्था छ । आयोगको नीतिगत मार्गदर्शनमा रहेर कार्यकारी समितिले काम गर्दै आएको छ । राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ को दफा ८ बमोजिम आयोगको कार्यकारी निकायको रूपमा काम गर्ने जिम्मेवारी पाएको कार्यकारी समितिले समिति गठन भए पश्चात २०८० असार मसान्तसम्म २४१ ओटा बैठक बसी आयोगका कार्य सम्पादनलाई व्यवस्थित बनाउँदै लगेको छ । कार्यकारी समितिले २०७९ साल श्रावणदेखि २०८० असारसम्म ४९ वटा बैठकबाट गरिएका मुख्य मुख्य निर्णयहरू यस प्रकार रहेका छन् :

- (१) स्नातक तहको एकीकृत प्रवेश परीक्षामा नक्कली परीक्षार्थी सम्बन्धमा कारबाहीको अवस्था पहिचानका लागि कार्यदल गठन,
- (२) एकीकृत म्याचिङ प्रणालीका लागि कार्यविधि तयारी कार्यदल गठन,
- (३) शुल्क अनुगमन कार्यविधि तयारीका लागि जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूसँग पृष्ठपोषण लिने,
- (४) Pakistan Technical Assistance Programme (PTAP) अन्तर्गतको छात्रवृत्तिमा उम्मेदवार छनौट,
- (५) २०७९/८० को आन्तरिक स्रोततर्फको आयोगको बैठकबाट स्वीकृत बजेटको सीमाभित्र रही क्रियाकलापगत बजेट बाँडफाँड स्वीकृत,
- (६) Eligibility दिने सम्बन्धमा भएका अस्पष्टतालाई थप स्पष्ट पारिएको,

- (७) प्रमाणपत्र तहका स्तरोन्नति भएका र अन्य पाँचवटा शिक्षण संस्थाहरूको सिट निर्धारण ,
- (८) DM/MCh तथा NBMS तर्फको सिट निर्धारण,
- (९) स्नातक तहको ७५% विद्यार्थीलाई निःशुल्क अध्ययन गराएवापत सार्वजनिक शिक्षण संस्थाहरूलाई अनुदान वितरण,
- (१०) अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट सोधनी भएको विषयमा रायसहितको प्रतिवेदन पेस गर्न समिति गठन,
- (११) Master in Physiotherapy को प्रवेश परीक्षाका लागि तयार भएको पाठ्यक्रम स्वीकृत,
- (१२) WFME को दर्ता प्रक्रिया थप गर्न तयारीका कार्य गर्न समिति गठन,
- (१३) स्नातकोत्तर तहको सिट निर्धारण,
- (१४) चिकित्सा शिक्षा छात्रवृत्ति अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९ स्वीकृत,
- (१५) स्नातक, स्नातकोत्तर, फेलोसिप कार्यक्रम र तालिमका लागि वैदेशिक अध्ययन अनुमति पत्र सम्बन्धी निर्देशिका, २०७७ संशोधनका लागि कार्यदल गठन,
- (१६) चिकित्सा शिक्षा आयोग र राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जिकरण विभागको बिच MoU गर्ने,
- (१७) सार्वजनिक शिक्षण संस्थामा MD/MS, MDS र DM/MCh तहमा अध्ययनरत आवासीय चिकित्सक निर्वाहभत्ता र सञ्चालन अनुदान वितरण,
- (१८) प्राज्ञिक उन्नयन तथा अनुसन्धान सम्बन्धी कार्यविधि निर्माण कार्यदल गठन,
- (१९) चिकित्सा शिक्षा आयोगको आर्थिक रणनीति (Financial Strategy) तयारी कार्यदल गठन,
- (२०) शिक्षण शुल्क अनुगमन कार्यविधि, २०७९ स्वीकृत,
- (२१) छात्रवृत्तिमा छनौट भई बिचैमा अध्ययन छाडेका विद्यार्थीको कारबाही गर्ने सम्बन्धी अध्ययन कार्यदल गठन,
- (२२) NBMS कार्यक्रमको E- logbook कार्यान्वयनका लागि स्वीकृत,
- (२३) स्नातक तहको सिट निर्धारण,
- (२४) वैदेशिक अध्ययन अनुमति पत्र व्यवस्थापन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७९ स्वीकृत,
- (२५) प्राविधिक तथा व्यावसायिक तालिम परिषद् अन्तर्गतको प्रमाणपत्र तहको आशय पत्र दिन आयोगमा सिफारिस,
- (२६) एकीकृत चिकित्सा स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान निर्माणका लागि सोचपत्र निर्माणका लागि कार्यदल गठन,
- (२७) शिक्षण संस्था वर्गीकरण गर्ने प्रयोजनका लागि सूचकाङ्क र अङ्कभार सहितको कार्यविधि तयार गर्न कार्यदल गठन,
- (२८) आयोगको समग्र गतिविधिको समीक्षा र भविष्यमा गर्नुपर्ने कार्यसहितको सुझाव पेस गर्न कार्यदल गठन,
- (२९) आयोगबाट नियमित रूपमा अनुगमन गर्न अनुगमन साधन र प्रतिवेदनको ढाँचा स्वीकृत,
- (३०) आ.व. २०८०/०८१ का लागि प्रस्तावित अस्थायी दरबन्दी विवरण स्वीकृतिका लागि शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयमा पेस भई स्वीकृत भएको,
- (३१) DM/MCh तथा NBMS sub speciality तर्फको सिट निर्धारण,
- (३२) शिक्षण संस्थाले भने स्वमूल्याङ्कन फारम र सोका लागि लिइने दस्तुर निर्धारण,
- (३३) WFME सदस्यता लिने प्रयोजनका लागि लाग्ने शुल्क तथा प्रक्रियाका लागि नेपाल सरकार समक्ष अनुरोध गर्ने ।

निर्णयका स्वरूप र प्रकृति

माथी उल्लिखित कार्यकारी समितिका निर्णयहरू नीतिगत, प्रशासनिक, व्यवस्थापकीय, कार्यक्रम तथा बजेट, तथा प्राज्ञिक स्वरूपका रहेका छन् ।

- क) **नीतिगत निर्णय:** यसअन्तर्गत स्वास्थ्य जनशक्ति प्रक्षेपण योजना स्वीकृति, म्याचिड कार्यविधि, शुल्क अनुगमन कार्यविधि, छात्रवृत्ति अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९ स्वीकृति, निर्देशिका, संशोधन कार्यदल गठन, आर्थिक रणनीति (Financial Strategy) तयारी कार्यदल गठन, शिक्षण शुल्क अनुगमन कार्यविधि, २०७९ स्वीकृति, एकीकृत चिकित्सा स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान निर्माणका लागि सोचपत्र निर्माण कार्यदल गठन आदि रहेका छन् ।
- ख) **व्यवस्थापकीय निर्णय:** यसअन्तर्गत छात्रवृत्ति उम्मेदवार छनोट, Eligibility दिने सम्बन्धी व्यवस्थामा स्पष्टता, नक्कली परीक्षार्थीमाथिको कारबाही, ७५ प्रतिशत छात्रवृत्ति अनुदान वितरण, आवासीय चिकित्सक निर्वाहभत्ता, अस्थायी दरबन्दी विवरण स्वीकृति आदि लगायत चिकित्सा शिक्षा आयोग र राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरण विभागको बिच MoU, आदि रहेका छन् ।
- ग) **प्राज्ञिक निर्णय:** यसअन्तर्गत चिकित्सा शिक्षा स्नातक तहको पाठ्यक्रम प्रारूपको स्वीकृति, चिकित्सा शिक्षाका विभिन्न विधाका लागि सिट निर्धारण, WFME को दर्ता प्रक्रिया, आयोगको समग्र गतिविधिको समीक्षा र भविष्यमा गर्नुपर्ने कार्यसहितको सुझाव पेस गर्न कार्यदल गठन, NBMS कार्यक्रमको E-logbook स्वीकृति, अनुगमन साधन र प्रतिवेदनको ढाँचा स्वीकृति, आदि रहेका छन् ।
- घ) **कार्यक्रम तथा बजेटसम्बन्धी निर्णय:** यसअन्तर्गत आन्तरिक स्रोततर्फको बजेट तथा कार्यक्रम स्वीकृत, शिक्षण संस्थाले स्वमूल्याङ्कन गर्ने र सोका लागि लिइने दस्तुर निर्धारण, चिकित्सा शिक्षाका प्रमाणपत्र तहका शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालनका लागि सम्बन्धन तथा आशय पत्र जारी आदि रहेका छन् ।

४.४ विभाग तथा निर्देशनालयगत प्रगति

४.४.१ नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिज

नेपालको वर्तमान संविधानले नागरिकको स्वास्थ्य सम्बन्धी हकलाई मौलिक हकका रूपमा स्थापित गरेको छ । संविधानको धारा ३५ले प्रत्येक नागरिकलाई राज्यबाट आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्ने हक हुने र कसैलाई पनि आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाबाट बञ्चित नगरिने लगायत स्वास्थ्य सेवामा समान पहुँच सम्बन्धी हक सुनिश्चित गरेको छ ।

राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ को दफा २८ मा आयोगको कार्य सञ्चालनका लागि निर्देशनालय तथा बोर्ड गठन सम्बन्धी प्रावधानअन्तर्गत बोर्डका रूपमा नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिज रहने व्यवस्था छ । राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा नियमावली, २०७७ को नियम ३१ मा उल्लिखित काम, कर्तव्य र अधिकारलाई कार्यान्वयनमा लैजानका लागि नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिजले हाल भइरहेका विश्वविद्यालय तथा प्रतिष्ठान बाहिर रहेको विशेषज्ञताको उपयोग गरी मुलुकमा आवश्यक पर्ने विशेषज्ञ जनशक्तिको आवश्यकता पूरा गर्ने उद्देश्यले कार्य सम्पादन गरिरहेको छ ।

नेपालको चिकित्सा शिक्षामा Undergraduate (MBBS) गर्ने सङ्ख्या र Postgraduate Degree हासिल गर्ने अवसरका बिच ठूलो अन्तर (Gap) रहेको छ । यसका कारण विद्यार्थीहरूले लामो समयसम्म Postgraduate Degree हासिल गर्न पर्खनु परेको अवस्था छ । यसबाट चिकित्सा शिक्षाका विद्यार्थीहरूमा नैराश्यता बढ्दै जाने सम्भावना एकातिर छ भने अर्कोतिर मुलुक बाहिर अध्ययनका लागि जाने प्रवृत्ति बढ्दो क्रममा रहेको छ । यसले मुलुकको ठूलो पुँजी तथा जनशक्ति समेत पलायन हुने अवस्था सिर्जना हुन गएको छ । यस्तो अवस्थामा केही मात्रामा भए पनि चिकित्सा शिक्षासम्बन्धी विशेषज्ञ तयारीका थप अवसर विस्तार गर्नका लागि नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिज कार्य सञ्चालन निर्देशिका, २०७७, नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिज अन्तर्गत चिकित्सा शिक्षा अध्यापन गर्ने शिक्षण संस्थाहरूको अनुगमन गुणस्तर

मूल्याङ्कन तथा सिट निर्धारण कार्यविधि, २०७८, नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिज स्वमूल्याङ्कन कार्यविधि, २०७८, लगायतका कार्यविधिहरू जारी भई कार्यक्रम सञ्चालन तथा सुदृढीकरण गर्दै लगिएको छ ।

आ.व. २०७९/०८० को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिज निर्देशनालयबाट भएका कार्य प्रगतिलाई बुँदागत रूपमा देहायबमोजिम उल्लेख गरिएको छ :

- नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिज कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७७ संशोधन भई कार्यान्वयनमा आएको छ ।
- पाठ्यक्रम निर्माण गर्ने प्रयोजनका लागि विज्ञहरू सम्मिलित विषयगत समिति गठन गरी स्पेसियालिटी तथा सबस्पेसियालिटी तहका विभिन्न पन्ध्र ओटा विषयमा पाठ्यक्रम तयार गरिएको छ । तीमध्ये तेह्र ओटा विषयका पाठ्यक्रम अन्तिमीकरण भई एनबिएमएस कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेका छन् ।
- चालु शैक्षिक सत्रमा एनबिएमएस कार्यक्रम सुरु भएका विषयमा तयार गरिएका पाठ्यक्रम सरोकारवालाहरूलाई प्रवोधीकरण गरिएको छ ।
- एनबिएमएस बोर्ड परीक्षा सञ्चालन, व्यवस्थापन तथा उपाधिसम्बन्धी कार्यविधि, २०८० कारीकारी समितिबाट स्वीकृत भएको ।
- नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिज कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७७ प्रथम संशोधन सहित कार्यान्वयनमा आएको छ ।
- एनबिएमएसका कार्यक्रम सञ्चालनका लागि स्वमूल्याङ्कन पेस गर्ने संस्थाहरूको अनुगमनका लागि साधन तयार गरी प्रयोगमा ल्याइएको छ ।
- विदेशी बोर्डहरूबाट सञ्चालित फेलोसिप कार्यक्रमहरूसँग समन्वय गर्ने प्रयोजनका लागि CPSP पाकिस्तानको टिमसँग संयुक्त बैठक सञ्चालन गरिएको छ ।
- स्पेसियालिटी तथा सबस्पेसियालिटी कार्यक्रममा भर्ना भएका विद्यार्थीहरूको मूल्याङ्कन गर्नका लागि इ-लगबुक तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ ।
- एनबिएमएसका कार्यक्रममा भर्ना भएका विद्यार्थीहरूलाई पाठ्यक्रमले तोकेका अनिवार्य तालिम सञ्चालन गर्ने प्रयोजनका लागि नेपाल स्वास्थ्य अनुसन्धान परिषद्, नेपाल मेडिकल काउन्सिल र National Center for Health Professions Education सँग द्विपक्षीय करार सम्झौता गरी Research Methodology, CPD Mandatory Module and Faculty Development Training सञ्चालन गरिएको छ ।
- एनबिएमएसका कार्यक्रममा आवश्यकताअनुसार उपयोग गर्नेगरी विज्ञहरूको रोष्टर सूची तयार गरी कार्यकारी समितिबाट स्वीकृत गरिएको छ ।
- नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिज र स्पेसियालिटी तथा सबस्पेसियालिटीज कार्यक्रमका सम्बन्धमा सरोकारवालाहरूलाई जानकारी गराउने उद्देश्यले NBMS Prospectus छपाइ गरिएको छ ।
- स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार चिकित्सा शिक्षा आयोगको अर्धवार्षिक प्रकाशनका रूपमा बुलेटिन तथा चिकित्सा शिक्षा पत्रिका प्रकाशन गरिएको छ ।

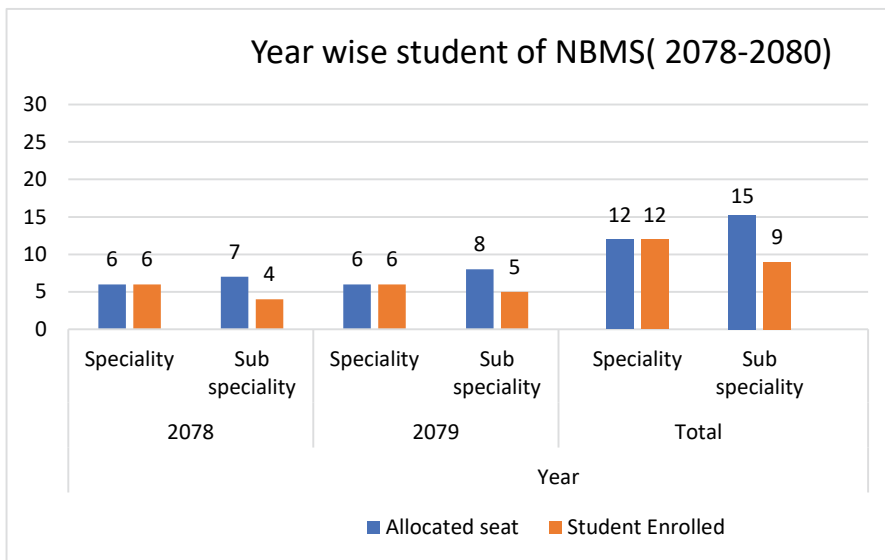
आयोगले नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिजमार्फत सञ्चालन हुने कार्यक्रमहरूको पहुँच, गुणस्तर तथा नियमन कार्यलाई थप व्यवस्थित गर्ने प्रयास गरेको छ । पाठ्यक्रमलाई सान्दर्भिक तथा अद्यावधिक गर्न स्पेसियालिटी तथा

सबस्पेसियालिटी तहका विभिन्न विषयका सक्षमतामा आधारित पाठ्यक्रमको मस्यौदा तयार गरेको छ । त्यसैगरी पाठ्यक्रमको प्रबोधीकरण कार्य सम्पन्न भएको छ । एनबिएमएस कार्यक्रम सञ्चालन गर्न इच्छुक स्वास्थ्य संस्थाहरूले पेस गरेका स्वमूल्याङ्कन आवेदनका आधारमा स्थलगत अनुगमन गरी सिट निर्धारण गरिएको छ । एनबिएमएस कार्यक्रममा भर्ना भएका विद्यार्थीहरूको मूल्याङ्कन गर्ने प्रयोजनका लागि इ-लगावुक कार्यान्वयनमा ल्याई प्रविधियुक्त बनाउने कार्यहरू भएका छन् ।

नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिजका कार्यक्रम के कसरी सञ्चालन गर्ने भन्ने सम्बन्धमा बोर्ड बैठकमा छलफल गरेर निर्णय भएबमोजिम कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गरिएको छ । नेपालको सन्दर्भमा नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिज कार्यक्रम नयाँ कार्यक्रमका रूपमा सञ्चालन गर्न सुरु गरिएका कारण पनि यस सम्बन्धमा बढी भन्दा बढी सरोकारवालाहरूलाई जानकारी गराउन आवश्यक देखिएको छ । स्पेसियालिटी तथा सबस्पेसियालिटिज कार्यक्रमलाई आगामी दिनमा के कसरी सञ्चालन गर्दा उपयुक्त हुन्छ ? यो के कस्तो डिग्री हो ? यसको मान्यता तथा समकक्षता के कसरी हुने ? भन्ने सन्दर्भमा पनि थप स्पष्ट पाउँ अगाडि बढ्न आवश्यक देखिन्छ ।

एनबिएमएस कार्यक्रममा हालसम्म निर्धारण भएको सिट विवरण

शैक्षिक सत्र २०७८ देखि २०८० सम्म चिकित्सा शिक्षाका विभिन्न विधामा स्पेसियालिटिज र सबस्पेसियालिटिज तर्फ निर्धारित सिट तथा भर्नाको अवस्था देहायको ग्राफमा प्रस्तुत गरिएको छ :

स्पेसियालिटिजतर्फ शैक्षिक सत्र २०७८ का लागि निर्धारित विभिन्न विधामा कुल सिट सङ्ख्या ६ निर्धारण गरिएकोमा ६ जना नै भर्ना भई अध्ययनरत रहेका छन् । शैक्षिक सत्र २०७९ मा पनि सिट सङ्ख्या र भर्ना सङ्ख्यामा समानता नै रहेको थियो ।

सबस्पेसियालिटिजतर्फको विभिन्न विधाका शैक्षिक कार्यक्रममा शैक्षिक सत्र २०७८ र मा क्रमशः ७ र ८ सिट निर्धारण गरिएकोमा क्रमशः ४ र ५ जना विद्यार्थी भर्ना भएको अवस्था छ । (विस्तृत जानकारी अनुसूची २ मा समावेश गरिएको छ)

४.४.२ मापदण्ड तथा प्रत्यायन निर्देशनालय

यस आर्थिक वर्षमा मापदण्ड तथा प्रत्यायन निर्देशनालयबाट सम्पादित कार्यहरूको अवस्था देहायबमोजिम रहेको छ :

वैदेशिक अध्ययन अनुमति पत्र सम्बन्धी हालसम्मको अवस्था						
	२०७७ देखि २०८० असार मसान्तसम्म			आ.व.२०७९/८० को अविधिभित्र		
	स्नातक तह	स्नातकोत्तर तह	छात्रवृत्ति (दुवै तह)	स्नातक तह	स्नातकोत्तर तह	छात्रवृत्ति (दुवै तह)
नेपाल आयुर्वेद परिषद्	१	७	०	१	३	०
नेपाल स्वास्थ्य व्यवसायी परिषद्	३३२	२६८	०	७३	७६	०
नेपाल मेडिकल काउन्सिल	१११७	४५२	३३	६५३	१७८	१०
नेपाल नर्सिङ्ग परिषद्	२८०	६९	०	१३२	२७	०
नेपाल फार्मसी परिषद्	११६	३०	७	४०	१२	७
कुल जम्मा	१८४६	८२६	४०	८९९	२९६	१७

माथिको तालिकाले चिकित्सा शिक्षामा अध्ययनका लागि विदेश जाने विद्यार्थीहरूको सङ्ख्या उल्लेख्य रहेको देखिएको छ । हालसम्म स्नातक तहमा १८४६ जना र स्नातकोत्तर तहमा ८२६ जना गरी कुल १९७२ जना विद्यार्थीहरू विदेशमा अध्ययनका लागि गएको अवस्था देखिन्छ । कुल १८४६ मध्ये यस आर्थिक वर्षमा मात्रै ८९९ जना स्नातक तह र २९६ जना स्नातकोत्तर तह गरी कुल ११९५ जनाले वैदेशिक अध्ययन अनुमतिपत्र लिएको अवस्था छ । यसले विद्यार्थीहरूमा विदेशमा गई अध्ययन गर्न बढी आकर्षित भएको अवस्था देखाएको छ । यसबाट नेपालमा विभिन्न विश्वविद्यालय अन्तर्गतका चिकित्सा शिक्षा प्रदायक संस्थाहरूमा तोकिएको सिट अनुसार पूर्ण क्षमतामा विद्यार्थी भर्ना नहुने अवस्था सिर्जना भएको छ । यसबाट ठूलो मात्रामा वैदेशिक मुद्राको सञ्चितिमा नकारात्मक प्रभाव पर्न गएको अवस्था देखिन्छ ।

४.४.२.१ चिकित्सा शिक्षातर्फका प्रमाणपत्र तह सम्बन्धी व्यवस्था

क) आशयपत्र प्रदान सम्बन्धमा

राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ को दफा ११ को उपदफा (१) मा प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि शिक्षण संस्था स्थापना गर्न चाहनेले त्यस्तो संस्था स्थापनाको लागि आयोगबाट आशयपत्र लिनु पर्नेछ भन्ने प्रावधान उल्लेख भएको छ । राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा नियमावली, २०७७ को नियम (६) को (१) मा चिकित्सा शिक्षाको राष्ट्रिय नीति, आशयपत्र सम्बन्धी मापदण्ड तथा शिक्षण संस्था स्थापनाको नक्साङ्कन अनुकूल हुने गरी आवश्यक देखिएका क्षेत्रमा शिक्षण संस्था स्थापनाको लागि आयोगले आशयपत्र प्रदान गर्न सक्नेछ भन्ने व्यवहारा उल्लेख भएको छ ।

ख) सम्बन्धन सिफारिस सम्बन्धमा

राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ दफा २ को उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नेपालमा सञ्चालन नभएका नयाँ शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक प्राज्ञिक तथा भौतिक पूर्वाधार तथा व्यवस्थापकीय क्षमता भएका शिक्षण संस्थालाई सो कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आयोगको सिफारिसमा सम्बन्धित विश्वविद्यालयले सम्बन्धन दिन सक्नेछ भन्ने व्यवस्था गरिएको छ । त्यसैगरी राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा नियमावली, २०७७ नियम ८ को (१) मा नियम ६ बमोजिम

आशयपत्र प्राप्त गरेको शिक्षण संस्थाले सम्बन्धन सिफारिसको लागि अनुसूची ३ बमोजिमको ढाँचामा आयोग समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ भन्ने व्यहोरा उल्लेख भएको छ । आशयपत्र, सम्बन्धन तथा प्रत्यायन सम्बन्धी आन्तरिक कार्यविधि, २०७८ को दफा ८ को (१) मा दफा ३ बमोजिम आशयपत्र प्राप्त गरेको शिक्षण संस्थाले ऐनको दफा १३ को अधीनमा रही सम्बन्धनको सिफारिसको लागि आयोगले निर्धारण गरेको अनुसूची ४ बमोजिमको ढाँचामा निवेदन दिन सक्नेछ र नियम (५) मा उपनियम (४) बमोजिम समितिको सिफारिससमेतका आधारमा आयोगले सम्बन्धित संस्थालाई अनुसूची ५ को ढाँचामा सम्बन्धन दिन विश्वविद्यालय / परिषद्लाई सिफारिस गर्न सक्नेछ भन्ने प्रावधान उल्लेख भएको छ ।

ग) सिट सङ्ख्या निर्धारण सम्बन्धमा

राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ को दफा १७ को उपदफा (१) आयोगले प्रत्येक वर्ष तोकिएबमोजिमको मापदण्डका आधारमा विश्वविद्यालय, प्रतिष्ठान तथा अन्य शिक्षण संस्थाका लागि निश्चित सिट सङ्ख्या तोक्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ । राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा नियमावली, २०७७ मा आयोगले प्रत्येक शैक्षिक सत्रको लागि एकीकृत प्रवेश परीक्षा सञ्चालन हुनु अगावै चिकित्सा शिक्षासम्बन्धी शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने विश्वविद्यालय, प्रतिष्ठान र अन्य शिक्षण संस्थाको तहगत र विषयगत सिट सङ्ख्या निर्धारण गर्नेछ भन्ने व्यहोरा उल्लेख भएको छ । चिकित्सा शिक्षा प्रदान गर्ने शिक्षण संस्थाको गुणस्तर मूल्याङ्कन तथा सिट निर्धारण सम्बन्धी एकीकृत कार्यविधि, २०७९ परिच्छेद ३ मा अनुगमन तथा सिट निर्धारण सम्बन्धी व्यवस्था उल्लेख गरिएको छ ।

चिकित्सा शिक्षा तर्फका प्रमाणपत्र तहका शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा आशयपत्र, सम्बन्धन तथा प्रत्यायन सम्बन्धी आन्तरिक कार्यविधि, २०७८ (संशोधन सहित) मा भएको व्यवस्था देहायबमोजिम रहेको छ :-

दफा ३ को उपदफा १ मा " चिकित्सा शिक्षाका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न संस्था स्थापना गर्न चाहनेले यो कार्यविधि एवम् ऐन र नियमावली बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी नियमावलीको अनुसूची १ मा तोकिए बमोजिमको ढाँचामा परिषद् अन्तर्गतका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न इच्छुक शैक्षिक संस्थाको हकमा परिषद्को सिफारिस अनुसार आयोगमा आशयपत्रका लागि निवेदन दिन सकिनेछ" भनी उल्लेख भएको छ ।

दफा ८ को उपदफा ५ मा "कार्यकारी समितिको सिफारिससमेतका आधारमा आयोगले सम्बन्धित संस्थालाई अनुसूची ५ को ढाँचामा सम्बन्धन दिन विश्वविद्यालय/ परिषद्लाई सिफारिस गर्न सक्नेछ" भनी उल्लेख भएको छ ।

दफा १२ को उपदफा २ मा "उपदफा (१) बमोजिम गठन भएको प्रत्यायन उपसमितिले परिषद् अन्तर्गत सञ्चालन हुने चिकित्सा शिक्षाका सबै कार्यक्रमको आशयपत्र, कार्यक्रमको स्वीकृति, सम्बन्धन, सिट निर्धारण र प्रत्यायन तथा नवीकरण सम्बन्धमा प्रत्यायन समिति समक्ष सिफारिस गर्नेछ" भनी उल्लेख भएको ।

दफा १२ को उपदफा ३ मा "उपदफा (२) बमोजिम प्राप्त सिफारिसको अध्ययन गरी प्रत्यायन समितिले आशयपत्र तथा सम्बन्धन सम्बन्धमा आवश्यक निर्णय गर्नका लागि कार्यकारी समितिमा पेस गर्नेछ । " भनी उल्लेख भएको छ ।

आयोगको २०८०/२/८ को बैठकको निर्णयअनुसार आशयपत्र प्रदान गरिएका शिक्षण संस्थाहरूको विवरण अनुसूची-३ मा उल्लेख गरिएको छ ।

४.४.३ योजना, समन्वय तथा प्राज्ञिक उन्नयन निर्देशनालय

४.४.३.१ शुल्क निर्धारण

आयोगको एक प्रमुख कार्यमध्ये चिकित्सा शिक्षाको अध्ययनका लागि शुल्क निर्धारण गर्नु रहेको छ। कार्यकारी समितिलाई चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ले प्रदान गरेको अधिकार अनुसार शिक्षण शुल्क र सम्बन्धित विषयमा आयोग समक्ष सिफारिस गर्ने व्यवस्थाका आधारमा आयोगले चिकित्सा शिक्षाका विभिन्न विधाहरूतर्फको शुल्क निर्धारण गर्दै आएको छ। आयोगले विगतको शुल्क तथा वार्षिक रूपमा हुने मुद्रास्फितिको अवस्थासमेतलाई विश्लेषण गरी शुल्क निर्धारण गर्ने गरेको छ। यस आर्थिक वर्षमा र आयोग स्थापना भएपछि आयोगले गरेको शुल्क निर्धारणको अवस्थालाई देहायबमोजिम प्रस्तुत गरिएको छः

क) स्नातक तह

क्र. सं.	कार्यक्रम	आयोग स्थापना पूर्व	शै.सत्र २०७७/२०७८ मा निर्धारण भएको शुल्क	शै.सत्र २०७८/७९ का लागि निर्धारण भएको शुल्क
१	MBBS (उपत्यका भित्र)	२०६८ सालमा MBBS का लागि २५ लाख त्रिविले तोकेको। यसै गरी २०७३/७४ का लागि MBBS का तहमा ३५ लाख र २०७४/७५का लागि MBBS कार्यक्रमका लागि उपत्यका भित्र ३८ लाख ५० हजार र उपत्यका बाहिर ४२ लाख ४५ हजार	४०,२३,२५०	४१,६८,०९०
	MBBS (उपत्यका बाहिर)		४४,३६,०२५	४५,९५,७२०
२	BDS	त्रिविले रू १२ लाख तोकेको	२०,१९,५८०	२०,९२,२९०
३	B.Sc. Nursing	नतोकिएको	१०,००,०००	१०,३६,०००
४	BPT	नतोकिएको	७,५०,०००	७,७७,०००
५	B.Sc. MIT	नतोकिएको	७,५०,०००	७,७७,०००
६	B.Sc. MLT	नतोकिएको	७,५०,०००	७,७७,०००
७	B. Medical Microbiology	नतोकिएको	७,५०,०००	७,७७,०००
८	B. Medical Biochemistry	नतोकिएको	७,५०,०००	७,७७,०००
९	BAMS	नतोकिएको	१०,९२,६००	११,३१,९३०
१०	BNS/PBN	नतोकिएको	५,००,०००	५,१८,०००
११	B. Pharmacy	नतोकिएको	७,५०,०००	७,७७,०००
१२	Pharm D.	नतोकिएको	६,५०,०००	६,७३,४००
१३	BPH	नतोकिएको	७,५०,०००	७,७७,०००
१४	B.Optm.	नतोकिएको	७,५०,०००	७,७७,०००

क्र. सं.	कार्यक्रम	आयोग स्थापना पूर्व	शै.सत्र २०७७/२०७८ मा निर्धारण भएको शुल्क	शै.सत्र २०७८/७९ का लागि निर्धारण भएको शुल्क
१५	B.Per.Tech.	नतोक्रिएको	७,५०,०००	७,७७,०००
१६	BASLP	नतोक्रिएको	७,५०,०००	७,७७,०००

ख) स्नातकोत्तर तह

क्र. सं.	कार्यक्रम	२०७८/७९ का लागि निर्धारण भएको शुल्क
१	M.Sc. Medical Microbiology	७,५७,८३०
२	M.Sc. Medical Biochemistry	७,५७,८३०
३	M.Sc. MIT	७,५७,८३०
४	M.Sc. MLT	७,५७,८३०
५	MD Pediatrics	२३,८१,७६०
६	MD Anesthesiology	२३,८१,७६०
७	MD Biochemistry/Clinical Biochemistry	२३,८१,७६०
८	MD Community Medicine	१०,८५,८७०
९	MD Dermatology	२३,८१,७६०
१०	MD Forensic Medicine	१०,८५,८७०
११	MD General Practice and Emergency Medicine	२३,८१,७६०
१२	MD Internal Medicine	२३,८१,७६०
१३	MD Microbiology/Clinical Microbiology	१०,८५,८७०
१४	MD Pathology/Clinical Pathology	२३,८१,७६०
१५	MD Pharmacology/Clinical Pharmacology	१०,८५,८७०
१६	MD Physiology/Clinical Physiology	१०,८५,८७०
१७	MD Psychiatry	२३,८१,७६०
१८	MD Radiation Oncology	२३,८१,७६०
१९	MD Radiodiagnosis/Radiology	२३,८१,७६०
२०	MD/MS Obstetrics and Gynecology	२३,८१,७६०
२१	MD/MS Ophthalmology	२३,८१,७६०
२२	MD/MS Otorhinolaryngology (ENT)	२३,८१,७६०
२३	MDS Orthodontics and dentofacial Orthopedics	२३,८१,७६०
२४	MDS Oral Pathology	२३,८१,७६०
२५	MDS Periodontology and Oral implantology	२३,८१,७६०
२६	MDS Prosthodontics	२३,८१,७६०
२७	MDS Oral and Maxillofacial Surgery	२३,८१,७६०
२८	MDS Conservative Dentistry and Endodontics	२३,८१,७६०

क्र. सं.	कार्यक्रम	२०७८/७९ का लागि निर्धारण भएको शुल्क
२९	MDS Pedodontics and Preventive Dentistry	२३,८१,७६०
३०	MDS Oral Medicine and Radiology	२३,८१,७६०
३१	MDS Public Health Dentistry	२३,८१,७६०
३२	MS Anatomy/Clinical Anatomy	१०,८५,८७०
३३	MS General Surgery	२३,८१,७६०
३४	MS Orthopedics/Orthopedics and Trauma Surgery	२३,८१,७६०
३५	MD Ayurveda	९,५७,६४०
३६	MN/MSc Nursing	९,२०,२३०
३७	MPH	९,२०,२३०
३८	M Pharmacy	५,१९,६६०
३९	Master of Physiotherapy (MPT)	९,२०,२३०
४०	Master of Optometry (M Optometry)	९,२०,२३०
४१	MD, Hospital Administration	१०,८५,८७०

ग) स्नातकोत्तर तहभन्दा माथि

क्र. सं.	कार्यक्रम	२०७८/७९ का लागि निर्धारण भएको शुल्क
१	M. Phil. Clinical Psychology	३,०४,२२०
२	DM/MCh	२५,९०,०००

४.४.३.२ छात्रवृत्तिका अनुदान वितरण

(१) छात्रवृत्तिमा अध्ययनरत विद्यार्थी विवरण

आयोगले चिकित्सा शिक्षामा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीका लागि तहगत रूपमा निःशुल्क अध्ययन तथा छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने सरकारको नीति अनुसार छात्रवृत्ति अनुदान प्रदान गर्दै आएको छ। स्नातक तह अध्यापन गराउने सार्वजनिक शिक्षण संस्थामा अध्ययनरत ७५ प्रतिशत विद्यार्थीलाई निःशुल्क अध्ययनका लागि छात्रवृत्ति अनुदानको व्यवस्था गरिएको छ। यस आव २०७९/८० मा स्नातक तहमा २१९५ जना र आयोग स्थापनापश्चात् सार्वजनिक शिक्षण संस्था र निजी संस्था गरी २०८० असारसम्ममा स्नातक तहमा कुल ६७२८ जना विद्यार्थी छात्रवृत्तिमा अध्ययनरत छन्।

चिकित्सा शिक्षाका विभिन्न विधागत रूपमा प्रदान गरिएको छात्रवृत्तिमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको विवरण देहायबमोजिम रहेको छ :

**Programme wise number of students studying with scholarship
for the year 2076/077-2079/080**

S.N.	Programme	Studying in Scholarship
1	B Perfusion Technology	6
2	BAMS	213
3	BASLP	13
4	BDS	356
5	BNS	1430
6	Boptometry	142
7	BPH	684
8	Bpharm	578
9	BPT	86
10	BSc MIT	72
11	BSc MLT	310
12	BSc Nursing	1195
13	MBBS	1459
14	Midwifery Science	182
15	BSc Med Biochemistry	1
16	BSc Med Microbiology	1
	Total	6728

छात्रवृत्ति प्राप्त गर्नेहरूमा MBBS मा सबै भन्दा बढी १४५९ जना विद्यार्थीहरू छात्रवृत्तिमा अध्ययनरत छन् । दोस्रो ठूलो विधाका रूपमा BNS कार्यक्रममा १४३० जना विद्यार्थी अध्ययनरत रहेका छन् । तेस्रो स्थानमा B Sc Nursing रहेको छ, जसमा ११५९ जना विद्यार्थीहरू छात्रवृत्तिमा अध्ययनरत छन् ।

छात्रवृत्ति अनुदान

आयोगले नेपाल सरकारबाट व्यवस्था भए अनुसार तोकिएका आधारहरू अवलम्बन गरी विश्वविद्यालयहरूमा फर्त् छात्रवृत्ति अनुदान वितरण गर्ने गरेको छ । यस प्रकारको व्यवस्थाबाट जेहन्दार तथा मेधावी विद्यार्थीहरूले चिकित्सा शिक्षा जस्तो महत्वपूर्ण विषयमा उच्च तहको अध्ययनको अवसर प्राप्त गरेका छन् । यो छात्रवृत्ति सार्वजनिक शिक्षण संस्थामा स्नातक तहमा अध्ययनरत ७५ प्रतिशत र स्नातकोत्तर तहमा अध्ययनरत सबै विद्यार्थीका लागि प्रदान गर्ने सरकारको नीति रहेको छ । यही नीतिका आधारमा यस आ.व. २०७९/०८० मा आयोगले प्रदान गरेको ७५ प्रतिशत छात्रवृत्ति अनुदानको विवरण देहायबमोजिम रहेको छ:

क) भर्ना वर्षा २०७६/०७७ देखि चिकित्सा शिक्षाको स्नातक तहमा छात्रवृत्ति सिटमा भर्ना भएका विद्यार्थीलाई निःशुल्क अध्ययन गराए बापत सार्वजनिक शिक्षण संस्थालाई उपलब्ध गराइएको ७५% छात्रवृत्ति अनुदानको विवरण:

क्र स	विश्वविद्यालय/ प्रतिष्ठान	शिक्षण संस्थाको नाम	आ.व. २०७९/८० को निकासा (रु)	हालसम्मको कुल निकासा
१	त्रिभुवन विश्वविद्यालय	महाराजगञ्ज चिकित्सा क्याम्पस, महाराजगञ्ज	२१९,२५२,७०१	५८२,९९२,८९५
२	त्रिभुवन विश्वविद्यालय	जनस्वास्थ्य केन्द्रीय विभाग, महाराजगञ्ज	१७,१४०,०९०	४४,२८५,५४०
३	त्रिभुवन विश्वविद्यालय	महाराजगञ्ज नर्सिङ क्याम्पस	५१,०३४,२५७	१०२,५१४,२१३
४	त्रिभुवन विश्वविद्यालय	आयुर्वेद क्याम्पस कीर्तिपुर	२९,६४३,०२३	६४,६०६,२२३
५	त्रिभुवन विश्वविद्यालय	बिराटनगर नर्सिङ क्याम्पस, बिराटनगर, मोरङ	३६,६१७,५५६	५०,९४४,८७०
६	त्रिभुवन विश्वविद्यालय	वीरगञ्ज नर्सिङ क्याम्पस, पर्सा बिरगञ्ज	२९,१४१,७७७	३८,७०१,७१२
७	त्रिभुवन विश्वविद्यालय	पोखरा नर्सिङ क्याम्पस, पोखरा, कास्की	४०,११९,१२७	७०,९२६,८४०
८	त्रिभुवन विश्वविद्यालय	नेपालगञ्ज नर्सिङ क्याम्पस, नेपालगञ्ज, बाँके	२७,७३६,४४४	४०,२३८,८१७
९	त्रिभुवन विश्वविद्यालय	नेपाली सेना स्वास्थ्य विज्ञान संस्थान, काठमाडौँ	९३,०५९,८३६	१५४,५२१,००३
१०	नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय	केन्द्रीय आयुर्वेद विद्यापीठ बेलझुण्डी, दाङ	२६,२९४,२२४	५६,१५८,६२४
११	पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान	पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, लगनखेल, ललितपुर	१५०,५३१,७३७	४०३,२५०,३४८
१२	विपी कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान,	बि.पी. कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, धरान, सुनसरी	२६८,८८९,३२१	७२९,६२८,९१७
१३	कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान	कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, जुम्ला	१०८,००३,९०६	१३८,७६७,३६४
१४	चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान	चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान, वीर अस्पताल, काठमाडौँ	५६,३८१,०००	८४,६३१,०००
१५	पोखरा विश्वविद्यालय	स्कुल अफ हेल्थ साइन्स एण्ड अलाइड साइन्सेज, कास्की	९०,४६९,६६७	११५,९६९,६६७
१६	पोखरा विश्वविद्यालय	बि. पी. कोइराला मेमोरियल क्यान्सर अस्पताल नर्सिङ शिक्षण संस्था, भरतपुर	१५,१९३,३३३	२०,०२६,६६६
१७	पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालय	स्कुल अफ हेल्थ साइन्सेज, मोरङ	७०,०२८,०००	८५,१११,३३३
१८	राजर्षि जनक विश्वविद्यालय	विश्वविद्यालय क्याम्पस, जनकपुर	६,४७५,०००	६,९७५,०००
१९	पोखरा विश्वविद्यालय	हिमालयन आइ इन्स्टिच्युट	७,२५२,०००	७,२५२,०००

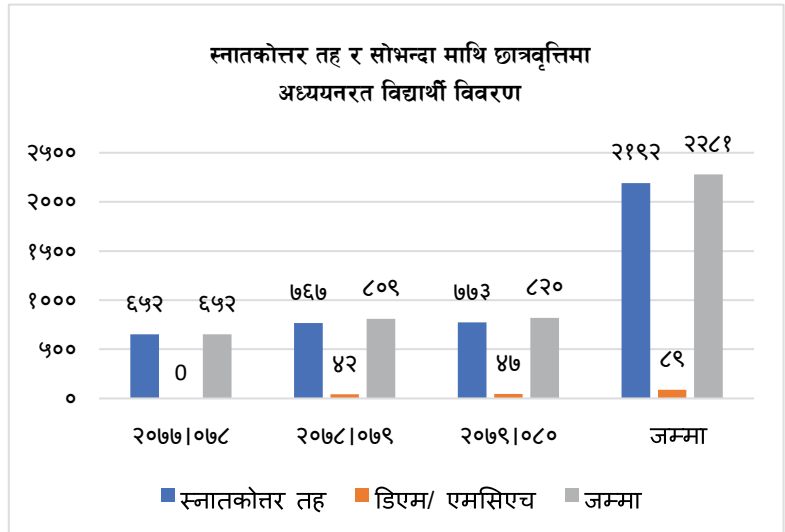
क्र स	विश्वविद्यालय/ प्रतिष्ठान	शिक्षण संस्थाको नाम	आ.व. २०७९/८० को निकास (रु)	हालसम्मको कुल निकास
२०	पोखरा स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान	पोखरा स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान	७,७७०,०००	७,७७०,०००
२१	राप्ती स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान	राप्ती स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान	७,५९७,३३३	७,५९७,३३३
जम्मा			१,३५८,६३०,३३३	२,८१२,८७०,३६७

ख) स्नातकोत्तर तह र सोभन्दा माथि छात्रवृत्तिमा अध्ययनरत विद्यार्थी विवरण

स्नातकोत्तर तह र सोभन्दा माथि नेपाल सरकारबाट प्रदान भएको छात्रवृत्तिमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको विवरण देहायबमोजिम रहेको छ :

क्र.सं.	तह	२०७७/०७८	२०७८/०७९	२०७९/०८०	जम्मा
१	स्नातकोत्तर तह	६५२	७६७	७७३	२१९२
२	डिएम/ एमसिएच	-	४२	४७	८९
जम्मा		६५२	८०९	८२०	२२८१

स्नातकोत्तर तह र सोभन्दा माथि छात्रवृत्तिमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको सङ्ख्या कुल २२८१ रहेको छ। यो सङ्ख्या बर्सेनी वृद्धि हुँदै गएको छ। आ.व. २०७७/०७८ मा ६५२ जनाबाट सुरु गरिएको यो छात्रवृत्ति शैक्षिक सत्र २०८०/८१ मा आउदा सङ्ख्या बढेर ८२० जना भएको छ। यो व्यवस्थाबाट आर्थिक अभावका कारण चिकित्सा शिक्षाको उच्च तहमा अध्ययन गर्न नसक्ने अवस्थाको अन्त भएको छ भने देशको लागि अत्यावश्यक विशिष्ट दक्षतायुक्त जनशक्ति तयार हुने अवस्था सिर्जना भएको छ।

(ग) स्नातकोत्तर तहका लागि निर्वाह भत्ता र सञ्चालन खर्च अनुदान

सार्वजनिक शिक्षण संस्थाहरूमा स्नातकोत्तर तहमा अध्ययनरत आवासीय चिकित्सकहरूको लागि आ. व. २०७९/८० निकासा भएको निर्वाह भत्ता र शिक्षण संस्थाहरूका लागि सञ्चालन अनुदान रकमको विवरण				
सि.नं.	सार्वजनिक शिक्षण संस्थाहरूको नाम	निकासा रकम (रु हजारमा)		
		निर्वाह भत्ता	सञ्चालन अनुदान	जम्मा
1	Ayurveda Campus	1754.54	58.20	1812.73
2	Central Department of Public Health		9930.66	9930.66
3	Maharajgunj Medical Campus	165247.82	57053.84	222301.65
4	Maharajgunj Nursing Campus		15757.58	15757.58
5	Nepalese Army Institute of Health Sciences	33287.38	19043.18	52330.55
6	Pokhara Nursing Campus		7201.94	7201.94
	TU Total	200289.74	109045.40	309335.11
7	Patan Academy of Health Sciences (PAHS)	58049.32	35707.96	93757.28
8	Lalitpur Nursing Campus		11548.44	11548.44
	PAHS Total	58049.32	47256.40	105305.72
9	School of Health and Allied Sciences		15801.24	15801.24
10	Himalaya Eye Institute (SHAS)		1808.48	1808.48
	Pokhara University Total	0.00	17609.72	17609.72
11	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	162821.76	68873.06	231694.82
12	Karnali Academy of Health Sciences	6043.38	2397.82	8441.20
13	National Academy of Medical Sciences	172451.94	79667.00	252118.94
14	Pokhara Academy of Health Sciences	35043.68	17471.82	52515.50
15	Purbanchal University School of Health Sciences		5327.56	5327.56
	जम्मा	634699.82	347648.78	982348.57

वार्षिक शैक्षिक क्यालेण्डर (Academic Calendar)

विभिन्न सरोकारवालाहरूसँगको छलफल तथा अन्तर्क्रियाका आधारमा शैक्षिक वर्ष २०८०/८१ का लागि शैक्षिक पात्रो (Academic Calendar) तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ। (उक्त क्यालेण्डर अनुसूची ६ मा समावेश छ)।

४.४.४ परीक्षा निर्देशनालय

चिकित्सा शिक्षा एकीकृत प्रवेश परीक्षा सञ्चालन गर्ने कार्य यस निर्देशनालयको प्रमुख जिम्मेवारी रहेको हो। यसले परीक्षा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन, परीक्षा आवेदन फाराम आव्हान, रूजु तथा अन्तिमीकरण, कोरा प्रश्नपत्र सङ्कलन, सुरक्षित भण्डारण तथा परिमार्जन, परीक्षा केन्द्र निर्धारण, परीक्षा सञ्चालन, उत्तरपुस्तिका परीक्षण, संपरीक्षण तथा नतिजा प्रकाशन, योग्यताक्रम र प्राथमिकताक्रमका आधारमा म्याचिड तथा भर्ना सिफारिस लगायतका कार्यहरू सम्पादन गर्ने गर्दछ। आ.व. २०७९/८० मा यस निर्देशनालयबाट भएको प्रगति देहायबमोजिम रहेको छः

(क) परीक्षा सञ्चालन

चिकित्सा शिक्षा आयोगले चिकित्सा शिक्षाका स्नातक तह, स्नातकोत्तर तह र DM/MCh/NBMS-Sub Speciality गरी तिनवटै तहमा अध्ययनका लागि विद्यार्थी छनौट गर्न एकीकृत परीक्षा सञ्चालन गर्दै आएको छ। परीक्षा निर्देशनालयबाट आ.व. २०७९/०८० मा परीक्षा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी देहायका कार्यहरू सम्पन्न गरिएका छन् :

स्नातक तह

- स्नातक तहको एकीकृत प्रवेश परीक्षाका लागि यस आयोगमा सूचीकृत भएका विभिन्न विषयका विज्ञ रोष्टरबाट १११९१ वटा कोरा प्रश्न निर्माण, सङ्कलन भई सुरक्षित भण्डारण गरिएको
- स्नातक तहको एकीकृत प्रवेश परीक्षाको लागि ३७१७७ जनाले आवेदन गरेकोमा ३५८८८ को आवेदन स्वीकृत भई काठमाडौं उपत्यकाभित्रका शैक्षिक संस्थाहरूमा १२० वटा परीक्षा केन्द्र निर्धारण गरी मिति २०७९/११/२४, २५, २६, २७ र २८ गते परीक्षा सञ्चालन गरिएको।
- परीक्षामा सामेल भएकामध्ये १७८९२ जनाले विभिन्न शैक्षिक कार्यक्रममा 50 percentile (cut-off) Score ल्याउन सफल भएका उम्मेदवारहरूबाट निजहरूले निर्धारण गरेको प्राथमिकता तथा योग्यताक्रमका आधारमा तीन चरणको म्याचिडबाट ५७८४ जना विद्यार्थी विभिन्न शैक्षिक संस्था तथा कार्यक्रममा भर्ना भएका छन्।

(ख) सिट निर्धारण र विद्यार्थी भर्ना

चिकित्सा शिक्षा आयोगले आ.व. २०७९/८० को स्नातक, स्नातकोत्तर तह र DM/MCh/NBMS-Sub Speciality मा देहायबमोजिम सिट निर्धारण गरेको छ। यसैगरी तोकिएका सिटअनुसार विद्यार्थीहरू सम्बन्धित शिक्षण संस्थाहरूमा भर्ना भई अध्ययन गरिरहेको अवस्था छ।

(स्नातक तहको शैक्षिक सत्र २०७७/७८, २०७८/७९ र २०७९/८० सिट र भर्ना विवरण)

सि.नं.	कार्यक्रम	शैक्षिक सत्र २०७७/७८ (२०२१)		शैक्षिक सत्र २०७८/७९ (२०२२)		शैक्षिक सत्र २०७९/८० (२०२३)	
		सिट	भर्ना	सिट	भर्ना	सिट	भर्ना
१	B Perfusion Technology	५	४	५	०	५	४
२	BAMS	८०	४०	८०	७७	८०	७०
३	BASLP	६	४	६	२	६	६
४	BDS	५६५	३७६	५६५	५१६	५६०	५३९
५	BNS	१३१५	९९५	१४५०	९५९	१३१०	६९३

सि.नं.	कार्यक्रम	शैक्षिक सत्र		शैक्षिक सत्र		शैक्षिक सत्र	
		२०७७/७८ (२०२१)	भर्ना	२०७८/७९ (२०२२)	भर्ना	२०७९/८० (२०२३)	भर्ना
६	B Optometry	६७	६२	६७	६५	७०	७०
७	BPH	१४४०	२२९	१३५०	४२४	८४०	३६४
८	BPharm	८८२	२६४	८७०	७१३	८१५	७१०
९	BPT	१५०	३७	१७०	१२८	१४०	७८
१०	BSc Med Biochemistry	२०	०	२०	०	०	०
११	BSc Med Microbiology	२०	०	२०	०	०	०
१२	BSc MIT	७१	१९	७१	६५	७७	६३
१३	BSc MLT	४५५	६८	४३१	३०५	३८१	२५१
१४	BSc Nursing	१२८०	३४१	१४६०	७८१	१३५०	१३४५
१५	MBBS	१८३५	१८३५	१८९५	१८९५	१८९५	१८९१
१६	Midwifery Science	७०	६०	१००	८३	१३०	८२
	Total	८२५१	४३३४	८५६०	६०१३	७६५९	६१६६

माथि प्रस्तुत तालिका अनुसार स्नातक तहमा आयोगले शैक्षिक वर्ष २०७७/०७८ मा कुल १६ विधामा सिट निर्धारण गरेको छ। शैक्षिक वर्ष २०७७/०७८ मा कुल ८२५१, शैक्षिक वर्ष २०७८/०७९ मा ८५६० र शैक्षिक वर्ष २०७९/०८० मा ७६५९ सिट निर्धारण गरिएको छ। यसले चिकित्सा शिक्षाको गत वर्षको तुलनामा सिट घटेको अवस्था देखाएको छ। सबैभन्दा बढी सिट निर्धारण भएको विधा MBBS रहेको छ। सुरुका वर्षमा MBBS मा १८३५ सिट निर्धारण भएकोमा शैक्षिक वर्ष २०७८/०७९ र शैक्षिक वर्ष २०७९/०८० मा यो सङ्ख्या बढेर १८९५ पुगेको छ। त्यसैगरी भर्नाको अवस्थालाई हेर्दा यस विधामा शैक्षिक वर्ष २०७८/२०७९ मा पुरै सिटमा विद्यार्थीहरू भर्ना भएका छन्। शैक्षिक वर्ष २०७९/२०८० मा एमविविएस कार्यक्रममा पुरै सिटमा म्याचिड भएकोमा ४ सिटमा विद्यार्थी भर्ना नभएकोले कुल १८९१ सिटमा विद्यार्थी भर्ना भएको देखिन्छ।

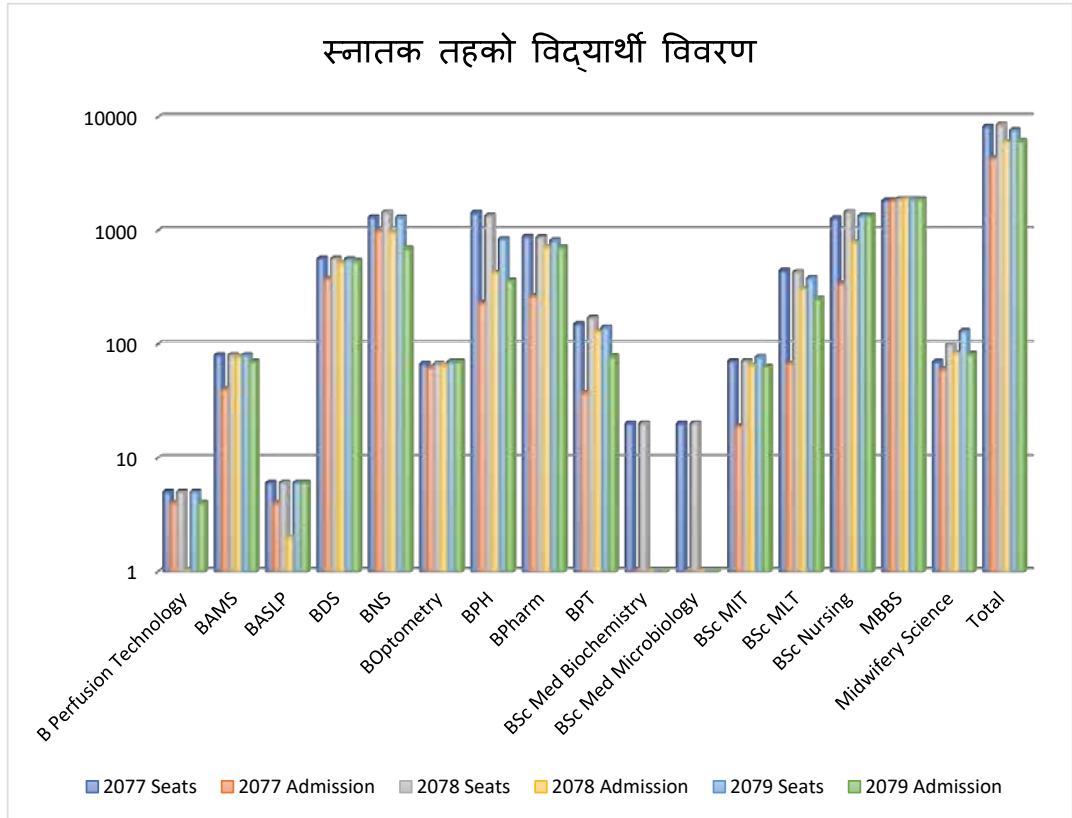
BNS शैक्षिक कार्यक्रममा शैक्षिक वर्ष २०७७/०७८ मा १३१५, शैक्षिक वर्ष २०७८/०७९ मा १४५० सिट निर्धारण गरिएकोमा शैक्षिक वर्ष २०७९/०८० मा यो सङ्ख्या घटेर १३१० पुगेको छ। त्यसैगरी भर्नाको अवस्थालाई हेर्दा यस विधामा शैक्षिक वर्ष २०७७/०७८ मा ९९५, शैक्षिक वर्ष २०७८/२०७९ मा ९५९ र शैक्षिक वर्ष २०७९/०८० मा ६९३ सिटमा भर्ना भएको देखिन्छ।

BPH शैक्षिक कार्यक्रममा शैक्षिक वर्ष २०७७/०७८ मा १४४० शैक्षिक वर्ष २०७८/०७९ मा १३५० सिट निर्धारण गरेकोमा शैक्षिक वर्ष २०७९/०८० मा यो सङ्ख्या घटेर ८४० पुगेको छ। त्यसैगरी भर्नाको अवस्थालाई हेर्दा यस विधामा शैक्षिक वर्ष २०७७/०७८ मा २२९, शैक्षिक वर्ष २०७८/२०७९ मा ४२४ र शैक्षिक वर्ष २०७९/०८० मा ३६४ सिटमा भर्ना भएको देखिन्छ। BNS र BPH शैक्षिक कार्यक्रममा सिट बढी निर्धारण हुने तथा विद्यार्थी भर्ना कम हुने अवस्था देखिएको छ।

स्नातक तहको सिट निर्धारण तथा विद्यार्थी भर्नामा केही समस्याहरू पनि उजागर भएका छन्। सिट सङ्ख्या धेरै निर्धारण हुने र निर्धारण गरिएको सिट अनुसार विद्यार्थी भर्ना नहुने अवस्था स्पष्ट रूपमा देखिएको छ। सिट निर्धारण गर्दा विशेष गरी BNS

र BPH विषयमा उपलब्ध सिट भन्दा धेरै कम परीक्षार्थीहरू भर्ना भएका छन् । यसका लागि आयोगले थप खोजी गर्नुपर्ने भएको छ । त्यसैगरी केही विधा जस्तै BPT मा १४० सिट निर्धारण गरिएकोमा ७८ जना र BSc MLT विधामा कुल ३८१ सिट निर्धारण गरिएकोमा २५१ जना मात्र विद्यार्थी भर्ना भएका छन् । यो अवस्थाले सबै विधामा शिक्षण संस्थाहरूको सक्षमता भएतापनि विद्यार्थी भर्ना भएको देखिंदैन ।

स्नातक तहको विद्यार्थी भर्नाको विवरणलाई तलको ग्राफमा देखाइएको छ :

स्नातकोत्तर तह

- स्नातकोत्तर तहको एकीकृत प्रवेश परीक्षाका लागि यस आयोगमा सूचीकृत भएका विभिन्न विषयका विज्ञ रोष्टरबाट १४५५ ओटा कोरा प्रश्न निर्माण, सङ्कलन, व्यवस्थापन भई सुरक्षित भण्डारण गरिएको
- स्नातकोत्तर तहको एकीकृत प्रवेश परीक्षाको लागि ८४२४ जनाले आवेदन गरेकोमा आवेदन स्वीकृत गरिएका उम्मेदवारहरूको काठमाडौं उपत्यकाभित्रका शैक्षिक संस्थाहरूमा २७ वटा परीक्षा केन्द्र निर्धारण गरी मिति २०७९/०९/०२, ०३ र ०४ गते परीक्षा सञ्चालन गरिएको ।
- परीक्षामा सामेल भई ३९५१ जनाले 50 percentile (cut-off) Score ल्याउन सफल भएका उम्मेदवारमध्येबाट निजहरूले निर्धारण गरेको प्राथमिकता तथा योग्यताक्रमका आधारमा तीन चरणको म्याचिङबाट १४७९ जना विद्यार्थी विभिन्न शैक्षिक संस्था तथा कार्यक्रममा भर्ना भएका छन् ।

आयोगले आ.व. २०७९/०८० मा स्नातकोत्तर तहमा देहायबमोजिम सिट निर्धारण गरेको छ :

स्नातकोत्तर तहको शैक्षिक सत्र २०७७/७८, २०७८/७९ र २०७९/८० सिट र भर्ना विवरण

क्र. सं	कार्यक्रमहरू	शैक्षिक वर्ष २०७७/७८		शैक्षिक वर्ष २०७८/७९		शैक्षिक वर्ष २०७९/८०	
		सिट सङ्ख्या	भर्ना सङ्ख्या	सिट सङ्ख्या	भर्ना सङ्ख्या	सिट सङ्ख्या	भर्ना सङ्ख्या
1	M.Pharm	६९	५०	७९	७८	७९	४७
2	MD Ayurveda	२	२	२	२	२	२
3	MD/MS	१०३७	९१३	११२८	१०३०	१०५४	९८०
4	MDS	७२	७२	७७	७७	८७	८६
5	MN/Msc Nursing	१७३	१७३	१९१	१९१	२३२	१८२
6	M Optom.	१३	१३	६	६	६	६
7	MPH	१७८	१२१	१९७	१५१	१६५	१२१
8	MPhil Clinical Psychology	३	३	४	४	४	४
9	MSc/clinical/bio/micro	१४	१४	१७	१६	३१	३१
10	MSc. MIT	६	६	७	७	७	७
11	Pharam D Post Baccalaureate	-	-	१०	१०	१०	२
1२	MPT	-	-	-	-	५	५
13	NBMS-S	-	-	६	६	६	६
	Grand Total	१५६७	१३६७	१७२४	१५८४	१६८८	१४७९

शैक्षिक वर्ष २०७७/०७८ मा १५६७, २०७८/०७९ मा १७२४ र २०७९/०८० मा १६८८ विभिन्न ११ ओटा शैक्षिक कार्यक्रममा सिट निर्धारण गरिएको छ । चिकित्सा शिक्षाका शैक्षिक कार्यक्रमहरूको कुल सिट सङ्ख्या शैक्षिक वर्ष २०७७/०७८ को तुलनामा शैक्षिक वर्ष २०७८/०७९ मा बढेको र शैक्षिक वर्ष २०७९/०८० मा घटेको अवस्था छ । पहिलो वर्षको १५६७ सिट बढेर दोस्रो १७२४ सिट हुन पुगेकोमा तेस्रो वर्ष घटेर १६८८ पुगेको छ । भर्नाको अवस्था हेर्दा शैक्षिक वर्ष २०७७/०७८ मा १३६७, २०७८/०७९ मा १५८४ र २०७९/०८० मा १४७९ विभिन्न ११ ओटा शैक्षिक कार्यक्रममा भर्ना भएका छन् । निर्धारण गरिएको सिटमा सबै विद्यार्थी भर्ना नभएको अवस्था छ ।

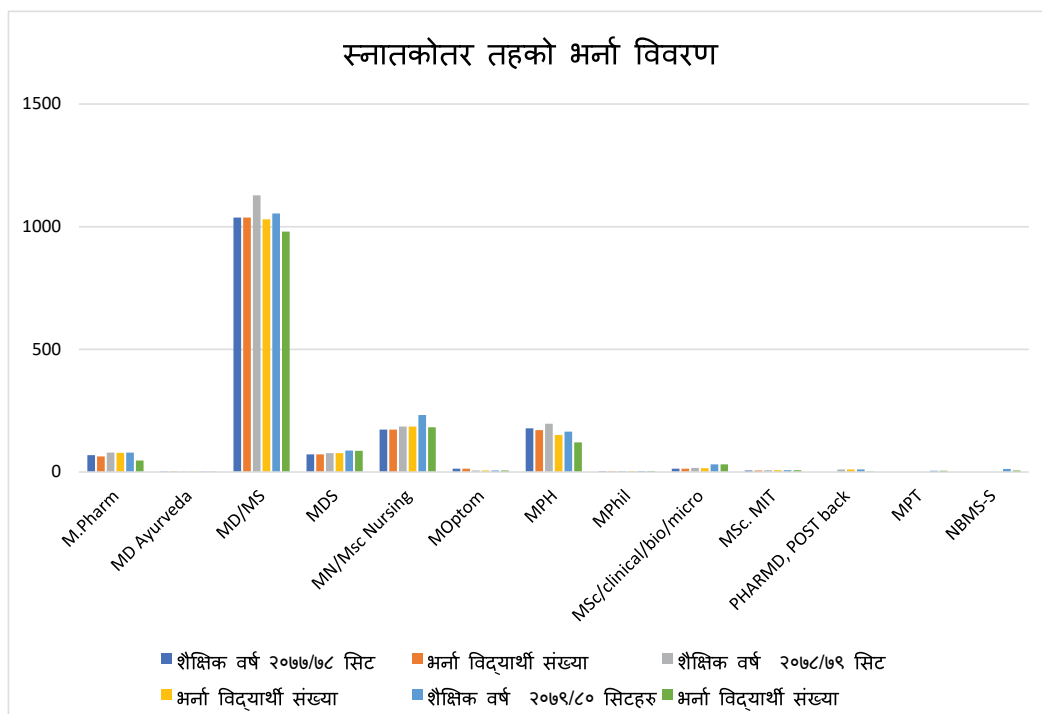
शैक्षिक सत्र २०७७/०७८ मा MD/MS मा सबैभन्दा बढी सिट निर्धारण भएको छ । यो विधा सबैभन्दा रुचि र माग भएको विषयका रूपमा रहेको छ । शैक्षिक सत्र २०७९/०८० मा पनि MD/MS मा नै बढी सिट निर्धारण भएको र गत शैक्षिक वर्षको तुलनामा यस कार्यक्रममा २४ सिट बढी निर्धारण गरिएकोमा भर्ना हुने विद्यार्थीहरू जम्मा ९८० जना मात्र रहेका छन् । ७४ सिटमा यस कार्यक्रममा विद्यार्थी भर्ना नभएको अवस्था छ ।

दोस्रो ठूलो विधाका रूपमा MPH रहेको छ । दुवै शैक्षिक वर्षमा यसमा निर्धारण गरिएको सिट दोस्रो स्थानमा रहेको छ । विद्यार्थीहरू भर्ना हुने अवस्था पनि पहिलो र दोस्रो वर्षमा राम्रो रहेकोमा शैक्षिक वर्ष २०७९/०८० मा सिट सङ्ख्या घटाउदा पनि सबै भर्ना नभएको अवस्था रहेको छ । शैक्षिक वर्ष २०७७/०७८ मा कुल सिट १७८ जना मध्ये १२१ जना भर्ना भएका, शैक्षिक वर्ष

२०७८/०७९ मा कुल १९७ सिट निर्धारण गरिएको मा जम्मा १५१ जनामात्र भर्ना भएका र शैक्षिक वर्ष २०७९/०८० मा १६५ सिट निर्धारण गरिएकोमा १२१ जना मात्र भर्ना भएका छन्। यसले यो विधामा क्रमशः विद्यार्थीहरूको रुचि कम हुँदै गएको अवस्था देखिन्छ भने NBMS-S शैक्षिक कार्यक्रममा ६ सिटमा सबै भर्ना भएकोले NBMS-S शैक्षिक कार्यक्रम प्रति विद्यार्थीहरूको रुचि रहेको देखिन्छ।

तेस्रो ठूलो विधाका रूपमा MN/Msc Nursing रहेको छ। शैक्षिक वर्ष २०७७/०७८ मा कुल १७३ सिट निर्धारण गरिएकोमा शैक्षिक वर्ष २०७८/०७९ मा कुल १९१ सिट निर्धारण भई पुरै सिटमा विद्यार्थी भर्ना भएकोमा शैक्षिक वर्ष २०७९/०८० मा सिट सङ्ख्या बढाई कुल २३२ सिट निर्धारण गरिएकोमा भर्ना १८२ जना मात्र भएकोमा गत शैक्षिक वर्षमा नर्सिङ बढी रुचिको विधा रहेको अवस्था देखिएता पनि यो वर्ष घटेकोले सिट निर्धारणमा पुनरावलोकन हुनु पर्ने देखिन्छ।

DM/MCh/NBMS-SS

- DM/MCh/NBMS-SS को एकीकृत प्रवेश परीक्षाका लागि यस आयोगमा सूचीकृत भएका विभिन्न विषयका १५२ विज्ञ रोष्टरबाट ७२६० ओटा कोरा प्रश्न माग गरिएकोमा ११८ जना विज्ञ रोष्टरबाट ५६४० ओटा कोरा प्रश्न निर्माण, सङ्कलन, व्यवस्थापन भई सुरक्षित भण्डारण गरिएको।
- DM/MCh/NBMS-SS को एकीकृत प्रवेश परीक्षाको लागि २८५ जनाले आवेदन गरेकोमा आवेदन स्वीकृत भएका उमेदवारहरूको त्रिभुवन विश्वविद्यालय, इन्जिनियरिङ अध्ययन संस्थान, सूचना तथा सञ्चार प्रविधि केन्द्र पुल्चोकमा परीक्षा केन्द्र निर्धारण गरी मिति २०७९/०६/०९ गते कम्प्युटर प्रविधिमा आधारित परीक्षा सञ्चालन गरिएको।

- DM/MCh/NBMS-SS शैक्षिक वर्ष २०८०/०८१ (२०२३) को एकीकृत प्रवेश परीक्षाको लागि सिट निर्धारण गरी मिति २०८०/०४/२० गते परीक्षा सञ्चालन हुने गरी कार्यतालिका प्रकाशित गरी अनलाइन आवेदन फाराम भर्ने सूचना प्रकाशन गरिएको ।

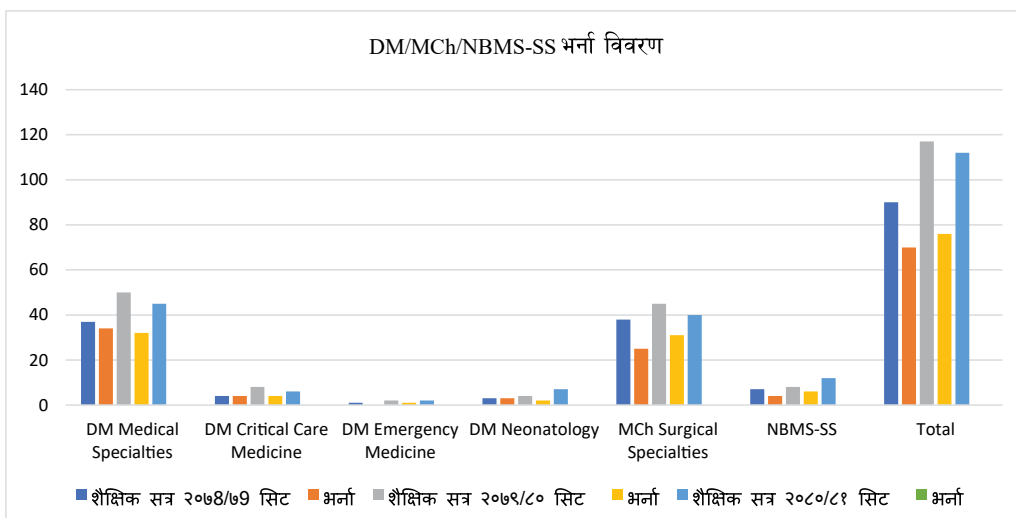
DM/MCh/NBMS-SS शैक्षिक सत्र २०७७/७८, २०७८/७९ र २०७९/८०

सि.नं.	कार्यक्रम	शैक्षिक सत्र २०७८/७९ (२०२१)		शैक्षिक सत्र २०७९/८० (२०२२)		शैक्षिक सत्र २०८०/८१ (२०२३)	
		सिट	भर्ना	सिट	भर्ना	सिट	भर्ना
1	DM Medical Specialties	३४	३४	५०	३२	४५	भर्ना प्रक्रियामा रहेको
2	DM Critical Care Medicine	४	४	८	४	६	
3	DM Emergency Medicine	१	०	२	१	२	
4	DM Neonatology	३	३	४	२	७	
5	MCh Surgical Specialties	३८	२५	४५	३१	४०	
6	NBMS-SS	७	४	८	५	१२	
	Total	९०	७०	११७	७५	११२	

विभिन्न ६ ओटा शैक्षिक कार्यक्रममा शैक्षिक वर्ष २०७७/०७८ मा ९०, २०७८/०७९ मा ११७ र २०७९/०८० मा ११२ सिट निर्धारण गरिएको छ । चिकित्सा शिक्षाका शैक्षिक कार्यक्रमहरूको कुल सिट सङ्ख्या शैक्षिक वर्ष २०७७/०७८ को तुलनामा शैक्षिक वर्ष २०७८/०७९ मा बढेको र शैक्षिक वर्ष २०७९/०८० मा घटेको अवस्था छ । पहिलो वर्षको ९० सिट बढेर दोस्रो वर्ष ११७ सिट हुन पुगेकोमा तेस्रो वर्ष घटेर ११२ पुगेको छ । भर्नाको अवस्था हेर्दा शैक्षिक वर्ष २०७७/०७८ मा ७० जना, २०७८/०७९ मा ७५ जना विद्यार्थी भर्ना भएका छन् । शैक्षिक वर्ष २०७९/०८० को विद्यार्थी भर्ना प्रक्रिया सुरु गरिएको छ ।

शैक्षिक सत्र २०७७/०७८ मा MCh Surgical Specialties सबैभन्दा बढी सिट निर्धारण भएकोमा भर्ना भने २५ जना मात्र भएको, शैक्षिक सत्र २०७८/०७९ मा पनि MCh Surgical Specialties मा सिट बढाएर ४५ निर्धारण भएको र गत शैक्षिक वर्षको तुलनामा यस कार्यक्रममा ७ सिट बढी निर्धारण गरिएकोमा भर्ना हुने विद्यार्थीहरू जम्मा ३१ जना मात्र रहेका छन् । बाँकी सिट सङ्ख्या १४ जनाले यस कार्यक्रममा भर्ना नभएको अवस्था रहेको छ । NBMS-S शैक्षिक कार्यक्रम ६ सिटमा सबै भर्ना भएकोले NBMS-S शैक्षिक कार्यक्रम प्रति विद्यार्थीहरूको रुचि राम्रो देखिन्छ ।

शैक्षिक सत्र २०७८/०७९ सबैभन्दा बढी सिट DM Medical Specialties रहेको छ । शैक्षिक वर्ष २०७७/०७८ मा निर्धारण गरिएको सिटमा बढाएर ५० निर्धारण गरिएकोमा ३२ जना मात्र विद्यार्थी भर्ना भएका छन् । यसरी सिट सङ्ख्यामा वृद्धि गरिए तापनि भर्ना हुने उम्मेदवारहरूमा कमी आएको देखिन्छ । तहगत एवम् कार्यक्रमगत सिट निर्धारण सम्बन्धि विस्तृत विवरण अनुसूची-४ मा समावेश गरिएको छ ।

४.५ मुद्दा तथा फैसलाहरू

राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ तथा नियमावली, २०७७ ले आयोगलाई चिकित्सा शिक्षालाई नियमन गर्ने लगायतका जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ। आयोगलाई कानुनले दिएको काम, कर्तव्य र अधिकारको प्रयोग र पालना गर्ने सन्दर्भमा विभिन्न समस्या र चुनौतीहरूको सामना गर्नु परेको छ। आयोगका काम तथा निर्णयहरू विरुद्ध सम्बन्धित व्यक्ति तथा शिक्षण संस्था लगायत अस्पतालहरूले कानुनी विवाद उठाई अदालतमा मुद्दा हाल्ने गरेको अवस्था छ। त्यस्ता विवादमा अदालतको आदेश अनुसार माग गरेको जवाफ तयार गरी पेस गर्ने तथा निर्णय फाइल अदालतमा प्रस्तुत गरी न्याय सम्पादनमा आयोगले निरन्तर रूपमा कार्य गर्दै आएको छ। अदालतबाट भएका आदेशको अध्ययन गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने जिम्मेवारी आयोगमा रहेको छ। आयोगको स्थापना कालदेखि हालसम्मको मुद्दा तथा तिनको प्रकृति र फैसलाको अवस्था देहायबमोजिम रहेको छ:

साल	दायर भएका मुद्दाहरूको सङ्ख्या	फैसला भएका मुद्दाहरूको सङ्ख्या	भ्याकेटमा गएका मुद्दाहरूको सङ्ख्या	फैसला कार्यान्वयन सङ्ख्या	प्रक्रियामा रहेका मुद्दाहरूको सङ्ख्या	कैफियत
सर्वोच्च अदालतमा दायर भएका मुद्दाहरूको सङ्ख्या						
२०७५	२	१	-	१	१	
२०७६	५	१	-	१	४	
२०७७	३९	६	-	५	३३	
२०७८	१२	६	२	-	६	
२०७९ असार सम्म	७	१	-	-	६	
२०७९ साउन देखि २०८० असार सम्म	२०	५	१		१५	
कुल जम्मा	८५	२०	३	७	६५	

साल	दायर भएका मुद्दाहरूको सङ्ख्या	फैसला भएका मुद्दाहरूको सङ्ख्या	भ्याकेटमा गएका मुद्दाहरूको सङ्ख्या	फैसला कार्यान्वयन सङ्ख्या	प्रक्रियामा रहेका मुद्दाहरूको सङ्ख्या	कैफियत
उच्च अदालतमा दायर भएका मुद्दाहरूको सङ्ख्या						
२०७५	-	-	-	-	-	-
२०७६	-	-	-	-	-	-
२०७७	५	४	-	३	१	
२०७८	१०	४	१	२	६	
२०७९ असार सम्म	८	-	-	-	८	
२०७९ साउन देखि २०८० असार सम्म	२९	२६	४		३	
जम्मा	५२	३४	५	५	१८	
कुल जम्मा मुद्दाहरूको सङ्ख्या	१३७	५४	८	१२	८३	

हालसम्म आयोगलाई विपक्षी बनाई विभिन्न व्यक्ति तथा संस्थाहरूले प्रचलित कानून, ऐन, कार्यविधि तथा निर्देशिकाले गरेका व्यवस्थाअनुसार आयोगले गरेका कार्य सम्पादनका क्रममा चित्त नबुझी अदालत समक्ष रिट निवेदन गरेका निवेदनहरूको कुल सङ्ख्या १३७ रहेको छ। आ.व. २०७९/८० मा मात्र उच्च अदालत तथा सर्वोच्च अदालत गरी कुल ४९ ओटा मुद्दा दर्ता भएका थिए। तीमध्ये ३१ ओटा मुद्दाको फैसला भएको छ भने ५ ओटा मुद्दा भ्याकेटमा गएका छन्। १८ ओटा मुद्दाहरू अझै पनि प्रक्रियामा रहेका छन्। मुद्दा सम्बन्धी विस्तृत विवरण तथा आयोगको मागदावी र फैसलाको अवस्था सम्बन्धी विवरण अनुसूची-५ मा समावेश गरिएको छ।

परिच्छेद-५

वित्तीय अवस्था

चिकित्सा शिक्षा आयोगले नेपाल सरकार स्रोत र आन्तरिक स्रोत गरी वार्षिक बजेट व्यवस्थापन तथा कार्यान्वयन गर्दै आएको अवस्था छ । नेपाल सरकारबाट आर्थिक वर्ष २०७९/८० को बजेट उप शीर्षक न ३५०२१०१४ बाट चालुतर्फ कुल २३९३३०० हजार र पूँजीगततर्फ रु १५०० हजार विनियोजन भई सो अनुसारका कार्य सम्पादनका लागि वित्तीय व्यवस्थापन भएको हो । आयोगले कुल बजेटबाट आफ्ना कार्यक्रमहरू सम्पादन गरेको अवस्था रहेको छ । कुल विनियोजित बजेट तथा तिनमा भएको प्रगतिको अवस्था देहायबमोजिम रहेको छ :

५.१ वार्षिक बजेट विनियोजनको र खर्चको अवस्था

(क) नेपाल सरकार तर्फको वार्षिक विनियोजन र प्रगति विवरण (सारांश)

नेपाल सरकार स्रोततर्फ आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा विनियोजन भई आयोगले कार्य सम्पादन गरेको बजेटमा भएको प्रगति देहायबमोजिम रहेको छ :

बजेट उपशीर्षक ३५०२१०१४ को अनुसार बजेट र खर्च को सारांश

आर्थिक वर्ष २०७९/८०			साउन महिना देखि आषाढ सम्म			(रु.हजारमा)					
क्र.स.	बजेट कोड	बजेट उपशीर्षक	बजेट			खर्च			खर्च प्रतिशत		
			चालु	पूँजीगत	जम्मा	चालु	पूँजीगत	जम्मा	चालु	पूँजीगत	जम्मा
१	३५०२१०१४	चिकित्सा शिक्षा आयोग	२३९३३००	१५००	२३९४८००	२३७७००३	०	२३७७००३	९९.३२	०	९९.२६
कुल जम्मा			२३९३३००	१५००	२३९४८००	२३७७००३	०	२३७७००३	९९.३२	०	९९.२६

उपर्युक्त तालिकामा प्रस्तुत आयोगको कार्य सम्पादनको भौतिक तथा वित्तीय प्रगतिको अवस्था सन्तोषजनक रहेको छ । चालु तर्फ ९९.३२ प्रतिशत प्रगति भएको अवस्था छ । त्यसैगरी पूँजीगततर्फ आयोगले बजेट पनि विनियोजन कमै मात्र भएको र यसमा आयोगले खासै प्रगति गर्न सकेको अवस्था छैन । आयोगबाट तय गरिएका सबै कार्यक्रमहरूको प्रक्षेपित भौतिक लक्ष्य प्रायः सबै पूरा भएको अवस्थालाई जनाउँछ, जुन सकारात्मक छ ।

५.२ आयोगको आन्तरिक स्रोततर्फको बजेट तथा खर्चको अवस्था

आ.व. २०७९/०८० मा आयोगको आन्तरिक स्रोततर्फ विनियोजित बजेट तथा खर्चको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ :

चिकित्सा शिक्षा आयोग

आर्थिक वर्ष २०७९/८०

आन्तरिक स्रोततर्फ बजेट तथा खर्चको सारांश

(बजेट रू. हजारमा)

क्र. सं.	बजेटको प्रकार	विनियोजन	खर्च	खर्च प्रतिशत
१	चालु	२१०२५६	८८०२०	४१.८६
२	पूँजीगत	६०६००	१२०५३	१९.८९
	जम्मा	२७०८५६	१०००७३	३६.९५
३	आयोगको कार्य सञ्चालन कोषमा नगद मौज्जात निरन्तरता	७४७९४	०	०.००
	कुल जम्मा	३४५६५०	१०००७३	३६.९५

आयोगले आफ्नै स्रोतबाट पनि बजेट विनियोजन गरी विभिन्न कार्य सम्पादन गर्दै आएको छ । यस आ.व.मा आयोगले चालु तथा पूँजीगत गरी कुल २,७०,८५६ (रू. हजारमा) विनियोजन गरेको थियो । चालु तर्फ २,१०,२५६ र पूँजीगततर्फ ६०,६०० बजेट विनियोजन गरिएको थियो । खर्चको हिसाबले चालुतर्फ ४१.८६ प्रतिशत र पूँजीगततर्फ १९.८९ प्रतिशत रकम मात्र खर्च भएको अवस्था छ ।

५.३ बेरुजु

आयोगको यस आ.व.मा भएका पूँजीगत तथा चालुतर्फ दुबैको खर्चमा शून्य बेरुजु रहेको छ । यसले आयोगबाट हुने सबै खर्चको पारदर्शिता, मितव्ययिता र प्रभावकारिता कायम रहेको सन्देश प्रवाह गरेको छ ।

परिच्छेद-६

समस्या, चुनौती र अवसर

चिकित्सा शिक्षाको क्षेत्रमा राज्यको लगानी अभिवृद्धि गर्नुपर्ने अवस्था रहेको छ । चिकित्सा शिक्षालाई नेपालको राष्ट्रिय आवश्यकता अनुरूप विकास गरी आवश्यक दक्ष जनशक्ति विकास गरी आपूर्ति गर्नुपर्ने अवस्था छ । चिकित्सा शिक्षाको नियमन पद्धतिलाई एकीकृत तथा चुस्त बनाई चिकित्सा शिक्षासम्बन्धी शिक्षण संस्थाको स्थापना र सञ्चालन सम्बन्धी कार्यलाई व्यवस्थित गर्न अत्यावश्यक छ । चिकित्सा शिक्षामा गुणस्तर, पेसाधर्मिता, संस्थागत जवाफदेहिता, भौगोलिक सन्तुलन र सामाजिक न्याय कायम गरी विपन्न लगायत सबै विद्यार्थीहरूको समान पहुँच सुनिश्चित गर्नुपर्ने अवस्था रहेका छ । यिनै सन्दर्भ र अवस्थाहरूलाई सम्बोधन गर्न राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ मार्फत् चिकित्सा शिक्षा आयोगको स्थापना भई कार्य सम्पादन हुँदै आइरहेको छ । चिकित्सा शिक्षाको नियमनकारी निकायको रूपमा रहेको यस आयोगले ऐन मार्फत कानूनसम्मत रूपमा काम थालेको करिब चार वर्षको अवधिमा आफ्नो क्षेत्राधिकारभित्र रहेर तोकिएका कार्य सम्पादन गरी उल्लेख्य रूपमा उपलब्धिहरू हासिल गरिसकेको छ ।

नियमित प्रकृतिका कार्यालय सञ्चालनका काम देखि चिकित्सा शिक्षाका कार्यक्रमहरूको निर्धारण, विद्यार्थीहरूको सिट सङ्ख्या निर्धारण र वितरण, शिक्षण संस्थाहरूको मापदण्ड निर्धारण गरी अनुगमन र नियमन, एकीकृत प्रवेश परीक्षाको सञ्चालन र व्यवस्थापन, शुल्क निर्धारण लगायतका नीतिगत, प्रक्रियागत तथा कार्यक्रमगत कार्य सम्पादन गर्दै आएको छ । यी विविध प्रयास र उपलब्धिका बाबजुद आयोगले विभिन्न समस्या र चुनौतीहरू सामना गर्नु परेको छ । आयोग समक्ष रहेका समस्या, चुनौती र अवसरलाई देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ :

६.१ समस्या

(क) कानुनी र नीतिगत

- चिकित्सा शिक्षाका सम्बन्धमा विभिन्न ऐन तथा कानूनहरू निर्माण भई कार्यान्वयनमा आएका छन् । राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा आयोग ऐन, २०७५ तथा नियमावली, २०७७, स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी जनस्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७५ र नियमावली, २०७५, राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति, २०७६ जस्ता ऐन तथा नियमावलीहरू कार्यान्वयनमा रहेका छन् । यी ऐन तथा नियमावलीहरूको कार्यान्वयनमा उचित समन्वय र सहकार्यको अपेक्षित वातावरण सिर्जना हुन नसक्नुको साथै ऐन तथा नियमले तय गरेका सबै कार्यहरू योजनावद्धरूपमा विकास गरी अपेक्षा अनुसार सम्पन्न हुन नसक्नु,
- समकक्षता प्रदान गर्ने जिम्मेवारी राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐनले आयोगलाई प्रदान गरेको भएता पनि हाल उक्त कार्य विश्वविद्यालयबाट सम्पादन हुँदै आएको छ । आयोगको संरचना तथा दक्ष जनशक्तिको उपयुक्त व्यवस्थापन हुन नसेका कारण ऐनबाट तय भएको समकक्षता प्रदान गर्ने कार्य सम्पादन गर्न नसक्नु,
- ऐन तथा नियमावली अलग अलग रहेका कारण प्राविधिक शिक्षालय अन्तर्गत डिप्लोमा र पिसिएल नर्सिङ् कार्यक्रम सञ्चालन तथा व्यवस्थापनमा समस्या उत्पन्न हुनु,

- राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ मा प्रष्ट नभएका विषयमा संशोधन गर्न चिकित्सा शिक्षा आयोगले नेपाल सरकार समक्ष सिफारिस गरी पठाइएकोमा अझै सम्म संशोधन हुन नसक्दा कानुनी असहजता देखिनु,
- स्वास्थ्य सेवा ऐन र राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन बिचका प्रावधानहरूमा एकरूपता कायम हुन नसक्दा आयोगको कार्य सम्पादनका बिषयमा बिद्यार्थीहरू बिच मूलतः दुर्गम क्षेत्र र छात्रवृत्ति सम्बन्धमा अन्योलता देखिनु।

(ख) समन्वय र सहकार्य

- आयोगले शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय, स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, विश्वविद्यालय अनुदान आयोग, चिकित्सा शिक्षा सञ्चालनका लागि सम्बन्धन दिने विश्वविद्यालयहरू, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद् लगायतका निकायहरूसँग प्रभावकारी समन्वयमा कार्य सम्पादन गर्न नसक्नु,
- निजी संस्था र सार्वजनिक सरकारी संस्थाहरू बिच एकीकृत कार्य पद्धतिका आधारमा कार्य सञ्चालन गरी एकल पथमा ल्याउनमा कठिनाइ रहनु।

(ग) परीक्षा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन

- चिकित्सा शिक्षाको विभिन्न तहको एकीकृत प्रवेश परीक्षाको लागि प्रयाप्त मात्रामा विषय विज्ञ/ रोष्टर सूचीकृत नहुनाले आवश्यकता अनुसार प्रश्नपत्र संकलन हुन नसक्नु,
- परीक्षा सञ्चालन तथा व्यवस्थापनमा विज्ञहरूको परिचालन गर्न विद्यमान सेवा सुविधा तथा विज्ञहरूको समय व्यवस्थापनमा कठिनाइ रहनु।

(घ) संरचनागत

- आयोगको कर्मचारी संरचना अस्थायी रहनु र प्राविधिक प्रक्रितिका कार्यहरू समेत अस्थायी व्यवस्थापनबाट सम्पादन गर्नुपर्ने अवस्था रहनु,
- आयोगका लागि अत्यावश्यक प्राविधिक जनशक्तिको व्यवस्था भईनसकेको आन्तरिक रूपमा आयोगका विशिष्टीकृत जनशक्ति व्यवस्थापनका लागि सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न भए तापनि स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा आउन नसकेको कारण प्राविधिक कार्य व्यवस्थापनमा समस्या उत्पन्न हुनु।

(ङ) चिकित्सा शिक्षा प्रदान गर्ने नयाँ शिक्षण संस्था स्थापना

- नयाँ चिकित्सा शिक्षा प्रदान गर्ने निकायको स्थापना र कार्यक्रम थपमा विद्यमान ऐनको प्रावधानका कारण समस्या रहनु,
- एक विश्वविद्यालयले बढीमा ५ ओटा मात्रलाई सम्बन्धन दिने व्यवस्था रहनु र हाल कार्यान्वयनमा रहेका सबै विश्वविद्यालयहरू अन्तर्गत ५ ओटा शिक्षण संस्थाहरूलाई सम्बन्धन प्रदान गरी सकेकाले नयाँ शिक्षण संस्थाहरू सञ्चालन हुने अवस्था नरहनु,
- सुदूरपश्चिम प्रदेशमा चिकित्सा शिक्षा प्रदान गर्न हाल सम्म कुनै पनि शिक्षण संस्थाका स्नातक तथा सो भन्दा माथिका शैक्षिक कार्यक्रमहरू प्रारम्भ हुन नसक्नु।

(च) विद्यार्थी भर्ना

- आयोगबाट सिफारिस भएका सबै विद्यार्थी भर्ना नहुनु।

- (छ) अनुगमन तथा गुणस्तर सुनिश्चितता
- सबै विश्वविद्यालय र संकायहरूको शैक्षिक गुणस्तर केन्द्रित अनुगमन कार्य अपेक्षा अनुसार गर्न नसकिनु
  - आयोगले निर्धारण गरेको शुल्क कार्यान्वयनको यथार्थ अवस्था यकीन गर्न नसकिनु,
  - चिकित्सा प्रदायक शिक्षण संस्थाबाट विभिन्न शीर्षक तथा उपशीर्षकमा शुल्क लिने गरेका विषयमा विद्यार्थी तथा अभिभावकहरूबाट प्राप्त गुणासाहरू समयमा सम्बोधन गर्न नसक्नु ।
- (ज) एकीकृत सूचना पद्धतिको संस्थागत विकास
- एकीकृत शैक्षिक सूचना प्रणालीको व्यवस्थाका लागि विद्युतीय सफ्टवेर विकास भएको तर यसलाई पूर्ण रूपमा कार्यान्वयन ल्याउन थप अभ्यास गरी संस्थागत विकास गर्नुपर्ने अवस्था रहनु ।
- (झ) वैदेशिक अध्ययन
- नेपालबाट वैदेशिक अध्ययनका लागि विदेशिने विद्यार्थीहरू मध्ये चिकित्सा शिक्षा अध्ययनका लागि जाने संख्या अत्यन्त न्यून रहेको छ । यद्यपी उक्त संख्यालाई पनि नेपालमै अध्ययन गर्ने वातावरण तयार भैनसक्नु ।
- (ञ) जनशक्ति आवश्यक भएको विधामा भर्ना नहुनु
- जनशक्ति आवश्यक भएको विधामा आयोगद्वारा निर्धारित सिटहरूमा विद्यार्थीहरू भर्ना नहुने क्रम यथावत रहनु ।
- (ट) अन्य
- आयोगसँग असम्बन्धित विषयहरूमा सम्मानित अदालतमा रिट निवेदनहरू पर्ने गरेको र असम्बन्धित विषय क्षेत्रहरूमा पनि आयोगले बढी समय अदालतमा कार्यमा लाग्नु पर्ने अवस्था रहनु,
  - चिकित्सा शिक्षाको स्नातकोत्तर तहको विभिन्न विधाका पाठ्यक्रमहरूलाई व्यवस्थित गर्नुपर्ने अवस्था विद्यमान रहनु,
  - आयोगमा विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन तथा व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित हाल स्वीकृत नर्मस न्यून भएका कारण विज्ञ समूहलाई समयमै परिचालन गरी कार्य सम्पादन गर्नमा कठिनाई रहनु ।

६.२ चुनौती

- (१) **समकक्षता:** आवश्यक संरचना र जनशक्ति व्यवस्थापन गरी विदेशी विश्वविद्यालय तथा बोर्डहरूबाट प्रदान गरिएका शैक्षिक उपाधिको आयोगबाट समकक्षता प्रदान गर्ने व्यवस्था कार्यान्वयन गर्नु चुनौतीपूर्ण रहेको छ ।
- (२) **चिकित्सा शिक्षाको गुणस्तर तथा अन्य व्यवस्थापनमा सुधार:** भिन्न ऐन तथा नियमावलीहरूले मुलुकमा स्वास्थ्य सेवा तथा स्वास्थ्य शिक्षाको व्यवस्था गर्ने प्रबन्ध गरेको अवस्था छ । सबै निकायहरूसँगको उचित समन्वय र सहकार्यमा स्वास्थ्य शिक्षा तथा स्वास्थ्य सेवाको प्रवाहलाई सहज सर्वसुलभ तथा गुणस्तरीय बनाउने कार्य थप चुनौतीका रूपमा रहेको छ । त्यसैगरी आयोगले विश्वविद्यालय अनुदान आयोग, शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय, विश्वविद्यालयहरू, प्रतिष्ठानहरू एवम् प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषदसँग समन्वय गर्नुपर्ने कार्य पनि थप चुनौतीका रूपमा रहेको छ ।

- (३) **पाठ्यक्रम तथा मापदण्ड:** राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ दफा १९ को उपदफा १ मा विश्वविद्यालय, प्रतिष्ठान वा अन्य शिक्षण संस्थाको पाठ्यक्रम, शिक्षण विधि र उपाधिको मापदण्ड आयोगले निर्धारण गरे बमोजिम हुने व्यवस्था छ । विश्वविद्यालय तथा प्रतिष्ठानहरू आफ्नो पाठ्यक्रम, शिक्षण विधि र उपाधिको मापदण्ड निर्माण तथा कार्यान्वयनमा स्वतन्त्र हुन्छन् । यस परिवेशमा विश्वविद्यालय, प्रतिष्ठान वा अन्य शिक्षण संस्थाहरूको आफ्नो स्वायत्तता नगुम्ने गरी चिकित्सा शिक्षा आयोगले पाठ्यक्रम, शिक्षण विधि र उपाधिको मापदण्ड उपलब्ध गराउने विषय चुनौतीपूर्ण देखिन्छ ।
- (४) **अध्ययनपश्चातको जनशक्तिको उपयोग:** चिकित्सा शिक्षामा राज्यको तर्फबाट ठूलो लगानी हुँदै आएको छ । छात्रवृत्तिमा अध्ययन पूरा गर्ने जनशक्तिहरूले अनिवार्य रूपमा मुलुकमा गर्नुपर्ने प्राविधिक सेवालार्ई विश्वसनीय भरपर्दो हुने गरी सुनिश्चित गर्नुपर्छ । अध्ययन पूरा गरेका विद्यार्थीहरूले मुलुकलाई अनिवार्य रूपमा सेवा प्रदान गरे नगरेको अवस्थाको व्यवस्थित सूचना पद्धति विकास गरी उनीहरूको कार्यको निरन्तर अनुगमन गर्ने अवस्था सिर्जना गर्न र राज्यले लगानी गरी मुलुकभित्रै तयार गरेको जनशक्ति मुलुकबाहिर पलायन हुनबाट रोक्ने कार्य आयोगका लागि ठूलै चुनौतीका रूपमा रहेको छ ।
- (५) **एकीकृत सूचना तथा तथ्याङ्क पद्धति विकास:** चिकित्सा शिक्षाका सम्बन्धमा एकीकृत सूचना पद्धतिका लागि सफ्टवेयर विकास भएको छ । यसलाई संस्थागत गर्नु अनिवार्य हुन्छ । यसका लागि अत्यावश्यक पूर्वाधार, दक्ष जनशक्तिको व्यवस्थापन, सबै चिकित्सा शिक्षा प्रदायक संस्थाहरूको नियमन तथा वैदेशिक अध्ययनमा गएका र शैक्षिक योग्यता पूरा गरी फर्केका विद्यार्थीहरू समेतको एकीकृत सूचना व्यवस्थापन र उपयोग गर्ने कार्य थप चुनौतीपूर्ण छ ।
- (६) **गुणस्तरीय एवम् प्रभावकारी अनुगमन पद्धति विकास र प्रयोग:** चिकित्सा शिक्षा प्रदायक शिक्षण संस्थाहरूले आयोगले तय गरेको मापदण्ड अनुसार गुणस्तरीय शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालन गरे नगरेको, तोकिए बमोजिमको शुल्क कार्यान्वयनमा ल्याए नल्याएको, चिकित्सा शिक्षाका मूल्यमान्यता र पेसाधर्मिता अनुसार कार्य गरे नगरेको, निर्धारित शैक्षिक पात्रो अनुसरण गरे नगरेको आदि पक्षहरूको निरन्तर अनुगमन गरी गुणस्तरीय सेवा प्रवाहको अवस्था सुनिश्चित गर्नुपर्ने हुन्छ । यो कार्यका लागि पर्याप्त जनशक्ति आवश्यक पर्ने भएकाले यसको व्यवस्थापन पक्ष चुनौतीपूर्ण रहँदै आएको छ ।
- (७) **वैदेशिक अध्ययनका लागि बाहिर जाने अवस्थामा सुधार:** वैदेशिक अध्ययनका लागि बर्सेनी ठूलो सङ्ख्यामा विद्यार्थीहरू विदेश जाने प्रवृत्ति बढ्दो छ । नेपालका चिकित्सा शिक्षा प्रदान गर्ने शिक्षणसंस्थाहरूमा तोकिएको सङ्ख्यामा विद्यार्थी भर्ना नभई न्यून क्षमतामा पठनपाठन गर्नुपर्ने अवस्था छ । यसले शिक्षण संस्थाहरूको आर्थिक व्यवस्थापनमा थप समस्या सिर्जना हुन गएको छ । साथै ठूलो सङ्ख्यामा विद्यार्थीहरू बाहिर जाने कार्यले नेपालका विश्वविद्यालय र अन्तर्गतका सम्बन्धन प्राप्त शिक्षण संस्थाहरूप्रतिको विश्वसनीयता तथा गुणस्तरीयतामा विद्यार्थीहरू विश्वस्त हुन नसकेको अवस्था देखिन आएकाले यस प्रकारको अवस्थामा सुधार ल्याउने कार्य समेत चुनौतीपूर्ण छ ।
- (८) **कर्मचारी व्यवस्थापन:** चिकित्सा शिक्षा आयोगको आफ्नै कर्मचारी व्यवस्था गरी कार्य सञ्चालनका लागि सङ्गठन संरचना स्वीकृत हुन सकेको छैन । आयोगको सङ्गठन संरचना स्वीकृत भई सो बमोजिमको कर्मचारी व्यवस्था नहुँदासम्म नेपाल सरकारबाट कर्मचारी खटाई कार्य सम्पादन गर्ने प्रावधान भएतापनि सम्बन्धित विषयक्षेत्रका कर्मचारीहरू व्यवस्थापन गर्ने कार्य चुनौतीपूर्ण छ ।

- (९) **आन्तरिक संरचना विकास:** आयोगको क्षेत्राधिकार धेरै रहेकोमा विश्वविद्यालय तथा चिकित्सा शिक्षा प्रदायक शिक्षण संस्थाहरूलाई विधागत सहजीकरण गर्नुपर्ने अवस्था रहेको छ । यस परिस्थितिमा आयोगभित्रको आन्तरिक संरचना विकास तथा पर्याप्त जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने कार्य चुनौतीपूर्ण रहेको छ ।
- (१०) **एकीकृत प्रवेश परीक्षा सञ्चालन तथा म्याचिङ्ग:** एकीकृत प्रवेश परीक्षा सञ्चालन गर्दाको समयबाट अन्तिम म्याचिङ्ग कार्य सम्पन्न गर्न विगतमा ३ देखि ४ महिनासम्म लाग्दै आएको अवस्था छ । यसले विश्वविद्यालयहरूको शैक्षिक पात्रो सञ्चालनमा केही असहजता भएको गुनासाहरू प्राप्त हुने अवस्थाको अन्त्यका लागि एकीकृत परीक्षा सञ्चालन देखि अन्तिम म्याचिङ्गसम्मको समयवधिलाई कम गर्नु चुनौतीपूर्ण छ ।
- (११) **अनुगमन तथा नियमन:** चिकित्सा शिक्षा सञ्चालन गर्ने विश्वविद्यालयहरू, प्रतिष्ठानहरू, शिक्षण संस्था तथा शिक्षालयहरूको नियमित अनुगमन गरी अनुगमनका आधारमा चिकित्सा शिक्षाको सञ्चालन तथा व्यवस्थापनमा सुधार गर्न अनुगमन योजना विकास तथा कार्यान्वयन गर्नुपर्छ । यसका लागि हालको सीमित जनशक्ति पर्याप्त नभएको र बाह्य विज्ञहरूको परिचालन गर्नुपर्ने हुँदा विज्ञको समय व्यवस्थापन पक्ष थप चुनौतीपूर्ण रहेको छ ।
- (१२) **प्राज्ञिक सिर्जनशीलता तथा उन्नयनको सुनिश्चितता:** आयोगले चिकित्सा शिक्षामा प्राज्ञिक सिर्जनशीलता तथा उन्नयनको अवस्था सुनिश्चित गर्नुपर्ने हुन्छ । यसका लागि मापदण्ड तथा कार्यविधि विकास भइसकेको अवस्था छ । यसलाई कार्यान्वयन गरी सबै चिकित्सा शिक्षा प्रदायक शिक्षण संस्थाहरूमा प्राज्ञिक सिर्जनशीलता तथा उन्नयनको अवस्था सुनिश्चित गर्ने कार्य थप चुनौतीपूर्ण छ ।

६.३ अवसर

- (१) **स्पष्ट कानुनी आधार तय भएको अवस्था रहेको:** आयोगको कार्य सम्पादनको लागि राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन तथा नियमावली, विभिन्न निर्देशिकाहरू, कार्यविधिहरूको व्यवस्था भएकाले चिकित्सा शिक्षाको सर्वसुलभता, गुणस्तरीयता र सान्दर्भिकताका लागि कार्य गर्न पर्याप्त आधार तय भएकाले प्रशस्त अवसरहरू विद्यमान रहेका छन् ।
- (२) **स्पष्ट कार्यविवरण सहितको कार्यादेशको अवस्था:** राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ प्रस्तावनामै चिकित्सा शिक्षाको क्षेत्रमा राज्यको लगानी अभिवृद्धि गर्दै चिकित्सा शिक्षालाई नेपालको राष्ट्रिय आवश्यकता अनुरूप विकास गरी चिकित्सा शिक्षाको नियमनलाई एकीकृत तथा चुस्त बनाउन, चिकित्सा शिक्षासम्बन्धी शिक्षण संस्थाको स्थापना र सञ्चालन सम्बन्धी कार्यलाई व्यवस्थित गर्न तथा चिकित्सा शिक्षामा गुणस्तर, पेसाधर्मिता, संस्थागत जवाफदेहिता, भौगोलिक सन्तुलन र सामाजिक न्याय कायम गरी विपन्न लगायत सबै विद्यार्थीहरूको समान पहुँच सुनिश्चित गर्नका लागि पर्याप्त कार्यादेश प्राप्त भएकाले प्रवर्तनात्मक कार्य गर्न, गुणस्तरीयता कायम गर्न र उचित नियमन गर्ने अवसर विद्यमान रहेको ।
- (३) **सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा आयोगको गठन:** सम्माननीय प्रधानमन्त्रीको अध्यक्षतामा शिक्षा तथा स्वास्थ्य मन्त्रीका साथै चिकित्सा शिक्षा सम्बद्ध निकायका नेतृत्व तथा विज्ञहरू समाविष्ट चिकित्सा शिक्षा आयोग गठन भएकाले आयोगलाई प्रभावकारी कार्य सम्पादन गर्नमा थप अवसर रहेको ।
- (४) **संवैधानिक हकको व्यवस्था:** संविधानको मौलिक हकको रूपमा स्थापित स्वास्थ्य सम्बन्धी हक, राज्यका निर्देशक सिद्धान्त र नीतिहरू, चिकित्सा शिक्षा नीति, राष्ट्रिय शिक्षा नीति तथा सरकारका रणनीतिक योजनाहरू कार्यान्वयन गरेर गुणस्तरीय चिकित्सा शिक्षा र स्वास्थ्य सेवाको सुनिश्चितता गर्ने पर्याप्त कानुनी आधार विद्यमान रहेको ।

- (५) **प्रभावकारी समन्वयको अवस्था:** विश्वविद्यालय, प्रतिष्ठान र शिक्षण संस्थाहरू आयोगको कार्य सम्पादनसँग प्रत्यक्ष सहभागी हुने व्यवस्था छ । यसबाट प्रभावकारी समन्वय र साझेदारी गरेर पाठ्यक्रमलाई बढी प्रायोगिक र सान्दर्भिक बनाउने, मापदण्ड विकास तथा कार्यान्वयन गर्ने र गुणस्तरीय चिकित्सा शिक्षाको अवस्था सुनिश्चित गर्ने अवसर रहेको ।
- (६) **नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटीजको व्यवस्था:** नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटीजको व्यवस्थाबाट सक्षमतामा आधारित स्पेसियालिटी र सबस्पेसियालिटी कार्यक्रमको सञ्चालन हुने हुँदा कार्यस्थलमा आधारित दक्ष जनशक्ति उत्पादन गर्ने अवसर रहेको छ ।
- (७) **प्रभावकारी नियमन गर्ने आधार :** चिकित्सा शिक्षा ऐन तथा नियमावलीले चिकित्सा शिक्षा प्रदायक शिक्षण संस्थाहरूको शैक्षिक कार्यक्रमको नियमनको व्यवस्था गरेको छ । आयोगले योजनाबद्ध रूपमा नियमन योजनाकासाथ विज्ञहरू परिचालन गरी चिकित्सा शिक्षा प्रदायक शिक्षण संस्थाहरूको कार्यक्रमको नियमन गर्ने, आवश्यक पृष्ठपोषण प्रदान गर्ने र गुणस्तर सुनिश्चित गर्ने पर्याप्त अवसर रहेको छ ।
- (८) **शिक्षण शुल्कमा एकरूपता:** चिकित्सा शिक्षाको शुल्क निर्धारण प्रणालीलाई वस्तुगत र पारदर्शी बनाई चिकित्सा शिक्षामा सबैको सहज पहुँच पुग्ने वातावरण सिर्जना गर्ने जिम्मेवारी आयोगलाई रहेको छ । शिक्षण शुल्क निर्धारण प्रक्रियालाई बढी वैज्ञानिक वास्तविक बनाउँदै चिकित्सा शिक्षा प्रदायक शिक्षण संस्थापिच्छे फरक फरक शुल्क निर्धारण गर्ने अभ्यासलाई अन्त गरेको छ ।
- (९) **चिकित्सा शिक्षा नीति निर्माण :** आयोगले चिकित्सा शिक्षा नीतिलाई सुरुवाती र जीवन्त दस्तावेजको रूपमा तयारी गरी प्रकाशित गरेकोले चिकित्सा शिक्षामा सरोकार राख्ने विदेशी निकाय समेतलाई नीतिगत जानकारीको अवसर सिर्जना भएको छ ।
- (१०) **चिकित्सा शिक्षासम्बन्धी विश्व महासंघ (World Federation for Medical Education-WFME) सँगको आबद्धता:** चिकित्सा शिक्षासम्बन्धी विश्व महासंघसँगको आबद्धता समन्वयी कार्य प्रक्रिया प्रारम्भ भएको छ । यसबाट नेपालको चिकित्सा शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि, चिकित्सा शिक्षाको अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा आबद्धता, अन्तर्राष्ट्रिय बजारसँगको सहसम्बन्ध विकास जस्ता अवसर वृद्धि हुन जाने अवस्था छ ।
- (११) **आन्तरिक स्रोत परिचालन गरी कार्यक्रम विकास तथा सञ्चालन:** आयोगको आफ्नो आन्तरिक स्रोतसमेत रहेकोले आन्तरिक स्रोत परिचालन गरी चिकित्सा शिक्षाको गुणस्तर विकासलगायतका कार्यक्रम विकास तथा सञ्चालन गर्ने अवसर रहेबाट अनुसन्धानात्मक, प्रवर्तनात्मक अभ्यास गर्ने पर्याप्त अवसर विद्यमान छ ।
- (१२) **स्वास्थ्य जनशक्ति प्रक्षेपण योजना स्वीकृत:** आयोगबाट वि. सं. २०७९-२०८७ सम्मको लागि नेपालको स्वास्थ्य जनशक्ति प्रक्षेपण योजना स्वीकृत भएको छ । यस योजना अनुसारको चिकित्सा शिक्षाको जनशक्ति उत्पादन गरी मुलुकको दक्ष जनशक्तिको आवश्यकता पूरा गर्ने अवसर सिर्जना भएको छ ।
- (१३) **पाठ्यक्रम प्रारूप विकास:** आयोगले चिकित्सा शिक्षाको स्नातक तहको विभिन्न विधामा राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप विकास गरेको छ । यसबाट सान्दर्भिक तथा सक्षमतामा आधारित पाठ्यक्रम कार्यान्वयन हुने वातावरण सिर्जना भएको छ ।
- (१४) **चिकित्सा शिक्षामा अनुसन्धान तथा प्राज्ञिक सिर्जनाशीलता:** आयोगले चिकित्सा शिक्षालाई अनुसन्धानमुखी बनाउन, प्रध्यापक तथा विद्यार्थीमा प्राज्ञिक सिर्जनाशीलता प्रति प्रोत्साहित गर्न प्राज्ञिक उन्नयन सम्बन्धी कार्यविधि तयार गरिसकेको छ । यसबाट आगामी दिनमा चिकित्सा शिक्षालाई अनुसन्धानमुखी गराउने पर्याप्त अवसर रहेको छ ।

परिच्छेद-७

भावी कार्यदिशा

चिकित्सा शिक्षाको नियमन कार्यलाई एकीकृत तथा चुस्त बनाउन, चिकित्सा शिक्षासम्बन्धी शिक्षण संस्थाको स्थापना र सञ्चालन सम्बन्धी कार्यलाई व्यवस्थित बनाउन र चिकित्सा शिक्षामा गुणस्तर कायम गरी सबै विद्यार्थीको समान पहुँच स्थापना गर्ने उद्देश्यका साथ चिकित्सा शिक्षा आयोगले काम गर्दै आएको छ । आयोगले आफ्नो उद्देश्य अनुरूप कार्य सम्पादन गर्न भावी दिनमा गर्नुपर्ने कार्य देहायबमोजिम उल्लेख गरिएको छ :

- (१) **ऐन, कानून, नियमावली तथा निर्देशिकामा सुधार:** चिकित्सा शिक्षासँग सम्बन्धित विभिन्न ऐन नियमावली तथा निर्देशिकाहरू विकसित भई कार्यान्वयनमा रहेका छन् । ती ऐन, कानून, नियमाली तथा निर्देशिकालाई कार्यान्वयनका क्रममा देखिएका व्यवहारिक समस्या र सरोकारवालाको सुझावका आधारमा अद्यावधिक, परिमार्जन र एकरूपता कायम गर्न आवश्यक पहल गर्ने ।
- (२) **कार्यविधिहरूको विकास तथा कार्यान्वयन:** चिकित्सा शिक्षालाई थप व्यवस्थित गर्न अत्यावश्यक कार्यविधिहरूको विकास गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने । विकास भएका कार्यविधिहरूको आवश्यकताअनुसार अद्यावधिक, परिमार्जन र आवश्यकता अनुसार नयाँ विकास गर्ने ।
- (३) **सरोकारवालाहरूको उच्च सहभागिता सुनिश्चित:** आयोगबाट सम्पादित हुने कार्यक्रमहरूमा सरोकारवालाहरूको उच्च सहभागिता सुनिश्चित गर्ने र उनीहरूले स्वामित्व ग्रहण गर्ने अवस्था अभिवृद्धि गर्ने ।
- (४) **विज्ञ समूहको उच्चतम परिचालन:** चिकित्सा शिक्षा क्षेत्रमा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय तहमा नै विज्ञता हासिल गरेका विज्ञहरूको उपलब्धता रहेको छ । यस्ता व्यक्तिहरूको समूह तय गरी चिकित्सा शिक्षा क्षेत्रमा अनुसन्धान गर्ने, नीतिको प्रभावकारिता हेर्ने, अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यास तथा परिवर्तनहरूको पुनरावलोकन गरी चिकित्सा शिक्षाको गुणस्तर सुधार केन्द्रित कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- (५) **नेपालमा स्वास्थ्य जनशक्ति प्रक्षेपण योजनाको कार्यान्वयन:** स्वीकृत स्वास्थ्य जनशक्ति प्रक्षेपण योजनाका आधारमा जनशक्ति उत्पादनको अवस्था सुनिश्चित हुने गरी चिकित्सा शिक्षा प्रदायक संस्थाहरूको सम्बन्धन, विधागत संकायको व्यवस्थापन, सिट निर्धारण लगायतका कार्यक्रमहरू निर्दिष्ट गर्ने ।
- (६) **पाठ्यक्रम प्रारूप कार्यान्वयन:** आयोगबाट विकसित चिकित्सा शिक्षाका पाठ्यक्रम प्रारूप कार्यान्वयन गरी नेपालको चिकित्सा शिक्षालाई विश्वपरिवेशमा प्रतिस्पर्धात्मक एवम् समकक्षता कायम हुने गरी चिकित्सा शिक्षालाई व्यवस्थित गर्ने । साथै पाठ्यक्रमको लम्बीय तथा क्षितिजीय सन्तुलन कायम हुने गरी चिकित्सा शिक्षाको प्रमाणपत्र तह र स्नातकोत्तर तहको समेत सक्षमतामा आधारित पाठ्यक्रम प्रारूप विकास गरी कार्यान्वयन गर्ने ।
- (७) **चिकित्सा शिक्षाको गुणस्तर मापदण्ड विकास तथा कार्यान्वयन:** नेपालको चिकित्सा शिक्षालाई गुणस्तरीय र विश्व बजारसँग प्रतिस्पर्धा गर्न सक्ने बनाई चिकित्सा शिक्षामा विदेशी विद्यार्थीहरू समेतलाई आकर्षणको केन्द्रको रूपमा विकास गर्न आवश्यक संरचनागत तथा संस्थागत विकास गर्नुका साथै चिकित्सा शिक्षाको गुणस्तर मापदण्डलाई अद्यावधिक गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने ।
- (८) **प्रश्नपत्र बैङ्कको सुदृढीकरण:** चिकित्सा शिक्षाका सबै विधाहरू समेटी परीक्षा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन प्रश्नपत्र बैङ्कलाई अझ व्यवस्थित र सुदृढ गर्ने । यसरी विकसित प्रश्नपत्र बैङ्कको

गोपनीयता कायम गर्न विशेष व्यवस्था मिलाउने ।

- (९) **एकीकृत सूचना तथा तथ्याङ्क पद्धतिको संस्थागत सुदृढीकरण:** आयोगबाट सञ्चालन हुने सबै प्रकारका कार्यक्रमहरूका बारेमा एकीकृत सूचना व्यवस्थापनका लागि विकसित सफ्टवेयरको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि आवश्यक संयन्त्रको व्यवस्था गर्ने । साथै विभिन्न निकायहरू, विश्वविद्यालय एवम् प्रतिष्ठानहरू र विषयगत मन्त्रालयहरूसँग समन्वय गरी एकीकृत सूचना व्यवस्थापन पद्धतिलाई संस्थागत गर्ने ।
- (१०) **वैदेशिक अध्ययनका लागि बाहिर जाने अवस्थामा सुधार:** चिकित्सा शिक्षा अध्ययनका लागि विदेश जाने विद्यार्थीको संख्यालाई उल्लेख्य रूपमा घटाउन चिकित्सा शिक्षा सञ्चालन गर्ने विश्वविद्यालय तथा शिक्षण संस्थाहरूको गुणस्तरमा सुधार, शैक्षिक व्यवस्थापनमा सुधार जस्ता कार्यहरूलाई योजनाबद्ध रूपमा प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाउने ।
- (११) **नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिज अन्तर्गतका कार्यक्रमहरूको प्रबोधीकरण:** नेसनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिज अन्तर्गतका स्पेसियालिटिज र सबस्पेसियालिटिज कार्यक्रमहरूका बारेमा विद्यार्थी, सम्बन्धित शिक्षण संस्थाहरू, अभिभावकहरू सबैमा वृहत् रूपमा प्रबोधीकरण गरी यसको महत्व तथा उपादेयताका बारेमा जानकारी गराई यसको विकास तथा विस्तारका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।
- (१२) **सिट निर्धारण तथा भर्ना सिफारिस अनुसारको विद्यार्थी भर्ना:** तोकिएका सिट अनुसार एकीकृत प्रवेश परीक्षा तथा म्याचिङपश्चात विद्यार्थीहरू सम्बन्धित शिक्षण संस्थाहरूमा भर्ना नहुने अवस्था विद्यमान छ । विद्यार्थीको रुचि नभएका क्षेत्रहरूका सम्बन्धमा विस्तृत अध्ययनबाट मूल कारणहरू खोजी गरी सिट निर्धारण प्रक्रिया र विधागत सिट निर्धारण कार्यलाई व्यवस्थित गर्दै पूर्ण क्षमतामा चिकित्सा शिक्षा प्रदायक शिक्षण संस्थाहरू सञ्चालन हुने अवस्था सिर्जना गर्ने ।
- (१३) **संरचनागत विकास र जनशक्ति व्यवस्थापन:** हालको जनशक्तिले आयोगलाई पूर्ण क्षमतामा सञ्चालन गर्नमा कठिनाई भएको अवस्था छ । विभिन्न समूह र तहका कर्मचारी काजमा आई काम गर्ने अभ्यासलाई अन्त गर्ने गरी आयोगको संरचना तथा जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्न अत्यावश्यक देखिएको छ ।
- (१४) **सूचना सञ्चार तथा प्रविधिको प्रयोग:** सूचना तथा सञ्चार प्रविधिलाई थप सेवाग्राहीमैत्री, सरल, सुरक्षित र आधुनिक बनाउन आवश्यकता पहिचान अध्ययन (Need assessment) गरी, गराई सोका आधारमा थप पहल गर्ने ।
- (१५) **अनुगमन तथा नियमन:** चिकित्सा शिक्षाको गुणस्तर सुनिश्चित गर्न र तोकिएका मापदण्ड एवम् प्रक्रिया अनुसार चिकित्सा शिक्षा प्रदायक शिक्षण संस्थाहरूको कार्यक्रम सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका सम्बन्धमा नियमित अनुगमन गर्न निश्चित कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने । साथै विश्वविद्यालय र प्रतिष्ठानबाट चिकित्सा शिक्षाको शैक्षिक पात्रो पूर्ण पालनाका लागि आवश्यक सहजीकरण गर्ने ।
- (१६) **स्तरीकरण तथा वर्गीकरण:** आयोगबाट तयार गरिएको स्तरीकरण मापदण्डका आधारमा चिकित्सा शिक्षा प्रदायक शिक्षण संस्थाहरूको स्तरीकरण तथा वर्गीकरण गर्ने । वर्गीकरणबाट कार्य सम्पादनस्तर न्यून देखिएका शिक्षण संस्था तथा प्रतिष्ठानहरूको स्तरवृद्धिका लागि लागत साझेदारीमा गर्न सकिने सुधारात्मक अभ्यासका सम्बन्धमा अनुसन्धान गरी आवश्यक सुझाव प्राप्त गर्ने ।
- (१७) **समन्वय र सहकार्य:** स्वास्थ्य मन्त्रालय, शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय, विश्वविद्यालयहरू, प्रतिष्ठानहरू लगायतका शिक्षण संस्थाहरू, चिकित्सा शिक्षासँग सम्बन्धित विभिन्न आधिकारिक परिषद्हरू र प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद्सँगको समन्वय र सहकार्यलाई थप सुदृढ गर्ने ।

- (१८) **प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद्सँगको सहकार्य:** प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद्सँग चिकित्सा शिक्षाका डिप्लोमा तहको कार्यक्रमको प्रभावकारी सञ्चालन तथा व्यवस्थापन र गुणस्तर मापदण्डको अनुसरणका लागि आवश्यक सहजीकरण, सहकार्य र नियमनको पक्षलाई थप प्रभावकारी बनाउने। यसका लागि आयोगले कार्यप्रक्रिया तथा कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धी कार्यढाँचा/मार्गदर्शन/निर्देशिका विकास गरी कार्यान्वयन गर्ने।
- (१९) **चिकित्सा शिक्षामा प्राज्ञिक सिर्जनशीलता तथा अनुसन्धान:** चिकित्सा शिक्षा सम्बद्ध निकायहरू, प्राध्यापकहरू र अध्ययनरत विद्यार्थीहरूमा प्राज्ञिक सिर्जनशीलता तथा अनुसन्धान संस्कारको विकास गर्न आयोगबाट हालै मात्र विकसित प्राज्ञिक उन्नयन तथा अनुसन्धान कार्यविधिको कार्यान्वयन योजना तय गरी कार्यान्वयन गर्ने।
- (२०) **सरोकारवालाबिच प्रबोधीकरण:** चिकित्सा शिक्षा आयोग, यसको महत्व, सान्दर्भिकता तथा व्यवस्थाका बारेमा चिकित्सा शिक्षाका सरोकारवालाहरूबिच थप प्रबोधीकरणका लागि उपयोगी सामग्री विकास गरी प्रचारप्रसार गर्ने र यसका लागि सञ्चार माध्यमहरूसँग सहकार्य गर्ने।
- (२१) **चिकित्सा शिक्षाको राष्ट्रिय योग्यता प्रारूप विकास :** हाल नेपाल सरकारले राष्ट्रिय योग्यता प्रारूपको अवधारणा कार्यान्वयनमा ल्याएको, साधारण शिक्षा तथा प्राविधिक शिक्षाको राष्ट्रिय योग्यता प्रारूप तयार भइरहेको सन्दर्भमा चिकित्सा शिक्षाको राष्ट्रिय योग्यता प्रारूप विकास गरी कार्यान्वयन गर्ने।
- (२२) **विद्युतीय सिकाइ पोर्टल विकास:** चिकित्सा शिक्षाका सन्दर्भमा आयोगले गरेका महत्वपूर्ण कार्यहरू, असल तथा सफल अभ्यासहरू तथा परीक्षा सम्बन्धी जानकारीमूलक सन्देश समेटिएका विद्युतीय सामग्री विकास गरी आयोगमा सिकाइ सामग्रीको अलग पोर्टल सिर्जना गरी व्यवस्थित गरी आयोगका गतिविधिलाई राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय जगतमा प्रबोधीकरण गर्ने वातावरण निर्माण गर्ने।
- (२३) **चिकित्सा शिक्षासम्बन्धी विश्व महासंघ (World Federation for Medical Education-WFME) सँगको आबद्धता सम्बन्धी कार्यक्रम:** चिकित्सा शिक्षासम्बन्धी विश्व महासंघ (World Federation for Medical Education-WFME) सँगको आबद्धताका लागि कानुनी वैधता प्राप्त गर्ने र यसका आधारमा थप कार्यक्रम विकास तथा कार्यान्वयन गर्ने।
- (२४) **दीर्घकालीन रणनीतिक योजना विकास तथा कार्यान्वयन:** आयोगले चिकित्सा शिक्षाका लागि आवश्यक नीतिगत र संरचनागत मापदण्ड समेत तयार गरी सकेको अवस्थामा दीर्घकालीन रणनीतिक योजना तयार गरी चिकित्सा शिक्षाको गुणस्तर सुधारसहित यसलाई अन्तर्राष्ट्रिय बजारसँग सहसम्बन्धित गर्दै नेपाललाई चिकित्सा शिक्षाको क्षेत्रीय हवका रूपमा विकसित गर्न आवश्यक व्यवस्था गर्ने।

अनुसूचीहरु

अनुसूची-१(क)

स्वीकृत अस्थायी दरबन्दी विवरण

चिकित्सा शिक्षा आयोग सानोठिमी भक्तपुर

२०७९ श्रावण १ देखि २०८० आषाढ मसान्तसम्म

दरबन्दी विवरण				कैफियत	
सि.नं.	पद, नाम	श्रेणी/तह	सेवा, समूह उपसमूह	सङ्ख्या	
१.	सहसचिव	रा.प.प्रथम	शिक्षा, शिक्षा प्रशासन	१	स्थायी
२.	उपसचिव	रा.प.द्वितीय	सामान्य प्रशासन	१	स्थायी
३.	उपसचिव	रा.प.द्वितीय	शिक्षा प्रशासन	७	स्थायी
४.	उपसचिव	रा.प.द्वितीय	सामान्य प्रशासन/लेखा	१	स्थायी
५.	उपसचिव	रा.प.द्वितीय	कानून	१	स्थायी
६.	कम्प्युटर इन्जिनियर	रा.प.द्वितीय	विविध	१	स्थायी
७.	वरिष्ठ कन्सल्टेन्ट/जनरल कन्सल्टेन्ट/जनरल फिजिसियन	९/१०	नेपाल स्वास्थ्य/मेडिसिन /जनरल मेडिसिन	१	स्थायी
८.	वरिष्ठ जनस्वास्थ्य प्रशासक/हेल्थ इन्स्पेक्सन	९/१०	नेपाल स्वास्थ्य/हेल्थ इन्स्पेक्सन	२	स्थायी
९.	शाखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	सामान्य प्रशासन	२	स्थायी
१०.	शाखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	शिक्षा/शिक्षा प्रशासन	८	स्थायी
११.	लेखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	सामान्य प्रशासन/लेखा	१	स्थायी
१२.	ब.ज.अ.	७/८	नेपाल स्वास्थ्य सेवा	३	स्थायी
१३.	कम्प्युटर इन्जिनियर	रा.प.तृतीय	विविध	१	स्थायी/करार
१४.	नायब सुब्बा	रा.प.अन.प्रथम	सामान्य प्रशासन	७	स्थायी
१५.	प्रा.स.	रा.प.अन.प्रथम	शिक्षा प्रशासन	१	स्थायी
१६.	लेखापाल	रा.प.अन.प्रथम	सामान्य प्रशासन/लेखा	१	स्थायी
१७.	खरिदार	रा.प.अन.द्वितीय	सामान्य प्रशासन	१	स्थायी
१८.	कम्प्युटर अपरेटर	रा.प.अन.प्रथम	विविध	२	स्थायी/करार
१९.	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहित		८	स्थायी/करार
२०.	ह.स.चा.	श्रेणी विहित		८	स्थायी/करार
जम्मा					

अनुसूची-२

NBMS तर्फको शैक्षिक सत्र २०७९ का लागि निर्धारित सिट सङ्ख्या

क) स्पेसियालिटी तह

सि न	संस्थाको नाम	कार्यक्रम/विषय	निर्धारित सिट सङ्ख्या
1	Grande International Hospital Dhapasi Kathmandu	Orthopaedics	1
2	Nepal Medicty Hospital Bhaisepati Lalitpur	Pathology Radiology	1 1
3	B&B Hospital Gwarko Lalitpur	Orthopaedics	2
4	BP Eye Foundation Lokanthali Bhaktapur	Ophthalmology	1
	Total		6

ख) सबस्पेसियालिटी तह

सि न	संस्थाको नाम	कार्यक्रम/विषय	जम्मा सिट सङ्ख्या
1	Upendra Devkota Memorial National Institute of Neurological & Allied sciences	Neurosurgery	1
2	Nepal Medicty Hospital Bhaisepati Lalitpur	Urology GI Surgery	2
3	Hospital for Advanced Medicine & Surgery (HAMS)	Critical Care Medicine Cardiology	2
4	BP Koirala Memorial Cancer Hospital Bharatpur chitawan	Surgical Oncology (Thoracic) Surgical Oncology (Genito Urinary)	2
5	Grande International Hospital Dhapasi Kathmandu	Critical Care Medicine	1
	Total		8

अनुसूची-३

आयोगको २०८०/२/८ को बैठकको निर्णयअनुसार आशयपत्र प्रदान गरिएका शिक्षण संस्थाहरू

क्रसं	शैक्षिक संस्थाको नाम	पालिका वडा	जिल्ला	कैफियत
१	इलाम टेक्निकल इन्स्टिच्युट	इलाम-२	इलाम	
२	त्रियुगा नेशनल एजुकेसन एकेडेमी	त्रियुगा ११ गाइघाट	उदयपुर	
३	जगदम्बा मेडिकल इन्स्टिच्युट	राजविराज ८	सप्तरी	
४	सर्लाही इन्स्टिच्युट अफ पब्लिक हेल्थ एण्ड रिसर्च सेन्टर	जनकपुर ८	धनुषा	
५	स्कूल अफ मेडिकल साइन्सेस्	काठमाडौँ १६	काठमाडौँ	
६	सुभेक्षा पोलिटोकिनक कलेज	काठमाडौँ १६	काठमाडौँ	
७	बागलुङ प्राविधिक शिक्षालय	भरतपुर म.न.पा.-९	चितवन	
८	कालीगण्डकी प्राविधिक शिक्षालय	कावासोती	नवलपरासी	
९	पोखरा प्राविधिक तालिम तथा अनुसन्धान केन्द्र	पोखरा ११	कास्की	
१०	पश्चिमाञ्चल प्राविधिक शिक्षालय	शुक्लागण्डकी-४	तनहुँ	
११	सिद्धार्थ तालिम केन्द्र	बहादुरगञ्ज	कापिलवस्तु	
१२	सुष्मा कोइराला मेमोरियल ट्रष्ट	नेपालगञ्ज १०	बाँके	
१३	दाउने देवी स्वास्थ्य तालिम केन्द्र	सुनवल न.पा.-१२, भुमही	पश्चिम नवलपरासी	
१४	सिद्धार्थ पोलिटोकिनकल कलेज	बुटवल-९	रुपन्देही	
१५	कालिका मल्टि टोकिनकल इन्स्टिच्युट	तिलोत्तमा-५	रुपन्देही	
१६	आरती टोकिनकल इन्स्टिच्युट	शारदा नपा २ खलंगा	सल्यान	
१७	गोल्डेन मल्टी टोकिनकल कलेज	विराटनगर-३	मोरङ	
१८	भवानी कलेज अफ टोकिनकल एजुकेसन	विरागञ्ज-८	पर्सा	
१९	बन्दीपुर टोकिनकल इन्स्टिच्युट	बन्दीपुर-३	तनहुँ	
२०	पूर्वाञ्चल साइन्स एण्ड टेक्नोलोजी कलेज	इटहरी १२	सुनसरी	
२१	त्रिवेणी टोकिनकल एकेडेमी	इटहरी ९	सुनसरी	
२२	सामुदायिक सेवा सहयोग संस्थान	धमगढी	कैलाली	

क्रसं	शैक्षिक संस्थाको नाम	पालिका वडा	जिल्ला	कैफियत
२३	पाथोनियर्स हायर एजुकेशन एकेडेमी	वालिङ्गा-१०	स्यङ्जा	
२४	एकीकृत ग्रामीण स्वास्थ्य कार्यक्रम तालिम केन्द्र	बुटवल	रुपन्देही	
२५	शारदा इन्स्टिच्युट अफ टेक्नोलोजी	जनकपुर ८	धनुषा	
२६	सिद्धार्थ इन्स्टिच्युट अफ मेडिकल टेक्नोलोजी	सिद्धार्थनगर-१२, भैरहवा	रुपन्देही	
२७	उदयपुर टेक्निकल ट्रेनिङ इन्स्टिच्युट	राजविराज ३	सप्तरी	
२८	सिद्धार्थ इन्स्टिच्युट अफ मेडिकल साइन्सेस	कपिलवस्तु २	कपिलवस्तु	
२९	सामुदायिक स्वास्थ्य इन्स्टिच्युट	टिकापुर १	कैलाली	
३०	नेसनल मल्टिपल कलेज सातदोबाटो	ललितपुर १५	ललितपुर	
३१	जगदम्बा टेक्निकल इन्स्टिच्युट	राजविराज ७	सप्तरी	
३२	त्रिशक्ति टेक्निकल इन्स्टिच्युट	इटहरी ४ सुनसरी	सुनसरी	
३३	दैलेख टेक्निकल स्कूल	नारायण न.पा.-१	दैलेख	
३४	फोर्टीनाईन मल्टी टेक्निकल इन्स्टिच्युट	प्युठान ४	प्युठान	
३५	तम्यास टेक्निकल शिक्षालय	रेसुङ्गा नपा १	गुल्मी	
३६	बगरबाबा प्राविधिक शिक्षालय	लमही, दाङ्गा	दाङ्गा	
३७	विराटनगर प्रोफेसनल इन्स्टिच्युट	विराटनगर १५	मोरङ्गा	
३८	एजुकेशन एण्ड कम्प्युनिटी हेल्थ अर्गनाइजेशन	लगनखेल	ललितपुर	
३९	चित्रास इन्स्टिच्युट अफ टेक्नोलोजी	बर्दिवास १	महोत्तरी	
४०	बाल कुमारी कलेज	भरतपुर ३	चितवन	
४१	ॐ संजिवनी डाइनोस्टिक एण्ड टेक्निकल कलेज प्रा.लि.	का.म.न.पा. वार्ड नं.७	काठमाडौं	
४२	अग्रिमा एकेडेमी प्रा.लि.	लहान ४	सिराहा	
४३	सामुदायिक स्वास्थ्य इन्स्टिच्युट	भिमदत्त नपा ४	कन्चनपुर	
४४	नोबेल टेक्निकल एण्ड मेडिकल साइन्सेस	कोहलपुर ११	बाँके	
४५	पद्मा हेल्थ कलेज प्रा.लि.	धनगढी, उप. म. न. पा. -४,	कैलाली	
४६	सेवा एकेडेमी अफ हेल्थ साइन्स	पोखरा म. न. पा. १२ पोखरा	कास्की	
४७	एकीकृत सामुदायिक विकास तालिम केन्द्र	धनगढी ५	कैलाली	
४८	पिपुल्स मोडेल कलेज अफ साइन्स एण्ड टेक्नोलोजी	कोहलपुर १२	बाँके	

क्रसं	शैक्षिक संस्थाको नाम	पालिका वडा	जिल्ला	कैफियत
४९	आमदा स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान	बुटवल ७	रुपन्देही	
५०	योगीनहरीनाथ अध्ययन तथा अनुसन्धान प्रतिष्ठान	बिरेन्द्र नगर ८	सुर्खेत	
५१	भक्तपुर तालिम केन्द्र, बालकोट	बालकोट	भक्तपुर	
५२	नरबहादुर कर्माचार्य बहुप्राविधिक शिक्षालय	इटहरी, ९	सुनसरी	
५३	ओम साई पाथिभरा नर्सिङ कलेज	भद्रपुर-७	झापा	
५४	पूर्वाञ्चल स्वास्थ्य सहकारी संस्था लि	भद्रपुर	झापा	
५५	विजयपुर टोकिनकल इन्स्टिच्युट	धरान -१०	सुनसरी	
५६	ज्ञान बाटिका इन्स्टिच्युट अफ टोकिनकल एण्ड मेडिकल साइन्स	परवानीपुर-५	बारा	
५७	नेसनल इन्स्टिच्युट अफ साइन्स एण्ड टेक्नोलोजी	भरतपुर -१०	चितवन	
५८	इनोभेटिब डेभलपमेन्ट एजुकेसन एकेडेमी	पोखरा-१२	कास्की	
५९	डडेल्धुरा प्यारामेडिकल क्याम्पस	टिकापुर -९	कैलाली	
६०	वीरेन्द्र इन्स्टिच्युट अफ मेडिकल एण्ड डेन्टल साइन्स	जनकपुर -९	धनुषा	
६१	गजेन्द्रनारायण सिंह स्मृति प्रतिष्ठान	माधवनारायण नगरपालिका-३	रौतहट	
६२	किस्पाड बहुप्राविधिक शिक्षालय	किस्पाड ३	नुवाकोट	
६३	कालिका पोलिटोकिनक इन्स्टिच्युट	हरिपूर्वा नगरपालिका	सर्लाही	
६४	जीवराज आश्रित स्मृति शैक्षिक केन्द्र	बुटवल ९	रुपन्देही	
६५	पञ्चमुखी सहिद ट्रष्ट	मिर्चैया ६	सिरहा	
६६	गण्डकी बहुप्राविधिक शिक्षालय	पोखरा महानगरपालिका २९	कास्की	
६७	तुलसीपुर बहुप्राविधिक शिक्षालय, तुलसीपुर	तुलसीपुर १२	दाङ	
६८	महाकाली बहुप्राविधिक शिक्षालय	भिमदत्त नगरपालिका	कञ्चनपुर	

शैक्षिक सत्र २०७९/८० का लागि स्नातक तहका लागि निर्धारण गरिएको सिटको विवरण

SN	College	Program	University/ Academy	College Type	Total Seats	Foreign Seats	Paying Seats	Total Scholarship	General Scholarship (55% of total scholarship)	Reservation Scholarship (45% of total scholarship)
1	B. P. Koirala Institute of Health Sciences	BSc MIT	BPKIHS	Public	10	1	2	7	4	3
2	Chitwan Medical College	BSc MIT	TU	Private	10	3	6	1	1	
3	Gandaki Medical College	BSc MIT	TU	Private	10	3	6	1		1
4	KU School of Medical Sciences	BSc MIT	KU	Private	15	5	9	1	1	
5	Maharajgunj Medical Campus	BSc MIT	TU	Public	10	1	2	7	4	3
6	National Academy of Medical Sciences (NAMS)	BSc MIT	NAMS	Public	10	1	2	7	4	3
7	National Medical College	BSc MIT	TU	Private	6	2	3	1		1
8	Universal College of Medical Sciences and Teaching Hospital	BSc MIT	TU	Private	6	2	3	1		1
Sub Total					77	18	33	26	14	12
9	B. P. Koirala Institute of Health Sciences	B Midwifery Science	BPKIHS	Public	20	2	3	15	8	7
10	Karnali Academy of Health Sciences	B Midwifery Science	KAHS	Public	10	1	2	7	4	3
11	KU School of Medical Sciences	B Midwifery Science	KU	Private	20	7	11	2	1	1
12	Lalitpur Nursing Campus (PAHS)	B Midwifery Science	PAHS	Public	20	2	3	15	8	7

SN	College	Program	University/ Academy	College Type	Total Seats	Foreign Seats	Paying Seats	Total Scholarship	General Scholarship (55% of total scholarship)	Reservation Scholarship (45% of total scholarship)
13	Maharajgunj Nursing Campus	B Midwifery Science	TU	Public	20	2	3	15	8	7
14	National Academy of Medical Sciences (NAMS)	B Midwifery Science	NAMS	Public	40	3	7	30	17	13
Sub Total					130	17	29	84	46	38
15	Himalaya Eye Institute (SHAS)	B Optom	Pokhara Univ	Public	20	2	3	15	8	7
16	Maharajgunj Medical Campus	B Optom	TU	Public	10	1	2	7	4	3
17	National Academy of Medical Sciences (NAMS)	B Optom	NAMS	Public	40	3	7	30	17	13
Sub Total					70	6	12	52	29	23
18	B. P. Koirala Institute of Health Sciences	B Perfusion Technology	BPKIHS	Public	2	0	1	1	1	
19	Maharajgunj Medical Campus	B Perfusion Technology	TU	Public	3	0	1	2	1	1
Sub Total					5	0	2	3	2	1
20	Asian Foundation of Education & Research Pvt. Ltd.	B Pharm	Purvanchal Univ	Private	40	13	23	4	2	2
21	Chitwan Medical College	B Pharm	TU	Private	40	13	23	4	2	2
22	CIST College	B Pharm	Pokhara Univ	Private	40	13	23	4	2	2
23	Crimson College of Technology	B Pharm	Pokhara Univ	Private	40	13	23	4	2	2
24	Gandaki Medical College	B Pharm	TU	Private	40	13	23	4	2	2
25	Gandaki University	B Pharm	Gandaki Univ	Public	20	2	3	15	8	7

SN	College	Program	University/ Academy	College Type	Total Seats	Foreign Seats	Paying Seats	Total Scholarship	General Scholarship (55% of total scholarship)	Reservation Scholarship (45% of total scholarship)
26	Hope International College	B Pharm	Purvanchal Univ	Private	30	10	17	3	2	1
27	JF Institute of Health Science	B Pharm	TU	Private	30	10	17	3	2	1
28	Kantipur Academy of Health Science	B Pharm	Purvanchal Univ	Private	30	10	17	3	2	1
29	Karnali Academy of Health Sciences	B Pharm	KAHS	Public	20	2	3	15	8	7
30	Karnali College of Health Sciences	B Pharm	Purvanchal Univ	Private	15	5	9	1	1	
31	KIST Medical College	B Pharm	TU	Private	10	3	6	1		1
32	KU School of Science	B Pharm	KU	Private	50	17	28	5	3	2
33	Little Buddha College of Health Science	B Pharm	Purvanchal Univ	Private	30	10	17	3	2	1
34	Madan Bhandari Academy of Health Sciences	B Pharm	MBAHS	Public	30	3	5	22	12	10
35	Maharajgunj Medical Campus	B Pharm	TU	Public	20	2	3	15	8	7
36	Manmohan Memorial Institute of Health Sciences	B Pharm	TU	Private	40	13	23	4	2	2
37	Manmohan Technical University School of Medicine & Allied Health Sciences	B Pharm	Manmohan Technical University	Public	10	1	2	7	4	3
38	Modern Technical College Ltd.	B Pharm	Pokhara Univ	Private	20	7	11	2	1	1

SN	College	Program	University/ Academy	College Type	Total Seats	Foreign Seats	Paying Seats	Total Scholarship	General Scholarship (55% of total scholarship)	Reservation Scholarship (45% of total scholarship)
39	National Model College For Advance Learning (NIST)	B Pharm	TU	Private	40	13	23	4	2	2
40	Nobel College	B Pharm	Pokhara Univ	Private	40	13	23	4	2	2
41	Novel Academy, Pokhara	B Pharm	Purvanchal Univ	Private	10	3	6	1	1	
42	Purbanchal University School of Health Sciences	B Pharm	Purvanchal Univ	Public	30	3	5	22	12	10
43	School of Health And Allied Sciences (SHAS)	B Pharm	Pokhara Univ	Public	40	3	7	30	16	14
44	Shree Medical & Technical College	B Pharm	Purvanchal Univ	Private	30	10	17	3	2	1
45	Universal College of Medical Sciences and Teaching Hospital	B Pharm	TU	Private	40	13	23	4	2	2
46	Valley College of Technical Sciences	B Pharm	Purvanchal Univ	Private	30	10	17	3	2	1
Sub Total					815	228	397	190	104	86
47	Asian Foundation of Education & Research Pvt. Ltd.	B Sc Nursing	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
48	B&B Medical Institute	B Sc Nursing	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
49	B. P. Koirala Institute of Health Sciences	B Sc Nursing	BPKIHS	Public	40	3	7	30	16	14
50	Birat Medical College	B Sc Nursing	KU	Private	20	7	11	2	1	1
51	Biratnagar Nursing Campus	B Sc Nursing	TU	Public	40	3	7	30	16	14
52	Birgunj Nursing Campus	B Sc Nursing	TU	Public	30	3	5	22	13	9
53	Charak Academy, Pokhara	B Sc Nursing	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1

SN	College	Program	University/ Academy	College Type	Total Seats	Foreign Seats	Paying Seats	Total Scholarship	General Scholarship (55% of total scholarship)	Reservation Scholarship (45% of total scholarship)
54	Chitwan Medical College	B Sc Nursing	TU	Private	40	13	23	4	2	2
55	College of Medical Sciences Teaching Hospital	B Sc Nursing	KU	Private	40	20	12	8	5	3
56	Devdaha Medical College & Research Institute	B Sc Nursing	KU	Private	20	7	11	2	1	1
57	Everest College of Nursing	B Sc Nursing	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
58	Gandaki Medical College	B Sc Nursing	TU	Private	30	10	17	3	2	1
59	Hamro School of Nursing	B Sc Nursing	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
60	Hope International College	B Sc Nursing	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
61	JF Institute of Health Science	B Sc Nursing	TU	Private	20	7	11	2	1	1
62	Kantipur Academy of Health Science	B Sc Nursing	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
63	Kathmandu Medical College P. Ltd.	B Sc Nursing	KU	Private	40	13	23	4	2	2
64	Kathmandu Model Hospital School of Nursing	B Sc Nursing	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
65	KU School of Medical Sciences	B Sc Nursing	KU	Private	40	13	23	4	2	2
66	Krishna Medical and Technical Research Centre	B Sc Nursing	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
67	Lalitpur Nursing Campus (PAHS)	B Sc Nursing	PAHS	Public	40	3	7	30	17	13
68	Lumbini Medical College & Teaching Hospital Ltd	B Sc Nursing	KU	Private	20	7	11	2	1	1

SN	College	Program	University/ Academy	College Type	Total Seats	Foreign Seats	Paying Seats	Total Scholarship	General Scholarship (55% of total scholarship)	Reservation Scholarship (45% of total scholarship)
69	Madan Bhandari Academy of Health Sciences	B Sc Nursing	MBAHS	Public	20	2	3	15	9	6
70	Madhesh Institute of Health Sciences	B Sc Nursing	MIHS	Public	20	2	3	15	8	7
71	Maharajgunj Nursing Campus	B Sc Nursing	TU	Public	40	3	7	30	16	14
72	Manipal College of Medical Sciences	B Sc Nursing	KU	Private	40	20	12	8	5	3
73	Mannohan Memorial Institute of Health Sciences	B Sc Nursing	TU	Private	40	13	23	4	2	2
74	N.P.I.Narayani Samudayik Hospital Ltd.	B Sc Nursing	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
75	Nagarik College of Health Sciences	B Sc Nursing	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
76	National Academy For Medical Science	B Sc Nursing	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
77	National Academy of Medical Sciences (NAMS)	B Sc Nursing	NAMS	Public	40	3	7	30	17	13
78	National Medical College	B Sc Nursing	TU	Private	20	7	11	2	1	1
79	Nepal Medical College Pvt. Ltd.	B Sc Nursing	KU	Private	40	13	23	4	2	2
80	Nepalese Army Institute of Health Sciences	B Sc Nursing	TU	Public	40	2	3	15	8	7
81	Nepalgunj Medical College	B Sc Nursing	KU	Private	20	7	11	2	1	1
82	Nepalgunj Nursing Campus	B Sc Nursing	TU	Public	30	3	5	22	12	10
83	Nobel College	B Sc Nursing	Pokhara Univ	Private	20	7	11	2	1	1

SN	College	Program	University/ Academy	College Type	Total Seats	Foreign Seats	Paying Seats	Total Scholarship	General Scholarship (55% of total scholarship)	Reservation Scholarship (45% of total scholarship)
84	Nobel Medical College Teaching Hospital	B Sc Nursing	KU	Private	20	7	11	2	1	1
85	Norvic Institute of Nursing Education	B Sc Nursing	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
86	Om Health Campus (P.) Ltd.	B Sc Nursing	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
87	Pokhara Nursing Campus	B Sc Nursing	TU	Public	40	3	7	30	17	13
88	Pokhara Academy of Health Sciences	B Sc Nursing	Pokhara Academy of Health Science	Public	20	2	3	15	8	7
89	Purvanchal University School of Health Sciences	B Sc Nursing	Purvanchal Univ	Public	40	3	7	30	18	12
90	Rapti Academy of Health Sciences	B Sc Nursing	Rapti Academy of Health Sciences	Public	20	2	3	15	8	7
91	SANN Institute of Nursing	B Sc Nursing	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
92	Scheer Memorial Adventist Hospital Medical Institute, College of Nursing	B Sc Nursing	KU	Private	20	7	11	2	1	1
93	School of Health And Allied Sciences (SHAS)	B Sc Nursing	Pokhara Univ	Public	20	2	3	15	8	7
94	Shree Medical & Technical College	B Sc Nursing	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
95	Universal College of Medical Sciences and Teaching Hospital	B Sc Nursing	TU	Private	40	13	23	4	2	2

SN	College	Program	University/ Academy	College Type	Total Seats	Foreign Seats	Paying Seats	Total Scholarship	General Scholarship (55% of total scholarship)	Reservation Scholarship (45% of total scholarship)
96	Yeti Health Science Academy	B Sc Nursing	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
Sub Total					1350	349	542	439	241	198
97	Ayurveda Campus/TU IOM	BAMS	TU	Public	40	3	7	30	16	14
98	Kendriya Ayurved Bidhyapeeth/NSU	BAMS	NSU	Public	40	3	7	30	17	13
Sub Total					80	6	14	60	33	27
99	Maharajgunj Medical Campus	BASLP	TU	Public	6	1	1	4	2	2
Sub Total					6	1	1	4	2	2
100	B. P. Koirala Institute of Health Sciences	BDS	BPKIHS	Public	50	4	9	37	20	17
101	Chitwan Medical College	BDS	TU	Private	40	13	23	4	2	2
102	College of Medical Sciences Teaching Hospital	BDS	KU	Private	40	20	12	8	4	4
103	Gandaki Medical College	BDS	TU	Private	25	8	15	2	1	1
104	Kantipur Dental College	BDS	KU	Private	50	17	28	5	3	2
105	Kathmandu Medical College P. Ltd.	BDS	KU	Private	50	17	28	5	3	2
106	KIST Medical College	BDS	TU	Private	40	13	23	4	2	2
107	KU School of Medical Sciences	BDS	KU	Private	50	17	28	5	3	2
108	Maharajgunj Medical Campus	BDS	TU	Public	25	2	4	19	10	9
109	National Medical College	BDS	TU	Private	20	7	11	2	1	1

SN	College	Program	University/ Academy	College Type	Total Seats	Foreign Seats	Paying Seats	Total Scholarship	General Scholarship (55% of total scholarship)	Reservation Scholarship (45% of total scholarship)
110	Nepal Medical College Pvt. Ltd.	BDS	KU	Private	40	13	23	4	2	2
111	Nobel Medical College Teaching Hospital	BDS	KU	Private	30	10	17	3	2	1
112	People'S Dental College & Hospital Pvt. Ltd	BDS	TU	Private	50	17	28	5	3	2
113	Universal College of Medical Sciences and Teaching Hospital	BDS	TU	Private	50	17	28	5	3	2
Sub Total					560	175	277	108	59	49
114	Alka Hospital Pvt. Ltd.	BNS	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
115	Asian Foundation of Education & Research Pvt. Ltd.	BNS	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
116	B&B Medical Institute	BNS	Purvanchal Univ	Private	40	13	23	4	2	2
117	B.P. Koirala Memorial Cancer Hospital Nursing College	BNS	Pokhara Univ	Public	40	3	7	30	17	13
118	Biratnagar Nursing Campus	BNS	TU	Public	40	3	7	30	17	13
119	Birgunj Nursing Campus	BNS	TU	Public	40	3	7	30	17	13
120	Charak Academy, Pokhara	BNS	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
121	Chitwan Medical College	BNS	TU	Private	40	13	23	4	2	2
122	Everest College of Nursing	BNS	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
123	Gandaki Medical College	BNS	TU	Private	30	10	17	3	2	1
124	Hope International College	BNS	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1

SN	College	Program	University/ Academy	College Type	Total Seats	Foreign Seats	Paying Seats	Total Scholarship	General Scholarship (55% of total scholarship)	Reservation Scholarship (45% of total scholarship)
125	Innovative College of Health Science Pvt. Ltd.	BNS	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
126	Janaki Medical College	BNS	TU	Private	20	7	11	2	1	1
127	JF Institute of Health Science	BNS	TU	Private	30	10	17	3	2	1
128	Kantipur Academy of Health Science	BNS	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
129	Karnali Academy of Health Sciences	BNS	KAHS	Public	20	2	3	15	8	7
130	Kathmandu Medical College P. Ltd.	BNS	KU	Private	20	7	11	2	1	1
131	Kathmandu Model Hospital School of Nursing	BNS	Purvanchal Univ	Private	40	13	23	4	2	2
132	KU School of Medical Sciences	BNS	KU	Private	30	10	17	3	2	1
133	Krishna Medical and Technical Research Centre	BNS	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
134	Lalitpur Nursing Campus (PAHS)	BNS	PAHS	Public	40	3	7	30	17	13
135	Madhesh Institute of Health Sciences	BNS	MIHS	Public	20	2	3	15	8	7
136	Maharajgunj Nursing Campus	BNS	TU	Public	50	4	9	37	20	17
137	Manmohan Memorial Institute of Health Sciences	BNS	TU	Private	40	13	23	4	2	2

SN	College	Program	University/ Academy	College Type	Total Seats	Foreign Seats	Paying Seats	Total Scholarship	General Scholarship (55% of total scholarship)	Reservation Scholarship (45% of total scholarship)
138	Nagarik College of Health Sciences	BNS	Purvanchal Univ	Private	40	13	23	4	2	2
139	National Academy of Medical Sciences (NAMS)	BNS	NAMS	Public	120	10	20	90	50	40
140	National Medical College	BNS	TU	Private	20	7	11	2	1	1
141	Nepalese Army Institute of Health Sciences	BNS	TU	Public	40	2	3	15	8	7
142	Nepalgunj Nursing Campus	BNS	TU	Public	30	3	5	22	12	10
143	Nobel College	BNS	Pokhara Univ	Private	20	7	11	2	1	1
144	Nobel Medical College Teaching Hospital	BNS	KU	Private	20	7	11	2	1	1
145	Norvic Institute of Nursing Education	BNS	Purvanchal Univ	Private	40	13	23	4	2	2
146	Om Health Campus (P.) Ltd.	BNS	Purvanchal Univ	Private	40	13	23	4	2	2
147	Pokhara Nursing Campus	BNS	TU	Public	40	3	7	30	17	13
148	Pokhara Academy of Health Sciences	BNS	Pokhara Academy of Health Science	Public	20	2	3	15	8	7
149	Purbanchal University School of Health Sciences	BNS	Purvanchal Univ	Public	40	3	7	30	17	13
150	Rapti Academy of Health Sciences	BNS	Rapti Academy of Health Sciences	Public	20	2	3	15	8	7
151	School of Health And Allied Sciences (SHAS)	BNS	Pokhara Univ	Public	20	2	3	15	8	7

SN	College	Program	University/ Academy	College Type	Total Seats	Foreign Seats	Paying Seats	Total Scholarship	General Scholarship (55% of total scholarship)	Reservation Scholarship (45% of total scholarship)
152	Shree Medical & Technical College	BNS	Purvanchal Univ	Private	40	13	23	4	2	2
153	Universal College of Medical Sciences and Teaching Hospital	BNS	TU	Private	40	13	23	4	2	2
154	Yeti Health Science Academy	BNS	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
Sub Total					1310	292	506	492	270	222
155	Asian Foundation of Education & Research Pvt. Ltd.	BPH	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
156	Birat Health College Pvt. Ltd	BPH	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
157	Central Department of Public Health	BPH	TU	Public	40	3	7	30	17	13
158	Chakrabarti Habi Education Academy, College of Nursing Science	BPH	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
159	Chitwan Medical College	BPH	TU	Private	40	13	23	4	2	2
160	CIST College	BPH	Pokhara Univ	Private	40	13	23	4	2	2
161	Edenburgh International College	BPH	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
162	Gandaki Medical College	BPH	TU	Private	20	7	11	2	1	1
163	Hope International College	BPH	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
164	Kantipur Academy of Health Science	BPH	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1

SN	College	Program	University/ Academy	College Type	Total Seats	Foreign Seats	Paying Seats	Total Scholarship	General Scholarship (55% of total scholarship)	Reservation Scholarship (45% of total scholarship)
165	Kamali Academy of Health Sciences	BPH	KAHS	Public	20	2	3	15	8	7
166	Kamali College of Health Sciences	BPH	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
167	Koshi Health And Science Campus	BPH	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
168	La Grandee International College	BPH	Pokhara Univ	Private	20	7	11	2	1	1
169	Little Buddha College of Health Science	BPH	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
170	Madan Bhandari Academy of Health Sciences	BPH	MBAHS	Public	20	2	3	15	8	7
171	Madhesh Institute of Health Sciences	BPH	MIHS	Public	20	2	3	15	8	7
172	Manmohan Memorial Institute of Health Sciences	BPH	TU	Private	40	13	23	4	2	2
173	Modern Technical College Ltd.	BPH	Pokhara Univ	Private	20	7	11	2	1	1
174	National Academy For Medical Science	BPH	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
175	National Open College	BPH	Pokhara Univ	Private	30	10	17	3	2	1
176	Nepal Institute of Health Sciences	BPH	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
177	Nepalese Army Institute of Health Sciences	BPH	TU	Public	20	1	2	7	4	3
178	Nobel College	BPH	Pokhara Univ	Private	40	13	23	4	2	2

SN	College	Program	University/ Academy	College Type	Total Seats	Foreign Seats	Paying Seats	Total Scholarship	General Scholarship (55% of total scholarship)	Reservation Scholarship (45% of total scholarship)
179	Om Health Campus (P.) Ltd.	BPH	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
180	People'S Dental College & Hospital Pvt. Ltd	BPH	TU	Private	10	3	6	1	1	
181	Purvanchal University School of Health Sciences	BPH	Purvanchal Univ	Public	40	3	7	30	17	13
182	Sanjeevani College of Medical Sciences	BPH	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
183	Saptarishi Health Science College	BPH	Purvanchal Univ	Private	10	3	6	1	1	
184	School of Health And Allied Sciences (SHAS)	BPH	Pokhara Univ	Public	40	3	7	30	17	13
185	Shree Medical & Technical College	BPH	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
186	Unique Medical College & Teaching Hospital Pvt.Ltd	BPH	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
187	Universal College of Medical Sciences and Teaching Hospital	BPH	TU	Private	20	7	11	2	1	1
188	University Campus	BPH	Rajarshi Jaanak Univ	Public	10	1	2	7	4	3
189	Valley College of Technical Sciences	BPH	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
190	Yeti Health Science Academy	BPH	Purvanchal Univ	Private	20	7	11	2	1	1
Sub Total					840	232	386	212	116	96

SN	College	Program	University/ Academy	College Type	Total Seats	Foreign Seats	Paying Seats	Total Scholarship	General Scholarship (55% of total scholarship)	Reservation Scholarship (45% of total scholarship)
191	Birat Medical College	BPT	KU	Private	15	5	9	1		1
192	College of Medical Sciences Teaching Hospital	BPT	KU	Private	20	10	6	4	2	2
193	Kathmandu Medical College P. Ltd.	BPT	KU	Private	30	10	17	3	2	1
194	KU School of Medical Sciences	BPT	KU	Private	40	13	23	4	2	2
195	Nobel Medical College Teaching Hospital	BPT	KU	Private	15	5	9	1	1	
196	School of Health And Allied Sciences (SHAS)	BPT	Pokhara Univ	Public	20	2	3	15	8	7
Sub Total					140	45	67	28	15	13
197	B. P. Koirala Institute of Health Sciences	BSc MLT	BPKIHS	Public	10	1	2	7	4	3
198	Birat Medical College	BSc MLT	KU	Private	10	3	6	1	1	
199	Chitwan Medical College	BSc MLT	TU	Private	25	8	15	2	1	1
200	College of Medical Sciences Teaching Hospital	BSc MLT	KU	Private	10	5	3	2	1	1
201	Crimson College of Technology	BSc MLT	Pokhara Univ	Private	20	7	11	2	1	1
202	Gandaki Medical College	BSc MLT	TU	Private	20	7	11	2	1	1
203	JF Institute of Health Science	BSc MLT	TU	Private	20	7	11	2	1	1
204	KIST Medical College	BSc MLT	TU	Private	12	4	7	1		1
205	KU School of Medical Sciences	BSc MLT	KU	Private	20	7	11	2	1	1

SN	College	Program	University/ Academy	College Type	Total Seats	Foreign Seats	Paying Seats	Total Scholarship	General Scholarship (55% of total scholarship)	Reservation Scholarship (45% of total scholarship)
206	Madan Bhandari Academy of Health Sciences	BSc MLT	MBAHS	Public	30	3	5	22	12	10
207	Madhesh Institute of Health Sciences	BSc MLT	MIHS	Public	20	2	3	15	8	7
208	Maharajgunj Medical Campus	BSc MLT	TU	Public	10	1	2	7	4	3
209	Manmohan Memorial Institute of Health Sciences	BSc MLT	TU	Private	20	7	11	2	1	1
210	Modern Technical College Ltd.	BSc MLT	Pokhara Univ	Private	20	7	11	2	1	1
211	National Medical College	BSc MLT	TU	Private	6	2	3	1	1	
212	Nepalese Army Institute of Health Sciences	BSc MLT	TU	Public	12	1	1	4	2	2
213	Nobel College	BSc MLT	Pokhara Univ	Private	20	7	11	2	1	1
214	People'S Dental College & Hospital Pvt. Ltd	BSc MLT	TU	Private	10	3	6	1	1	
215	Purbanchal University School of Health Sciences	BSc MLT	Purbanchal Univ	Public	10	1	2	7	4	3
216	School of Health And Allied Sciences (SHAS)	BSc MLT	Pokhara Univ	Public	40	3	7	30	17	13
217	Universal College of Medical Sciences and Teaching Hospital	BSc MLT	TU	Private	30	10	17	3	2	1
218	University Campus	BSc MLT	Rajarshi Jaanak Univ	Public	6	1	1	4	2	2
Sub Total					381	97	157	121	67	54

SN	College	Program	University/ Academy	College Type	Total Seats	Foreign Seats	Paying Seats	Total Scholarship	General Scholarship (55% of total scholarship)	Reservation Scholarship (45% of total scholarship)
219	B. P. Koirala Institute of Health Sciences	MBBS	BPKIHS	Public	100	8	17	75	41	34
220	Birat Medical College	MBBS	KU	Private	100	33	57	10	6	4
221	Chitwan Medical College	MBBS	TU	Private	100	33	57	10	5	5
222	College of Medical Sciences Teaching Hospital	MBBS	KU	Private	100	50	30	20	11	9
223	Devdaha Medical College & Research Institute	MBBS	KU	Private	50	17	28	5	3	2
224	Gandaki Medical College	MBBS	TU	Private	100	33	57	10	5	5
225	Janaki Medical College	MBBS	TU	Private	50	17	28	5	3	2
226	Karnali Academy of Health Sciences	MBBS	KAHS	Public	30	2	5	23	13	10
227	Kathmandu Medical College P. Ltd.	MBBS	KU	Private	100	33	57	10	6	4
228	KIST Medical College	MBBS	TU	Private	100	33	57	10	5	5
229	KU School of Medical Sciences	MBBS	KU	Private	100	33	57	10	6	4
230	Lumbini Medical College & Teaching Hospital Ltd	MBBS	KU	Private	100	33	57	10	5	5
231	Maharajgunj Medical Campus	MBBS	TU	Public	100	8	17	75	41	34
232	Manipal College of Medical Sciences	MBBS	KU	Private	100	50	30	20	11	9
233	National Medical College	MBBS	TU	Private	100	33	57	10	6	4
234	Nepal Medical College Pvt. Ltd.	MBBS	KU	Private	100	33	57	10	6	4

SN	College	Program	University/ Academy	College Type	Total Seats	Foreign Seats	Paying Seats	Total Scholarship	General Scholarship (55% of total scholarship)	Reservation Scholarship (45% of total scholarship)
235	Nepalese Army Institute of Health Sciences	MBBS	TU	Public	100	4	9	38	21	17
236	Nepalgunj Medical College	MBBS	KU	Private	100	33	57	10	5	5
237	Nobel Medical College Teaching Hospital	MBBS	KU	Private	100	33	57	10	5	5
238	Patan Academy of Health Sciences (PAHS)	MBBS	PAHS	Public	65	5	11	49	27	22
239	Universal College of Medical Sciences and Teaching Hospital	MBBS	TU	Private	100	33	57	10	6	4
Sub Total					1895	557	859	430	237	193
Total					7659	2023	3282	2249	1235	1014

अनुसूची-४(ख)
स्नातकोत्तर तह सिट निर्धारण

Medical Education Commission
Recommended Seats for PG 2022

SN	Institution	Program	Subject	Recommended Seats for 2022
1	Birat Medical College	MD/MS	Anaesthesiology	1
	Birat Medical College	MD/MS	Anatomy/Clinical Anatomy	1
	Birat Medical College	MD/MS	Biochemistry/Clinical Biochemistry	1
	Birat Medical College	MD/MS	Community Medicine	2
	Birat Medical College	MD/MS	General Surgery	5
	Birat Medical College	MD/MS	Internal Medicine	3
	Birat Medical College	MD/MS	Microbiology/Clinical Microbiology	1
	Birat Medical College	MD/MS	Obstetrics and Gynaecology	3
	Birat Medical College	MD/MS	Ophthalmology	2
	Birat Medical College	MD/MS	Orthopedics/Orthopedics and Trauma Surgery	2
	Birat Medical College	MD/MS	Otorhinolaryngology (ENT)	1
	Birat Medical College	MD/MS	Paediatrics	4
	Birat Medical College	MD/MS	Pathology/Clinical Pathology	3
	Birat Medical College	MD/MS	Pharmacology/ Clinical Pharmacology	1
	Birat Medical College	MD/MS	Physiology/Clinical Physiology	1
	Birat Medical College	MD/MS	Psychiatry	1
Birat Medical College	MD/MS	Radiodiagnosis/Radiology	1	
Total				33

SN	Institution	Program	Subject	Recommended Seats for 2022
2	Nobel Medical College Teaching Hospital	MD/MS	Anaesthesiology	6
	Nobel Medical College Teaching Hospital	MD/MS	Anatomy/Clinical Anatomy	1
	Nobel Medical College Teaching Hospital	MD/MS	Community Medicine	1
	Nobel Medical College Teaching Hospital	MD/MS	Dermatology	1
	Nobel Medical College Teaching Hospital	MD/MS	General Surgery	5
	Nobel Medical College Teaching Hospital	MD/MS	Internal Medicine	8
	Nobel Medical College Teaching Hospital	MD/MS	Microbiology/Clinical Microbiology	1
	Nobel Medical College Teaching Hospital	MD/MS	Obstetrics and Gynaecology	7
	Nobel Medical College Teaching Hospital	MD/MS	Ophthalmology	1
	Nobel Medical College Teaching Hospital	MD/MS	Orthopedics/Orthopedics and Trauma Surgery	3
	Nobel Medical College Teaching Hospital	MD/MS	Otorhinolaryngology (ENT)	2
	Nobel Medical College Teaching Hospital	MD/MS	Paediatrics	5
	Nobel Medical College Teaching Hospital	MD/MS	Pathology/Clinical Pathology	4
	Nobel Medical College Teaching Hospital	MD/MS	Pharmacology/ Clinical Pharmacology	1
3	Nobel Medical College Teaching Hospital	MD/MS	Physiology/Clinical Physiology	1
	Nobel Medical College Teaching Hospital	MD/MS	Radiagnosis/Radiology	2
	Total			49
	Purbanchal University School of Health Sciences	M.Pharm	Clinical Pharmacy	10
	Purbanchal University School of Health Sciences	MPH	Health Promotion and Education	5
4	Purbanchal University School of Health Sciences	MPH	Public Health Service Management	5
	Total			20
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MD/MS	Anaesthesiology	11
4	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MD/MS	Anatomy/Clinical Anatomy	2
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MD/MS	Biochemistry/Clinical Biochemistry	4

SN	Institution	Program	Subject	Recommended Seats for 2022
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MD/MS	Community Medicine	7
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MD/MS	Dermatology	4
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MD/MS	Forensic Medicine	3
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MD/MS	General Practice and Emergency Medicine (MDGP)	8
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MD/MS	General Surgery	7
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MD/MS	Internal Medicine	6
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MD/MS	Microbiology/Clinical Microbiology	4
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MD/MS	Obstetrics and Gynaecology	8
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MD/MS	Ophthalmology	3
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MD/MS	Orthopedics/Orthopedics and Trauma Surgery	9
4	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MD/MS	Otorhinolaryngology (ENT)	4
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MD/MS	Paediatrics	6
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MD/MS	Pathology/Clinical Pathology	7
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MD/MS	Pharmacology/ Clinical Pharmacology	3
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MD/MS	Physiology/Clinical Physiology	4
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MD/MS	Psychiatry	6
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MD/MS	Radiodiagnosis/Radiology	2
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MD/MS	Hospital Administration	1
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MDS	Community Dentistry	2
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MDS	Conservative Dentistry & Endodontics	2
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MDS	Oral and Maxillofacial Surgery	2
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MDS	Oral Medicine & Radiology	1
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MDS	Oral Pathology	1

SN	Institution	Program	Subject	Recommended Seats for 2022
4	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MDS	Orthodontics and Dentofacial Orthopaedics	2
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MDS	Pedodontics and Preventive Dentistry	3
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MDS	Periodontology and Oral Implantology	3
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MDS	Prosthodontics	3
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MN/Msc	Adult/Medical Surgical Nursing	6
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MN/Msc	Community Health Nursing	6
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MN/Msc	Paediatric / Child Health Nursing	5
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MN/Msc	Psychiatric Nursing	4
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MN/Msc	WHD / Maternal Health Nursing	5
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MPH	Public Health	15
5	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MSC	Clinical/Medical Biochemistry	2
	B.P. Koirala Institute of Health Sciences	MSc	Clinical/Medical Microbiology	2
	Total			173
	Madhesh Institute of Health Sciences	MD/MS	Obstetrics and Gynaecology	2
	Madhesh Institute of Health Sciences	MD/MS	Paediatrics	1
	Total			3
	National Medical College	MD/MS	Anaesthesiology	3
	National Medical College	MD/MS	Anatomy/Clinical Anatomy	1
	National Medical College	MD/MS	Biochemistry/Clinical Biochemistry	1
	National Medical College	MD/MS	Dermatology	1
6	National Medical College	MD/MS	General Practice and Emergency Medicine (MDGP)	3
	National Medical College	MD/MS	General Surgery	6
	National Medical College	MD/MS	Internal Medicine	3
	National Medical College	MD/MS		

SN	Institution	Program	Subject	Recommended Seats for 2022
6	National Medical College	MD/MS	Microbiology/Clinical Microbiology	1
	National Medical College	MD/MS	Obstetrics and Gynaecology	4
	National Medical College	MD/MS	Ophthalmology	1
	National Medical College	MD/MS	Orthopedics/Orthopedics and Trauma Surgery	4
	National Medical College	MD/MS	Otorhinolaryngology (ENT)	2
	National Medical College	MD/MS	Paediatrics	4
	National Medical College	MD/MS	Pathology/Clinical Pathology	5
	National Medical College	MD/MS	Physiology/Clinical Physiology	1
	National Medical College	MD/MS	Psychiatry	3
	National Medical College	MD/MS	Radiodiagnosis/Radiology	3
	National Medical College	MN/Msc	Paediatric / Child Health Nursing	6
	National Medical College	MN/Msc	Psychiatric Nursing	6
	National Medical College	MPH	Public Health	5
	Total			63
7	College of Medical Sciences Teaching Hospital	MD/MS	Anaesthesiology	5
	College of Medical Sciences Teaching Hospital	MD/MS	Anatomy/Clinical Anatomy	1
	College of Medical Sciences Teaching Hospital	MD/MS	Biochemistry/Clinical Biochemistry	1
	College of Medical Sciences Teaching Hospital	MD/MS	Community Medicine	4
	College of Medical Sciences Teaching Hospital	MD/MS	Dermatology	3
	College of Medical Sciences Teaching Hospital	MD/MS	General Practice and Emergency Medicine (MDGP)	1
	College of Medical Sciences Teaching Hospital	MD/MS	General Surgery	6
	College of Medical Sciences Teaching Hospital	MD/MS	Internal Medicine	5
	College of Medical Sciences Teaching Hospital	MD/MS	Microbiology/Clinical Microbiology	2

SN	Institution	Program	Subject	Recommended Seats for 2022
7	College of Medical Sciences Teaching Hospital	MD/MS	Obstetrics and Gynaecology	2
	College of Medical Sciences Teaching Hospital	MD/MS	Orthopedics/Orthopedics and Trauma Surgery	2
	College of Medical Sciences Teaching Hospital	MD/MS	Otorhinolaryngology (ENT)	3
	College of Medical Sciences Teaching Hospital	MD/MS	Paediatrics	4
	College of Medical Sciences Teaching Hospital	MD/MS	Pathology/Clinical Pathology	3
	College of Medical Sciences Teaching Hospital	MD/MS	Physiology/Clinical Physiology	1
	College of Medical Sciences Teaching Hospital	MD/MS	Radiodiagnosis/Radiology	2
	Total			45
8	Chitwan Medical College	MD/MS	Anaesthesiology	4
	Chitwan Medical College	MD/MS	General Practice and Emergency Medicine (MDGP)	3
	Chitwan Medical College	MD/MS	General Surgery	8
	Chitwan Medical College	MD/MS	Internal Medicine	5
	Chitwan Medical College	MD/MS	Microbiology/Clinical Microbiology	1
	Chitwan Medical College	MD/MS	Obstetrics and Gynaecology	5
	Chitwan Medical College	MD/MS	Ophthalmology	1
	Chitwan Medical College	MD/MS	Orthopedics/Orthopedics and Trauma Surgery	5
	Chitwan Medical College	MD/MS	Otorhinolaryngology (ENT)	1
	Chitwan Medical College	MD/MS	Paediatrics	3
	Chitwan Medical College	MD/MS	Pathology/Clinical Pathology	4
	Chitwan Medical College	MD/MS	Psychiatry	3
	Chitwan Medical College	MD/MS	Radiodiagnosis/Radiology	1
Chitwan Medical College	MD/MS	Anatomy/Clinical Anatomy	1	

SN	Institution	Program	Subject	Recommended Seats for 2022	
8	Chitwan Medical College	MD/MS	Biochemistry/Clinical Biochemistry	1	
	Chitwan Medical College	MD/MS	Community Medicine	2	
	Chitwan Medical College	MDS	Orthodontics and Dentofacial Orthopaedics	2	
	Chitwan Medical College	MDS	Prosthodontics	1	
	Chitwan Medical College	MN/Msc	Adult/Medical Surgical Nursing	8	
	Chitwan Medical College	MN/Msc	Community Health Nursing	3	
	Chitwan Medical College	MN/Msc	Paediatric / Child Health Nursing	8	
	Chitwan Medical College	MN/Msc	Psychiatric Nursing	4	
	Chitwan Medical College	MN/Msc	WHD / Maternal Health Nursing	8	
	Chitwan Medical College	MPH	Public Health	10	
	Chitwan Medical College	MSc	Clinical/Medical Microbiology	2	
		Total			94
	9	Kathmandu Medical College P. Ltd.	MD/MS	Anaesthesiology	5
Kathmandu Medical College P. Ltd.		MD/MS	Anatomy/Clinical Anatomy	2	
Kathmandu Medical College P. Ltd.		MD/MS	Community Medicine	6	
Kathmandu Medical College P. Ltd.		MD/MS	Dermatology	1	
Kathmandu Medical College P. Ltd.		MD/MS	Forensic Medicine	1	
Kathmandu Medical College P. Ltd.		MD/MS	General Practice and Emergency Medicine (MDGP)	2	
Kathmandu Medical College P. Ltd.		MD/MS	General Surgery	8	
Kathmandu Medical College P. Ltd.		MD/MS	Internal Medicine	4	
Kathmandu Medical College P. Ltd.		MD/MS	Microbiology/Clinical Microbiology	1	
Kathmandu Medical College P. Ltd.		MD/MS	Obstetrics and Gynaecology	7	
Kathmandu Medical College P. Ltd.		MD/MS	Ophthalmology	1	

SN	Institution	Program	Subject	Recommended Seats for 2022	
9	Kathmandu Medical College P. Ltd.	MD/MS	Orthopedics/Orthopedics and Trauma Surgery	6	
	Kathmandu Medical College P. Ltd.	MD/MS	Otorhinolaryngology (ENT)	4	
	Kathmandu Medical College P. Ltd.	MD/MS	Paediatrics	4	
	Kathmandu Medical College P. Ltd.	MD/MS	Pathology/Clinical Pathology	4	
	Kathmandu Medical College P. Ltd.	MD/MS	Pharmacology/ Clinical Pharmacology	1	
	Kathmandu Medical College P. Ltd.	MD/MS	Physiology/Clinical Physiology	1	
	Kathmandu Medical College P. Ltd.	MD/MS	Psychiatry	2	
	Kathmandu Medical College P. Ltd.	MD/MS	Radiodiagnosis/Radiology	3	
	Kathmandu Medical College P. Ltd.	MDS	Conservative Dentistry & Endodontics	1	
	Kathmandu Medical College P. Ltd.	MDS	Oral and Maxillofacial Surgery	1	
	Kathmandu Medical College P. Ltd.	MDS	Pedodontics and Preventive Dentistry	1	
	Kathmandu Medical College P. Ltd.	MN/Msc	Adult/Medical Surgical Nursing	4	
	Total				70
	10	Nepal Medical College Pvt. Ltd.	MD/MS	Anesthesiology	6
Nepal Medical College Pvt. Ltd.		MD/MS	Anatomy/Clinical Anatomy	1	
Nepal Medical College Pvt. Ltd.		MD/MS	Biochemistry/Clinical Biochemistry	1	
Nepal Medical College Pvt. Ltd.		MD/MS	Community Medicine	2	
Nepal Medical College Pvt. Ltd.		MD/MS	Dermatology	3	
Nepal Medical College Pvt. Ltd.		MD/MS	General Practice and Emergency Medicine (MDGP)	3	
Nepal Medical College Pvt. Ltd.		MD/MS	General Surgery	6	
Nepal Medical College Pvt. Ltd.		MD/MS	Internal Medicine	5	
Nepal Medical College Pvt. Ltd.		MD/MS	Microbiology/Clinical Microbiology	1	
Nepal Medical College Pvt. Ltd.		MD/MS	Obstetrics and Gynaecology	6	

SN	Institution	Program	Subject	Recommended Seats for 2022
10	Nepal Medical College Pvt. Ltd.	MD/MS	Ophthalmology	3
	Nepal Medical College Pvt. Ltd.	MD/MS	Orthopedics/Orthopedics and Trauma Surgery	3
	Nepal Medical College Pvt. Ltd.	MD/MS	Otorhinolaryngology (ENT)	3
	Nepal Medical College Pvt. Ltd.	MD/MS	Paediatrics	3
	Nepal Medical College Pvt. Ltd.	MD/MS	Pathology/Clinical Pathology	3
	Nepal Medical College Pvt. Ltd.	MD/MS	Physiology/Clinical Physiology	1
	Nepal Medical College Pvt. Ltd.	MD/MS	Psychiatry	2
	Nepal Medical College Pvt. Ltd.	MD/MS	Radiodiagnosis/Radiology	3
	Nepal Medical College Pvt. Ltd.	MD/MS	Pharmacology/Clinical Pharmacology	1
	Nepal Medical College Pvt. Ltd.	MDS	Conservative Dentistry & Endodontics	1
11	Nepal Medical College Pvt. Ltd.	MDS	Orthodontics and Dentofacial Orthopaedics	2
	Nepal Medical College Pvt. Ltd.	MN/Msc	Adult/Medical Surgical Nursing	4
	Total			63
	CIST College	M.Pharm	Clinical Pharmacy	12
12	Total			12
	Ayurved Campus	MD Ayurveda	Kayachikitsa	2
	Total			2
	Maharajgunj Medical Campus	MD/MS	Anaesthesiology	12
13	Maharajgunj Medical Campus	MD/MS	Anatomy/Clinical Anatomy	2
	Maharajgunj Medical Campus	MD/MS	Biochemistry/Clinical Biochemistry	2
	Maharajgunj Medical Campus	MD/MS	Dermatology	4
	Maharajgunj Medical Campus	MD/MS	Forensic Medicine	2

SN	Institution	Program	Subject	Recommended Seats for 2022
	Maharajgunj Medical Campus	MD/MS	General Practice and Emergency Medicine (MDGP)	6
	Maharajgunj Medical Campus	MD/MS	General Surgery	10
	Maharajgunj Medical Campus	MD/MS	Internal Medicine	10
	Maharajgunj Medical Campus	MD/MS	Microbiology/Clinical Microbiology	1
	Maharajgunj Medical Campus	MD/MS	Obstetrics and Gynaecology	8
	Maharajgunj Medical Campus	MD/MS	Ophthalmology	7
	Maharajgunj Medical Campus	MD/MS	Orthopedics/Orthopedics and Trauma Surgery	6
	Maharajgunj Medical Campus	MD/MS	Otorhinolaryngology (ENT)	8
	Maharajgunj Medical Campus	MD/MS	Paediatrics	7
	Maharajgunj Medical Campus	MD/MS	Pathology/Clinical Pathology	6
	Maharajgunj Medical Campus	MD/MS	Pharmacology/ Clinical Pharmacology	1
	Maharajgunj Medical Campus	MD/MS	Physiology/Clinical Physiology	2
	Maharajgunj Medical Campus	MD/MS	Psychiatry	4
	Maharajgunj Medical Campus	MD/MS	Radiodiagnosis/Radiology	6
	Maharajgunj Medical Campus	MD/MS	Emergency Medicine	1
	Maharajgunj Medical Campus	MDS	Oral and Maxillofacial Surgery	1
	Maharajgunj Medical Campus	MDS	Orthodontics and Dentofacial Orthopaedics	1
	Maharajgunj Medical Campus	MPhil	Clinical Psychology	4
	Maharajgunj Medical Campus	MSc	Clinical/Medical Biochemistry	3
	Maharajgunj Medical Campus	MSc. MIT	MIT	3
	Maharajgunj Nursing Campus	MN/Msc	Adult/Medical Surgical Nursing	10
	Maharajgunj Nursing Campus	MN/Msc	Community Health Nursing	4

SN	Institution	Program	Subject	Recommended Seats for 2022
13	Maharajgunj Nursing Campus	MN/Msc	Paediatric / Child Health Nursing	9
	Maharajgunj Nursing Campus	MN/Msc	Psychiatric Nursing	4
	Maharajgunj Nursing Campus	MN/Msc	WHD / Maternal Health Nursing	10
	Maharajgunj Nursing Campus	MN/Msc	Critical Care Nursing	3
	Total			157
14	Mamohan Memorial Institute of Health Sciences	MN/Msc	Adult/Medical Surgical Nursing	6
	Mamohan Memorial Institute of Health Sciences	MPH	Public Health	15
	Mamohan Memorial Institute of Health Sciences	MSc	Clinical/Medical Biochemistry	2
		Total		23
15	Nepalese Army Institute of Health Sciences	MD/MS	Anaesthesiology	4
	Nepalese Army Institute of Health Sciences	MD/MS	Anatomy/Clinical Anatomy	1
	Nepalese Army Institute of Health Sciences	MD/MS	Community Medicine	1
	Nepalese Army Institute of Health Sciences	MD/MS	Dermatology	3
	Nepalese Army Institute of Health Sciences	MD/MS	General Practice and Emergency Medicine (MDGP)	2
	Nepalese Army Institute of Health Sciences	MD/MS	General Surgery	4
	Nepalese Army Institute of Health Sciences	MD/MS	Internal Medicine	6
	Nepalese Army Institute of Health Sciences	MD/MS	Microbiology/Clinical Microbiology	1
	Nepalese Army Institute of Health Sciences	MD/MS	Obstetrics and Gynaecology	4
	Nepalese Army Institute of Health Sciences	MD/MS	Ophthalmology	2
	Nepalese Army Institute of Health Sciences	MD/MS	Orthopedics/Orthopedics and Trauma Surgery	4
	Nepalese Army Institute of Health Sciences	MD/MS	Otorhinolaryngology (ENT)	1
Nepalese Army Institute of Health Sciences	MD/MS	Paediatrics	2	
Nepalese Army Institute of Health Sciences	MD/MS	Pathology/Clinical Pathology	4	

SN	Institution	Program	Subject	Recommended Seats for 2022
15	Nepalese Army Institute of Health Sciences	MD/MS	Pharmacology/ Clinical Pharmacology	1
	Nepalese Army Institute of Health Sciences	MD/MS	Physiology/Clinical Physiology	1
	Nepalese Army Institute of Health Sciences	MD/MS	Psychiatry	1
	Nepalese Army Institute of Health Sciences	MD/MS	Radiodiagnosis/Radiology	1
	Nepalese Army Institute of Health Sciences	MN/Msc	Adult/Medical Surgical Nursing	4
	Nepalese Army Institute of Health Sciences	MN/Msc	Paediatric / Child Health Nursing	4
	Nepalese Army Institute of Health Sciences	MN/Msc	WHD / Maternal Health Nursing	8
	Total			59
16	People's Dental College & Hospital Pvt. Ltd	MDS	Community Dentistry	1
	People's Dental College & Hospital Pvt. Ltd	MDS	Conservative Dentistry & Endodontics	2
	People's Dental College & Hospital Pvt. Ltd	MDS	Oral and Maxillofacial Surgery	1
	People's Dental College & Hospital Pvt. Ltd	MDS	Oral Medicine & Radiology	1
	People's Dental College & Hospital Pvt. Ltd	MDS	Orthodontics and Dentofacial Orthopaedics	2
	People's Dental College & Hospital Pvt. Ltd	MDS	Pedodontics and Preventive Dentistry	2
	People's Dental College & Hospital Pvt. Ltd	MDS	Periodontology and Oral Implantology	3
	People's Dental College & Hospital Pvt. Ltd	MDS	Prosthodontics	5
Total			17	
17	Nobel College	MPH	Health Promotion and Education	5
	Nobel College	MPH	Public Health Service Management	10
	Total			15
18	National Academy of Medical Sciences	MD/MS	Anaesthesiology	10
	National Academy of Medical Sciences	MD/MS	Dermatology	4
	National Academy of Medical Sciences	MD/MS	General Practice and Emergency Medicine (MDGP)	3

SN	Institution	Program	Subject	Recommended Seats for 2022
	National Academy of Medical Sciences	MD/MS	General Surgery	8
	National Academy of Medical Sciences	MD/MS	Internal Medicine	13
	National Academy of Medical Sciences	MD/MS	Obstetrics and Gynaecology	12
	National Academy of Medical Sciences	MD/MS	Ophthalmology	20
	National Academy of Medical Sciences	MD/MS	Orthopedics/Orthopedics and Trauma Surgery	12
	National Academy of Medical Sciences	MD/MS	Otorhinolaryngology (ENT)	4
	National Academy of Medical Sciences	MD/MS	Paediatrics	9
	National Academy of Medical Sciences	MD/MS	Pathology/Clinical Pathology	3
	National Academy of Medical Sciences	MD/MS	Psychiatry	2
	National Academy of Medical Sciences	MD/MS	Radiation Oncology	2
	National Academy of Medical Sciences	MD/MS	Radiodiagnosis/Radiology	6
	National Academy of Medical Sciences	MDS	Conservative Dentistry & Endodontics	2
	National Academy of Medical Sciences	MDS	Oral and Maxillofacial Surgery	2
	National Academy of Medical Sciences	MDS	Orthodontics and Dentofacial Orthopaedics	1
	National Academy of Medical Sciences	MDS	Periodontology and Oral Implantology	2
	National Academy of Medical Sciences	MDS	Prosthodontics	1
	National Academy of Medical Sciences	MN/Msc	Paediatric / Child Health Nursing	4
	National Academy of Medical Sciences	MN/Msc	WHD / Maternal Health Nursing	9
	National Academy of Medical Sciences	MN/Msc	Psychiatric Nursing	3
	National Academy of Medical Sciences	MSc. MIT	MIT	4
	Total			136

SN	Institution	Program	Subject	Recommended Seats for 2022
19	Central Department of Public Health	MPH	Health Promotion and Education	5
	Central Department of Public Health	MPH	Nutrition	5
	Central Department of Public Health	MPH	Public Health	20
	Total			30
20	Kantipur Dental College	MDS	Conservative Dentistry & Endodontics	3
	Kantipur Dental College	MDS	Oral Pathology	1
	Kantipur Dental College	MDS	Orthodontics and Dentofacial Orthopaedics	3
	Kantipur Dental College	MDS	Pedodontics and Preventive Dentistry	2
	Kantipur Dental College	MDS	Periodontology and Oral Implantology	2
	Total			11
21	Kathmandu University School of Medical Sciences	MD/MS	Anaesthesiology	3
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MD/MS	Anatomy/Clinical Anatomy	1
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MD/MS	Community Medicine	2
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MD/MS	Dermatology	1
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MD/MS	Forensic Medicine	2
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MD/MS	General Practice and Emergency Medicine (MDGP)	3
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MD/MS	General Surgery	3
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MD/MS	Internal Medicine	3
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MD/MS	Obstetrics and Gynaecology	6
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MD/MS	Ophthalmology	2
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MD/MS	Orthopedics/Orthopedics and Trauma Surgery	4
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MD/MS	Otorhinolaryngology (ENT)	3

SN	Institution	Program	Subject	Recommended Seats for 2022
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MD/MS	Paediatrics	2
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MD/MS	Pathology/Clinical Pathology	3
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MD/MS	Pharmacology/ Clinical Pharmacology	2
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MD/MS	Physiology/Clinical Physiology	1
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MD/MS	Psychiatry	3
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MD/MS	Radiodiagnosis/Radiology	2
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MPT	Physiotherapy	5
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MDS	Oral and Maxillofacial Surgery	2
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MDS	Orthodontics and Dentofacial Orthopaedics	2
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MDS	Pedodontics and Preventive Dentistry	1
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MDS	Periodontology and Oral Implantology	2
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MDS	Prosthodontics	2
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MN/Msc	Adult/Medical Surgical Nursing	4
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MN/Msc	Community Health Nursing	2
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MN/Msc	Midwifery	8
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MN/Msc	Paediatric / Child Health Nursing	4
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MN/Msc	Psychiatric Nursing	2
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MSc	Clinical/Medical Microbiology	5
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MSc	Clinical/Medical Biochemistry	5
	Kathmandu University School of Medical Sciences	MPH	Public Health	20
	Total			110

SN	Institution	Program	Subject	Recommended Seats for 2022
22	Kathmandu University, School of Science, Department of Pharmacy	M.Pharm	Industrial Pharmacy	15
	Kathmandu University, School of Science, Department of Pharmacy	M.Pharm	Pharmaceutical care	15
	Kathmandu University, School of Science, Department of Pharmacy	M.Pharm	PHARMACOGNOSY AND PHYTOCHEMISTRY	5
	Kathmandu University, School of Science, Department of Pharmacy	PHARM.D, POST	BACCALAUREATE	10
	Total			45
	Patan Academy of Health Sciences (PAHS)	MD/MS	Anaesthesiology	2
	Patan Academy of Health Sciences (PAHS)	MD/MS	Dermatology	2
	Patan Academy of Health Sciences (PAHS)	MD/MS	General Practice and Emergency Medicine (MDGP)	5
	Patan Academy of Health Sciences (PAHS)	MD/MS	General Surgery	6
	Patan Academy of Health Sciences (PAHS)	MD/MS	Internal Medicine	8
23	Patan Academy of Health Sciences (PAHS)	MD/MS	Obstetrics and Gynaecology	6
	Patan Academy of Health Sciences (PAHS)	MD/MS	Orthopedics/Orthopedics and Trauma Surgery	6
	Patan Academy of Health Sciences (PAHS)	MD/MS	Otorhinolaryngology (ENT)	2
	Patan Academy of Health Sciences (PAHS)	MD/MS	Paediatrics	5
	Patan Academy of Health Sciences (PAHS)	MD/MS	Pathology/Clinical Pathology	2
	Patan Academy of Health Sciences (PAHS)	MD/MS	Psychiatry	4
	Patan Academy of Health Sciences (PAHS)	MD/MS	Radiodiagnosis/Radiology	3
	Patan Academy of Health Sciences (PAHS)	MPH	Public Health	15
	Total			66

SN	Institution	Program	Subject	Recommended Seats for 2022
24	Lalitpur Nursing Campus	MN/Msc	Adult/Medical Surgical Nursing	6
	Lalitpur Nursing Campus	MN/Msc	Community Health Nursing	4
	Lalitpur Nursing Campus	MN/Msc	Paediatric / Child Health Nursing	6
	Lalitpur Nursing Campus	MN/Msc	Psychiatric Nursing	6
	Lalitpur Nursing Campus	MN/Msc	WHD / Maternal Health Nursing	6
	Total			
25	KIST Medical College	MD/MS	Anesthesiology	4
	KIST Medical College	MD/MS	Biochemistry/Clinical Biochemistry	2
	KIST Medical College	MD/MS	Dermatology	2
	KIST Medical College	MD/MS	General Practice and Emergency Medicine (MDGP)	4
	KIST Medical College	MD/MS	General Surgery	6
	KIST Medical College	MD/MS	Internal Medicine	6
	KIST Medical College	MD/MS	Microbiology/Clinical Microbiology	2
	KIST Medical College	MD/MS	Obstetrics and Gynaecology	5
	KIST Medical College	MD/MS	Ophthalmology	2
	KIST Medical College	MD/MS	Orthopedics/Orthopedics and Trauma Surgery	3
	KIST Medical College	MD/MS	Otorhinolaryngology (ENT)	2
	KIST Medical College	MD/MS	Paediatrics	4
	KIST Medical College	MD/MS	Pathology/Clinical Pathology	3
	KIST Medical College	MD/MS	Psychiatry	2
KIST Medical College	MD/MS	Radiagnosis/Radiology	1	
KIST Medical College	MDS	Orthodontics and Dentofacial Orthopaedics	1	

SN	Institution	Program	Subject	Recommended Seats for 2022
25	KIST Medical College	MDS	Prosthodontics	1
	Total			50
26	Manipal College of Medical Sciences	MD/MS	Anaesthesiology	3
	Manipal College of Medical Sciences	MD/MS	Anatomy/Clinical Anatomy	1
	Manipal College of Medical Sciences	MD/MS	Biochemistry/Clinical Biochemistry	0
	Manipal College of Medical Sciences	MD/MS	Community Medicine	0
	Manipal College of Medical Sciences	MD/MS	Dermatology	2
	Manipal College of Medical Sciences	MD/MS	Forensic Medicine	0
	Manipal College of Medical Sciences	MD/MS	General Surgery	4
	Manipal College of Medical Sciences	MD/MS	Internal Medicine	4
	Manipal College of Medical Sciences	MD/MS	Microbiology/Clinical Microbiology	2
	Manipal College of Medical Sciences	MD/MS	Obstetrics and Gynaecology	3
	Manipal College of Medical Sciences	MD/MS	Ophthalmology	2
	Manipal College of Medical Sciences	MD/MS	Orthopedics/Orthopedics and Trauma Surgery	2
	Manipal College of Medical Sciences	MD/MS	Otorhinolaryngology (ENT)	2
	Manipal College of Medical Sciences	MD/MS	Paediatrics	3
	Manipal College of Medical Sciences	MD/MS	Pathology/Clinical Pathology	2
Manipal College of Medical Sciences	MD/MS	Physiology/Clinical Physiology	2	
Manipal College of Medical Sciences	MD/MS	Psychiatry	2	
Manipal College of Medical Sciences	MD/MS	Radiodiagnosis/Radiology	1	
	Total			35
27	Himalaya Eye Institute (SHAS)	M.Optom	Optometry	6
	Total			6

SN	Institution	Program	Subject	Recommended Seats for 2022
28	School of Health and Allied Sciences	M.Pharm	Clinical Pharmacy	10
	School of Health and Allied Sciences	M.Pharm	Natural Product Chemistry	7
	School of Health and Allied Sciences	MPH	Health Promotion and Education	5
	School of Health and Allied Sciences	MPH	Public Health Service Management	10
	School of Health and Allied Sciences	MSc	Clinical/Medical Biochemistry	5
	School of Health and Allied Sciences	MSc	Clinical/Medical Microbiology	5
	Total			42
29	Gandaki Medical College	MD/MS	Anaesthesiology	2
	Gandaki Medical College	MD/MS	Anatomy/Clinical Anatomy	1
	Gandaki Medical College	MD/MS	Biochemistry/Clinical Biochemistry	1
	Gandaki Medical College	MD/MS	Dermatology	1
	Gandaki Medical College	MD/MS	General Practice and Emergency Medicine (MDGP)	4
	Gandaki Medical College	MD/MS	General Surgery	2
	Gandaki Medical College	MD/MS	Internal Medicine	4
	Gandaki Medical College	MD/MS	Obstetrics and Gynaecology	5
	Gandaki Medical College	MD/MS	Ophthalmology	2
	Gandaki Medical College	MD/MS	Orthopedics/Orthopedics and Trauma Surgery	4
	Gandaki Medical College	MD/MS	Otorhinolaryngology (ENT)	1
	Gandaki Medical College	MD/MS	Paediatrics	1
	Gandaki Medical College	MD/MS	Pathology/Clinical Pathology	2
	Gandaki Medical College	MD/MS	Pharmacology/ Clinical Pharmacology	1
Gandaki Medical College	MD/MS	Psychiatry	2	
Gandaki Medical College	MD/MS	Radiodiagnosis/Radiology	2	

SN	Institution	Program	Subject	Recommended Seats for 2022
29	Gandaki Medical College	MPH	Public Health	5
	Total			40
30	Pokhara Nursing Campus	MN/Msc	Adult/Medical Surgical Nursing	6
	Pokhara Nursing Campus	MN/Msc	Paediatric / Child Health Nursing	6
	Pokhara Nursing Campus	MN/Msc	WHD / Maternal Health Nursing	6
	Total			18
31	Pokhara Academy Of Health Sciences	MD/MS	Anaesthesiology	4
	Pokhara Academy Of Health Sciences	MD/MS	General Surgery	5
	Pokhara Academy Of Health Sciences	MD/MS	Internal Medicine	4
	Pokhara Academy Of Health Sciences	MD/MS	Obstetrics and Gynaecology	6
	Pokhara Academy Of Health Sciences	MD/MS	Orthopedics/Orthopedics and Trauma Surgery	3
	Pokhara Academy Of Health Sciences	MD/MS	Otorhinolaryngology (ENT)	2
	Pokhara Academy Of Health Sciences	MD/MS	Paediatrics	3
	Pokhara Academy Of Health Sciences	MD/MS	Pathology/Clinical Pathology	3
	Pokhara Academy Of Health Sciences	MD/MS	Radiodiagnosis/Radiology	2
	Total			32
32	Nepalgunj Medical College	MD/MS	Anaesthesiology	1
	Nepalgunj Medical College	MD/MS	Community Medicine	2
	Nepalgunj Medical College	MD/MS	Dermatology	1
	Nepalgunj Medical College	MD/MS	General Surgery	7
	Nepalgunj Medical College	MD/MS	Internal Medicine	2
	Nepalgunj Medical College	MD/MS	Obstetrics and Gynaecology	5
	Nepalgunj Medical College	MD/MS	Orthopedics/Orthopedics and Trauma Surgery	2
	Total			20

SN	Institution	Program	Subject	Recommended Seats for 2022
32	Nepalgunj Medical College	MD/MS	Otorhinolaryngology (ENT)	4
	Nepalgunj Medical College	MD/MS	Paediatrics	4
	Nepalgunj Medical College	MD/MS	Pathology/Clinical Pathology	2
	Nepalgunj Medical College	MD/MS	Psychiatry	2
	Nepalgunj Medical College	MD/MS	Radiodiagnosis/Radiology	1
	Total			33
33	Lumbini Medical College & Teaching Hospital Ltd	MD/MS	Anaesthesiology	2
	Lumbini Medical College & Teaching Hospital Ltd	MD/MS	Anatomy/Clinical Anatomy	1
	Lumbini Medical College & Teaching Hospital Ltd	MD/MS	Biochemistry/Clinical Biochemistry	1
	Lumbini Medical College & Teaching Hospital Ltd	MD/MS	General Practice and Emergency Medicine (MDGP)	1
	Lumbini Medical College & Teaching Hospital Ltd	MD/MS	General Surgery	2
	Lumbini Medical College & Teaching Hospital Ltd	MD/MS	Internal Medicine	3
	Lumbini Medical College & Teaching Hospital Ltd	MD/MS	Microbiology/Clinical Microbiology	1
	Lumbini Medical College & Teaching Hospital Ltd	MD/MS	Obstetrics and Gynaecology	2
	Lumbini Medical College & Teaching Hospital Ltd	MD/MS	Orthopedics/Orthopedics and Trauma Surgery	3
	Lumbini Medical College & Teaching Hospital Ltd	MD/MS	Otorhinolaryngology (ENT)	1
	Lumbini Medical College & Teaching Hospital Ltd	MD/MS	Paediatrics	2
	Lumbini Medical College & Teaching Hospital Ltd	MD/MS	Pathology/Clinical Pathology	1
	Lumbini Medical College & Teaching Hospital Ltd	MD/MS	Pharmacology/Clinical Pharmacology	1
Lumbini Medical College & Teaching Hospital Ltd	MD/MS	Physiology/Clinical Physiology	1	
Lumbini Medical College & Teaching Hospital Ltd	MD/MS	Radiodiagnosis/Radiology	1	
Lumbini Medical College & Teaching Hospital Ltd	MD/MS	Psychiatry	1	
	Total			24

SN	Institution	Program	Subject	Recommended Seats for 2022
	Universal College of Medical Sciences	MD/MS	Anaesthesiology	3
	Universal College of Medical Sciences	MD/MS	Anatomy/Clinical Anatomy	1
	Universal College of Medical Sciences	MD/MS	General Practice and Emergency Medicine (MDGP)	2
	Universal College of Medical Sciences	MD/MS	General Surgery	4
	Universal College of Medical Sciences	MD/MS	Internal Medicine	4
	Universal College of Medical Sciences	MD/MS	Obstetrics and Gynaecology	2
	Universal College of Medical Sciences	MD/MS	Orthopedics/Orthopedics and Trauma Surgery	3
	Universal College of Medical Sciences	MD/MS	Otorhinolaryngology (ENT)	2
	Universal College of Medical Sciences	MD/MS	Paediatrics	3
	Universal College of Medical Sciences	MD/MS	Pathology/Clinical Pathology	6
	Universal College of Medical Sciences	MD/MS	Pharmacology/ Clinical Pharmacology	1
	Universal College of Medical Sciences	MD/MS	Physiology/Clinical Physiology	1
	Universal College of Medical Sciences	MD/MS	Psychiatry	3
	Universal College of Medical Sciences	MD/MS	Radiagnosis/Radiology	3
	Universal College of Medical Sciences	MDS	Conservative Dentistry & Endodontics	3
	Universal College of Medical Sciences	MDS	Oral and Maxillofacial Surgery	1
	Universal College of Medical Sciences	MDS	Oral Pathology	2
	Universal College of Medical Sciences	MDS	Orthodontics and Dentofacial Orthopaedics	3
	Universal College of Medical Sciences	MDS	Prostodontics	1
	Universal College of Medical Sciences	MN/Msc	Adult/Medical Surgical Nursing	6
	Universal College of Medical Sciences	MN/Msc	Paediatric / Child Health Nursing	3
	Universal College of Medical Sciences	MN/Msc	WHD / Maternal Health Nursing	4

SN	Institution	Program	Subject	Recommended Seats for 2022
34	Universal College of Medical Sciences	MPH	Public Health	5
	Total			66
35	Karnali Academy of Health Sciences	MD/MS	Anaesthesiology	1
	Karnali Academy of Health Sciences	MD/MS	Orthopedics/Orthopedics and Trauma Surgery	1
	Karnali Academy of Health Sciences	MD/MS	Paediatrics	1
	Karnali Academy of Health Sciences	MD/MS	Internal Medicine	1
	Total			4
36	Shree Medical and Technical College, chitawan	MPH	MPH	5
	Shree Medical and Technical College, chitawan	M.Pharm	Clinical Pharmacy	5
	Total			10
	Grand Total			1684

अनुसूची-४(ग)

शैक्षिक सत्र २०७९/८० का लागि DM/MCh तहका लागि निर्धारण गरिएको सिट सम्बन्धी विवरण

DM Seats Allocation for 2023														
SN	Institutions	Critical Care	Pulmonology	Cardiology	Nephrology	Endocrinology	Medical Hematology	Neonatology	Gastroenterology	Emergency Medicine	Neurology	Hepatology	Medical Oncology	Total
1	Birat Medical College, Biratnagar, Morang													
2	BPKHS, Dharan, Sunsari		2	2				2	1					7
3	CMC, Bharatpur, Chitawan	1	1	1		1			1	1				6
4	COMS, Bharatpur, Chitawan	1		1	1			1	1		1			6
5	GMC Pokhara, Kaski													0
6	KIST Medical college Gwarko, Lalitpur													0
7	KMC, Sinamagal, Kathmandu	1	1		1			1						4
8	KUSMS Dhulikhel, Kabhre			2				1						3
9	Lumbini Medical college, Palpa													0
10	Manipal College, Pokhara, Kaski			1	1				1					3
11	MMC Maharjunj Kathmandu	2		2	2				1	1	2			10
12	NAMS Kathmandu		2	2	2	1	1		2			2		12
13	Nepalgunj Medical College, Banke						1							1
14	NMC Birgunj, Parsa			1										1
15	NMC, Jorpati, Kathmandu	1			1									2
16	Nobel Medical College, Biratnagar, Morang		1	2				1			1			5
17	UCMS Bhairahawa, Rupandehi													0
	Total	6	7	14	8	2	1	7	7	2	4	2	0	60

MCh Seats Allocation 2023									
S.N.	Institutions	GI Surgery	Urology	Neuro surgery	Pediatric Surgery	Cardio Thoracic and Vascular Surgery	Plastic Surgery	Total	
1	Birat Medical College, Biratnagar, Morang							0	
2	BPKIHS, Dharan, Sunsari	1				1		2	
3	CMC, Bharatpur, Chitawan	1	1	1				3	
4	COMS, Bharatpur, Chitawan	1	1	1				3	
5	GMC Pokhara, Kaski							0	
6	KIST Medical college Gwarko, Lalitpur	1	1					2	
7	KMC, Sinamagal, Kathmandu	1	1	2				4	
8	KUSMS Dhulikhel, Kabhre	1						1	
9	Lumbini Medical college, Palpa							0	
10	Manipal College, Pokhara, Kaski							0	
11	MMC Maharjunj Kathmandu	2	2	2		2	2	10	
12	NAMS Kathmandu	2	2	2	1	2	2	11	
13	Nepalgunj Medical College, Banke							0	
14	NMC Birgunj, Parsa							0	
15	NMC, Jorpati, Kathmandu	1	1					2	
16	Nobel Medical College, Biratnagar, Morang		1	1				2	
17	UCMS Bhairahawa, Rupandehi							0	
	Total	11	10	9	1	5	4	40	

अनुसूची-५
२०७९/८० मा परेका मुद्दा र फैसलाको स्थिति

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
१.	०७८-०-१४१९	जयन्ती पारेख समेत	मिति २०७९/०३/०९ मा Open House Matching को मिति तोकिएकोमा उक्त मितिमा Open House Matching मा निवेदकहरूलाई सहभागी नगराएकाले निवेदकहरूको शैक्षिक सत्र समेत गुम्ने भएको र Matching प्रक्रियामा सहभागी हुन नदिएमा निवेदकहरूलाई अपूर्णीय क्षति हुने र विपक्षीले निवेदकको फाराम स्वीकृत एवम् दर्ता गरेको तर ६ महिनापछि आएर मिति २०७९/३/१ मा सूचना प्रकाशित गरी अयोग्य ठहर गरेको कारण निवेदकहरूको MBBS कार्यक्रममा भर्ना हुन नपाउने भई शैक्षिक सत्र नै गुम्ने अवस्था भई निवेदकहरूलाई गम्भीर र अपूर्णीय क्षति हुने भएकाले मिति २०७९/०३/०९ मा प्रकाशित सूचना र सोसर्ग सम्वन्धित सम्पूर्ण काम कारबाही कार्यान्वयन गर्नु नगराज्नु, निवेदकहरूलाई Open House Matching प्रक्रियामा सहभागी	निवेदकहरूले अन्तरिम आदेशसमेत माग गरेको देखिएकाले सो सम्वन्धमा प्रत्यर्थीलाई समेत सुनुवाईमा सरिक गराई निर्णय गर्न उपयुक्त देखिएकोले त्यस प्रयोजनको लागि मिति २०७९/०४/०४ को पेशीको तारेख तोकौं सोको सूचना प्रत्यर्थीलाई दिई नियमानुसार पेस गर्नु।	विदेशी राष्ट्रले लिएको प्रवेश परीक्षामा उत्तीर्ण हुनेहरूको योग्यता क्रमको मान्य अवधि आफ्नो देशको प्रयोजनको लागि हो। विदेशी राष्ट्रमा भर्ना हुनको लागि योग्यता क्रमको अवधि सम्वन्धित राष्ट्रको कानूनअनुसार हुने हुनाले National Eligibility Cum Entrance Test (UG) -2020 (NEET)ले तीन वर्षको अवधि राखेको भन्ने प्रावधानले चिकित्सा शिक्षा आयोग नियमावलीमा भएको प्रावधानभन्दा वाहिर गई आयोगले काम कारबाही गर्न नमिल्ने भएको हुँदा निवेदिकाहरूको सूची Open House Matching मा नराखिएको अवस्थामा निवेदकहरूले लिएको मागदावी खारेजभागी छ।	उच्च अदालत	फैसला मिति २०७९/०६/२६ पूर्ण पाठ छ।

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
२.	०७८-०-१५८७	अदिति प्रकाश समेत	हुनबाट बञ्चित गर्नु गराउनु र MIBBS कार्यक्रममा भर्ना गरी अध्ययन गर्न दिनु दिलाउनु। निवेदकहरूलाई यस अघि योग्यताक्रम सूचीमा योग्य ठहर्‍याई योग्यताक्रम सूचीमा समावेश गरिसकेको अवस्था हुँदा विपक्षी आयोगबाट प्रकाशित 15 June, 2022 र 17 June, 2022 को योग्यताक्रमको सूचनाबमोजिम रिट निवेदकहरूलाई MIBBS कार्यक्रममा विद्यार्थी रजिष्ट्रेशनसमेत गर्नु गराउनु MIBBS कार्यक्रममा भर्ना गर्नु गराउन, अध्ययन गर्न दिनु दिलाउनु र भनी विपक्षीहरूको नाममा परमादेश आदेश जारी गरीपाऊँ भन्ने मुख्य मागदावी रहेको छ।	चिकित्सा शिक्षा एकीकृत प्रवेश परीक्षा सञ्चालन कार्यविधि, २०७७ को दफा १९ (३) मा विदेशी विद्यार्थीको योग्यताक्रम निर्धारण सम्बन्धमा चिकित्सा शिक्षा आयोगबाट सञ्चालित प्रवेश परीक्षामा सहभागी हुने र सम्बन्धित राज्यको राष्ट्रिय स्तरको प्रवेश परीक्षाको प्रासाङ्कको आधारमा भर्नाक लागि आवेदन हुने परीक्षार्थीलाई फरक समूहमा योग्यताक्रम निर्धारण गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको र चिकित्सा शिक्षा आयोगबाट २१ डिसेम्बर २०२१ मा प्रकाशित सूचनामा नै विदेशी विद्यार्थीले MECEE-BL 2022 मा सहभागी हुने वा नहुने सम्बन्धमा दण्डास्त फाराम भर्दा कै अवस्थामा एकमात्र विकल्प छान्नुपर्ने भन्ने सर्त राखेकोमा यी निवेदक सूचनामा उल्लिखित सर्तहरू विपरीत दुवै तर्फको समूहमा सहभागी भएको देखियो। निवेदकहरूको उक्त कार्य प्रथम दृष्टिमा नै उल्लिखित कार्यविधि	Open House Matching सम्बन्धी प्रक्रिया समाप्त भएको र चिकित्सा शिक्षा स्नातक तहमा विभिन्न शिक्षण संस्थामा रहेका विदेशीतर्फका सिटहरूको Open House Matching पछि भर्ना पश्चात् रिक्त रहेका सिटहरू राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ को दफा १८ (८) तथा एकीकृत प्रवेश परीक्षा सञ्चालन कार्यविधि, २०७७ को दफा १९५ बमोजिम नेपाली खुल्ला सशुल्कतर्फ रुपान्तरण गर्ने गरी मिति २०७९/३/२१ मा परीक्षा निर्देशनालयबाट निर्णय समेत भइसकेको अवस्थामा निवेदकको मागदावी अनुचित देखिदाँ खारेज भागी छ। सशुल्क परीक्षा निर्देशनालयबाट निर्णयसमेत भइसकेको अवस्थामा निवेदकको मागदावी अनुचित देखिदाँ खारेजभागी छ।	सर्वोच्च अदालत	चलिरेहेको।

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
३	०७९-०१-०१३५	विपिन कुमार पाण्डेय	नेपाल सरकारलाई उपलब्ध गराइएको छात्रवृत्ति सिटमा चिकित्सा शिक्षा स्नातकोत्तर अध्ययनको लागि नाम निकाल्न सफल भएको र निज मनोनित गरिएको चितवन मोडिकल शिक्षण संस्थामा १० प्रतिशत निशुल्क छात्रवृत्तिको सिट भएको र सोको लागि कबुलियतनामा समेत गराएको हुँदा निशुल्क अध्ययन गर्न पाउनु पर्नेमा निवेदक अध्ययन गरिरहेको शिक्षण संस्थाले निज सँग शुल्क माग गरेको र शुल्क तिर्न नपर्ने कुरा शिक्षण संस्थालाई जानकारी गराउँदा शिक्षण संस्थाले चिकित्सा शिक्षा आयोगबाट पत्र लिएर आए मात्र निशुल्क छात्रवृत्तिमा अध्ययन गराउने भन्ने मौखिक जानकारी	तथा सूचना अनुकुल नदेखिँदा यी निवेदकहरूलाई Open House Matching कार्यक्रममा सहभागी नगराउने भनी विपक्षी आयोगबाट मिति २०७९/३/९ मा भएको निर्णयबाट यी निवेदकहरूलाई अपूर्णाय क्षति भएको भनी मान्न मिल्ने नदेखिँदा हाल अन्तरिम आदेश गर्न मिल्ने अवस्था देखिएन । निवेदकले माग गरेको अन्तरिम आदेश सम्बन्धमा विचार गर्दा निवेदक माग बमोजिमको अन्तरिम आदेश जारी गर्नपर्ने सम्मको देखिएन । निवेदकमा उठाएको विषयवस्तुको संवेदनशीलता हेर्दा प्रस्तुत निवेदन छिटो टुङ्गो लगाउन पर्ने प्रकृतिको देखिँदा प्रस्तुत निवेदनलाई अग्रथिकार दिइएको छ ।	निशुल्क वा छात्रवृत्तिमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थी अध्ययन पश्चात नेपाल सरकारले खटाएको दुर्गममा एक वर्ष र सुगममा एक वर्ष काम गर्ने गरी कबुलियतनामा गर्नु पर्नेछ भन्ने स्पष्ट व्यवस्था भएकोमा निवेदक निजी शिक्षण संस्थामा भर्ना भई अध्ययन गरिरहेको भन्ने निवेदनबाट देखिएको र निजले कबुलियतनामा गरेकै आधारमा छात्रवृत्ति दावी गर्नु आफैमा अनुचित हुँदा निवेदकको मागदावी खारेजभागी छ ।	उच्च अदालत	फैसला २०७९/९/१३ पूर्ण पाठ छ ।

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
४	०७९-२०-०२८१	अम्बिका हेल्थ ट्रेनिङ स्कुल प्रा.लि	गराएको हुँदा सोही बमोजिमको पत्राचार गरी दिनु भनी यस अदालतबाट विपक्षीको नाममा परमादेश समेत जारी गरी पाउँ । अन्तरीम आदेश जारी नहुँदा यस वर्षको विद्यार्थी भर्नाबाट वञ्चित हुन गई निवेदकलाई अपूणीय क्षति हुने हुँदा यो रिट निवेदनको अन्तिम टुङ्गो लाग्दा ठहरेबमोजिम हुने हुँदा हाललाई विद्यार्थी भर्ना गर्नबाट नरोक्नु र विद्यार्थी भर्ना गर्न दिनु दिलाउनु भनी अन्तरिम आदेश जारी गरी पाउँ । मुद्दाको विषयवस्तु संवेदनशीलताको आधारमा प्रस्तुत रिट निवेदनलाई अग्राधिकारसमेत दिलाई पाउँ ।	अन्तरीम आदेश जारी हुने नहुने भन्ने निष्कर्षमा पुन उपयुक्त हुने देखिदाँ सो प्रयोजनार्थ मिति २०७९/०६/०४ को पेशी तोकी सो को जानकारी विपक्षीहरूलाई समेत दिई नियमानुसार गर्नु ।	स्तरोन्नति भएका विभिन्न शिक्षण संस्थाहरूको हकमा आवश्यक मापदण्ड पूरा नगरेको भनी उजुरी परेको आधारमा आयोगले अनुगमन गर्दा निवेदक संस्थाले उक्त संज्ञौता स्तरोन्नतिका बखत मिति २०७८/११/०९ भित्र समावेश गर्नुभन्नेमा संज्ञौता नै मिति २०७८/१२/२४ मा गरेको देखिन्छ । उक्त संज्ञौता समेत निवेदकले आयोगको सूचना पश्चात मिति २०७९/०५/१३ गते मात्र अस्पतालसँगको सम्झौता यस आयोगमा पेश गरेको अवस्थामा आयोगले निज निवेदकको हकमा सिट निर्धारण नगरेको अवस्था हो ।	उच्च अदालत	फैसला २०७९/६/३० पूर्ण पाठ छ ।
५	०७९-२०-०३०९	शारदा वराकोटी	प्रस्तुत विवादमा अन्तिम निर्णय नभए सम्म रिट निवेदीकाहरूको हकमा विपक्षीहरूबाट शुल्क लिने सम्बन्धी भए गरेका सम्पूर्ण निर्णयत्र, आदेश, टिप्पणी, सूचना कार्यान्वयन भएमा अन्यथा भए गरेका सम्पूर्ण पत्र, आदेश, टिप्पणी, सूचना कार्यान्वयन	अन्तरीम आदेशसमेतको माग रहेकोमा निवेदन दाबीको विषयवस्तुको प्रकृति हेर्दा अन्तिम निर्णयवाटै सम्बोधन हुनुपर्ने देखिएकोले तत्काल अन्तरिम आदेश जारी गरिरहनु पर्ने । निवेदक छात्रवृत्तिमा अध्ययनरत विद्यार्थी	रिट निवेदकले यस आयोगको के कस्ता काम कारबाही वा निर्णयबाट निजलाई असर परेको र रिट निवेदन दिएको हो भन्ने निवेदनमा स्पष्ट रूपमा उल्लेख गर्न सक्नु भएको छैन तसर्थ यस आयोगको हकमा दायर भएको प्रस्तुत रिट खारेज भागी छ ।	उच्च अदालत	फैसला २०७९/११/१० पूर्ण पाठ छ ।

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
६	०७९-०-०३३६	मेडिकल एण्ड टेक्निकल शिक्षण संस्था	भएमा अन्यथा हुन गई संवैधानिक र कानुनी अधिकार समेत प्रस्तुत निवेदनको ओचित्यमा प्रश्न चिन्ह खडा भई अध्ययनमा बाधा अवरोध खडा हुने अवस्था भएकाले सुविधा र सन्तुलन समेतको आधारमा अपूर्णशिक्षा हुन जाने अवस्था भएकोले प्रस्तुत मुद्दाको अन्तिम टुङ्गो नलागेसम्म रिट निवेदकहरूबाट अध्ययनको बहानामा कुनै पनि शुल्क तिर्न नलागाउनु नतिराउनु, अध्ययन सम्बन्धी कार्यमा कुनै पनि तरिकाबाट अवरुद्ध नगर्नु, निर्वाध रूपमा अध्ययन गर्न दिनु भनी विपक्षीहरूको नाउँमा अन्तरिम आदेश जारी गरी पाऊँ ।	भएको र शुल्क बुझाइ रहनुपर्ने परिस्थिति विद्यमान रहेकोले यो रिटको छिटो सुनुवाइ हुन उपयुक्त हुने देखिएकाले लिखित जवाफ परेपछि वा पर्ने अवधि व्यतित भएपछि पेशीमा अप्राधिकार दिई नियमानुसार पेश गर्नु ।	चिकित्सा शिक्षा ऐनको दफा ४२ को उपदफा १ मा यो ऐन प्रारम्भ भएपछि विश्वविद्यालयले कुनै पनि शिक्षण संस्थालाई चिकित्सा शिक्षातर्फ प्रमाणपत्र वा सोभन्दा तल्लो तहका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न अनुमति दिने छैन । यो ऐन प्रारम्भ हुँदाका बखत उपदफा १ बमोजिमका कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेका विश्वविद्यालय वा प्रतिष्ठानले यो ऐन प्रारम्भ भएको पाँच	सर्वोच्च अदालत	चलिरेको
			चिकित्सा शिक्षा आयोग ऐन, २०७५ को दफा १२ (१) (क) बमोजिम नर्सिङ तर्फ एक सय शैयाको अस्पताल सञ्चालन हुनु पर्ने कानुनी व्यवस्था देखिँदा निवेदक संस्थाहरूले सञ्चालन गरेका नर्सिङ कार्यक्रममा एक भन्दा बढी कार्यक्रमका लागि बेगला वेगले अस्पताल हुनु पर्ने बाध्यात्मक अवस्थाको सृजना नगर्नु नगराउनु र निवेदक संस्थाहरूको	अन्तरिम आदेशसमेत माग गरेको सम्बन्धमा विचार गर्दा, यसमा विषयवस्तुको गम्भिरतालाई ध्यानमा राख्दा दुवै पक्षलाई छलफलमा राखेर मात्र उचित निष्कर्षमा पुग्न मनासिव देखिँदा सो प्रयोजनका लागि मिति २०७९/०७/०३ गते छलफल हुने मिति तोकि छलफल हुने व्यहोराको सूचना विपक्षीहरूलाई दिई नियमानुसार पेश गर्नु ।			

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
			शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालनको निमित्त चाहिने अस्पताल सरकारी, सामुदायिक, सहकारी वा निजी जुन सुकै भएपनि अस्पतालको उपलब्धता भएका निवेदक शिक्षण संस्थाहरूलाई विश्वविद्यालय र परिपदबाट सम्बन्धन तथा स्वीकृति प्राप्त शैक्षिक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न गराउन नरोक्नु सहमति दिनु दिलाउनु भनी आदेश जारी गरी पाउँ । साथै विषयवस्तुको संवेदनशिलता र यसमा अन्तर निहित सार्वजनिक हितको सवाललाई मध्यनजर गरी प्रस्तुत रिट निवेदन अग्र्याधिकार दिई हेरी पाउँ ।		वर्षभित्र त्यस्तो कार्यक्रम फेज आउट गर्नुपर्ने भन्ने व्यवस्था रहेको छ । सोही व्यवस्थासमेतका आधारमा आयोगको कार्यकारी समितिको मिति २०७९/०१/२० को निर्णयले प्रवीणता प्रमाणपत्र तहको कार्यक्रम र विश्वविद्यालय तहको कार्यक्रम एकै शिक्षण संस्थाबाट सञ्चालन गर्न नपाउने गरी रिट निर्धारण गरेको हो । विपक्षी निवेदकहरूमध्ये केहीलाई BPH र B.S.C.Nursing दुवैमा रिट निर्धारण गरिएको छ । यसबाट पनि विपक्षी निवेदकहरूले मिति २०७९/०१/२० को निर्णय बमोजिम निर्धारण गर्दा एउटा शिक्षण संस्थाको एउटा मात्र कार्यक्रम सञ्चालन गर्न पाउने गरी निर्णय गरिएको भनी लिनुभएको जिकिर ओचित्यहीन देखिन्छ ।	उच्च अदालत	
७	०७९-१०-०४०६	रुवेका बानु	चिकित्सा शिक्षा आयोगबाट मिति २०७८/१०/१६ मा प्रकाशित स्नातकोत्तर तहको शैक्षिक कार्यक्रमको प्रवेश परीक्षाको नतिजाको योग्यताक्रमको सूचीमा रहेको रिट निवेदकालाई विपक्षी	शैक्षिक सत्र २०७७/०७८ मा Obstetrics and Gynecology मा खाली भएको सिटमा भर्ना गर्ने सम्बन्धमा चिकित्सा शिक्षा आयोगले नेसनल मेडिकल शिक्षण संस्था विरागञ्ज पर्सालाई लेखेको प.सं.	शैक्षिक सत्र २०७७/०७८ मा Obstetrics & Gynecology मा खाली भएको सिटमा एकीकृत प्रवेश परीक्षामा पास भएको अर्को व्यक्ति भर्ना गर्ने भन्ने विषयमा चिकित्सा शिक्षा एकीकृत प्रवेश परीक्षामा सञ्चालन	उच्च अदालत	फैसला २०७९/१२/१५ पूर्णपाठ छ ।

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
			नेसनल मेडिकल शिक्षण संस्थामा खाली रहेको स्नातकोत्तर तहको Obstetrics and Gynecology विषयको सिटमा भर्ना गरी पठन पाठन गर्नु गराउनु भनी विपक्षीहरूको नाममा परमादेशको आदेश लगायत उपयुक्त आदेश जारी गरी पाउँ ।	०७९/०८० च.नं. १७ मिति २०७९/०५/२० को पत्र कार्यान्वयन गर्नु गराउनु भनी विपक्षीहरूको नाउँमा अल्पकालीन अन्तरिम आदेश जारी गरिएको छ ।	कार्यविधि, २०७७ (दोस्रो संशोधनसहित) को परिच्छेद- ५ को दफा २० अनुसार सफल उम्मेदवारहरूलाई योग्यताक्रम तथा प्राथमिकताका आधारमा पहिलो, दोस्रो, तेस्रो र Wrap-up म्याचिडको प्रक्रिया पूरा गरी विद्यार्थी भर्ना सकेपछि पनि रिक्त भएका सिटहरूमा विद्यार्थी भर्ना गर्न सकिने प्रावधान नरहेको । यसै व्यहोराको जानकारी नेसनल मेडिकल शिक्षण संस्थासमेतलाई आयोगले गराएको हो । कानून बमोजिमको प्रक्रिया पूरा भैसकेपश्चात पनि भर्ना गर्दै जाने हो भने शैक्षिक सत्र नै प्रभावित हुने (मिति २०७८/११/२३ मा मिति २०७९/०१/१५ देखि कक्षा सञ्चालन हुने भन्ने उल्लेख छ) र विद्यार्थी भर्ना नियमानुसार विश्वविद्यालय वा प्रतिष्ठानमा मात्र हुने व्यवस्था रहेको छ मेडिकल शिक्षण संस्थामा सिधै भर्ना गर्ने व्यवस्था नभएको । निवेदकलाई खालि भएका सिटमा व्यक्ति विशेषको अनुरोधमा भर्ना नगराएको भनी लिएको जिक्ति खारेजभागी छ ।		

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
८	०७९-१-१०-०४०७	कुमार शैलेन्द्र शेखर	विदेशी Category अन्तर्गत भारतीय विद्यार्थीको हकमा चिकित्सा शिक्षा एकीकृत प्रवेश परीक्षा सञ्चालन कार्यविधि, २०७७ को दफा ८ र प्रवेश परीक्षा सम्बन्धी प्रचलित अभ्यासबमोजिम पासपोर्ट वा आधार कार्डमध्ये कुनै एकको आधारमा MD/MS को Entrance Examination को Online आवेदन गर्न दिनु दिलाउनु भनी विपक्षी आयोगसमेतको नाममा परमादेश लगायतको उपयुक्त आदेश जारी गरी पाउँ।	चिकित्सा शिक्षा एकीकृत प्रवेश परीक्षा सञ्चालन कार्यविधि २०७७ को दफा ८ (१) (क) मा दरखास्त साथ पेस गर्नुपर्ने कागजात सम्बन्धी व्यवस्था अन्तर्गत विदेशी नागरिकको हकमा राहदानी वा आधार कार्ड भनी बैकल्पिक व्यवस्था गरिएको अवस्थामा सेप्टेम्बर ३०, २०२२ मा प्रकाशित MD/MS को Online Application for Common Examination of Post-Graduation level in Health Professional for Foreign Candidate (MECEE-PG2022) को सूचननमा राहदानीको व्यवस्था कायमै राखे पनि आधार कार्ड सम्बन्धी व्यवस्था हटाएको देखियो। दरखास्त भर्ना तथा प्रवेश परीक्षामा सहभागी हुन उपयुक्त कार्यविधिको दफा ८ (१) (क) बमोजिम आधारकार्डलाई समेत स्वीकार गर्नुपर्ने व्यवस्था निवेदकले पेस गरेको उपयुक्त कार्यविधिको फोटोकपीबाट देखिएको हुँदा उपयुक्त परीक्षामा आधारकार्ड मार्फत आवेदन दिन रोक नलगाउनु सो अनुरूप दरखास्त फाराम	चिकित्सा शिक्षा एकीकृत प्रवेश परीक्षा सञ्चालन कार्यविधि, २०७७ र एकीकृत प्रवेश परीक्षा म्याचिङ्ग सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८ खारेज गरिएको साथै यो कार्यविधि कार्यान्वयन हुनुभन्दा पूर्व उक्त कार्यविधिहरू बमोजिम भए गरेका कार्यहरू यसै कार्यविधि बमोजिम भएको मानिनेछ भन्ने उल्लेख छ। ऐ.ऐ. को दफा १० (२) को (क) मा उम्मेदवारले दरखास्त फारामका साथ अपलोड गर्नुपर्ने कागजातमा आवेदक नेपाली नागरिक भए नागरिकता/राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा विदेशी नागरिकको हकमा राहदानी भन्ने व्यवस्था उल्लेख छ। निवेदकले खारेज भएको कार्यविधिहरूलाई आधार मानी आयोगको विधिसम्मत काम कारबाहीलाई कानून विपरीत भनी लिएको जिकिर खारेजभागी छ। आधार कार्ड कै आधारमा अध्ययन गर्न पाउने व्यवस्थाले विदेशी विद्यार्थी पहिचान हुन कठिनाई भई गैर विदेशीले समेत सो कोटामा अध्ययन गर्ने जोखिम न्युनीकरण गर्ने र भारतीय विद्यार्थी समेतलाई राहदानी अनिवार्य गराई चिकित्सा शिक्षा अध्ययन गर्न चाहने	सर्वोच्च अदालत	चलि रहेको।

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
९	०७९-२०-०४५६	रवि यादव समेत	नेपालको संविधानको धारा १४४ (२) तथा उच्च अदालत नियमावली २०७३ को नियम ४२ (१) बमोजिम विपक्षीहरूको नाममा पुनः योग्यताक्रम अनुसारको सूचना प्रकाशित गरी निवेदक समेतको भर्ना सुनिश्चित गर्नको लागि यो विवरण रुड्गो नलागे सम्मको लागि निवेदक भन्दा कम योग्यता क्रमको उम्मेदवारलाई भर्ना नगरी निवेदकलाई भर्ना गरी अध्ययन गराउनको लागि विपक्षीहरूको नाममा अन्तिममा आदेश लगायतको उपयुक्त आदेश जारी गरी अग्राधिकारमा राखि मुद्दाको सुनुवाई गराई पाउँ।	भर्ना तथा प्रवेश परीक्षामा सहभागी हुन आवश्यक एवम् उपयुक्त व्यवस्था अबिलम्ब मिलाउनु भनी अन्तरिम आदेश जारी गरिदिएको छ। निवेदकले अन्तरिम आदेशको माग गरेको सम्बन्धमा हेर्दा निवेदकले निवेदनमा उल्लेख गरेको विषयको प्रकृति हेर्दा दुवै पक्षको छलफल सुनी अन्तरिम आदेश जारी हुने नहुने भन्ने निष्कर्षमा पुग्न उपयुक्त हुने देखिएकोले सो प्रयोजनको लागि मिति २०७९/०७/०४ को पेशी तोक्री सोको जानकारी विपक्षीहरूलाई समेत दिई नियमानुसार गर्नुहोला।	भारतीय विद्यार्थी कै हक सुनिश्चित गर्ने प्रयोजनका लागि आयोगले उक्त व्यवस्था लागू गरेको हो। चिकित्सा शिक्षा आयोगको एकीकृत प्रवेश परीक्षको म्याचिङ प्रणाली सम्बन्धी कार्यविधि २०७५ को दफा (५) बमोजिम पूर्व मनोनयन पश्चात उम्मेदवार पूर्व सूचनासहित कम्तीमा एकदिनको समय दिई चिकित्सा शिक्षा एकीकृत प्रवेश परीक्षा सञ्चालन उपदफा ३, ५, ६ मा उल्लेख भएका पहिलो, दोस्रो र तेस्रो चरणहरू बमोजिम क्रमश पहिलो, दोस्रो र तेस्रो भर्नासूची प्रकाशित गर्नुपर्ने छ भन्ने व्यवस्था रहे बमोजिम आयोगबाट सम्पूर्ण प्रक्रियाहरू पूरा गरेको छ। कक्षा सञ्चालन मितिबाट ३५ दिन भित्रमा समापन म्याचिङ्ग गरी भर्ना सम्पन्न गरी सम्पुर्णमा चिकित्सा शिक्षा एकीकृत प्रवेश परीक्षा कक्षा सञ्चालन भाद्र १९ मा भई wrap up matching भाद्र ३० मा समापन भएको र २०७९ आश्विन ९ सम्मको अन्तिम भर्ना प्रक्रिया समापन भइसकेको अवस्था छ।	उच्च अदालत	फैसला २०७९/९/२० पूर्ण पाठ छ।

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
१०	०७९-१०-०४५९	रजिता कुमारी शाह	नेपाली नागरिक हुँदाहुँदै नागरिकता नवनेका मात्रै कारणले लामो समयसम्म संवैधानिक तथा कानुनी हकमा गम्भीर आघात पर्न गएकोले सुविधा र सन्तुलनको हिसावले समेत जन्मदर्ता वा शैक्षिक प्रमाण पत्रको आधारमा भए पनि यो रिट निवेदनको अन्तिम टुंगो नलागेसम्म निजलाई शैक्षिक संस्थामा अध्ययन गर्न, रोजगारीमा सहभागी हुन रोक नलगाउनु तथा कुनै पनि सम्भाव्य उम्मेदवारको हैसियतमा प्रतिस्पर्धात्मक परीक्षामा संलाम हुन लगायतका नागरिक हक अधिकारको उपयोग गर्ने गराउने कार्यमा रोक नलगाउनु तथा वञ्चित गर्ने कार्य नगर्नु नगराउनु तथा चिकित्सा शिक्षा आयोगले लिने परीक्षामा आवेदन गर्न, परीक्षामा सहभागी हुन तथा शैक्षिक संस्थामा अध्ययनका लागि भर्ना हुन लगायतका हरेक शैक्षिक क्रियाकलापमा नागरिकता नभएकै कारणले वञ्चित नगर्नु नगराउनु ।	प्रप्त रिट निवेदनमा मिति २०७९/०७/२२ गते विपक्षीहरूको नाउँमा सर्वोच्च अदालत नियमावली २०७४ को नियम ४९ (२) क बमोजिम अन्तरिम आदेश जारी भएको हुँदा सो आदेशानुसार गर्नु गराउनु ।	चिकित्सा शिक्षा एकीकृत प्रवेश परीक्षा तथा विद्यार्थी भर्ना सम्बन्धी कार्यविधि २०७९ को दफा १० को उपदफा २ को खण्ड क को दरखास्त फाराम पेस गर्ने सम्बन्धी व्यवस्थामा आवेदक नेपाली भए नेपाली नागरिकता/ राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा विदेशी नागरिकको हकमा राहदानी पेस गर्नु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था बमोजिम चिकित्सा शिक्षा आयोगले मिति २०७९/०६/१४ मा प्रकाशन गरेको सूचनामा फाराम भर्न नेपाली नागरिकको लागि नेपाली नागरिकता/ राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा विदेशी नागरिकको हकमा राहदानी अनिवार्य गरेको हो । एकीकृत परीक्षाबाट परीक्षार्थीले प्राप्त गर्ने योग्यताक्रमको आधार तथा आरक्षणको कोटाबाट छात्रवृत्ति सिटमा समेत छनौट हुने र छात्रवृत्ति सम्बन्धी ऐन, २०२९ को दफा ३ले नेपाली नागरिक बाहेक अरुलाई छात्रवृत्ति नदिने भनी नेपाली नागरिकता अनिवार्य गरेको छ ।	सर्वोच्च अदालत	चलिरहेको

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
११	०७९-१०-०४७०	धनकुटा टेक्निकल इन्स्टिट्युट	तत्काल अन्तरिम आदेश जारी नहुँदा यस वर्षको विद्यार्थी भर्नाबाट वञ्चित हुन गई निवेदकलाई अपूर्णतीय क्षति हुने भएकोले यो रिट निवेदनको अन्तिम टुङ्गो लाग्दा ठहरेबमोजिम हुने नै हुँदा हाललाई विद्यार्थी भर्ना गर्नबाट नरोक्नु र विद्यार्थी भर्ना दिनु दिलाउनु भनी अन्तरिम आदेशसमेत जारी गरी पाउँ ।	विपक्षी परिषदबाट भएको अनुगमन, फिर्लाड निरीक्षण प्रतिवेदन, विगतमा शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन भई आएका कक्षा कोठा समेतका पूर्वाधार रहेको भनी स्तरोन्नति भइरहेको र अन्य पूर्वाधारहरू विद्यमान रहेको अवस्थामा कक्षा कोठा नभएको भन्ने मात्र आधारमा विद्यार्थी भर्ना गर्न रोक्न उपयुक्त र मनासिव नहुँदा पछि अन्तिम निर्णय हुँदा ठहरेबमोजिम हुने गरी हाल तोकिएको कोटा अनुसार विद्यार्थी भर्ना गर्न नरोक्नु भनी आदेश जारी गरिदिएको ।	परिषदले आफूबाट सम्बन्धन प्राप्त शिक्षण संस्थाको अनुगमन गरी दिएको प्रतिवेदनको आधारमा आयोगले दफा १७ (१) बमोजिम सिट निर्धारण गर्ने नभई मापदण्डको आधारमा आयोगले खटाएको विज्ञले दिएको प्रतिवेदनको आधारमा सिट निर्धारण गर्ने हुँदा आयोगले तोकिएको मापदण्ड पूरा गरेमा आगामी शैक्षिक सत्रमा कक्षा सञ्चालन गर्न पाउने नै हुँदा आधारभूत मापदण्ड नै पूरा नगरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने दिने गरी भएको अन्तरिम आदेश रद्द गरी पाउँ ।	उच्च अदालत	फैसला मिति २०८०/०१/२० पूर्ण पाठ छ ।
१२	०७९-१०-०४७१	रारा प्राविधिक शिक्षालय	तत्काल अन्तरिम आदेश जारी नहुँदा यस वर्षको विद्यार्थी भर्नाबाट वञ्चित हुन गई निवेदकलाई अपूर्णतीय क्षति हुने भएकोले यो रिट निवेदनको अन्तिम टुङ्गो लाग्दा ठहरेबमोजिम हुने नै हुँदा हाललाई विद्यार्थी भर्ना गर्नबाट नरोक्नु र विद्यार्थी भर्ना दिनु दिलाउनु भनी अन्तरिम आदेशसमेत जारी गरी पाउँ ।	जानकी मेडिकल शिक्षण संस्था र महोत्तरी जिल्ला अस्पतालसँग भएको सम्झौता मिसिल संलग्न रहेको देखिएको अवस्थामा नियमानुसार विद्यार्थी भर्ना लिन र कक्षा सञ्चालन गर्न अनुमति दिन आवश्यक र उपयुक्त देखिँदा प्रस्तुत रिटको अन्तिम टुङ्गो लाग्दा ठहरेबमोजिम हुने गरी हाललाई विद्यार्थी भर्ना गर्न नरोक्नु भनी विपक्षीहरूको नाममा अन्तरिम आदेश जारी गरिदिएको ।	ऐन प्रारम्भ भएको मितिले दुई वर्षभित्र स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयले तोकिएको मापदण्ड बमोजिम कम्तीमा १०० शैयाको अस्पताल सञ्चालनमा ल्याएको हुनु पर्नेमा उक्त संस्थाले सो बमोजिम न्यूनतम १०० शैयाको आफ्नै अस्पताल भएको रित पूर्वकको प्रमाणपत्र पेश नगरेकोले त्यस्ता शैक्षिक संस्थाका हकमा नर्सिङ कार्यक्रम सञ्चालनका लागि सिट निर्धारण, प्रवेश परीक्षा सञ्चालन, र नया संस्था स्थापनाका आशयपत्रका लागि	उच्च अदालत	फैसला मिति २०८०/०१/२० पूर्ण पाठ छ ।

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
१३	०७९-१०-०४७८	धौलागिरी प्राविधिक शिक्षा प्रतिष्ठान प्रा. लि.	प्रस्तुत रिट निवेदनको अन्तिम टुङ्गो नलागेसम्मको लागि ३ वर्षे प्रविणता प्रमाण पत्र तहको नर्सिङ कार्यक्रममा तत्काल भर्ना खोल्नु, स्वीकृत प्राप्त निवेदक संस्थाहरूले नयाँ विद्यार्थी भर्ना गर्नका लागि तत्काल आवश्यक सूचना प्रकाशन गर्नु निवेदक संस्थाहरूलाई विद्यार्थी भर्ना गर्न तथा स्वीकृति बमोजिम कार्यक्रम सञ्चालन गर्न कुनै बाधा, अवरोध नगर्नु नगराउनु	सर्वोच्च अदालत नियमावली २०७४ को नियम ४७ (३) बमोजिम राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा आयोगको नाममा बाटाका म्यादवाहेक १५ दिनभित्र कानुन बमोजिमको प्रतिनिधि मार्फत लिखितजवाफ पेस गर्नु भनी रिट निवेदकको प्रतिलिपि समेत संलग्न गरी म्याद जारी गरी लिखित जवाफ प्राप्त भएपछि प्रस्तुत विषयको छिटो सुनुवाई हुने देखिँदा रिट निवेदन	परिषदबाट सिफारिस नभएको त्यसैगरी उक्त ऐनको दफा १५ बमोजिम स्वास्थ्य तर्फका प्रमाणपत्र तहका कार्यक्रमहरूको समेत प्रत्यायन गर्ने कानुनी अधिकार प्राप्त आयोगमा सम्बन्धित संस्थाहरूबाट हालसम्म रिट पूर्वक कुनै कागजात प्राप्त नै नभएको अवस्थामा प्रचलित कानुनले नै गरेको वाध्यात्मक व्यवस्थालाई नजर अन्दाज गरी आयोगबाट उक्त ऐनको दफा १७ बमोजिम विद्यार्थी भर्नाका लागि सिट निर्धारण गर्ने वा त्यस्ता संस्थामा नर्सिङ विषयमा भर्नाका लागि परीक्षा सञ्चालनका लागि समन्वय गर्ने कार्य आयोगबाट नभएकोले यो रिट निवेदन खारेज भागी भएकोले खारेज गरीपाउँ ।	सर्वोच्च अदालत	चलिरहेको

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
१४	०७९-१०-५०९	सुर्खेत प्राविधिक संस्था प्रा. लि.	भनी सर्वोच्च अदालत नियमावली २०७४ को नियम ४९ बमोजिम विपक्षीहरूको नाममा अन्तरिम आदेश जारी गरीपाऊं । मिति २०७९/०५/१० को निर्णय सो निर्णयको आधारमा २०७९/०५/१२ को सिट निर्धारण सम्बन्धी सूचना एवम निवेदकलाई प्रतिकुल असर पर्ने अन्य कुनै निर्णय भए त्यस्ता सबै निर्णय एवम पत्राचार र सूचना नेपालको संविधानको धारा १४४ (१) (२) का आधारमा उत्रेपणको आदेशद्वारा बढेर गरी परिषदले गरेको सफारिस बमोजिम निवेदकलाई यसै शैक्षिक वर्ष २०७९/८० देखि नै स्तरोन्नति गरिएको हेल्थ असिस्टेन्ट प्रमाणपत्र तहको कार्यक्रममा माग बमोजिम गर्न अनुमति दिनु दिलाउनु ।	अन्तिम सुनुवाईको लागि २०७९/०९/१२ गते पेस गर्नुहोला । निवेदक संस्थालाई विपक्षी आयोगबाट स्तरोन्नति र सिट सङ्ख्या निर्धारण गर्ने गरी निर्णय भएको तथा मापदण्ड पूरा गरेको भनी विज्ञ प्रतिवेदन रहेको भन्ने निवेदन व्यहोरा रहेको देखिँदा सो विषयमा विपक्षी सहित दुवै पक्षको कुरा सुनी अन्तरिम आदेश जारी हुने वा नहुने भन्ने सन्दर्भमा निष्कर्ष प्रदान गर्न वाञ्छनीय हुने देखिएकोले सो प्रयोजनार्थ मिति २०७९/०७/२९ को सूचना कार्यान्वयन नगरी यथास्थितिमा राख्नु भनी अन्तरिम आदेश जारी गरीदिएको छ ।	आयोगको सूचना पश्चात मिति २०७९/०५/१४ गते मात्र अस्पतालसँगको सम्झौता यस आयोगमा पेस गरेको अवस्थामा आयोगले निज निवेदकको हकमा सिट निर्धारण नगरेको अवस्था हो । आयोगले विज्ञहरूसहितको समूह बनाई स्थलगत निरीक्षणका लागि खटाएकोमा खटिएका समूहले स्थलगत निरीक्षण पश्चात पेस गरेको अनुगमन फाराम र सोसाथ प्राप्त कागजातहरूबाट उक्त कैलपाल एकेडेमी फर हेल्थ साईन्स प्रा.ली.ले यस शैक्षिक सत्रमा कक्षा सञ्चालन गर्न परिषद् एवम् आयोगले तोकेको न्यूनतम मापदण्ड पूर्वाधार पूरा गरेको नदेखिएकोले यस शैक्षिक सत्रमा कक्षा सञ्चालन गर्न सिट निर्धारण नगरिएको हो । उक्त संस्थाले परिषद् र आयोगले तोकेका मापदण्ड पूरा गरेमा आगामी शैक्षिक सत्रमा कक्षा सञ्चालन गर्न पाउने नै हुँदा उक्त संस्थाको कुनै संवैधानिक अधिकार हनन् भएको भन्ने देखिँदैन तसर्थ रिट खारेज भागी छ खारेज गरी पाँउ ।	उच्च अदालत	फैसला मिति २०७९/०८/२१ पूर्ण पाठ छ ।

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
१५	०७९-१०-५१०	कैलापाल एकेडेमी फर हेल्थ साईन्स	मिति २०७९/०५/१० को निर्णय सो निर्णयको आधारमा २०७९/०५/१२ को सिट निर्धारण सम्बन्धी सूचना एवम निवेदकलाई प्रतिकुल असर पर्ने अन्य कुनै निर्णय भए त्यस्ता सबै निर्णय एवम पत्राचार र सूचना नेपालको संविधानको धारा १४४ (१) (२) का आधारमा उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बढर गरी परिषदले गरेको सफारिस बमोजिम निवेदकलाई यसै शैक्षिक वर्ष २०७९/८० देखि नै स्तरोन्नति गरिएको हेल्थ असिस्टेन्ट प्रमाणपत्र तहको कार्यक्रममा माग बमोजिम गर्न अनुमति दिनु दिलाउनु।	निवेदक संस्थालाई विपक्षी आयोगबाट स्तरोन्नति र सिट सङ्ख्या निर्धारण गर्ने गरी निर्णय भएको तथा मापदण्ड पूरा गरेको भनी विज्ञ प्रतिवेदन रहेको भन्ने निवेदन व्यहोरा रहेको देखिँदा सो विषयमा विपक्षी सहित दुवै पक्षको कुरा सुनी अन्तरीम आदेश जारी हुने वा नहुने भन्ने सन्दर्भमा निष्कर्ष प्रदान गर्न वाञ्छनीय हुने देखिएकोले सो प्रयवजनार्थ मिति २०७९/०७/२१ को सूचना कार्यान्वयन नगरी यथास्थितिमा राख्नु भनी अन्तरीम आदेश जारी गरिएको छ।	निवेदकले यस आयोगको केकस्ता काम कारबाही वा निर्णयबाट निजहरूलाई असर परेको र रिट निवेदन दिएको हो भन्ने निवेदनमा स्पष्ट रूपमा उल्लेख गर्न सक्नु भएको छैन तसर्थ यस आयोगको हकमा दायर भएको रिट खारेज भएगी छ।	उच्च अदालत	फैसला मिति २०७९/०८/२१ पूर्ण पाठ छ।
१६	०७९-१०-०५१५ मुद्दा: उत्प्रेषण परमादेश समेत	प्रा.डा. रवीन्द्र प्र. श्रेष्ठ	रिट निवेदकलाई प्राध्यापक पदबाट घट्टुवा गर्ने गरेको विपक्षी अध्ययन संस्थान दिनको कार्यालयको प.सं. ०९ (सचिवालय) मिति २०७९/०५/२२ को पत्र र सोसँग सम्बन्धित निर्णय, पत्राचार एवम् कामकारबाहीहरू यो मुद्दाको अन्तिम किनारा नलानुज्वेलसम्म कार्यान्वयन गर्नु नगराउनु र निवेदकलाई प्राध्यापकको पदमा रही कार्य गर्नबाट वन्चित गर्नु प्राध्यापकको पदमा रही कार्य गर्न दिनु दिलाउनु भनी अन्तरीम आदेशसमेत जारी गरी पाऊँ।	मिति २०७९/०७/२० को पेशी तोकी सो अवधिसम्म विपक्षी निवेदकलाई घट्टुवा गर्ने गरेको दिनको कार्यालयको प.सं. ०९ मिति २०७९/०५/२२ को पत्र सो सँग सम्बन्धित निर्णय कार्यान्वयन नगर्नु नगराउनु भनी विपक्षीहरूको नाममा अन्तरीम आदेश जारी गरी दिएको छ।	निवेदकले यस आयोगको केकस्ता काम कारबाही वा निर्णयबाट निजहरूलाई असर परेको र रिट निवेदन दिएको हो भन्ने निवेदनमा स्पष्ट रूपमा उल्लेख गर्न सक्नु भएको छैन तसर्थ यस आयोगको हकमा दायर भएको प्रस्तुत रिट खारेज भएगी छ।	उच्च अदालत.	फैसला मिति २०७९/०२/१० पूर्ण पाठ छ।

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षिप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
१७	०७९-१०-०५१६ मुद्दा: उत्प्रेषण परमादेश समेत	प्रा.डा टुमाया घले	रिट निवेदकलाई प्राध्यापक पदबाट घट्टुवा गर्ने गरेको विपक्षी अध्ययन संस्थान डिनको कार्यालयको प.सं. ०९ (सचिवालय) मिति २०७९/०५/२२ को पत्र र सोसँग सम्बन्धित निर्णय, पत्राचार एवम् कामकारबाहीहरू यो मुद्दाको अन्तिम किनारा नलनगुन्जेलसम्म कार्यान्वयन नगर्नु नगराउनु र निवेदकलाई प्राध्यापकको पदमा रही कार्य गर्नबाट वन्चित नगर्नु प्राध्यापकको पदमा रही कार्य गर्न दिनु दिलाउनु भनी अन्तरिम आदेशसमेत जारी गरी पाउँ ।	मिति २०७९/०७/२० को पेसी तोकियो सो अवधिसम्म विपक्षी निवेदकलाई घट्टुवा गर्ने गरेको डिनको कार्यालयको प.सं. ०९ मिति २०७९/०५/२२ को पत्र सो सँग सम्बन्धित निर्णय कार्यान्वयन नगर्नु नगराउनु भनी विपक्षीहरूको नाममा अन्तरिम आदेश जारी गरी दिएको छ ।	आयोगले दिएको जिम्मेवारीको पालना गर्नु निवेदकको कर्तव्य हो । कार्यरत रहेको अवस्थामा सम्बन्धित कर्मचारीले वहन गर्नुपर्ने जिम्मेवारी कुशलता पूर्वक वहन नगरेको लागेमा सो जिम्मेवारीबाट अलग गर्ने कार्यले निवेदकको सिवधान प्रदत्त हक र अधिकार हनन हुन गएको भन्ने जिकिरको कुनै बैधानिक आधार तुक छैन । संविधानले प्रदान गरेको पेसा वा रोजगार गर्ने हक अधिकारमा हनन हुने गरी कुनै पनि काम कारबाही आयोगका उपाध्यक्षबाट भए गरिएको छैन । सुशासन ऐन तथा भ्रष्टाचार निवारण ऐनको विपरीत कार्य भएको भन्ने निवेदकले सो लाई पुस्ट्याई हुने किसिमबाट कुनै आधार पेस नगरी हचुवा वा भ्रम सृजना गर्ने उद्देश्यबाट प्रेरित भई रिट निवेदन दायर गर्नुभएको देखिन्छ । कार्यकारी प्रमुखले जिम्मेवारी हेरफेर गर्ने गरी गरेको कार्यलाई स्वीकार गरेको कुरा र निवेदकको माग अनुसार सदस्य-सचिवले जिम्मेवारीबाट मुक्त गरेको कार्य तथा निर्णयलाई निवेदकले स्वीकार गरेको विषयमा निवेदकले एक शब्द पनि रिट निवेदनमा उल्लेख नगरी	उच्च अदालत	फैसला मिति २०७९/०२/१० पूर्ण पाठ छ ।

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
१८	०७९-२०-०५४४ मुद्दा: उत्प्रेषण युक्त परमादेश	सिताराम कोइराला	निवेदकलाई राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन २०७५ को दफा ३० (३) (च) को अधीनमा रही सदस्य-सचिवले दिएको कामको जिम्मेवारीलाई फिर्ता लिने गरी विपक्षी उपाध्यक्ष प्रा.डा. श्रीकृष्ण गिरीले अधिकारको दुरुपयोग गरीदिनु भएको मिति २०७९/०६/३१ को पत्र अनाधिकार तथा उक्त उल्लिखित संविधान तथा कानून विपरीत हुँदा मिति २०७९/०६/३१ गतेको पत्र लगायत निजको विरुद्धमा भए गरेका अन्य कुनै निर्णय भए सो समेत उत्प्रेषण को आदेशद्वारा बन्द गरी पाउँ।	निवेदकले माग गरेको अन्तरिम आदेश सम्बन्धमा दुवै पक्षका कुरा सुनी निष्कर्षमा पुगु पर्ने अवस्थाको देखिँदा अन्तरिम आदेश जारी हुने नहुने भन्ने सम्बन्धमा छलफल गर्न विपक्षीहरूलाई मिति २०७९/०७/२७ को सूचना दिई नियमानुसार पेस गर्नु।	वास्तविक कुरा लुकाई अदालत प्रवेश गर्ने कार्यबाट निवेदक स्वच्छ र सफा हात लिएर अदालत प्रवेश नगरेको भन्ने कुरा स्पष्ट रूपमा देखिन्छ। अन्तरिम आदेश जारी नभएपश्चात रिट निवेदनको औचित्यता स्वतः मास हुन गएको हुँदा रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ।	उच्च अदालत	फैसला मिति २०७९/१०/११
१९	०७९-२०-०५७१ मुद्दा: उत्प्रेषण परमादेश समेत	त्रिलोचन पौड्याल	तत्काल अन्तरिम आदेश जारी नहुँदा यस वर्षको विद्यार्थी भर्नाबाट वञ्चित हुन गई निवेदकलाई अपूर्णतीय क्षति हुने भएकोले यो रिट निवेदनको अन्तिम टुङ्गो लादा ठहरेबमोजिम हुने नै हुँदा हाललाई विद्यार्थी भर्ना	निवेदकले अन्तरिम आदेशसमेत माग गरेको देखिँदा सो सम्बन्धमा निवेदनमा उल्लिखित विषयवस्तुको प्रकृति एवम् गाम्भीर्यता समेतलाई विचार गर्दा दुवै पक्षका बिच छलफल गराई त्यसतर्फ निर्णयमा पुग्न मनासिव	निवेदक संस्थाले चिकित्सा शिक्षा एन जारी हुनुपूर्व नै रिटपूर्वक प्रमाणपत्र तह नर्सिङ कार्यक्रम सञ्चालन गर्न अनुमति प्राप्त गरेको र आफ्नै १०० शैयाको अस्पताल भएको प्रमाणसहित अन्य प्रचलित कानून बमोजिमको पूर्वाधार	उच्च अदालत	फैसला मिति २०८०/०१/२० पूर्ण पाठ आज्ञा बाँकि।

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
२०	०७९-०-०५७७ मुद्दा: उत्प्रेषण परमादेश समेत	धनुषा अस्पताल तथा अनुसन्धान केन्द्र	गर्नबाट रोक्नु र विद्यार्थी भर्ना दिनु दिलाउनु भनी अन्तरिम आदेशसमेत जारी गरी पाउँ ।	हुने देखिन आएकोले सो प्रयोजनको लागि यहि २०७९/०७/३० गतेको मिति तोक्यो विपक्षीहरूलाई यथाशीघ्र सोको सूचना दिई नियमानुसार पेसी तोक्यो विपक्षीहरूलाई यथाशीघ्र सोको सूचना दिई नियमानुसार पेस गर्नुहोला ।	पूरा गरेमा कागजात प्रमाण संलाम गरी परिशदबाट रिट पूर्वक सिफारिस भई आएमा आयोगबाट विज्ञसहितको टोली खटाई स्थलगत निरीक्षण गराउँदा तोकिएको न्यूनतम पूर्वाधार पूरा गरेमा आगामी शैक्षिक सत्रमा कार्यक्रम सञ्चालन अनुमति पाउने नै हुँदा आयोग समेतलाई विपक्षी बनाई दायर भएको रिट निवेदन आयोगको हकमा खारेज भागी छ ।	सर्वोच्च अदालत	चलियोहेको
			नर्सिङ चिकित्सा शिक्षा सञ्चालन गर्न सम्वन्धन स्वीकृति प्राप्त नगरेको विपक्षी नेपाल शिक्षण संस्था अफ नर्सिङ एण्ड हेल्थ साईन्स प्रा.लिले विद्यार्थी भर्ना पाई अध्ययनरत रहदाँ उक्त संस्थामै अध्यापन गराउनु अयोग्य ठहर हुँदा सो मार्फत भर्ना र रजिष्टर्ड हुन जाने विद्यार्थीहरूको शैक्षिक भविष्य नै अन्धकारमा जाने र सोको दायित्व निवेदक धनुषा अस्पताल प्रा.लि कै उपर बउन सक्ने समेतको अवस्था भएकोले उक्त सूचना अनुसार विपक्षीलाई विद्यार्थी भर्ना गर्न रोक्नु भनी सर्वोच्च अदालत नियमावली २०७४ को नियम ४९ बमोजिम तत्कालै अन्तरिम आदेश लगायतको उपयुक्त आदेश जारी गरी पाउँ ।	अन्तरिम आदेशसमेत माग गरेको सम्बन्धमा हेर्दा दुवै पक्षको छलफल पश्चात निष्कर्षमा पुग्न उपयुक्त देखिएकोले अन्तरिम आदेश सम्बन्धमा छलफलको लागि मिति २०७९/०९/०३ गतेको पेशी तोक्यो विपक्षीहरूलाई जानकारी गराई नियमानुसार पेस गर्नु ।	आयोगले राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ तथा चिकित्सा शिक्षा नियमावली, २०७७ को अधिनमा रही गरेको कार्यबाट निवेदकहरूको हक अधिकारमा आघात पुगेको भन्ने अवस्था नरहेकोमा विपक्षी बनाउन नपर्ने यस आयोगलाई विपक्षी बनाई दायर भएको रिट निवेदन खारेज भागी देखिएको छ । निवेदकहरूले यस आयोगको के कस्ता काम कारबाही वा निर्णयबाट निजलाई असर परेको र रिट निवेदन दिएको हो भन्ने निवेदनमा स्पष्ट रूपमा उल्लेख गर्न सक्नु भएको छैन तसर्थ यस आयोगको हकमा दायर भएको रिट खारेज भागी छ ।		

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
२१	०७९-१०-०५८९ उत्प्रेषण परमादेश समेत	राजेश प्रसाद यादव समेत	लोकसेवा आयोग केन्द्रित कार्यालयबाट नेपाल स्वास्थ्य सेवा, रेडियोग्राफी समूह, सातौं तह, रेडियोग्राफी टेक्नोलोजिष्ट पदको लागि विज्ञापन नं. १७३८५/०७८-७९ महिला, विज्ञापन नं. १७३८६/०७८- ७९ आ.ज. र विज्ञापन नं. १७३८७/ ०७८-७९ मधेशी मा क्रमश साहना कायस्त, अभिनेष श्रेष्ठ, सुरज शाहको नियुक्तिको लागि सिफारिस गरी पठाएको भएता पनि हाल निजहरू २१ दिने प्रशासनिक तथा ७ दिने अन्य समेत तालिममा रहेकोले पदस्थापना हुन बाँकी नै रहेको हुँदा उल्लिखित विज्ञापन बमोजिमको बाँकी कामकारबाही यथास्थितमा नराखिएको खाण्डमा निवेदकहरूलाई सुविधा सन्तुलनको दृष्टिकोणले अपूर्णथ क्षति पुग्ने भएकोले प्रस्तुत रिट निवेदनको अन्तिम टुङ्गो नलागे सम्म साहना कायस्त, अभिषेक श्रेष्ठ, सुरज साहको पदस्थापना लगायतको कार्य नगर्नु नगराउनु यथास्थितिमा राख्नु भनी अन्तरिम आदेश जारी गरी पाउँ ।	निवेदकले रेडियोग्राफी टेक्नोलोजिष्ट पदका लागि भएको विज्ञापनमा स्वीकृत गरिएका विपक्षी मध्येका साहना कायस्त, सुरज साह, अभिनेष श्रेष्ठ समेतको दरखास्त, लिखित परिक्षा, अन्तर्वार्ता, नियुक्ति, पदस्थापना र सो सम्बन्धी सम्पूर्ण कारबाही उत्प्रेषण को आदेशले बढर गरी बाँकी उम्मेदवारको योग्यता सूची प्रकाशन गरी नियुक्तिको लागि सिफारिस तथा पदस्थापना गर्नु गराउन परमादेशको आदेशसमेत जारी गरी पाउन समेत माग लिइएकोले निवेदकले उठाएको विपषवस्तु हेर्दा प्रस्तुत निवेदनै यथाशीघ्र कारबाही किनार गर्नुपर्ने प्रकृतिको देखिँदा हाल अन्तरिम आदेश जारी गरी रहनु पर्ने । लिखित जवाफ परपछि वा अवधि नाघेपछि प्रस्तुत रिट निवेदनलाई अग्राधिकार दिई नियमानुसार गरी पेस गर्नु ।	मेडिकल ल्याब टेक्नोलोजी तर्फ विषयगत शिक्षक नभएको र अनुगमन प्रतिवेदन समेतबाट अस्पताल सर्गको सम्झौता नभएको भन्ने व्यहोरा देखिन्छ । तोकिएको न्यूनतम पूर्वाधार पूरा नभएकोले सिट विदा दुरगामी अस्स पर्न जाने भएकोले सिट नदिएकोमा आयोगले कपटपूर्ण ढङ्गले फाइलबाट निकालेको वा फाइलमा रही गलत विवरण उल्लेख गरेको र आयोगमा शुल्क बुझाएको भन्ने जस्ता झुट्टा व्यहोरा उल्लेख गरेको रिट निवेदन खारेज भागी छ खारेज गरी पाउँ ।	उच अदालत	फैसला मिति २०७९/११/०३ पूर्ण पाठ छ ।

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
२२	०७९-१०-०५९२ उत्प्रेषण	ह्राइट पार्क शिक्षण संस्था	तत्काल अन्तरिम आदेश जारी नहुँदा यस वर्षको विद्यार्थी भर्नाबाट वञ्चित हुन गई निवेदकलाई अपूर्णतीय क्षति हुने भएकोले यो रिट निवेदनको अन्तिम टुङ्गो लाग्दा ठहरेबमोजिम हुने नै हुँदा हाललाई विद्यार्थी भर्ना गर्नबाट सरोक्नु र विद्यार्थी भर्ना दिनु दिलाउनु भनी अन्तरिम आदेशसमेत जारी गरी पाउँ ।	प्रत्यक्षी आयोगको कार्यकारी समितिको निवेदक संस्थालाई स्तरोन्नति र सिट सङ्ख्या निर्धारण गर्न अनुमति दिने गरी भएको निर्णय प्रधानमन्त्रीको अध्यक्षतामा बसेको आयोगको मिति २०७९/०२/१७ को बैठकले अनुमोदन गरेको देखिदा निवेदकको हकमा विपक्षीहरूबाट मिति २०७९/०५/१० मा भएको निर्णय र मिति २०७९/०५/१२ को सूचना समेतको सम्बन्धमा यो रिटको टुङ्गो लाग्दा ठहरेबमोजिम हुने नै हुँदा हाल निवेदकको माग बमोजिमक अन्तरिम आदेश जारी नगर्दा निवेदकलाई अपूर्णतीय क्षति पुग देखिँदा यो रिटको टुङ्गो लाग्दा ठहरेबमोजिम नै हुँदा यो रिट निवेदको टुङ्गो नलनोसम्मको लागि विद्यार्थी भर्ना गर्नबाट सरोक्नु र विद्यार्थी भर्ना दिनु दिलाउनु ।	परिषदले आफूबाट सम्बन्धन प्राप्त शिक्षण संस्थाको अनुगमन गरी दिएको प्रतिवेदनको आधारमा आयोगले ऐनको दफा १७, १ बमोजिम आयोगले खटाएको विज्ञले दिएको प्रतिवेदनको आधारमा सिट निर्धारण गर्ने हुँदा आयोगले तोकिका मापदण्ड पूरा गरेमा आगामी शैक्षिक सत्रमा कक्षा सञ्चालन गर्न पाउने नै हुँदा रउक्त संस्थाको कुनै संवैधानिक अधिकार हनन भएको छैन । परिषदको विज्ञ टोलिले अनुगमन गरी दिएको फिल्टर प्रतिवेदन आयोगले कपटपूर्ण ढङ्गले फाइलबाट निकालेको वा फाइलमा रही गलत विवरण उल्लेख गरेको र आयोगमा शुल्क बुझाएको भन्ने जस्ता झुट्टा व्यहोरा उल्लेख गरेको रिट निवेदन खारेज भागी छ खारेज गरी पाउँ ।	उच्च अदालत	फैसला मिति २०८०/०१/२० पूर्ण पाठ पाठ छ ।
२३	०७९-१०-०६१६ मुद्दा: उत्प्रेषण समेत	मोर्डन इन्स्टिच्युट अफ हेल्थ साइन्स	तत्काल अन्तरिम आदेश जारी नहुँदा यस वर्षको विद्यार्थी भर्नाबाट वञ्चित हुन गई निवेदकलाई अपूर्णतीय क्षति हुने भएकोले यो रिट निवेदनको अन्तिम टुङ्गो लाग्दा ठहरेबमोजिम हुने नै हुँदा हाललाई विद्यार्थी भर्ना	प्रत्यक्षी आयोगको कार्यकारी समितिको निवेदक संस्थालाई स्तरोन्नति र सिट सङ्ख्या निर्धारण गर्न अनुमति दिने गरी भएको निर्णय प्रधानमन्त्रीको अध्यक्षतामा बसेको आयोगको मिति २०७९/०२/१७ को	परिषदले आफूबाट सम्बन्धन प्राप्त शिक्षण संस्थाको अनुगमन गरी दिएको प्रतिवेदनको आधारमा आयोगले ऐनको दफा १७, १ बमोजिम आयोगले खटाएको विज्ञले दिएको प्रतिवेदनको आधारमा सिट निर्धारण गर्न नभई	उच्च अदालत	फैसला मिति २०८०/०१/२० पूर्ण पाठ पाठ छ ।

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
२४	०७९-०-०६१७ मुद्दा: उत्प्रेषण परमादेश समेत	प्राविधिक प्रशिक्षण केन्द्र प्रा.लि.	गर्नबाट नरोक्नु र विद्यार्थी भर्ना दिनु दिलाउनु भनी अन्तरिम आदेशसमेत जारी गरी पाउँ।	बैठकले अनुमोदन गरेको देखिंदा निवेदकको हकमा विपक्षीहरूबाट मिति २०७९/०५/१० मा भएको निर्णय र मिति २०७९/०५/१२ को सूचना समेतको सम्बन्धमा यो रिटको टुङ्गो लाग्दा ठहरेबमोजिम हुने नै हुँदा हाल निवेदकको माग बमोजिमको अन्तरिम आदेश जारी नार्दा निवेदकलाई अपूरणीय क्षति पुग्न देखिंदा यो रिटको टुङ्गो लाग्दा ठहरेबमोजिम नै हुँदा यो रिट निवेदको टुङ्गो नलागेसम्मको लागि विद्यार्थी भर्ना गर्नबाट नरोक्नु र विद्यार्थी भर्ना गर्न दिनु दिलाउनु।	मापदण्डको आधारमा आयोगले खटाएको विज्ञ टोलिले दिएको फिर्द प्रतिवेदन आयोगले सिट निर्धारण गर्ने हुँदा आयोगले तोकेको मापदण्ड पूरा गरेमा आगामी शैक्षिक सत्रमा कक्षा सञ्चालन गर्न पाउने नै हुँदा उक्त संस्थाको कुनै संवैधानिक अधिकार हन्न भएको छैन। रिट खारेज छ खारेज गरी पाउँ।	उच्च अदालत	फैसला मिति २०८०/०१/२० पूर्ण पाठ आउन बाँकी।
			गर्नबाट नरोक्नु र विद्यार्थी भर्ना दिनु दिलाउनु भनी अन्तरिम आदेशसमेत जारी गरी पाउँ।	निवेदक संस्थाका एक्सरे मेसिन भएको तर चालु अवस्थामा नरहेको भनी यस शैक्षिक सत्रमा रेडियोलोजी विषयमा कक्षा सञ्चालन गर्न सिट निर्धारणका लागि मापदण्ड पूरा नभएको भन्ने उल्लेख भएको देखिएकोले उल्लिखित विवादित विषयमा विपक्षीहरूलाई समेत सुनुवाईमा सरिक गराई निर्णय गर्नु उपयुक्त देखिएकाले अन्तरिम आदेश सम्बन्धी छलफल गर्ने प्रयोजनका लागि मिति २०७९/०८/१२ को पेसी तारख तोकी साको सूचना	परिश्रमले आफूबाट सम्बन्धन प्राप्त शिक्षण संस्थाको अनुगमन गरी दिएको प्रतिवेदनको आधारमा आयोगले ऐनको दफा १७,१ बमोजिम आयोगले खटाएको विज्ञले दिएको प्रतिवेदनको आधारमा सिट निर्धारण गर्ने हुँदा आयोगले तोकेका मापदण्ड पूरा गरेमा आगामी शैक्षिक सत्रमा कक्षा सञ्चालन गर्न पाउने नै हुँदा र उक्त संस्थाको कुनै संवैधानिक अधिकार हन्न भएको छैन। अनुगमन प्रतिवेदनसमेतबाट अस्यताल सँगको सम्झौता नभएको भन्ने व्यहोरा ल्याव		

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
२५	०७९-१०-०६१८ मुद्दा: उत्प्रेषण परमादेश समेत	कपिलवस्तु टेक्सिकल इन्स्ट्रियुट	तत्काल अन्तरिम आदेश जारी नहुँदा यस वर्षको विद्यार्थी भर्नाबाट वञ्चित हुन गई निवेदकलाई अपूरणीय क्षति हुने भएकोले यो रिट निवेदनको अन्तिम टुङ्गो लाग्दा ठहरेबमोजिम हुने नै हुँदा हाललाई विद्यार्थी भर्ना गर्नबाट नरोक्नु र विद्यार्थी भर्ना दिनु दिलाउनु भनी अन्तरिम आदेशसमेत जारी गरी पाउँ।	विपक्षीलाई समेत दिई नियमानुसार पेस गर्नु होला। प्रत्यक्षी आयोगको कार्यकारी समितिको निवेदक संस्थालाई स्तरोन्नति र सिट सङ्ख्या निर्धारण गर्न अनुमति दिने गरी भएको निर्णय प्रधानमन्त्रीको अध्यक्षतामा बसेको आयोगको मिति २०७९/०२/१७ को बैठकले अनुमोदन गरेको देखिँदा निवेदकको हकमा विपक्षीहरूबाट मिति २०७९/०५/१० मा भएको निर्णय र मिति २०७९/०५/१२ को सूचना समेतको सम्बन्धमा यो रिटको टुङ्गो लाग्दा ठहरेबमोजिम हुने नै हुँदा हाल निवेदकको माग बमोजिमको अन्तरिम आदेश जारी नार्दा निवेदकलाई अपूरणीय क्षति पुग्न देखिँदा यो रिटको टुङ्गो लाग्दा	टेकनोलोजीको लागि कक्षाकोठा अर्पण र सामानको विलमात्र भएको र तोकिएको न्यूनतम पूर्वाधार पूरा नभएकोले सिट दिदा दुरगामी असर पर्ने जाने भएकोले सिट नदिएकोमा आयोगले कपटपूर्ण ढङ्गले फाइलबाट निकालेको वा फाइलमा रही गलत विवरण उल्लेख गरेको र आयोगमा शुल्क बुझाएको भन्ने जस्ता झुट्टा व्यहोरा उल्लेख गरेको रिट निवेदन खारेज भागी छ खारेज गरी पाउँ। अनुगमन प्रतिवेदन समेतबाट clinical skill lab नभई तोकिएको न्यूनतम पूर्वाधार पूरा नभएकोले मानव स्वास्थ्यसँग प्रत्यक्ष सोकार राख्ने विधामा सिट दिँदा दुरगामी असर पर्ने जाने भएकोले आयोगले सिट नदिएकोमा आयोगले कपटपूर्ण ढङ्गले फाइलबाट निकालेको वा फाइलमा रही गलत विवरण उल्लेख गरेको र आयोगमा शुल्क बुझाएको भन्ने जस्ता झुट्टा व्यहोरा उल्लेख गरेको रिट निवेदन खारेज भागी छ खारेज गरी पाउँ।	उच्च अदालत	फैसला मिति २०८०/०१/२० पूर्ण पाठ आउन बाँकि।

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
२६	०७९-०-०६३२ मुद्दा: उत्प्रेषण परमादेश समेत	तुलसीपुर प्राविधिक शिक्षालय	तत्काल अन्तरिम आदेश जारी नहुँदा यस वर्षको विद्यार्थी भर्नाबाट वञ्चित हुन गई निवेदकलाई अपूर्णतीय क्षति हुने भएकाले यो रिट निवेदनको अन्तिम टुङ्गो लाग्दा ठहरेबमोजिम हुने नै हुँदा हाललाई विद्यार्थी भर्ना गर्नबाट नरोक्नु र विद्यार्थी भर्ना दिनु दिलाउनु भनी अन्तरिम आदेशसमेत जारी गरी पाउँ।	ठहरेबमोजिम नै हुँदा यो रिट निवेदको टुङ्गो नलागे सम्मको लागि विद्यार्थी भर्ना गर्नबाट नरोक्नु र विद्यार्थी भर्ना गर्न दिनु दिलाउनु। निवेदक कम्पनीले शैक्षिक संस्था सञ्चालनको लागि आफूले पूरा गर्नुपर्ने पूर्वाधार तथा मापदण्ड पूरा गरी स्तरोन्नतिको लागि सहमति लिई तिरुनेर्पुने शिल्क रकम जम्मा गरी सकेको अवस्थामा पूरा गरी स्तरोन्नतिको लागि सहमति लिई तिरुनेर्पुने शिल्क रकम जम्मा गरी सकेको अवस्थामा प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद् परीक्षा नियन्त्रण कार्यालयबाट पुनः अर्को सूचना प्रकाशित गरी निवेदकलाई अपूर्णतीय क्षति पुग्ने कार्य गरिरहेको भनी निवेदकको निवेदनमा उल्लिखित व्यहोरा र विषयवस्तुको गाम्भिर्यता सम्बन्धमा दै पक्षलाई छलफलमा सहभागी गराई उनीहरूको कुरा सुनी अन्तरिम आदेश जारी गर्नुपर्ने वा नपर्ने सम्बन्धमा आदेश गर्न मनासिव देखिँदा छलफलको लागि मिति २०७९/०८/१६ गतेलाई पेशी तोकिक सोको सूचना विपक्षीहरूलाई दिई नियमानुसार पेस गर्नु।	अनुमान प्रतिवेदनसमेतबाट विषयगत शिक्षक र कक्षाकोठा उल्लेख नभई तोकिएको न्यूनतम पूर्वाधार पूरा नभएकोले मानव स्वास्थ्यसँग प्रत्यक्ष सोरोकार राख्ने विधामा सिट दिदा दूगामी असर पर्न जाने भएकोले आयोगले सिट नदिएकोमा आयोगले कपटपूर्ण ढङ्गले फाइलबाट निकालेको वा फाइलमा रही गलत विवरण उल्लेख गरेको र आयोगमा शुल्क बुझाएको भन्ने जस्ता झुठ्या व्यहोरा उल्लेख गरेको रिट निवेदन खारेज भागी छ खारेज गरी पाउँ।	उच्च अदालत	फैसला मिति २०८०/०९/२० पूर्ण पाठ छ।

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
२७	०७९-१०-०६३३ मुद्दा: उत्प्रेषण परमादेश समेत	बर्दिया मेडिकल इन्स्टिट्यूट	तत्काल अन्तरिम आदेश जारी नहुँदा यस वर्षको विद्यार्थी भर्नाबाट वञ्चित हुन गई निवेदकलाई अपूर्णीय क्षति हुने भएकोले यो रिट निवेदनको अन्तिम टुङ्गो लाग्दा ठहरेबमोजिम हुने नै हुँदा हाललाई विद्यार्थी भर्ना गर्नबाट नरोक्नु र विद्यार्थी भर्ना दिनु दिलाउनु भनी अन्तरिम आदेशसमेत जारी गरी पाउँ ।	निवेदक इन्स्टिट्यूट शैक्षिक संस्था सञ्चालनको लागि आफूले पूरा गर्नुपर्ने पूर्वाधार तथा मापदण्ड पूरा गरी स्तरोन्नतिको लागि सहमति लिई तिर्नुपर्ने शुल्क रकम जम्मा गरी सकेको अवस्थामा पूरा गरी स्तरोन्नतिको लागि सहमति लिई तिर्नु पर्ने शुल्क रकम जम्मा गरी सकेको अवस्थामा प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद् परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय बाट पुनः अर्को सूचना प्रकाशित गरी निवेदकलाई अपूर्णीय क्षति पुग्ने कार्य गरिरहेको भनी निवेदकको निवेदनमा उल्लिखित व्यहोरा र विषयवस्तुको गाम्भिर्यता सम्बन्धमा दवै पक्षलाई छलफलमा सहभागी गराई उनीहरूको कुरा सुनि अन्तरिम आदेश जारी गर्नुपर्ने वा नपर्ने सम्बन्धमा आदेश गर्न मनासिव देखिँदा छलफलको लागि मिति २०७९/०८/१६ गतेलाई पेशी तोकी सोको सूचना विपक्षीहरूलाई दिई नियमानुसार पेस गर्नु ।	आयोगले विज्ञहरू सहितको समूह बनाई स्थलगत निरीक्षणका लागि खटाइएकोमा स्थलगत निरीक्षण पश्चात विज्ञ समूहले पेस गरेको अनुगमन प्रतिवेदनबाट निवेदक संस्थाले मापदण्ड पूरा नगरेको कैफियतमा woman's and children hospital only, exposure to 40 HA student will not be adequate भन्ने उल्लेख भएको हुँदा यस शैक्षिक सत्रमा कक्षा सञ्चालन गर्न सित निर्धारण नगरिएको हो । परिषद्ले आफूबाट सम्बन्धन प्राप्त प्राप्त शिक्षण संस्थाको अनुगमन गरी दिएको प्रतिवेदनको आधारमा आयोगले सित निर्धारण गर्ने नभई मापदण्डको आधारमा आयोगले खटाएको विशले दिएको प्रतिवेदनको आधारमा सित निर्धारण गर्ने हुँदा मापदण्ड पूरा गरेमा आगामी शैक्षिक सत्रमा कक्षा सञ्चालन गर्न पाउने नै हुँदा उक्त संस्थाको कुनै संवैधानिक अधिकार हनन भएको छैन । रिट खारेज भागी छ खारेज गरी पाउँ ।	उच्च अदालत	फैसला मिति २०८०/०१/२० पूर्ण पाठ छ ।

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
२८	०७९-१०-०६६० मुद्दा: उत्प्रेषण परमादेश ।	सामुदायिक स्वास्थ्य इन्स्टिच्युट	निवेदक संस्थालाई सिट निर्धारण गर्न र कक्षा सञ्चालनको अनुमति नदिने भनी गरिएको विपक्षी चिकित्सा शिक्षा आयोग कार्यकारी समितिको मिति २०७९/०५/१० को निर्णय सो निर्णयका आधारमा प्रकाशित मिति २०७९/०५/१२ को सिट निर्धारण सम्बन्धी सूचना एवम् निवेदकलाई प्रतिकूल असर पर्ने अन्य कुनै निर्णय भए तेस्ता सबै निर्णय एवम् पत्राचार र सूचना नेपालको संविधानको धारा १४४ (१) (२) का आधारमा उत्प्रेषण को आदेशद्वारा बढर गरी सिटिइभिटी धारणदले गरेको सिफारिस बमोजिम निवेदक संस्थालाई यसै बमोजिम ४० विद्यार्थी भर्ना गर्ने अनुमति दिनु दिलाउनु भनी विपक्षीहरूको नाममा परमादेश लगायत अन्य उपयुक्त र जुनसुकै आदेश जारी गरिपाउँ ।	अन्तरिम आदेश माग भएताफे हेर्दा निवेदकको विषयवस्तु र सन्दर्भबाट दुवै पक्षको छलफल सुनी आदेश गर्नु उपयुक्त हुन देखिएकोले मिति २०७९/०८/२१ को छलफल पेशी तोकै सो दिन प्रस्तुत विषयसंग सम्बन्धित सबुत प्रमाण र कागजात भए सो समेत लिई उपस्थित हुनु भनी सो प्रयोजनार्थ प्रस्तुत आदेशको प्रतिलिपि सहितको सूचना विपक्षीहरूलाई दिई नियमानुसार पेस गर्नु ।	आयोगबाट मिति २०७९/०९/०७ मा प्रकाशित सूचना प्रवेश परीक्षा तथा विद्यार्थी भर्ना सम्बन्धी कार्यविधि २०७९ को दफा २४ र २५ को आधारमा प्रकाशित गरिएको र उक्त कार्यविधिलाई निवेदकहरूले कुनै चुनौती दिएको अवस्था एकातिर छ भने अर्कातिर विगतको शैक्षिक सत्रमा म्याचिङ को लागि निकालिएको मिति २०७८/११/२३ को सूचना जुन अस्तित्वमा नै छैन जसलाई आधार बनाएर अन्तरिम आदेश जारी गरेको देखिएको र यस किसिमको अन्तरिम आदेश अस्तित्वमा नै रहन सक्दैन । साथै निवेदकहरूले मिति २०७८/११/२३ सूचनाको आधारमा भर्ना गर्ने विषयमा अन्तरिम आदेशको मागसमेत नगरे नभएको हुँदा दावि नै नभएको विषयमा जारी भएको अन्तरिम आदेशले आयोगको काम कारवाही पूर्ण रूपमा अवरूद्ध हुन गएको र यस आदेशलाई यथावत राख्दा स्नातकोत्तर तहको शैक्षिक क्यालेन्डर नै विलम्ब हुन जाने भएकोले आदेश वढर भागी छ ।	उच्च अदालत	फैसला मिति २०८०/०१/२० पूर्ण पाठ छ ।

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
२९	०७९-१०-०६६८ मुद्दा: उत्प्रेषण समेत।	विप्लव लामिछाने समेत	मिति २०७८/११/२३ मा प्रकाशित सूचना तथा म्याचिङ प्रणाली अनुसार गर्नु गराउनु साथै चिकित्सा शिक्षा आयोगले मिति २०७९/०९/०७ मा प्रकाशित सूचना बमोजिम MD/MS अध्ययनका लागि विद्यार्थीहरूको म्याचिङ प्रणाली लागू गरेमा संविधान एवम् कानूनको प्रत्यक्ष उल्लंघन हुने र निवेदकको माग दावी निरर्थक हुने भएबाट निवेदकहरूले MD/MS अध्ययन गर्न पाउने अवसरबाट वञ्चित भई अपूरणीय क्षति हुने भएकोले समेत सुविधा सन्तुलन र कानुनी प्रक्रियालाई अध्यावधिक गर्न विपक्षी आयोगबाट प्रकाशित भएको मिति २०७९/०९/०७ को सूचना बमोजिमको म्याचिङ प्रणालीलाई प्रस्तुत निवेदनको अन्तिम किनारा नलागेसम्म कार्यान्वयन नगर्नु नगराउनु तथा उल्लिखित सूचना बमोजिमको म्याचिङ प्रणाली लागू गरी MD/MS को अध्ययनमा विद्यार्थी भर्ना नगर्नु नगराउनु।	चिकित्सा शिक्षाको स्नातकोत्तर तहको अध्ययनको भर्नाको लागि सूचना प्रकाशित गरी आवेदन आह्वान गरी प्रवेश परीक्षा सञ्चालन तथा नतिजा प्रकाशन गरिसकेपछि मिति २०७९/०९/०७ मा चिकित्सा शिक्षा आयोगले विद्यार्थी भर्नाको लागि साविकदेखि अपनाई आएको प्रक्रिया म्याचिङ प्रणाली परिवर्तन गरेको भन्ने देखियो। यसरी परिवर्तित म्याचिङ प्रणाली समेत कुनै तर्कपूर्ण र न्यायोचित आधारयुक्त रहेको देखिन आएन। हचुवा र स्वच्छाचारी रूपमा उक्त प्रणाली परिवर्तन गरिएको कारणबाट निवेदकहरूलाई अपूरणीय क्षति पुग्न जाने अवस्था देखिएकोले मिति २०७९/०९/०७ मा प्रकाशित सूचना बमोजिमको म्याचिङ प्रणाली हाल लागू नगरी मिति २०७८/११/२३ को साविकको सूचना तथा म्याचिङ प्रणाली अनुसार विद्यार्थी छनौटका लागि प्राथमिकता निर्धारण गर्नु गराउनु र विद्यार्थी छनौट गरी भर्ना गर्नु।	चिकित्सा शिक्षा एकीकृत प्रवेश परीक्षा तथा विद्यार्थी भर्ना सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९ को दफा १० को दरखास्त फाराम पेस गर्ने सम्बन्धी व्यवस्थाको उपदफा २ को खण्ड (क) मा आवेदक नेपाली नागरिक भए नेपाली नागरिकता/ राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा विदेशी नागरिकको हकमा राहदानी पेस गर्नु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था बमोजिम चिकित्सा शिक्षा आयोगले स्नातक तहको शैक्षिक कार्यक्रममा भर्नाका लागि अनलाइन आवेदन फाराम भर्ने सम्बन्धी मिति २०७९/०९/१८ को सूचनामा फाराम भर्ने नेपाली नागरिकको लागि नेपाली नागरिकता/ राष्ट्रिय परिचयपत्र र विदेशीको हकमा पासपोर्ट अनिवार्य गरेको हो। सम्मानित अदालतको मिति २०७९/१०/१० को आवेश बमोजिम निवेदकको फाराम स्वीकृत भैसकेको व्यहोरा समेत जानकारीका लागि अनुरोध छ	सर्वोच्च अदालत	फैसला मिति २०७९/११/०४ पूर्ण पाठ आज्ञा बौकिक।

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
३०	०७९-१०-०७५४ मुद्दा: परमादेश समेत ।	बिटु कुमार साह	चिकित्सा शिक्षा आयोग परीक्षा निर्देशनालयको मिति २०७९/०९/१८ अनलाइन आवेदन फाराम भर्ने सम्बन्धी सूचनाको बुँदा नं. ५ को २ (घ)ले चिकित्सा शिक्षा स्नातक तह अध्ययन गर्न आवेदन दिनका लागि नागरिकता र राष्ट्रिय परिचयपत्र अनिवार्य गरेको प्रावधान र सोसगैँ सम्बन्धित कुनै पनि काम राष्ट्रिय परिचयपत्र अध्ययनको लागि प्रवेश परीक्षामा सहभागि भर्ना लगायतका कामकाजमा अवरोध नगर्नु नगराउनु भनी सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०७४ को नियम ४९ बमोजिम विपक्षी ५ र ६ को नाममा अन्तरिम आदेशसमेत जारी गरी पाउँ ।	निवेदकले तत्काल नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्र पेश नगरेको भन्नेसम्मको कारणबाट निजलाई उच्च शिक्षा हासिल गर्न बञ्चित गर्नु न्यायोचित नहुने भएबाट निवेदकले चिकित्सा शिक्षा आयोग, परीक्षा निर्देशनालयले मिति २०७९/०९/१८ मा जारी गरेको आवेदन फाराम सम्बन्धी सूचना बमोजिम निवेदन फाराम भर्नेका लागि अन्य प्रक्रिया पूरा गरेको भए नेपाल नागरिकताको प्रमाणपत्र र राष्ट्रिय परिचयपत्र तत्काल पेश गर्न नसकेको कारणबाट मात्र आवेदन फाराम भर्नु नरोक्नु भनी प्रस्तुत निवेदनको अन्तिम टुङ्गो नलागेसम्मका लागि सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०७४ को नियम ४९ (२) (क) बमोजिम प्रत्यर्थी चिकित्सा शिक्षा आयोग, परीक्षा निर्देशनालय, सानोठिमी, भक्तपुरका नाममा अन्तरिम आदेश जारी गरिदिएको छ । सोको जानकारी विपक्षीहरूलाई दिनु ।	चिकित्सा शिक्षा एकीकृत प्रवेश परीक्षा तथा विद्यार्थी भर्ना सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९ को दफा १० को दरखास्त फाराम पेश गर्ने सम्बन्धी व्यवस्थाको उपदफा २ को खण्ड (क) मा आवेदक नेपाली नागरिक भए नेपाली नागरिकता/ राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा विदेशी नागरिकको हकमा राहदानी पेश गर्नु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था बमोजिम चिकित्सा शिक्षा आयोगले स्नातक तहको शैक्षिक कार्यक्रममा भर्नाका लागि अनलाइन आवेदन फाराम भर्ने सम्बन्धी मिति २०७९/०९/१८ को सूचनामा फाराम भर्नु नेपाली नागरिकको लागि नेपाली नागरिकता/ राष्ट्रिय परिचयपत्र र विदेशीको हकमा पासपोर्ट अनिवार्य गरेको हो । सम्मानित अदालतको मिति २०७९/१०/१० को आदेश बमोजिम निवेदकको फाराम स्वीकृत भैसकेको व्यहोरासमेत जानकारीका लागि अनुरोध छ ।	सर्वोच्च अदालत	चलिरहेको

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
३१	०७९-१०-०७६१ मुद्दा: परमादेश समेत ।	मुस्कान कुमारी नाथक	चिकित्सा शिक्षा आयोग परीक्षा निर्देशनालयको मिति २०७९/०९/१८ अनलाइन आवेदन फाराम भर्ने सम्बन्धी सूचनाको बुँदा नं. ५ को २ (घ)ले चिकित्सा शिक्षा स्नातक तह अध्ययन गर्न आवेदन दिनका लागि नागरिकता र राष्ट्रिय परिचयपत्र अनिवार्य गरेको प्रावधान र सोसँग सम्वन्धित कुनै पनि काम राष्ट्रिय परिचयपत्र अध्ययनको लागि प्रवेश परीक्षामा सहभागी भर्ना लगायतका कामकाजमा अवरोध गर्नु नगराउनु भनी सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०७४ को नियम ४९ बमोजिम विपक्षी ५ र ६ को नाममा अन्तरिम आदेशसमेत जारी गरी पाऊँ ।	निवेदकले तत्काल नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्र पेश नगरेको भन्नेसम्मको कारणबाट निजलाई उच्च शिक्षा हासिल गर्न बञ्चित गर्नु न्यायोचित नहुने भएबाट निवेदकले चिकित्सा शिक्षा आयोग, परीक्षा निर्देशनालयले मिति २०७९/०९/१८ मा जारी गरेको आवेदन फाराम सम्बन्धी सूचना बमोजिम निवेदन फाराम भर्नका लागि अन्य प्रक्रिया पूरा गरेको भए नेपाल नागरिकताको प्रमाणपत्र र राष्ट्रिय परिचयपत्र तत्काल पेश गर्न नसकेको कारणबाट मात्र आवेदन फाराम भर्ने नरोक्नु भनी प्रस्तुत निवेदनको अन्तिम टुङ्गो नलागेसम्मका लागि सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०७४ को नियम ४९ (२) (क) बमोजिम प्रत्यर्थी चिकित्सा शिक्षा आयोग, परीक्षा निर्देशनालय, सानोठिमी, भक्तपुरका नाममा अन्तरिम आदेश जारी गरिदिएको छ । सोको जानकारी विपक्षीहरूलाई दिनु ।	चिकित्सा शिक्षा एकीकृत प्रवेश परीक्षा तथा विद्यार्थी भर्ना सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९ को दफा १० को दरखास्त फाराम पेश गर्ने सम्बन्धी व्यवस्थाको उपदफा २ को खण्ड (क) मा आवेदक नेपाली नागरिक भए नेपाली नागरिकता/ राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा विदेशी नागरिकको हकमा राहदानी पेश गर्नु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था बमोजिम चिकित्सा शिक्षा आयोगले स्नातक तहको शैक्षिक कार्यक्रममा भर्नाका लागि अनलाइन आवेदन फाराम भर्ने सम्बन्धी मिति २०७९/०९/१८ को सूचनामा फाराम भर्ने नेपाली नागरिकको लागि नेपाली नागरिकता/ राष्ट्रिय परिचयपत्र र विदेशीको हकमा पासपोर्ट अनिवार्य गरेको हो । सम्मानित अदालतको मिति २०७९/१०/१० को आदेश बमोजिम निवेदकको फाराम स्वीकृत भैसकेको व्यहोरा समेत जानकारीका लागि अनुरोध छ	सर्वोच्च अदालत	चलिरहेको

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
३२	०७९-१०-०७८२ मुद्दा: उत्प्रेषण समेत।	भुवन अग्रवाल	चिकित्सा शिक्षा अध्ययनका लागि लिइने प्रवेश परीक्षाको आवेदन फाराम भर्ने तथा परीक्षा दिनका लागि नागरिकताको प्रमाणपत्र नभएका कारणले नरोक्नु परीक्षामा सहभागी गराउनु भनी अन्तरिम आदेश सहितको परमादेश जारी गरी पाउँ।	निवेदकको बाबु र आमा दरबैले नागरिकता प्राप्त गरेको अवस्था देखिएको हुँदा र निवेदकको माग अनुसार अन्तरिम आदेश जारी नहुँदा प्रवेश परीक्षामा सामेल हुन नपाई उच्च शिक्षा हासिल गर्ने अवसरबाट वञ्चित हुन पुगी अपूण्णीय क्षति पुगे हुँदा निवेदकलाई चिकित्साशास्त्र अध्ययनको लागि योग्य भएमा अध्ययन गर्न प्रस्तुत रिट निवेदनको अन्तिम टुङ्गो नलागेसम्म नरोक्नु नरोकाउनु भनी विपक्षीहरूको नाममा सर्वोच्च अदालत नियमावली २०७४ को नियम ४९ बमोजिम अन्तरिम आदेश जारी गरी दिएको छ।	निवेदकले निवेदनमा लिएको मागदावी र बिदा स्वीकृत गर्ने सम्बन्धी विषय आयोगको क्षेत्राधिकारभित्र नपर्ने अवस्थामा विपक्षी बनाउन नपर्ने यस आयोगलाई विपक्षी बनाई दायर भएको रिट निवेदन खारेज भागी देखिएको छ। आयोगले लिएको परीक्षाको नतिजा अनुरूप आफ्नो योग्यताक्रम वापतको सिटमा भर्नासमेत भइसकेको अवस्थामा रिट निवेदकले यस आयोगको के कस्ता काम कारबाही वा निर्णयबाट निजलाई असर परेको र रिट निवेदन दिएको हो भन्ने निवेदनमा स्पष्ट रूपमा उल्लेख गर्न सक्नु भएको छैन तसर्थ यस आयोगको हकमा दायर भएको प्रस्तुत रिट खारेज भागी छ।	सर्वोच्च अदालत	चलिरहेको
३३	०७९-१०-०८६२ मुद्दा: उत्प्रेषण।	समिक्षा भट्ट	चिकित्सा शिक्षा आयोगको मिति २०७८/०५/१८ को सूचना तथा पत्र, स्वास्थ्य मन्त्रालयको मिति २०७७/१२/३० को निर्णय, ऐजन मन्त्रालयको सचिव स्तरको मिति २०७९/०४/३० को निर्णय र सो निर्णयको आधारमा प्रेषित च.नं. २३९ मिति २०७९/०९/२२ को पत्र	१५ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु।	निवेदकले निवेदनमा लिएको मागदावी र बिदा स्वीकृत गर्ने सम्बन्धी विषय आयोगको क्षेत्राधिकार भित्र नपर्ने अवस्थामा विपक्षी बनाउन नपर्ने यस आयोगलाई विपक्षी बनाई दायर भएको रिट निवेदन खारेज भागी देखिएको छ। आयोगले लिएको परीक्षाको नतिजा अनुरूप आफ्नो योग्यताक्रम वापतको	उच्च अदालत	फैसला मिति २०८०/०९/२० पूर्णा पाठ छ।

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
३४	०७९-wo-०८६३ मुद्दा: उत्प्रेषण परमादेश ।	राधा चौधरी	लगायत सो सम्बन्धी सम्पूर्ण काम कारबाही उत्प्रेषण को आदेश बढर गरी निवेदकलाई उल्लिखित कोर्स तलवी बिदासहित अध्ययन गर्न पाउने गरी मनोनयन गर्नु र तलवसहितको अध्ययन विदा स्वीकृत गर्नु गराउनु ।	१५ दिनभित्र लिखित जवाफ पेस गर्नु ।	सिटमा भर्ना समेत भइसकेको अवस्थामा रिट निवेदकले यस आयोगको केकस्ता काम कारबाही वा निर्णयबाट निजलाई असर परेको र रिट निवेदन दिएको हो भन्ने निवेदनमा स्पष्ट रूपमा उल्लेख गर्न सक्नु भएको छैन तसर्थ यस आयोगको हकमा दायर भएको प्रस्तुत रिट खारेज भागी छ ।	उच्च अदालत	फैसला मिति २०८०/०१/२० पूर्ण पाठ छ ।
			चिकित्सा शिक्षा आयोगको मिति २०७८/०५/१८ को सूचना तथा पत्र, स्वास्थ्य मन्त्रालयको मिति २०७७/१२/३० को निर्णय, ऐजन मन्त्रालयको सचिव स्तरको मिति २०७९/०४/३० को निर्णय र सो निर्णयको आधारमा प्रेषित च.नं. २३९ मिति २०७९/०९/२२ को पत्र लगायत सो सम्बन्धी सम्पूर्ण काम कारबाही उत्प्रेषण को आदेश बढर गरी निवेदकलाई उल्लिखित कोर्स तलवी बिदासहित अध्ययन गर्न पाउने गरी मनोनयन गर्नु र तलव सहितको अध्ययन विदा स्वीकृत गर्नु गराउनु ।		चिकित्सा शिक्षा एकीकृत प्रवेश परीक्षा तथा विद्यार्थी भर्ना सम्बन्धी कार्यविधि २०७९ को परिच्छेद ३ को दफा १० को खण्ड (ग) मा विदेशी बोर्ड वा विश्वविद्यालयबाट उत्तीर्ण हुनेहरूको हकमा नेपाल सरकारले तोकिएको निकाय वा विश्वविद्यालयबाट समकक्षता निर्धारण गरेको प्रमाणपत्र पेस गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । समकक्षता निर्धारण सम्बन्धी विषय आयोगको क्षेत्राधिकार भित्र नपर्ने र रिट निवेदकले आयोगको के कस्ता काम कारबाही वा निर्णयबाट निजलाई असर परेको र रिट निवेदन दिएको हो भन्ने निवेदनमा स्पष्ट रूपमा उल्लेख गर्न सक्नु भएको छैन तसर्थ यस आयोगको हकमा दायर भएको प्रस्तुत रिट खारेज भागी छ ।		

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
३५	०७९-१०-०३९६ मुद्दा: उत्प्रेषणयुक्त परमादेश ।	राज पटेल समेत	चिकित्सा शिक्षा आयोगले मिति २०७९/११/२४ गते लिइने एकीकृत प्रवेश परिक्षामा निवेदकहरूलाई सहभागी गराउनु तथा निवेदकहरूले प्राप्त गरेको मान्यता तथा समकक्षताको प्रमाणपत्रहरू प्रभावित हुने तत्काल कुनै कार्य नगर्नु गराउनु भनी विपक्षीहरूको नाउँमा अन्तरिम आदेश जारी गरी पाउँ ।	विपक्षीहरूका नाममा यथासिद्ध म्याद सूचना जारी गरी विद्यार्थीहरूको भविष्यसँग जोडिएको अति संवेदनशील विषय समेत भएकाले अग्र्याधिकार दिई लिखित जवाफ परे वा अवधि व्यतित भएपछि नियमानुसार पेस गर्नुहोला ।	नेपालको संविधानको धारा ३५ मा स्वास्थ्य सम्बन्धी मौलिक हकको व्यवस्था गरेको छ भन्ने नियमित, प्रभावकारी तथा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न जनस्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७५ जारी गरी सोको दफा ७ मा प्रत्येक नागरिकलाई स्वास्थ्य संस्थाबाट गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु नेपाल सरकारको दायित्व हुने व्यवस्था उल्लेख गरेको छ । राज्यको स्वास्थ्य क्षेत्रमा आवश्यक जनशक्तिको अभावलाई न्यूनिकरण गर्ने र जनतालाई स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न पनि एम.वि. वि.एस वा वि.डि.एस पूरा गरेका चिकित्सकले एक वर्ष कार्य अनुभव हासिल गरी स्नातकोत्तर कार्यक्रममा विज्ञता हासिल गर्नु उपयुक्त हुने देखिन्छ । राज्यको स्वास्थ्य क्षेत्रको संवर्द्धन तथा आम नागरिकको स्वास्थ्य सम्बन्धी हकलाई प्रत्याभूत गर्न कानुनले गरेको उक्त व्यवस्थाले निवेदकहरूको हक अधिकार र पढ्न पाउने अधिकारबाट वञ्चित गरेको अवस्था नहुँदा प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज भागी छ ।	उच्च अदालत	चलिरहेको

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
३६	०७९-१०८-००६५ मुद्दा: उत्प्रेषण परमादेश समेत	डा. प्रज्ञान वस्नेत समेत	एम.बी.बी.एस वा वी.डी.एस पूरा गरेका चिकित्सकहरूलाई विना कुनै अवरोध स्नातकोत्तर कार्यक्रमको प्रवेश परीक्षामा सहभागी हुन दिनु दिलाउनु तथा एमबीबीएस वा विडिएस पूरा गरेका चिकित्सकले एक वर्षे कार्य अनुभव हासिल गरेपछि मात्र स्नातकोत्तर कार्यक्रमको प्रवेश परीक्षामा सहभागी हुन पाउने छ भन्ने प्रावधान तत्काल कार्यान्वयन नगर्नु नगराउनु भनी सर्वोच्च अदालत नियमावली २०७४ को नियम ४९ बमोजिम विपक्षीहरूको नाममा अन्तरिम आदेश जारी गरीपाउँ ।	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय मार्फत लिखित जवाफ पेस गर्नु हाल निवेदन माग अनुसार अन्तरिम आदेश जारी गरिरहनु पर्ने देखिन आएन ।	आयोगबाट लिइएको परीक्षाको नतिजा अनुरूप आफ्नो योग्यताक्रम बापतको सिटमा भर्ना समेत भइसकेको अवस्थामा रिट निवेदकले यस आयोगको के कस्तो काम कारवाही वा निर्णयबाट निजलाई असर परोको र रिट निवेदन दिएको हो भन्ने निवेदनमा स्पष्ट रूपमा उल्लेख गर्न सक्नु भएको छैन तसर्थ यस आयोगको हकमा दायर भएको प्रस्तुत रिट खारेज भगी छ । निवेदकले निवेदनमा लिएको मागदावी र बिदा स्वीकृत गर्ने सम्बन्धी विषय आयोगको क्षेत्राधिकारभित्र पर्ने अवस्थामा विपक्षी बनाउन पर्ने यस आयोगलाई विपक्षी बनाई दायर भएको रिट निवेदन खारेज भगी देखिएको छ ।	सर्वोच्च अदालत	चलिहेको
३७	०७९-१०८-१०३८ मुद्दा: उत्प्रेषण समेत	बसन्त राज जोशी	तलबसहितको अध्ययन बिदा स्वीकृत गरी पाउन समयमै विपक्षी समक्ष निवेदन गरेको र लामो समय सम्म सो सम्बन्धमा निवेदकलाई कुनै जानकारी नै नगराई अहिले आएर स्नातक तहको लागि चिकित्सा शिक्षा आयोगबाट सरकारी कोटा निर्धारण नगरिएको र उल्लिखित क्याम्पस सार्वजनिक शिक्षण संस्था	आफै वा आफ्नो कानुन बमोजिमको प्रतिनिधिमार्फत् लिखित जवाफ पेस गर्नु ।	चिकित्सा शिक्षा स्नातक तहको शैक्षिक सत्र २०७८/७९ का लागि “चिकित्सा शिक्षा प्रदान गर्ने शिक्षण संस्थाको गुणस्तर मूल्याङ्कन तथा सिट निर्धारण सम्बन्धी एकीकृत कार्यविधि, २०७९” अनुसार गठित सिट निर्धारण सिफारिस समितिले अस्पताल नचलेको अनुगमन प्रतिवेदन प्राप्त भएकोले सिट कायम नगर्ने, गत वर्षका	उच्च अदालत	फैसला २०८०/०२/१७ पूर्ण पाठ छ ।

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
			नभएको तथा paying मा परोको हुँदा छात्रवृत्ति प्रदान गर्नका लागि मनोनयन गर्न नसकिने भन्ने निर्णय गर्नुले पढाइ विचमै छोड्नु पर्ने स्थिति सिर्जना भएकोले निवेदकलाई उल्लिखित कोर्स तलवी विदासहित अध्ययन गर्न पाउने गरी मनोनयन गर्नु र तलबसहितको अध्ययन बिदा स्वीकृत गर्नु गराउनु भनी विपक्षीहरूको नाममा परमादेश लगायत जो चाहिने उपयुक्त आदेश जारी गरी पाउँ ।		विद्यार्थी होप शिक्षण संस्थामा मर्ज गरेर पढाइहेको र फ्याकल्टीसमेत नभएकोले सिट कायम नगर्ने भनी सिफारिस गरेको आधारमा शिक्षण संस्थागत विषय र कार्यक्रमको सिट आयोगले मिति २०७७/०४/३० गतेको बैठकद्वारा प्रत्यायोजित अधिकार बमोजिम निर्धारण गर्ने निर्णय गरेको हो । जनस्वास्थ्य जस्तो विषयसँग सम्बन्धित कार्यक्रम तथा विषयमा (आधारभूत मापदण्ड) हस्पिटल र Faculty नै नभएको अवस्थामा निवेदक संस्थालाई कार्यक्रम सञ्चालन गर्न दिनु विद्यार्थीहरूको अध्ययन अध्यापनमा समेत प्रतिकूल असर पर्ने गई गम्भीर त्रुटि हुने हुँदा निवेदक संस्थाको हकमा यस शैक्षिक वर्षमा सिट निर्धारण नगारिएको अवस्थामा निवेदकले लिएको जिकिर विधि र प्रक्रियाको विपरित र अनुचित हुँदा खारेजभागी छ ।	सर्वोच्च अदालत	फैसला (निवेदन फिर्ता) २०८०/०२/३१
३८	०७९-wo-१०४३ मुद्दा: उत्प्रेषण समेत	ओएसिस मेडिकल शिक्षण संस्था (मनोज कु.चौधरी)	निवेदक शिक्षण संस्थाले करोडौको पूर्वाधार, जनशक्तिको व्यवस्था, १०० शैयाको अस्पताल एवम् उपकरणमा लगानी गरी आएकोमा विद्यार्थी भर्ना प्रक्रियामा सिट नै नदिई भर्ना नै रोक लगाउदा गम्भीर आर्थिक क्षति	मिति २०७९/१२/१९ गतेको दिन अन्तरिम आदेश सम्बन्धमा छलफल गर्न आउनु भनी प्रत्यर्थीहरूलाई सूचना दिई उक्त दिन प्रस्तुत रिट निवेदन नियमानुसार पेस गर्नु ।	मिति २०७९/१२/२० मा चिकित्सा शिक्षा स्नातकोत्तर तह खुल्लातर्फको सिटहरूका लागि पहिलो भर्ना पश्चात बाँकी रहेका सिटहरूमा पुनः म्याचिडको भर्नासूची प्रकाशन र भर्नासम्बन्धी सूचना प्रकाशन गरेको	सर्वोच्च अदालत	फैसला (निवेदन फिर्ता) २०८०/०२/३१

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त ब्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदाबी	अदालत	कैफियत
३९	०७९-wo-११-२१ मुद्दा: उत्प्रेषण समेत	निष्कर्ष रिजाल समेत	व्यहोर्नु परेको अवस्था रहेकोले आगामी शैक्षिक वर्ष २०७९/०८० को भर्नाको लागि मिति २०७९/११/१४ को निर्णय बमोजिम मिति २०७९/११/२४ मा प्रवेश परीक्षाफल प्रकाशित भई मिति २०७९/१२/१० सम्मको पुनर्योगको समय निर्धारण गरिएकोले सो समय पछि भर्ना सुरु भई पठन पाठन सुरु हुने भएकोले निवेदकको लागि शैक्षिक वर्ष २०७९/०८० को लागि सिट निर्धारण गरी विद्यार्थी भर्ना गर्न दिनु दिलाउनु भनी अन्तरिम आदेश जारी गरी पाउँ ।	०७९-wo-०६६८ को उत्प्रेषण परमदेशको निवेदनमा यस अदालतबाट मिति २०७९/११/०४ मा आदेश हुँदा MD/MS मा भर्ना गर्दा उम्मेदवारको योग्यताक्रम र प्राथमिकताको आधारमा म्याचिङ्ग गरी भर्ना गर्नु भन्ने उल्लेख भएको देखिएको र निवेदकहरूले निवेदनमा पेस गरेको प्राथमिकता निर्धारण र योग्यताक्रम सूची हेर्दा प्रथम दृष्टिमा नै उक्त आदेशानुसारको म्याचिङ्ग प्रक्रिया अबलम्बन गरेको	छ। मिति २०७९/१२/२६ मा चिकित्सा शिक्षा स्नातकोत्तर तह खुल्लातर्फ दोस्रो भर्नासूची प्रकाशन तथा विद्यार्थी भर्नासम्बन्धी सूचना प्रकाशन गरेको छ। निवेदक आफूले छानेको प्राथिकता बमोजिम छनौट भै २०७९/१२/०९ को भर्ना सूचीमा परी भर्ना समेत भैसकेको अवस्थामा अरु विद्यार्थीहरूले छाडेको सिटमा भर्ना हुन नपाएको भनी २०७९/१२/२० को भर्ना सूचीका उम्मेदवारक्रमसँग दाजी निवेदकले निवेदनमा लिएको जिकिर बैध अपेक्षा हुन सक्दैन। तसर्थ निवेदकको निवेदन खारेजभागी छ।	सर्वोच्च अदालत	फैसला मिति २०८०/०२/०९ पूर्ण पाठ आउन बाँकि ।

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
			भएबाट हामी निवेदकहरूले आफ्नो योग्यताक्रम र प्राथमिकताक्रमका आधारमा म्याचिङ्ग भई MD/MS अध्ययन गर्न पाउने सुवसरबाट वञ्चित भई अपूर्णगीय क्षति हुने भएकोले समेत सुविधा सन्तुलन र कानुनी प्रक्रियालाई अद्यावधिक गर्न विपक्षी चिकित्सा शिक्षा आयोगलाई शैक्षिक सत्र २०७९/८० देखि MD/MS अध्ययन गर्ने पहिलो चरणमा परेका विद्यार्थी तथा उम्मेदवारलाई Accept/Withdraw/Drop एवम् Matching and pre-nomination को व्यवस्था गरी निवेदक समेतको योग्यताक्रम र प्राथमिकताक्रमका आधारमा म्याचिङ्ग गरी भर्ना लिई मात्र दोस्रो चरणको भर्ना तथा म्याचिङ्ग गर्नु गराउनु भनी अन्तरिम आदेश जारी गरी पाउँ ।	नदेखिएकोमा यस अदालतबाट अन्तरिम आदेश जारी हुने नहुने सम्बन्धमा छलफल भई टुङ्गो नलागेसम्म शैक्षिक सत्र २०७९/०८० को MD/MS भर्ना/ म्याचिङ्ग सम्बन्धि प्रक्रिया अगाडि नढाउनु जे जुन अवस्थामा छ सोही अवस्थामा रोक्नु भनी सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०७४ को नियम ४९ (२) (ख) बमोजिम विपक्षी चिकित्सा शिक्षा आयोगको नाममा अल्पकालीन अन्तरिम आदेश जारी गरिदिएको छ ।	वञ्चित गरिनछ भने व्यवस्था रहेकोमा आयोगले निवेदकलाई सरकारी विद्यालय समूहबाट हटाई विद्यालय प्रकार प्राईभेट मात्र कायम गरी गरेको निर्णयले निवेदकलाई अन्याय भएको छैन । आयोगको काम कारबाही कानुन एवम् विधि सम्मत भएको हुँदा निवेदकको निवेदन खारेज भागी देखिएको छ ।	सर्वोच्च अदालत	
४०	०७९-०-११३५ मुद्दा: उत्प्रेषण समेत	नेन्द्र जोशी समेत	चिकित्सा शिक्षा आयोगको मिति २०७९/१२/२३ मा प्रकाशित सूचना बमोजिम चिकित्सा शिक्षा स्नातक तहको अध्ययनको लागि छात्रवृत्ति तर्फ निवेदकको नाम समावेश नगरी पहिलो चरणको म्याचिङ्ग नतिजा प्रकाशन गरिएको र मिति	मिति २०८०/०९/०४ गते अन्तरिम आदेश छलफलको लागि विपक्षीहरूलाई पेशीको सूचना दिनु र सो अवधिसम्म चिकित्सा शिक्षा आयोगले मिति २०७९/१२/२३ मा प्रकाशन गरेको सूचना बमोजिम म्याचिङ्ग सम्बन्धी सूचना बमोजिमको	प्रतिवेदनबाट Super specialty rotation, Mandatory course/teaching, Involvement in undergraduate teaching जस्ता महत्वपूर्ण शैक्षिक गतिविधिहरूमा (Proposed) प्रस्तावित भन्ने उल्लेख भएको देखिन्छ । शिक्षण संस्थाका	सर्वोच्च अदालत	फैसला मिति २०८०/०९/२५ पूर्ण पाठ आउन बाँकि ।

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
४१	०७९-०-११०४ मुद्दा: उत्प्रेषण समेत	प्रा.डा. नवराज कोइराला	२०७९/१२/२४ देखि २०७९/१२/३० सम्म भर्ना हुने मिति समेत उल्लेख गरिएको हुँदा उक्त मितिमा प्रत्यर्थीको सूचना बमोजिम अन्य विद्यार्थीले भर्ना हुनसक्ने अवस्था रहेको तथा मिति २०८०/०२/३२ बाट कक्षा प्रारम्भ हुनेगरी मिति समेत तय भइसकेको हुँदा प्रत्यर्थी आयोगबाट निवेदकको नाम समावेश नगरी मिति २०७९/१२/२३ मा प्रकाशित गरिएको सूचना बमोजिमको म्याचिड प्रणालीबाट छात्रवृत्तिमा भर्ना गर्नु नगराउनु र निवेदकलाई योग्यताक्रम अनुसार निजले छनौट गरेको शिक्षण संस्थामा पढ्न पाउने गरी संशोधित म्याचिड नतिजा प्रकाशन गर्नु गराउनु भनी अन्तरिम आदेश जारी गरिपाउँ ।	खुला तर्फ Rank २०५ र पिछडिएको क्षेत्रतर्फ प्राथमिकता क्रम नं. ४ मा निवेदक नरेन्द्र जोशीको भर्ना हुन पाउने सिट सुरक्षित राख्नु रखाउनु र सो स्थानमा अन्य कोही कसैलाई भर्ना गर्नु नगराउनु भनी विपक्षीहरूको नाममा अन्तरिम आदेश जारी गरी दिएको छ ।	Department को क्षमताअनुसार अन्य कार्यक्रममा माग भएबमोजिम र मापदण्ड पूरा नभएका कार्यक्रहरूमा क्षमता अनुसार आयोगले सिट निर्धारण गरेको हो, निवेदकले निवेदनमा दावी गरे बमोजिम आयोगले कुनै बदलियत राखी कार्यगरेको छैन । साथै आयोगले संस्थागत रूपमा सिट निर्धारण गर्दछ व्यक्तिगत रूपमा Facultyले माग गरेबमोजिम सिट निर्धारण हुने होईन । तसर्थ निवेदकको मुद्दासँग सार्थक सम्बन्ध समेत नदेखिदा निवेदकको निवेदन अनुचित भई खारेज भागी छ ।	सर्वोच्च अदालत	चलिरहेको
			आयोगले मिति २०७९/१२/१० मा चिकित्सा स्नातकोत्तर तह MD/MS शैक्षिक कार्यक्रम खुला तर्फको पहिलो भर्ना सूची प्रकाशन तथा विद्यार्थी भर्ना सम्बन्धी संशोधित सूचना प्रकाशन गरेको र त्यसपश्चात म्याचिड प्रक्रिया अगाडि बढी सकेकोले हाल त्यस सूचना सम्बन्धी	आदेश जारी हुनु नपर्ने भए आधार कारणसहित यो आदेश प्राप्त भएको मितिले बाटोको म्याद बाहेक १५ दिन भित्र महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयमार्फत् लिखित जवाफ पेश गर्नु भनी आदेश जारी गरिएको छ । यो आदेशलाई मिति २०७९/१२/२६ मा जारी भएको	सम्मानित अदालतको मिति २०७९/१२/०९ को सूचना अनुसार निवेदक म्याचिडमा समावेश भई Internal Medicine विषय छनौट गरी भर्ना भइसकेपछि आयोगको विरुद्ध अदालतको अवहेलनाको मुद्दा दायर गर्नु भएको छ । अदालतको अवहेलना हुने गरी आयोगले सूचना निकालेको		

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
४२	०७९-MS-००३३ मुद्दा: अदालतको अपहेलना	नारायण राज खड्का	काम कारबाही अगाडि नबढाउनु, सो सम्बन्धमा कुनै कारबाही अगाडि नबढाउनु भनी विपक्षीको नाममा अन्तरिम आदेश जारी गरी पाऊँ । मिति २०७९/१२/०९ को सूचना बमोजिम भर्ना गरिएको अवस्थामा राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ को दफा १६, १७ राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा नियमावली २०७७ को नियम १८ एवम् सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०७९/११/४ मा भएको आदेशसमेतको विपरीत भई	अल्पकालीन अन्तरिम आदेशको अभिन अङ्ग मानी नियमानुसार गर्नु । अन्तरिम आदेशसमेत माग गरेको सम्बन्धमा विचार गर्दा दुवै पक्ष बिच छलफल गरी निष्कर्षमा पुग्नु पर्ने देखिएकोले अन्तरिम आदेश छलफलका लागि मिति २०८०/०९/०४ गते पेशीको दिन उपस्थित हुनु ।	भए निवेदक आयोगले प्रकाशित गरेको सूचना अनुसार म्याचिङ्गमा सहभागी हुने र भर्ना हुन मिल्दथ्यो वा मिल्दैनथ्यो निवेदकले बुझ्नु पर्ने कुरा हो । सम्मानित अदालतको आदेश अनुसार प्रकाशित सूचना बमोजिम भर्ना पनि हुने अनि भावनात्मक कुराहरू उल्लेख गर्दै पदाधिकारीको विरुद्धमा मुद्दा दायर गर्ने कार्य निवेदक जस्तो चिकित्सक लागि सुहाउने विषय होइन । भर्ना भैसकेको अवस्थामा कसरी सम्मानित अदालतको आदेशको अवहेलना हुन गयो? अदालतको अवहेलना गरेको भनी निवेदन दिएकै भएमा अवहेलना हुन सक्दैन । आयोगका पदाधिकारीहरू सम्मानित अदालतबाट भएका आदेशलाई सम्मान गर्दै कार्यान्वयन गर्नु गराउनु भन्ने संवैधानिक तथा कानुनी निवेदकले एकीकृत प्रवेश परीक्षामा सहभागी गराई निजको योग्यताक्रमको आधारमा बंगलादेशको छत्रवृत्ति सिटमा सिफारिस गरिएको छ । आयोगले मिति २०७८/०३/०७ मा बाबु वा आमाको नागरिकता भएका तर हाल नागरिकता प्राप्त हुन नसकेको कारण समेत उल्लेख गरी जिल्ला	सर्वोच्च अदालत	फैसला मिति २०७९/१२/२९ पूर्ण पाठ आज्ञा बाँकी ।

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
४३	०७९-WO-१३३७ मुद्दा: परमदेश समेत	जय प्रकाश शाह	अदालतबाट भएको आदेशको पालना नभई अबज्ञा भएकाले र सो बाट निवेदक समेत लगायतका MD/MS मा भर्ना हुन पाउने परिक्षार्थीको अपूर्णतीय क्षतिलाई मध्यनजर गरी विपक्षीहरूबाट प्रकाशित मिति २०७९/१२/९ को सुचनालाई परिवर्तन गरी Accept/Withdraw/Drop समेतको व्यवस्था गरी भर्ना गर्नु गराउनु भन्ने अन्तरिम आदेश जारी गरी पाउँ ।	निवेदक चिकित्सा शिक्षा आयोगबाट बंगलादेशमा छात्रवृत्तिमा अध्ययन गर्ने प्रयोजनार्थ लिइएको परिक्षामा उत्तीर्ण भएको देखिएको, निजको जन्मदर्ता प्रमाणपत्रबाट जन्मस्थान मोरङ्ग देखिएको, निजको बाबुआमा र दाजुको नाममा नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्र जारी भएको देखिएको र जिल्ला प्रशासन	प्रशासन कार्यालयको पत्र समावेश गरी आवेदन दिने परिक्षार्थीहरूको हकमा (केही उम्मेदवारहरूको हकममा सम्मानित अदालतको आदेशसमेतको आधारमा) आवेदन फाराम स्वीकृत गरी परिक्षामा समावेश गराउने गरी निर्णय समेत गरेको अवस्थामा यस आयोगको कुनै काम कारबाहीबाट निवेदकको उच्च शिक्षा हासिल गर्ने अधिकार वञ्चित भएको छैन साथै निवेदकले यस आयोगको के कस्तो काम कारबाही वा निर्णयबाट निजलाई असर परेको र रिट निवेदन दिएको हो भन्ने निवेदनमा स्पष्ट रूपमा उल्लेख गर्न सक्नु भएको छैन तसर्थ यस आयोगको हकमा दाथर भएको प्रस्तुत रिट खारेज भागी छ ।	उच्च अदालत	चलिरहेको।

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
४४	०७९-WO-१४१३ मुद्दा: उत्प्रेषण	तारकिता पाण्डेय	हुँदा उक्त निर्णय नं. ३ तत्काल कार्यान्वयन नगर्नु, नगराजुन र राज्यको कारणबाट नागरिकता/ राहदानी प्राप्त गर्न नसकेका परिक्षार्थीहरूलाई आवश्यक वैकल्पिक व्यवस्था गरी Merit List को आधारमा नेपालमा नै अध्ययन गर्न पाउने व्यवस्था समेत मिलाउनु भनी अन्तरिम आदेश जारी गरी पाउँ ।	कार्यालय मोरङको च.नं. ५२९५ मिति २०७९/०९/२८ मा उल्लिखित व्यहोरा समेतका आधारमा निवेदकलाई छात्रवृत्तिमा उच्च शिक्षा अध्ययनको अवसरबाट वञ्चित गर्नु विवेक समेत नदेखिएकोले निवेदकलाई बंगलादेश अध्ययन गर्ने प्रयोजनकालागि आवश्यक पर्ने कागजात उपलब्ध गराउनु भनी अन्तरिम आदेश जारी गरी दिएको छ ।	निवेदकले उठान गर्नु भएको प्रावधानले चिकित्सा शिक्षा आयोगको ऐन, नियमाली तथा कार्यविधिमा भएको प्रावधानभन्दा बाहिर गई आयोगले काम कारबाही गर्न नसके हुँदा आयोगको मिति २०८०/०१/०६ मा Notice Regarding Available Seats, list of Candidates and Schedule of Open House Matching for " Foreign Candidates NOT Appearing MEC-EE-BL, 2023" को योग्यताक्रमको सूची प्रकाशन गर्दा निवेदकको नाम प्रकाशित नगरेको अवस्थामा निवेदकले लिएको मागदावी अनुचित हुँदा खारेजभागी छ । छात्रवृत्ति तथा विदेशीतर्फको म्याचिङ्ग प्रक्रिया समाप्त भई भर्ना समेत भइसकेको र विदेशीतर्फको खालि सिटहरू खुल्लातर्फ म्याचिङ्ग समेत भइसकेको अवस्थामा निवेदकले लिएको जिकिर अनुचित देखिन्छ ।	उच्च अदालत	चलिरहेको
			मिति २०८०/०१/०६ मा सूचना प्रकाशित गर्दा निवेदकको नाम प्रकाशित नगरेकाले उक्त MBBS कार्यक्रममा निवेदक भर्ना हुन नपाउने	मिति २०८०/०१/१५ मा हुने छलफलका लागि उपस्थित हुनु ।	सम्मानित सर्वोच्च अदालतको आदेश बमोजिम आयोगले मिति २०८०/०१/०४ मा चिकित्सा शिक्षा स्नातकोत्तर तह खुला तर्फको दोस्रो		

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
			<p>भई निजको शैक्षिक सत्र नै गुम्ने अवस्था विद्यमान भई यसबाट निजलाई गम्भीर र अपूरणीय क्षति हुने भएकोले सुविधा र सन्तुलनको सिद्धान्त को आधारमा मिति २०८०/०१/०६ को Notice Regarding Available Seats, List of Candidates and Schedule of Open House Matching for Foreign Candidates NOT Appearing MECEE-BL-2023 भनी प्रकाशित सूचनामा निवेदकको नाम प्रकाशित गर्नाैं हदसम्म उक्त सूचना र सोसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण काम कारबाही, निर्णय एवम् पत्राचारहरू समेत कार्यान्वयन गर्नु, नगराउनु निवेदकलाई विपक्षी आयोगबाट सञ्चालन गरिने open house matching प्रक्रियामा सहभागी हुनबाट वञ्चित गर्नु, नगराउनु सहभागी हुन दिई MBBS कार्यक्रममा भर्ना गरी अध्ययन गर्न दिनु दिलाउनु भनी अन्तरिम आदेश जारी गरी पाउँ ।</p>		<p>पुनः म्याचिडको भर्नासूची प्रकाशन तथा विद्यार्थी भर्ना सम्बन्धी कार्यक्रम स्थगन गरिएको सूचना प्रकाशित गरिएको छ । उक्त सूचनामा सम्मानित सर्वोच्च अदालतमा फेको रिट नं. ०७९-WO-११११ को रोहमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०७९/१२/२७ मा जारी भै मिति २०७९/१२/२९ गते आयोगमा प्राप्त भएको आदेशबमोजिम MD/MS भर्ना/ म्याचिड सम्बन्धी प्रक्रिया स्थगन गरिएको उल्लेख गरिएको छ । सोही आदेश बमोजिम मिति २०८०/०१/१२ मा विभिन्न विश्वविद्यालय र प्रतिष्ठान समेतलाई “.....आ.व. २०७९/०८० को MD/MS को शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालनसम्बन्धी प्रक्रिया प्रस्तुत निवेदनको लिखित जवाफ परी टुङ्गो नलागेसम्म हाल सञ्चालन गर्नु, नगराउनु यथास्थितिमा राखन,राखन लगाउन सम्बन्धित निकायहरूमा लेखी पठाउनु’ भनी मिति २०८०/०१/१० मा सम्मानित सर्वोच्च अदालतको अन्तीम आदेश मिति २०८०/०१/११ गते यस आयोगमा प्राप्त भएको हुँदा सोहीबमोजिम गर्नु, गराउनु हुन भनी</p>		

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
४५	०७९-WO-११६६ मुद्दा: उत्प्रेषण समेत	सन्तोष धिमिरे	शैक्षिक सत्र २०७९/८० मा MD/MS अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरूको भर्ना म्याचिङ सम्बन्धी प्रक्रिया अन्त्य नभएसम्म अध्ययन, अध्यापन नगर्नु, नगराउनु भनी सम्बन्धी MD/MS अध्यापन गराउने सम्पूर्ण शिक्षण संस्थाहरूलाई गराई सो जानकारी सम्मानित अदालतलाई समेत दिनु भन्ने विपक्षी चिकित्सा शिक्षा आयोगको नाउँमा उत्प्रेषण परमादेश लगायत जो चाहिने उपयुक्त आदेश जारी गरी पाउँ।	प्रस्तुत रिट निवेदनमा उठाइएका विषयवस्तु र कानुनी प्रश्न समान रहेको देखिएकाले यसमा समेत निवेदन जिकिर अनुसारको आ.व. २०७९/८० को MD/MS शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन नगरी निवेदन उपर अन्तिम सुनुवाई नभएसम्म यथास्तितमा राख्नु भनी अन्तरिम आदेश जारी गरिदिएको छ।	पत्राचार समेत गरिएको छ। तसर्थ निवेदकले निवेदनमा आयोगले ऐन, नियम एवम अदालतबाट भएको आवेशको अवज्ञा गरी म्याचिङ गरी भर्ना गरिएका विद्यार्थीलाई तत् शिक्षण संस्थाबाट अध्ययन गर्न आउन दवाव सृजना गराई आएको भनी लिएको दावी आधारहीन र अनुचित हुँदा प्रस्तुत रिट निवेदन खारेजभागी छ।	सर्वोच्च अदालत	चलिरहेको

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षेपित व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
४६	०७९-WO- १२०४ मुद्दा: उत्प्रेषण समेत	अरुण कुमार शाह	प्रस्तुत रिट निवेदनको विषयवस्तु अति नै गम्भीर र संवेदनशील सार्वजनिक एवम् यस निवेदनको लगायतका विद्यार्थीहरूको शैक्षिक भविष्य नै अन्त्योत्प्रेषण हुने भएकाले रिट निवेदनलाई अग्र्याधिकार प्रदान गरी निवेदनको सुनुवाई गरी पाउँ ।	अन्तरिम आदेश छलफलको लागि मिति २०८०/०९/२५ गते पेशी राखी सोको सूचना विपक्षीलाई दिनु । सो मितिसम्म निवेदक अरुण कुमार शाहको हकमा मात्र मिति २०७९/१२/२३ गतेको चिकित्सा शिक्षा आयोगको सूचना कार्यान्वयन नगर्नु नगराउनु र यथास्थितिमा राख्नु भनी अल्पकालीन अन्तरिम आदेश जारी गरिदिएको छ ।	गरिएको समय समाप्त भएपश्चात् निजहरूको नाम म्याचिङ सूचीबाट हटाउनुपर्नेछ र उपदका (१८) मा पहिलो चरणमा प्रकाशित भर्नासूचीबाट भर्ना हुन नसकी रिक्त हुन आएका सिटहरूमा योथ्यताक्रममा रहेका बाँकी उम्मेदवारहरूबाट दोस्रो चरणको म्याचिङ गरी भर्नासूची प्रकाशन गर्नुपर्नेछ भन्ने ब्यबस्था रहेको छ । आयोगले सम्मानित अदालतको आदेश, ऐन, नियम र कार्यविधि बमोजिम गरेको काम कारवाहीलाई अन्यथा भनी निवेदकले निवेदनमा लिएको जिकिर अनुचित हुँदा खारेजभागी छ ।	सर्वोच्च अदालत	रिट खारेज आ.आ. निरन्तरता नहुने ।

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
४७	०७९-WO-१९६३ मुद्दा: उत्प्रेषण	आयुषी शाह	चिकित्सा शास्त्रको अध्ययन अध्यापनको कार्य प्रारम्भ भइसकेको अवस्था रहेको र अध्ययन अध्यापन प्रारम्भ भएको लामो समय अध्ययनमा सामिल हुन नपाएको अवस्थामा अध्ययन गर्न नै असम्भव हुने र परिणामतः अध्ययनबाट वञ्चित हुन पर्ने अवस्थाको श्रोष्टी भई निवेदिकालाई अपूर्णीय क्षति हुने हाल निवेदकालाई अध्ययन अध्ययनमा सामेल गराइएको अवस्थामा प्रत्यर्थी आयोग लगायत कसैलाई कुनै प्रकारको हानि नोक्सानी नहुने भएकोले उच्च अध्ययनको विषय तथा सुविधा सन्तुलनको सिद्धान्तलाई समेत दृष्टिगत गरी निवेदिकालाई हाल सम्म कसैले भर्ना नगरी रिक्त रहेको सिटहरूमध्ये क्रमश काठमाडौं मेडिकल शिक्षण संस्था, किष्ट मेडिकल शिक्षण संस्था वा चितवन मेडिकल शिक्षण संस्थाका सिटहरूमा निवेदिकालाई भर्ना गर्नका लागि आवश्यक सिफारिस दिनु, विलाउनु, भर्ना गराई अध्ययन अध्यापन गर्नु गराउनु भन्ने अन्तरिम आदेश जारी गरी पाउँ ।	२०८०/०३/२९ को दिन अन्तरिम आदेश छलफलको लागि पेशी तोकिएको । २०८०/०३/२९ मा अदालतबाट भएको आदेशमा अन्तरिम आदेश जारी नहुने ।		उच्च अदालत	निवेदन फिर्ता

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षिप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
४८	०७९-WO-१४६२ मुद्दा: उत्प्रेषण परमादेश	समिप जंग बुढाथोकी	Statement of need जारी गर्ने सम्बन्धमा २०७६ समेतको अध्ययनबाट मन्त्रालयले २०८०/०२/२२ मा गरेको निर्णय, विपक्षी चिकित्सा शिक्षा आयोगबाट भएको २०८०/०२/३० को निर्णय समेत नेपालको संविधानको धारा १७, १८, ३१, ३३, ४६ समेतको विपरीत भएकोले निवेदकको हकमासम्म उत्प्रेषणको आदेशले बढेर गरी यसपूर्व यसपूर्व मन्त्रालयले बनाएको कार्यविधि, २०७६ तथा अन्य व्यवस्था गरी सोसमेतको आधारमा निवेदकलाई Statement of need को पत्र दिनु भनी विपक्षीहरूको नाउँमा परमादेश लगायत अन्य उपयुक्त आदेश जारी गरी पाउँ । साथै प्रस्तुत विषयमा तत्काल अन्तरिम आदेश जारी नगरेको अवस्थामा विपक्षीहरूको गैर जिम्मेवारपूर्ण कार्यबाट पूर्ण छात्रवृत्तिको माध्यमबाट MD गर्न पाउने निवेदकको सवैधानिक हकबाट वञ्चित हुनुपर्ने भई सेवा सन्तुलनको दृष्टिकोणले निवेदकलाई अपूर्णीय क्षति पुग्ने हुँदा तत्काल यसपूर्वको	निवेदकले Conemaugh Memorial Medical Center अमेरिकाबाट पूर्ण छात्रवृत्ति प्राप्त गरेकाले सो छात्रवृत्ति अध्ययनका लागि Statement of need आवश्यक परी निवेदन गरेकोमा स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयको मिति २०८०/२/२२ को पत्रबाट उक्त कार्य चिकित्सा शिक्षा आयोगबाट हुने भनी मिति २०८०/२/२१ मा निर्णय भएको भन्ने उल्लेख भएको देखिन्छ । यस्तो स्थितिमा स्तरीय कार्य सञ्चालन कार्यविधि (Standard Operating Procedure) - २०७६ बमोजिम निवेदकलाई Statement of need उपयुक्त समयमा नदिएको स्थितिमा अपूर्णीय क्षति हुने हुँदा निवेदकको माग बमोजिम छात्रवृत्ति प्राप्त गर्न लाग्न सक्ने समय समेतलाई दृष्टिगत गरी Statement of need दिनु दिलाउनु भनी विपक्षी स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयसमेतका नाउँमा अन्तरिम आदेश जारी गरिएको छ ।		सर्वोच्च अदालत	

सि.नं.	मुद्दा नम्बर	रिट निवेदक	निवेदकको संक्षीप्त व्यहोरा	अदालतबाट भएको आदेश	आयोगको मागदावी	अदालत	कैफियत
			कार्यविधि २०७६ लगायत जो जे गर्नुपर्ने हो सो गरी निवेदकलाई Statement of need को पत्र दिनु भनी विपक्षीहरूको नाउँमा अन्तरिम आदेश जारी गरी पाउँ ।				

अनुसूची-६

वार्षिक शैक्षिक क्यालेण्डर २०८०/८१

(२०८० साउन देखि २०८१ असार सम्म)

क्र.सं.	कार्यहरू	स्नातक तहका सबै कार्यक्रमहरू	स्नातकोत्तर तह तथा स्पेसियालिटी सहित सबै कार्यक्रमहरू	DM/MCh तथा सब स्पेसियालिटीज सहितका सबै कार्यक्रमहरू
१	सेल्फ अप्राइजल (स्वमूल्याङ्कन)	साउन महिना	साउन महिना	जेष्ठ तेस्रो हप्ता (सम्पन्न)
२	इन्स्पेक्सन (Inspection)	भदौ दोस्रो हप्ता	साउन महिना	असार दोस्रो हप्ता (सम्पन्न)
३	सिट निर्धारण	भदौ तेस्रो हप्ता	भदौ पहिलो हप्ता	असार दोस्रो हप्ता (सम्पन्न)
४	प्रवेश परीक्षा सूचना प्रकाशन	भदौ तेस्रो हप्ता	कार्तिक चौथो हप्ता	असार तेस्रो हप्ता (सम्पन्न)
५	आवेदन फारम भर्ने समयावधि	असोजदोस्रो हप्ता	मंसिर चौथो हप्ता	साउन पहिलो हप्ता (सम्पन्न)
६	परीक्षा सञ्चालन	कार्तिक तेस्रो हप्ता	पुस चौथो हप्ता	साउन तेस्रो हप्ता
७	नतिजा प्रकाशन	कार्तिक चौथो हप्ता	माघ पहिलो हप्ता	साउन तेस्रो हप्ता
८	पुनर्योगको आवेदन र नतिजा प्रकाशन	मंसिर पहिलो हप्ता	माघ दोस्रो हप्ता	साउन चौथो हप्ता
९	अनलाइन प्राथमिकता निर्धारण	मंसिर दोस्रो हप्ता	माघ तेस्रो हप्ता	-
१०	म्याचिङ तथा भर्ना	माघ तेस्रो हप्ता	माघ चौथो हप्ता	भदौ मसान्तसम्म
११	कक्षा प्रारम्भ	माघ चौथो हप्ता	बैशाख पहिलो हप्ता	असोज पहिलो हप्ता

